ANTİK ÇAĞ SÖYLENCELERİ

GÜL PARMAKLI ŞAFAK

MICHAEL KÖHLMEIER

mitolojinin öyküsü

YURT
KITAP-YAYIN

Alamut

Kitap üzerine

Michael Köhlmeier, Avusturya Radyosu'nda yaptığı bir dizi program ile, antik çağların o çok eski sözlü anlatım geleneğini büyük bir başarıyla tekrar hayata geçirmiştir. Bu kitap ile okuyucuya antik mitolojinin şöhretli-neşeli savaş hikâyeleri tanıtılmaya çalışılmıştır: Başardığı on iki iş sonsuz sayıda macera hikayesine örnek teşkil eden antik söylencelerin en şöhretli kahramanı Herakles'in yanı sıra, Tufan Efsanesi'nin Yunan varyasyonu, Argo Gemicileri'nin maceraları, Jason ve Medea, Troya şehrinin çöküşü ve Troya'nın hayatta kalan tek kahramanı Aeneas'ın hikâyesi. Michael Köhlmeier, kendine has tarzıyla bu çok eski hikâyelere yeniden yaşam vermeyi başarmıştır.

Michael Köhlmeier, 1949 doğumludur. Çocukluğunu Hohenems/Vorarlberg'de geçirmiştir ve bugün de orada yaşamaktadır. Çok sayıda senaryo, radyofonik piyes, sahne eseri ve roman yazmıştır. "Spielplatz der Helden" adlı romanı 1988 yılında Baden-Württemberg eyaleti Johann-Peter-Habel ödülünü, toplu eserleri ise 1994 yılında Manés-Sperber ödülünü kazanmıştır. 1997 yılında Anton-Wildgans ödülüne ve Grimmelshausen ödülüne layık görülmüştür

© 1997 Piper Verlag GmbH, München

Orjinal Adı
Michael Köhlmeiers
neue Sagen des klassischen Altertums
von Eos bis Aeneas

© 1998 Yurt Kitap-Yayın

Çeviren Atilla Dirim

Yurt Kitap-Yayın 96 * Tarihi Romanlar Dizisi 5
Antik Çağ Söylenceleri 2
ISBN 975-7076-14-7
1. Baskı Kasım 1998, Ankara

Dizgi Yurt Kitap-Yayın
Kapak Resim Sadri Pekak
Kapak Bilgisayar Uygulama Erkan Çelebi
Baskı Yaysan Matbaası, Ankara

Yurt Kitap-Yayın
Meşrutiyet Cad. 11/22 Kat: 6
Kızılay-ANKARA
Tel & Fax: (0 312) 417 35 49

ANTİK ÇAĞ SÖYLENCELERİ 2

GÖL PARMAKLI ŞAFAK

MICHAEL KÖHLMEIER

mitolojinin öyküsü

Çeviri: Atilla Dirim

Kızım Paula İçin...

Alamut
Çizgiliforum.com

İÇİNDEKİLER

Şafak Kızıllığı Eos.....7
Tufan.....25
Gigantlar ve Diğer Canavarlar.....40
Bellerophon.....55
Demeter, Persephone, Hades.....69
Herakles-Çocukluğu ve Gençliği.....86
Herakles ve On İki İşi.....103
Herakles-Aşkı ve Sonu.....119
Apollon.....133
Dönüşümler.....153
Argo Gemicileri.....169
Jason ve Medea.....185
Troya Şehrinin Çöküşü.....198
Aeneas.....211
Sonsöz.....224
Dizin.....229

ŞAFAK KIZILLIĞI EOS

Ares ve Aphrodite'in Laneti
- Orion ve Bir Sürek Avının Sonuçları -
Tithonos ve Sonsuzluğun Tuzakları -
Memnon ve Sonsuz Bir Ritüel

Batı Dünyası'nın ilk şairi Homeros, destanlarının yeni bölümlerine yeni bir gün ile başlamaktan hoşlanır. Ve yeni bir gün Eos ile başlar. Eos, şafak kızıllığıdır. Homeros sadece Odysseia'da bile Eos ve Sabah Tanrıçası'ndan tam elli bir kez bahseder. Onu yirmi beş kez "Erken Doğan" olarak adlandırır ve yirmi iki kez de o güzel edebi ismi verir: "Gül Parmaklı Şafak." Bunları tek tek sayanın ben olmadığımı itiraf ediyorum. Elimdeki Odysseia nüshasının arkasında çok akıllı ve benim için çok değerli bir dizini var, oradan çıkardım.

Bazen, şair Eos'tan özellikle hoşlandığı zamanlar, ona 'Tunç Giysili" ismini verir. Mitograflar Eos'un en narin, en yumuşak tanrıçalardan biri olduğu konusunda hemfikirdir. Eos'un tek görevi, erkek kardeşi Helios için yol açmaktır.

Yunanlılar güneşin eril olduğunu kabul ermişlerdir: Güneş arabasıyla gökyüzünde dolaşan Helios, erkek bir tanrıdır. Ak köpükler içinde ateş soluyan dört altın at

çekmektedir arabasını. İlginç olan şudur ki, başka inanışlarda bir numara olan güneş, Yunanlılarda pek önemli bir ağırlığa sahip değildir. Helios'un kendine ait bir söylencesi yoktur. Her şeyi gören ve duyan olduğu için, bazen yemin verme sırasında şahit olarak çağırılır; fakat önemli yeminlerde daha çok Yeraltı Dünyası'nın ırmağı Styx'e başvurulur.

Bazı söylencelerde Helios'un küçük bir rol oynadığı görülmektedir. Mesela Odysseia destanında Odysseus'un yoldaşları Güneş Tanrısı'nın sığırlarını kesip yerler ve böylece kendi sonlarını hazırlamış olurlar.

Başka bir hikâyede de Helios pasif katılımcı olarak korkunç felaketleri izlemek zorunda kalmıştır. Oğlu Phaeton'un güneş arabasmı ödünç alarak sebep olduğu felaketlerdir bunlar. Phaeton önce arabayı çok yukarıdan sürer ve gökyüzünde bir yara açar. Gökyüzündeki bu yara izi bugün bile görülmektedir: Samanyolu. Sonra da arabasını çok alçaktan sürerek, Afrika'da yaşayan insanların kapkara kesilmelerine neden olur. Bunun dışında Helios'un da diğer tanrılar gibi olağan aşk ilişkileri vardır, onun hakkında söylenebileceklerin tümü de hemen hemen bundan ibarettir.

Narin, yumuşak Eos hakkında anlatacak çok daha fazla şey vardır. Gökyüzünü pembe ve safran renklerine boyadığı zaman, doğudan yükselen kardeşinin gelişini bize haber vermektedir. Eos'un yumuşaklığı ve narinliği, tanrıların belki de en kaba, en vahşi olanım, yani Savaş Tanrısı Ares'i çok etkilemiştir.

Ares, Eos'a âşık olmuştu. Aslında Ares için aşktan söz etmek oldukça zordur, Eos'u büyük bir ihtirasla arzu-

luyor, ona sahip olmak istiyor dememiz daha uygun düşer. Hem de kendine has o iğrenç, gönül bulandırıcı yöntemlerle yapmak istiyordu bunu. Belki de Eos'un gül parmakları, gül ışınları ona kendi kanlı kargılarını hatırlatmıştı. Her nasıl olduysa oldu: Narin olan, kaba olanı etkilemişti. Ares, Eos'un yolunu gözleyerek ansızın karşısına çıkmıştı. Maalesef söylememiz gerekir ki, narin olan da kaba olandan hoşlanmıştır.

Ares aynı zamanda başka bir gönül ilişkisi de sürdürüyordu, hem de Aşk Tanrıçası Aphrodite'in ta kendisi ile. Ve Aphrodite son derece kıskanç bir sevgili idi. Korkunç, gönül bulandırıcı Savaş Tanrısı Ares'i evcilleştirip uysallaştırdığını, onu kendisine bağladığını iddia eden, vücut bulmuş ihtirasın ta kendisi olan Aşk Tanrıçası Aphrodite, sevgilisinin o yumuşak, narin, çıtı pıtı Eos'u kendisine yeğ tutmasından hiç mi hiç hoşlanmamıştı.

Aphrodite'in arkadaşı olmak ne kadar güzel bir şeyse, Aphrodite'in düşmanı olmak aynı derecede korkunç bir şeydir. Birçok hikâye bu iddiamızı doğrulamaktadır. Ve Aphrodite, Eos'u lanetledi, onun kalbini genç ve ölümlü erkeklere karşı bitmez tükenmez, dindirilmez bir arzu ile doldurdu.

O andan itibaren Eos doğudaki ufuktan belirir belirmez, gözleriyle uyumakta olan genç erkeklerin odalarını aramaya başlamaktadır. Onlara ihtiyacı vardır, onlarsız yapamaz. Eos bundan dolayı son derece utanıyor, gökyüzü sabahları utancmdan kıpkırmızı kesiliyordu. Fakat elinden başka bir şey gelmiyordu ki! Her gece sabaha kadar kıvranıyor, ilk ışınlarının kimin üzerine düşeceğini düşünüp duruyordu. Aphrodite'in lanetinden kurtulmak imkânsızdır.

Şimdi size Eos'un iki sevgilisinden, Orion ve Tithonos'tan söz etmek istiyorum.

Orion

Bir zamanlar zavallı bir adam vardı. Bazıları onun bir kral olduğunu söyler, fakat ben onun zavallı bir adam olduğunu söylüyorum. Bu adamın adı Hyrieus idi. Hyrieus çok yaşlıydı, karısı uzun yıllar önce ölmüştü, hiç çocuğu yoktu. Henüz genç bir adam iken tanışmıştı karısıyla. Birbirlerine sonsuza dek sadık kalacaklarına dair yemin etmişlerdi ve ikisi de bu yemine sadık kalmıştı. Fakat çocukları olmamıştı. Sonra karısı ölmüş ve adam yalnız kalmıştı. O kadar çok istemesine rağmen, bir oğul sahibi olamamıştı.

"Şimdi karın da öldü" diyordu komşular. "Senin için çok üzülüyoruz. Onun için yas tutmana da hak veriyoruz. Bir yıl boyunca yas tut. Fakat sonra kendine yeni bir kadın ara. Kimsenin buna karşı çıkmaya hakkı yoktur."

"Hayır" diyordu Hyrieus. "Bunu yapmayacağıma dair karıma söz verdim."

"iyi ama aradan en az kırk yıl geçti" diye üsteledi komşular.

"Olsun" dedi Hyrieus.

"Yapacak bir şey yok" dedi komşular bunun üzerine. "Artık hiçbir şeyi yok. Ne bir karısı, ne de bir oğlu."

Günün birinde en büyük tanrılardan üçü, Zeus, Poseidon ve Hermes, o ülkeye geldiler. Tanrıların Babası Zeus dedi ki: "Gelin, gidip Hyrieus'u ziyaret edelim, halini hatırını soralım."

Tanrılar kılık değiştirmişlerdi. Zeus'a bakmaya hiç kimse dayanamaz. İnsan ya çıldırır, ya yanıp kül olur, ya da ikisi birden gelir basma. Üç tanrının üzerinde sıradan yolcu giysileri vardı ve Hyrieus elbette ki onları tanımadı. Fakat buna rağmen son derece dostça yaklaştı ve onlara ekmek, şarap, zeytin ikram edip edemeyeceğini sordu. Tanrılar Hyrieus'un teklifini seve seve kabul ettiler, birlikte yiyip içtiler ve birlikte güneşin batışını seyrettiler.

Hyrieus'un kelime hazinesi çok zayıftı. Ne çok konuşmaya niyeti vardı, ne de anlatacak çok bir şeyi. Tüm yaşamı boyunca evinin penceresinden görülen tarlaları seyretmişti ve onlar hakkında birkaç kelimeden başka ne söyleyebilirdi ki?

Bir süre sonra Hyrieus'un ağzından bir cümle daha çıktı: "Sizlere başka bir şey daha ikram edebilir miyim?"

"Elbette" dedi Zeus. "Bize sunacak neyin var?"

"Pek önemli bir şey değil" dedi Zeus. "Mutlaka et yemek istiyorsanız bir koyunum var. Sahip olduğum tek koyun."

"Evet, istiyoruz" dedi Zeus.

Hyrieus sahip olduğu tek koyunu kesti, etinden kebap yaptı ve konuklarının önüne koydu. Poseidon ağzını şapırdata şapırdata etleri midesine indiriyordu, Zeus en iyi parçaları kendisine alıyordu, Hermes ise biraz utanıyordu. Her üçü de Hyrieus'tan son derece hoşnuttu.

Tanrılar gizlice şöyle bir bakıştılar ve Zeus, Hyrieus'a döndü: "Hyrieus, bizi bu kadar cömertçe ağırladığın için, sana bir iyilik yapmak istiyoruz. Bize kalbinin en gizli arzusunu söyle!"

Hyrieus'un gözleri bir anda yaşla dolmuştu. Kuru bir

sesle konuşmaya başladı. Sesi duygularım belli etmiyordu, ama gözleri... "Bu dünyada artık tek bir arzum kaldı, fakat asla gerçekleşemeyecek bir arzu. Bir oğlum olsun istiyorum!"

"Neden bu arzunun asla gerçekleşmeyeceğini düşünüyorsun?" diye sordu Zeus.

"Çünkü karım öldü" dedi Hyrieus.

"Ne olmuş yani" dedi Poseidon. "Kendine bir kadın daha al."

"Bunu yapamam" dedi Hyrieus. "Bunu yapmayacağıma dair yaşarken ona söz vermiştim."

Tanrılar bir kez daha bakıştılar ve Hermes dedi ki: "İnsanlar böyle işte... sözlerine sadıklar. En azından bazıları."

Tanrılar Hyrieus'a gerçek kimliklerini açıkladılar ve o da onlara inandı. Zeus, Hyrieus ile biraz daha eğlenmek istediği için, ona şöyle bir öneri yaptı: "Görüyorum ki az önce mideye indirmiş olduğumuz bir tek koyunun dışında, bir de ineğin varmış, Hyrieus."

"Evet" dedi Hyrieus. "Bir tanecik de ineğim var. Çok kart olduğu için eti yenecek gibi değil ve o sahip olduğum son canlı malım."

"Pekâlâ" dedi Zeus. "Git ve o ineği kes!"

Hyrieus tanrının emrini yerine getirerek ineğini kesti.

Zeus devam etti: "Şimdi de ineğin derisini yüz."

Hyrieus bunu da yaptı.

"Bu deriyi önümüzde yere ser!" dedi bu defa da Zeus.

Sonra çok garip bir şey oldu. Yunan Söylence Dünyası'nda sık sık komik durumlar ve eğlenceli hikâyelerle karşılaştığımızı biliyoruz. Fakat şimdi anlatacağım şey

gerçekten de sadece bir kereye mahsustur. Üç büyük tanrı Hyrieus'a sırtlarını döndüler ve ineğin derisinin üzerine işemeye başladüar.

Kim bilir, belki de zavallı Hyrieus arzusunun yerine gelmesi için bunun uygun bir yöntem olup olmadığından az da olsa şüphelenmişti. Fakat bir şey söylemedi. Tanrılara güven duyuyordu.

"Al bakalım, Hyrieus" dedi tanrılar. "Bu deriyi toprağa göm ve dokuz ay bekle."

Hyrieus bunu da yaptı. İnek derisini toprağa gömerek dokuz ay boyunca bekledi. Gerçekten de dokuz ay sonra topraktan bir adam çıktı. Boylu poslu, yakışıklı, genç bir adam. İlkbaharda yeşeren bir filiz gibi, önce başı ve omuzlan çıktı topraktan. Sonra da sırtı göründü, göğsü, kollan. Sonunda da ayaklarını topraktan çıkararak gelişimini tamamladı. Fakat büyümesi durmamıştı, durmadan büyüyor, büyüyor, büyüyordu. Öğlene doğru babasından daha uzun boylu olmuştu, akşama doğru da evine tepeden bakıyordu. Büyümesi gece boyunca da devam etti, boyu ağaçların tepelerini geçmiş, gökyüzüne doğru tırmanmaya başlamıştı.

Zeus ve Hermes -Poseidon bu arada yeniden denize dönmüştü- Olimpos'tan aşağı bakınca şaşırdılar: "Şu hale bak! Bir şeyleri yanlış yapmış olmalıyız. Topraktan doğan bu insanın büyümesini durdurmalıyız."

Bunu da kahramanımızın üzerine bir kere daha işemek suretiyle gerçekleştirdiler. Tanrısal idrar dev varlığın tenine değer değmez, büyümesi durdu.

Oğlunun tanrıların idrarından yaratıldığını gören Hyrieus, ona Urion adını verdi. Urion ismi zamanla Ori-

on haline geldi, belki de babası oğlunu Urion olarak çağırmaktan utandığı için, bu tanrısal eserde küçük bir düzeltme yapma ihtiyacı hissetmişti.

Orion bir deydi. Boyu o kadar uzundu ki, denizin sığ bir yerinden geçtiği zaman yüzmesine bile gerek kalmıyordu. Adriatik'i aştığı zaman su ancak boynuna kadar yükseliyordu. Çok yakışıklıydı. Zamanının en yakışıklı erkeğiydi. Ve çok iyi bir avcıydı...

Günün birinde Orion Sakız Adası'na geldi ve Kral Oinopion'un sarayım ziyaret etti. Oinopion, Tanrı Dionysos'un oğullarından biridir ve ismi kelime anlamı olarak "şarap renkli" anlamına gelmektedir. Diğer özelliklerinin yanısıra esasen Şarap Tanrısı olan Dionysos'tan daha sonra geniş bir şekilde söz edeceğiz. İşte bu Kral Oinopion'un çok güzel, çok narin bir kızı vardı. Her zamanki gibi burada da güçlü ve kuvvetli, kaba ve görgüsüz sertlik ile narin ve nazik, kibar ve şefkatli yumuşaklığın birleştiğini görüyoruz.

Kral Oinopion'un ismi Merope'ydi. Orion ona âşık olmuştu. Aşkı çok büyüktü, şimdiye kadar Merope'ye aşk-ı ilan eden erkeklerden boyca ne kadar büyükse, aşkı da o kadar büyüktü.

Oinopion'un buna bir itirazı olduğu söylenemezdi. Orion'un çok istekli ve başarılı bir avcı olduğunu biliyordu. O zamanlar Sakız Adası'nda sadece ince bir sahil şeridinde insanlar oturuyordu, adanm insan eli değmemiş diğer kısımlarına ise vahşi hayvanlar hâkimdi. Oinopion'un krallığından hiç kimse adada bir keşif gezisi yapmaya cesaret edemiyordu.

Oinopion, Orion'a dedi ki: "Kızım Merope ile evlen-

mene razıyım, fakat bir tek koşul öne süreceğim: Bir gün ve bir gece zarfında adada yaşayan tüm hayvanları öldürmelisin."

Orion için ne görkemli bir görev! Yayını omzuna taktığı gibi sabahın kör saatinde yola koyuldu. Bir gün ve bir gece içinde adada yaşayan tüm hayvanların işini bitirmişti.

"Görev tamamlandı" dedi Oinopion'a. "Merope'nin yanına gitmeme izin ver!"

Oinopion sözünde durmayan yalancınm tekiydi. Kızının uyumakta olduğu odanın kapısını kilitleyiverdi.

"Şu haline bir bak!" dedi Orion'a. "Gerçekten kızımı sana vereceğimi, sarayıma senin için kat çıkacağımı mı sandın? Ne kadar kocaman olduğunun farkında değil misin? Kızımı asla sana vermem. Asla!"

Orion kapıyı kırdı ve Merope'ye tecavüz etti. Kızın akıbeti hakkında bir bilgiye sahip değiliz. Bu konuyu araştırmama rağmen hiçbir şey öğrenemedim.

Oinopion babası Dionysos'a başvurarak bu devi cezalandırmasını istedi.

Dionysos cevap verdi: "İşin kolayı var: Dev adama içmesi için şarap ver. Şarap en güçlü erkeği bile mağlup eder. Neden en büyüğünü de mağlup etmesin ki?"

Yunan şarabı çok nadir olarak su katılmadan içiliyordu. Eski Yunanlıların şaraplarını nasıl imal ettikleri bugün bile pek bilinmemektedir, fakat bu şarabın şurup benzeri bir konsantre olduğu tahmin ediliyor. Odysseia'nın bir bölümünde Odysseus'un dev Polyphem'e içmesi için su katılmamış şarap verdiğini görüyoruz. İçtiği şarap kiklop Polyphem'i bile olduğu yere bir anda devirmiştir.

Şimdi dé Oinopion, Orion'a içmesi için su katılmamış şarap vermişti. Dev adam şarabın etkisiyle kısa sürede sırt üstü yere devrildi. Bayılmıştı. O kadar sarhoştu ki, hiçbir şeyin farkında değildi.

Peki Oinopion sonra ne yaptı? Odysseus'un yaptığını. O da dev adamm gözlerini oydu. Orion'u kör etti ve götürüp sahile bıraktı.

Sonra gece ve sarhoşluk sona erdi, yerini acı ve kedere bıraktı. Orion olduğu yerde güçlükle doğruldu ve etrafına seslendi. Ona cevap veren kimse yoktu, sadece önünde sahile vuran dalgaların sesini işitiyordu. Doğruca denizin içine yürümeye başladı. Suyun kendisini ıslattığını hissediyor ve yürüyordu. Fakat nereye, kendi de bilmeden...

Ansızın kulaklarında çekiç sesleri yankılandı ve Orion bir demircinin işliğine geldiğini düşündü. Olduğu yerde durdu ve kulaklarını dört açarak dinlemeye başladı. Ne kadar kuvvetli çekiç darbeleri! Bu kadar kuvvetli çekiç darbeleri ancak Demirciler Tanrısı Hephaistos'un işliğinden gelebilir, diye düşündü Orion. Haklıydı.

Suyun içinde duran Orion el yordamıyla Hephaistos'un işliğinin penceresini buldu, elini içeri soktu ve o sırada demir levhaları dövmeyi öğrenen yamağı kaptığı gibi dışarı çıkardı.

Orion, Hepaistos'un yamağını omzuna oturttu ve ona dedi ki: "Benim kılavuzum olacaksın! Senin gözlerin benim gözlerim olacak."

Hiç şüphesiz Hephaistos'un yamağı Orion'dan korkmuştu, fakat aynı zamanda da hoşuna gitmişti. Hangi oğlan bu kadar yüksek bir omuzda oturmaktan hoşlanmaz ki? "Kabul ediyorum. Seni nereye götürmemi istersin?"

"Beni doğuda güneşin başlangıcına, güneşin yükseldiği yere götürmelisin."

Orion ilk güneş ışınlarının gözlerini iyileştireceğini sanıyordu.

Böylece yamak onu doğuya, güneşin yükselmeye başladığı yere götürdü. Orion kör gözleriyle çaresizlik içinde kollarını iki yana açtı ve güneşin doğuşunu beklemeye başladı.

"Helios" diye bağırdı. "Helios, kurtar beni."

Fakat onu bu halde ilk gören Helios olmadı. Gül parmaklı, tunç giysili Eos'tu onu ilk gören. Olanca güzelliğiyle dünya küresinin üzerinde yükselmeye başladığı anda gördü yaralı devi. Ve narin Eos, Orion'a âşık oldu, ona sahip olmayı arzuladı. Tam onu alıp sarayına götürmek üzereyken, ansızın Av Tanrıçası Artemis çıkıverdi ortaya...

Hatırlayalım: Artemis ebediyen iffetli kalmaya yemin etmişti. Babası Zeus'tan kendisini ebediyen iffetli bırakmasını dilemişti. Sonsuza dek bakire olarak kalmak istiyordu. Günler ve geceler boyu vaktini ormanlarda dolaşarak geçiriyor, hayvanlar ve dokuz yaşındaki peri kızlarıyla birlikte oluyordu. Günün birinde birisine âşık olmaktan başka hiçbir şeyden korkusu yoktu.

Ve bu korkusu günün birinde gerçekleşti. Sakız Adası'nda, Orion'un bir gün ve bir gece zarfında tüm hayvanları öldürdüğü esnada Artemis onu izlemişti. Son derece öfkeliydi. Delirmiş gibiydi. Nasıl olur, diye düşünüyordu, nasıl olur da bu dev hayvanlarımı öldürme cüretinde bulunabilir! Fakat bir yandan da Orion'un çok başarılı bir avcı olduğunu itiraf ediyordu. İtiraf edemediği bir şey de vardı ama; Orion'a âşık olmuştu. Bu duyguyu kendisine yasaklamış olduğu için, sevgisi nefrete dönüşmüştü.

Bu nedenle Artemis, Eos'un yanına gelerek ona seslendi: "Dur! O bana ait. Ona soracak bir hesabım var."

Eos, Artemis'e yalvardı: "Onu benden alma! Onu çok beğeniyorum. Kalbim ona karşı arzuyla dolu. Buna Aphrodite sebep oldu. Bu, onun isteğiydi. Dikkat et, sana da benzer bir hırs musallat etmesin."

Bu sözler Artemis'i biraz düşünmeye teşvik ermişti. "Peki" dedi bir süre sonra. "Onu sana bırakacağım. Fakat sadece bir gece için. Sonra onu tekrar serbest bırakacaksın. Bana ait yaban hayvanlarını öldürdü ve bu suç cezasız kalamaz."

Eos, Artemis'in söylediklerini kabul etti.

OrionTa geçirdiği gece o kadar güzel olmalıydı ki, ertesi sabah Eos, Artemis'e yalvarmaya başladı: "Ona son bir şans ver! Müsaade et, önce okyanusun sonundaki ufka kadar yüzsün. Oraya ulaştığı zaman gönder okunu. Ona bu şansı ver!"

Artemis rahat bir edayla ona izin verdi. Çünkü çok iyi"biliyordu ki, okları ile her istediği şeyi vurabilirdi.

Orion okyanusa açıldı ve ufka doğru yüzmeye başladı. Neredeyse ufuk çizgisine varmak üzereydi ki, Av Tanrıçası yayım gerdi ve şaşmaz okunu gönderdi. Orion ölmüştü.

İki tanrıçanın umutsuz aşkları, onların birkaç damla gözyaşı dökmelerine neden oldu. Artemis için umutsuz bir aşktı Orion, çünkü tanrıça ebediyen bakire kalacağına yemin etmişti. Eos için umutsuz bir aşktı Orion, çünkü bir tanrıçanın ölümlü bir insanla asla bir arada olamayacağım biliyordu. İki tanrıça bir süre ağladıktan sonra, Orion'un gökyüzüne alınmasını sağladılar.

Kış aylarında gökyüzünün güneydoğusuna baktığımız zaman, karşımıza Orion takımyıldızı çıkar. Gök kubbede oldukça büyük bir yer kaplamaktadır. Gözümüzün gördüğü takımyıldızların en güzellerinden biridir.

Tithonos

Sevgi dolu şafak kızıllığı Eos'un sözünü etmek istediğim ikinci sevgilisinin ismi Tithonos'tur. Hem tatlı, hem acı bir hikâyedir bu...

Tithonos Troyalı bir prensti, Ganymedes isimli bir de erkek kardeşi vardı. Eos aynı zamanda ikisine de aynı ölçüde âşık oldu. Eos için büyük bir mutluluktu bu, her iki sevgilisini de kaçırarak sarayına götürdü. Birisiyle aşk yaparken gözü diğerinin üzerindeydi. İlk kez olarak Aphrodite'in lanetinin güzel bir şey olduğunu düşünüyordu: Keşke hep böyle olsa...

Fakat günün birinde Zeus, Ganymedes'i Eos'un elinden alıverdi. Çünkü Zeus da ona âşık olmuştu. Bir kartal biçimine girerek Ganymedes'i kaptı ve Olimpos'a götürdü. Tanrıların Babası bu davranışıyla ne büyük acılara sebep olduğunu biliyor muydu acaba? Aynı zamanda hem karısı, hem de kız kardeşi olan Hera son derece üzülmüş ve Zeus'a kendisini bu denli aşağılamaması için yalvarmaya başlamıştı. Diğer tanrılar da, Athena, Apollon, Hermes... bir tek Aphrodite hariç diğer tanrıların tümü Zeus'a Ganymedes'i dünyaya geri göndermesi için baskı yapmaya başladılar. Zeus bu genç adama âşıktı. Onu ancak çok ilginç bir olaydan sonra serbest bıraktı. Bundan sonra söz edeceğiz.

Fakat Zeus, Tithonos'u ona âşık olan Eos'a bırakmıştı. Eos'un mutluluğuna gölge düşmüştü, ama tamamen yok olmamıştı.

"Elimden ne gelir ki? Ben Olimpos'ta bile oturmayan, küçük bir tanrıçayım" dedi Eos, Zeus'a. "Ganymedes'i elimden aldın. Bunu kabul edebilirim, fakat senden karşılık olarak istediğim bir şey var. Ölümlü Tithonos'u ölümsüz yap ki, ona tüm zamanlar için sonsuza dek sahip olabileyim."

Sonsuz mutluluğuna gölge düşen Eos, Aphrodite'in lanetinin hiç de hoş olmadığmı bir kez daha derin bir acıyla anlamıştı. Sonsuza dek sahip olabileceği bir erkeği olursa, o zaman bu lanetin etkisinden kurtulabileceğini düşünüyordu.

"Ben tek başıma bir şey yapamam" dedi Zeus. "Fakat kader tanrıçaları Moiralarla konuşacağım."

Moiralar bu isteği kabul ettiler ve böylece Eos sevgili Tithonos'una sonsuza dek sahip olmaya hak kazandı. Biz insanlar böyle bir düşünce karşısında durup düşünürüz. Sonsuzluk! Ölümsüzlük! Hangi mutluluk tasviri bu düşüncenin kıyısından köşesinden dolanmaz ki? Tithonos bunu başarmıştı! Ve bunu sevgilisinin ikna yeteneğine borçluydu...

Fakat zavallı Eos o kadar acele etmişti ki, çok önemli bir şeyi unutuvermişti. Sevgili Tithonos'u için ölümsüzlük istemiş ve bunu elde etmişti ama, Tanrıların Babası'ndan sonsuz yaşamla birlikte sonsuz gençlik de istemeyi unutmuştu.

Böylece Tithonos yaşlanmaya başladı. Bir insanın sonsuza dek yaşlandığını tasavvur etmek neredeyse

imkânsız gibidir! Saçları giderek beyazladı, kemikleri giderek zayıfladı, dişleri teker teker döküldü, sesi inceldi ve tizleşti, derisi sarktı ve sarardı. Biz de bu şekilde yaşlandığımız için, böyle bir yaşlanma sürecinin nasıl olduğunu kafamızda canlandırabiliriz. Fakat Tithonos normal bir insanın yaşam süresini çoktan aşmıştı ve durmaksızın yaşamaya devam ediyordu. Ölümsüz olduğunu ve bu yüzden de sonsuza kadar yaşlanmaya devam edeceğini çok iyi biliyordu Tithonos. Bu durumda ihtiyatlı davranmanın ne faydası vardır ki? Kolesteroluna dikkat et! Neden? Eklemlerini koru! Niye? Biraz spor yap! Niçin? Tithonos giderek buruştu, ufaldı ve sonunda bir ağustos böceği kadar küçüldü. Şayet kibrit kutuları o çağda da olsaydı, onun bir kibrit kutusuna sığacak kadar ufaklığını söyleyebilirdik. Derisi toz haline geldi. Bir zamanların yakışıklı Tithonos'u, artık bir avuç toz zerresinden ibaretti.

Fakat Eos onu hâlâ seviyordu. Onu yatak odasında ihtimamla saklıyor, kendisini çağıran tiz, ince sesi duyduğu zaman yanına gidip üzerine örtüler örtüyor, onu çok seviyor ve ona sadık kalıyordu. Neden seviyordu ki onu hâlâ? Çünkü ikisinin bir oğulları vardı: Memnon.

Eos oğluna bir tanrı gibi bakıyordu. Sabahları gökyüzünü onun için en güzel kızıl renklere boyuyordu. Kardeşi Helios'a yeğenini bir kerecik olsun güneş arabasına bindirmesini rica etti, çünkü çocuk bunu çok istiyordu. Helios bunun tehlikeli olabileceği konusunda onu uyardı, fakat ısrarlarına dayanamayarak Memnon'u arabasıyla gezmeye çıkardı. Akşam olduğunda Memnon güneşten yanmış, kapkara olmuştu. Bir süre sonra Memnon Etyopya'ya yerleşti. Bugün o bölgede yaşayan kara tenli insanlar Memnon'un torunlarıdır.

Memnon'un Ölümü

Şimdi de Memnon'un ölümünden söz etmek istiyorum. Tanrıçaların en sevimlisi Eos için ne büyük bir keder! Oysa kendisi her sabah olanca güzelliğiye insanlara ve - Homeros'a inanırsak- tanrılara öylesine büyük bir mutluluk verir ki!

Memnon Troya savaşına katılmıştı. O zamanki ölçülere göre bir dünya savaşı olan bu savaşa, Etyopya'dan gelen savaşçılar bile katılmıştı. Memnon olağanüstü yakışıklıkta bir erkekti. Gittiği her yerde büyük bir kadın grubu izliyordu onu. Memnon görünür görünmez kadınlar haykırmaya başlıyor, ona ulaşmak için çırpınıyor ve bazıları da bayılıyordu. Bu kadınlar birbirlerinden nefret ediyorlardı, çünkü hepsi de geceyi Memnon'la tek başlarına geçirmek istiyordu.

Memnon Troyalıların saflarında savaşıyordu, çünkü Troya Kralı Priamos onun amcasıydı. Memnon'u gören Yunanlıların dizlerinin bağı çözülüyordu ve şöyle düşünüyorlardı: "Eyvah, eyvah, eyvah, bu bizi epey uğraştıracak!" Fakat bu konuda Ilyada'dan daha güvenilir olduğuna inandığımız bazı kaynaklardan öğeniyoruz ki, daha birinci günün sonunda Memnon tesadüfen, fakat gerçekten de tesadüfen Akhilleus'un mızrağı ile yaralanır, dizlerinin üzerine çöker ve ölür.

Eos'un şimdiye kadar karşılaştığı en büyük acıydı bu! Ansızın bundan sonra sabahları gökyüzünü kızıla boyamamaya karar verdi.

"Bugünden itibaren sabahları şafak kızıllığı olmayacak artık!" diye bağırdı öfke ve acıdan hayret edilecek derecede kalınlaşmış sesiyle.

Kardeşi Helios da Eos'un yanındaydı: "Şayet kız kardeşim sabahları benim yolumu açmazsa" dedi bu arada diğer toplumlarda güneş tanrılarının ne büyük bir öneme haiz olduklarını öğrenmiş olan Helios, "eğer bunu yapmazsa, ben de ateş soluyan atlarımı arabama koşmam."

İşte böyle.

Sonsuz karanlıklar ve korkunç soğuklar tehdit ediyordu dünyayı. İnsanlık yok olma tehlikesiyle karşı karşıyaydı, tüm bitkiler kuruyup donacak, tüm hayvanlar ölecekti.

Tanrılar bir meclis topladılar ve bu meclise tüm tanrılar çağrıldı. Olimpos'ta oturmayanlar bile.

Zeus, Eos'un karşısına dikildi: "Senin için ne yapabilirim? Sabahları tekrar gökyüzünü kızıla boyamak için ne istiyorsun?"

"Oğlum Memnon'u tekrar diriltmeni istiyorum" dedi Eos.

"Bunu yapamam, bunu yapmam mümkün değil" dedi Zeus. "Fakat sana şöyle bir öneri sunabilirim: Onun için bir tören düzenleyeceğim. Her sene aynı zamanda tekrar düzenlenecek olan bir tören. Onun sonsuza dek sürecek bir ritüel halini almasını sağlayacağım."

Memnon'un cesedi bir odun yığınının üzerine yatırılarak ateşe verildi. Eos'un oğlunu devamlı takip eden kadınlar ateşin etrafında dans ediyor ve neredeyse alevlerin içine atlıyorlardı. Sonunda alevlere o kadar yaklaştılar ki ateş onları yakaladı ve havaya kaldırdı. Çırpınan kolları yavaş yavaş birer kanat halini aldı ve kadınlar kuşlara dönüşmeye başladılar. Dönüşüm tamamlandığı ve kadınlar gerçek birer kuş oldukları zaman içlerindeki nefret

serbest kaldı. Birbirlerinin üzerine saldırarak alev alev yanan odunların üzerinde birbirlerini kovalamaya ve gagalamaya başladılar. Bir süre sonra tümünün vücudundan kan akmaya başladı ve kan damlaları ateşi söndürdü. Toprak da kan ve külden oluşan bu karışımı içine çekti. Her sene aynı yerde Memnon'un cesedi tekrar ateşe verilir, her sene aynı kuşlar oraya gelir ve birbirlerini gagalarlar. Her sene kuşların tüylerinden damlayan kan alevleri söndürür. - Zeus bu töreni Eos ve oğlu Memnon'a adamıştı.

Alamut
Çizgiliforum.com

TUFAN

Kallisto ve Üçlü Bir Lanet - Korkunç Bir Adam ve Meyhanesi - Philemon ve Baukis ve Son Bir İstek - Deukalion ve Pyrrha ve Annemizin Kemikleri

*Sintflut** kelime anlamı olarak "mütemadiyen süren sel baskım" demektir. Bu kelimenin kökü Eski-Yüksek Almanca'ya kadar uzanır. 13. yy.'da *sint-*** ön eki artık anlaşılmadığı için yerini *Sünd-**** kelimesine terk etmiş, *Sintflut* da *Sündflut***** şeklini almıştır. Bu kelime aynı zamanda felaketin nedenini de belirtmektedir.

Tufan söylencelerine birçok farklı kültürde rastlamaktayız. Nuh ve gemisini bilmeyenimiz yoktur. Yunan Mitolojisi de bu felaketin hatıralarım bünyesinde barındırmıştır. O felaket gerçekte ne idi? Bilmiyoruz. Bu konuda çok şey söylenmektedir. Anlatılanları dinleyelim bakalım!

Başlangıçtan başlayalım: Prometheus biz insanları yarattı. Prometheus en başından beri bizim avukatımızdı.

*** Sintflut: Almanca Tufan, (ç.n.)**
*** Sint: Eski-Yüksek Almanca mütemadiyen, sürekli, (ç.n.)**
'* Sünd: Almanca günah, (ç.n.)
**** Sündflut: Ardı ardına gelen günahlar, günah baskını, (ç.n.)**

Bizim için Olimpos'tan ateşi çaldı ve bu yüzden ceza olarak Kafkas Dağları'na çivilendi. Biz Titan Prometheus'un çocuklarıyız. Baştanrı Zeus biz insanların varlığına karşıydı. Bu durumun aksini ispat etmeye çalışmanın bir anlamı yoktur. Zeus bize güvenmiyordu ve bizi güvensizlikle izledi. Evet, gerçekten de bizi ortadan kaldırmak istiyordu ve kendisini haklı çıkaracak sebepleri bulma peşindeydi.

Böylece Zeus insanların bir açıklarını yakalama umuduyla dört gözle onları incelerken, bakışları ansızın bir kadına takıldı. Kadınların en güzeline hem de, Kallisto'ya. Tanrıların Babası'nın damarlarındaki kan kaynamaya başlamıştı bile...

Zeus kendi kendisiyle çelişkiye düşmüştü: Bir yandan insanoğullarından bir kadın için yanıp tutuşuyor, diğer yandan da insanoğlunu yeryüzünden silip atmaya çalışıyordu.

Aşk, ihtiras, arzu -onlara şükürler olsun!- Tanrıların Babası'nı mağlup etmiş ve Zeus güzel Kallisto'ya talip olmuştu.

Ne var ki Kallisto onu geri çevirdi. İnanılır gibi değil! Tanrıça Artemis'e bir yemin verdiğini ileri sürmüştü. O da Artemis gibi yaşamının sonuna dek bakire kalmak istiyordu. Daha doğrusunu söylemek gerekirse; bu yemini verdiği zamanki niyeti buydu. Anlaşılan Tanrıların Babası sevdiği kızın iradesinin çabuk kırılır cinsten olduğuna hükmetmişti.

Zeus tüm baştan çıkarma yöntemlerini kullandı ve sonunda Kallisto'yu yatağına atmayı başardı.

Zavallı Kallisto...

Benzer birçok hikâyeden biliyoruz ki, Zeus'un eşi Hera kocasının sevgililerinden büyük bir öfkeyle intikam alıyordu. O kadar sık öfkelenmek zorunda kalıyordu ki zavallı Hera! Kallisto gerçekten de çok kudretli, kudretli olduğu kadar da intikam hırsı dizginlenemez bir düşman edinmişti kendisine. Hatta bir ikincisini de: Av Tanrıçası Artemis. Kallisto, Artemis'e bir yemin vermiş, ne var ki bu yemifü tutamamıştı. Tanrısal bir gece uğruna tanrısal iki düşman...

Ve yine o eski Olimpos geleneği: Zeus, Kallisto'yu bir ayıya dönüştürmek suretiyle eşi Hera'nın intikamından korumak ister. Hera, Kallisto'ya kötülük yapmak istediği için onu bir ayıya dönüştürür. Artemis ise bozulan yeminin intikamını almak istemektedir, bu nedenle Kallisto'yu bir ayıya dönüştürür. Üç tanrı da değişik sebeplerden ötürü bir insanoğlunu bir ayıya dönüştürmüştür. Üç kere ayıya dönüştürmek daha etkiliydi demek ki. Zeus onu korumak istiyordu; Hera onu aşağılamak istiyordu; Artemis onu cezalandırmak istiyordu.

Zavallı Kallisto...

Kallisto'nun babası Kral Lykaon kötü insanların tipik bir örneğiydi. Kızının lanetlenmesi sırasında o da olanları izliyor ve tanrılarla alay ediyordu, önce lanetlenen, sonra aşağılanan, nihayet de serbest bırakılan kızı Kallisto'nun başına gelenler, onda azıcık bile olsun bir üzüntü duygusuna neden olmamıştı. Kıs kıs gülerek arkasını dönmüş, boşver dercesine elini sallamış ve çekip gitmişti. Onunla daha sonra yine karşılaşacağız. Başımıza kötü işler açacak.

Üç tanrı ayıya dönüştürdükleri insanoğluyla başbaşa kalmışlardı.

"insanlar böyle işte" dedi Zeus. "Kendi çocuklarına bile acıdıkları filan yok!"

Şimdi ne yapmalıydı? Başım kızı ve eşi ile belaya sokmadan Kallisto'ya güzel insan suretini vermesine imkân yoktu. Fakat onu böyle terk etmek de istemiyordu, birlikte geçirdikleri güzel aşk gecesi için ona bir hediye vermek niyetindeydi.

Ayrıca röntgen bakışlı gözleri ile Kallisto'nun hamile olduğunu, içinde tanrısal bir öz taşıdığını görmüştü. Kallisto'nun karnını açarak aşklarının meyvesi küçük oğlan çocuğunu dışarı çıkardı, sonra da kızı gökyüzüne yerleştirerek Büyük Ayı takımyıldızına dönüştürdü.

Çocuklarıyla yalandan ilgilenmek Zeus'un pek adeti değildi, Arkas adım verdiği bu çocuğa da öyle ahım şahım bir ilgi göstermedi. İleride adım sık sık işiteceğimiz kötü kalpli büyükbabası Lykaon'a teslim etti onu.

Kallisto artık bir yıldız burcu olmuştu. Artemis bu sonuçtan hoşnuttu, fakat Hera değildi. Kallisto olacak o küçük şırfıntının gökyüzünde böyle seçkin bir yere sahip olmasından, hele hele her sabah takımyıldızının gözden kaybolması esnasında okyanusta banyo yapmasından hiç mi hiç hoşnut değildi. Fakat Zeus'un verdiği bir karara itiraz etmek istemediği için, çareyi Okeanos'tan Büyük Ayı'yı sularına kabul etmemesini dilemekte buldu.

Bu yüzden Büyük Ayı takımyıldızı doğup batmaz, aksine "göğün çivisi" olan kutup yıldızının etrafında dönüp durur. Hera, Kallisto'nun arabasını göğün çivisine bağlamıştı. Daha büyük bir intikam alması da mümkün değildi.

Bu maceradan soma Zeus uzunca bir süre insanoğul-

larından bir kadına âşık olmadı. Kallisto ile olan ilişkisi, onu insanlara karşı duyduğu tiksintiyi bir nebze olsun azaltmamıştı. İnsan ırkmm ortadan kalkması vaktinin gelip de geçmekte olduğunu düşünüyordu. Fakat hayretle fark etti ki, diğer tanrılar kendisiyle aynı fikirde değildi.

"Onların kendilerini biraz daha toparlamalarına fırsat vermeliyiz" dedi Hermes. İnsanlar ile yakından ilgiliydi o. Ölülerin ruhlarını Hades'e götüren Hermes'in ta kendisiydi. Bu yüzden ona Psychopomos, yani "ruh kılavuzu" adı takılmıştı. İnsanların çektiği tüm acıları biliyor ve bizlerden hoşlanıyordu.

"Evet" dedi Apollon da, "onlara bir şans daha verelim!" Apollon da insanları yukarıdakilerin birçoğundan çok daha iyi tanıyordu. Ne de olsa sekiz yıl boyunca bir insana hizmet etmişti - fakat bu başka bir hikâyedir.

Zeus fikrinden dönmüştü: "Pekâlâ" dedi. "Onlara son bir şans daha vereceğim. Dünyaya inip onları bir süre yakından incelemek istiyorum. Yukarıdan bakınca işe yaramaz solucanlar gibi görünüyorlar, fakat aynı hizadan onların gözlerinin içine bakınca bu önyargı değişebilir belki."

Gerçekte ise şöyle düşünüyordu: Eminim ki yakından bakınca daha da dayanılmaz görünüyorlardır. Bu gereksiz mahlûkları ortadan kaldırmama yardım edecek gerekçeleri bulmam için iyi bir fırsat bu.

Zeus tek basma yola koyuldu. Yakınlarından hiç kimsenin kendisine yoldaş olmasmı istememişti. Bir gezgin kılığına girmişti Baştanrı. Aradan pek fazla zaman geçmemişti ki, diğer tanrılar uzaktan onun ışıltısını gördüler.

"Ne dersiniz? Acaba keyfi yerinde mi?" diye sordu Apollon.

"Sanmıyorum" dedi Hermes. Çehrelere bakarak duyguları okumayı hepsinden daha iyi o beceriyordu.

Hermes haklıydı. İnsanlar tamamen çürüyüp yozlaşmış, dedi Zeus. İstisnasız hepsi çok kötü ve sıcak yeryüzünü onlarm emrine amade etmenin artık bir anlamı yok.

"İnsanları yok edelim!"

Diğer tanrılar şiddetle protesto ettiler. Bazıları tüm hata ve eksikliklerine rağmen insanları seviyordu, mesela Hermes ve Apollon. Pallas Athena ise bazı insanların zihinlerinde geliştirdikleri bilimsel zekâdan çok hoşlanıyordu ve insanların düşünme yeteneklerine hayrandı. Diğer tanrılar ise insanların kendilerine sundukları armağanlardan hoşnuttular ve onlarm övgü dolu sözlerini işitmek istiyorlardı.

"Bir bilseydiniz!" diye haykırdı Zeus. "Bir bilseydiniz kimler uğruna bana karşı çıkmaya cüret ettiğinizi!"

Soma da yaptığı dünya gezisinden edindiği izlenimleri anlatmaya başladı. Önce Kallisto'nun babası Kral Lykaon'un yamna gitmişti. Onun çok kötü olduğu gelmişti kulağma, bunun doğru olup olmadığım kendi gözleriyle görmek istiyordu. Onun bir lokanta işlettiğini duymuştu. Fakat garip bir lokantaymış burası; içeri giren müşterilerden ancak yarısı tekrar dışarı çıkabiliyormuş. Müşterilerin diğer yarısı ise lokantanın mutfağına götürülüyor, orada bir hayvan gibi boğazlanıp kesiliyor ve etleri pişirilip müşterilerin öbür yarısına ikram ediliyormuş. Ticari açıdan ele alınacak olursa, diye anlatmaya devam ediyordu Zeus, elbette ki böyle bir lokanta işletmeci-

mi)

liginin epey başarılı olduğu söylenebilir. Fakat ahlâki açıdan pek de...

Hermes kaşlarını epey yukarı kaldırmıştı. Bu hareketi, anlatılanlara pek fazla inanmadığının bir ifadesiydi.

"Peki sen de onun lokantasında yemek yedin mi?" diye sordu Hermes?

"Evet" dedi Zeus. "Daha doğrusu orada oturdum, fakat bir şey yemedim. Hele yemek olarak önüme koyduğu şeyin ne olduğunu gördükten sonra..."

"Neymiş yemek olarak önüne koyduğu?"

"Söylemeye dilim varmıyor" dedi Zeus.

"Fakat hepimiz duymak istiyoruz" diye araya girdi Hera. Zeus dışındaki tüm tanrı ve tanrıçalar arasında insan ırkından en az hoşlanan oydu.

"Peki öyleyse" diye iç çekti Zeus. "Madem o kadar ısrar ediyorsunuz, o halde söyleyeyim: Önüme bir oğlan çocuğunu koymuştu yemek olarak."

"Bir canavar!" diye haykırdı Hera.

"Dur da devam edeyim" dedi Zeus. "Bu çocuğun bir özelliği de vardı: Arkas ismi size bir şey ifade ediyor mu?"

"Kendi öz torunu" dedi ağlamaklı bir sesle Hera. "Demek senin oğlunu senin önüne yemek olarak koymaya cüret etti ha?"

"İnsanlar böyle işte" dedi Zeus.

Tanrıların büyük kısmı Zeus'un tarafını tutuyordu şimdi: "Eğer gerçekten de aşağıda böyle korkunç şeyler oluyorsa, eğer gerçekten de insanlar anlatıldığı gibi zalim ve acımazlarsa, o halde onların yok edilip edilmemeleri konusu ciddi olarak bir daha düşünülmelidir."

Hermes ise aynı fikirde değildi: "Fakat burada istisnai bir durum söz konusu olabilir" dedi.

"İnsanların hepsi aynı" diye kükredi Zeus.

"Eğer hepsi anlattığın gibiyse" dedi Hermes, "ya da büyük bir kısmı böyleyse, o takdirde ben de onlarm yok edilmelerini kabul ederim."

"İçlerinde daha iyi olan bir tekini bile bulamazsın" diye ısrar etti Zeus. "Bir tekini bile!"

"O halde" dedi kurnaz Hermes, "sana bir teklifim var: Tasvir ettiğinden daha iyi olan iki tane, sadece iki tane insanoğlu bulabilirsem, o zaman onlara son bir fırsat daha vereceksin. Anlaştık mı?"

Zeus öyle bir coşkunluğa kaptırmıştı ki kendisini, çok ileri gittiğinin ancak yeni farkına varıyordu. Fakat bu teklifi kabul etmemesi imkânsızdı artık.

"Nasıl istersen, benim için fark etmez" diye karşılık verdi Hermes'e.

Hermes zekice tuzağını hazırlamaya devam etti: "Eğer istersen bir kez daha in aşağı, fakat bu defa beni ve Apollon'u da al yanına. Altı tanrı gözü, iki tanrı gözünden çok daha iyi görür."

Bütün tanrılar Hermes'in teklifini destekledilerler. Zeus'un teklifi kabul etmekten başka çaresi kalmamıştı.

"Pekâlâ" dedi sonunda. "Eğer iki tane iyi insan bulabilirsek insanoğluna son bir fırsat daha vereceğim."

Zeus, Hermes ve Apollon yola koyuldular. Bir süre sonra gerçekten de iki iyi insana rastladılar. Tüm dünyaca tanınmış, özellikle de Alman edebiyatımn ünlü şairi Goethe'nin Faust adlı eserinde ölümsüzleştirmiş olduğu, Philemon ve Baukis adlı bir çift ihtiyarcıktı bunlar. İkisi de çok yaşlıydı, ne Zeus'u, ne Apollon'u, ne de Hermes'i tanıdılar, fakat ona rağmen konuklarını mümkün oldu-

ğunca iyi ağırlamak için çırpınıp durdular. Sahip oldukları her şeyi sundular üç tanrıya.

Zeus istemeye istemeye de olsa bu ikisinin gerçekten de iyi insanlar olduğunu kabul etmek zorunda kaldı. Philemon ve Baukis'i iyiliklerinden ötürü ödüllendirmek istiyordu: "Siz ikiniz! Dileyin benden ne dilerseniz! İstediğiniz her şeyi alacaksınız, çünkü ikiniz de gerçekten iyi insanlarsınız."

Philemon ve Baukis'in tek dilekleri birlikte ölebilmekti.

"İlk yirmi yıl boyunca birbirimizle sadece kavga ettik" dediler. "İkinci yirmi yıl boyunca birbirimizle neredeyse tek kelime bile konuşmadık. Üçüncü yirmi yıl boyunca birbirimize alıştık, bugün de birbirimizi seviyoruz."

Zeus, Apollon ve Hermes tekrar yola koyuldular.

"Gördün mü?" dedi Hermes. "Al sana iki iyi insan.. Şimdi ne olacak?"

Zeus cevap vermeyerek adımlarını hızlandırdı.

"Evet, şimdi ne olacak?" diye sıkıştırdı Zeus'u Apollon. "Bahsi kaybettiğini kabul et!"

"Arkanıza bakın" dedi aniden Zeus diğer iki tanrıya.

Hermes ve Apollon arkalarına baktılar. Philemon, Baukis'e doğru eğilmişti, Baukis'in kafası Philemon'un omzuna düşmüştü.

"Vermiş olduğum sözü bana kelimesi kelimesine tekrar eder misiniz?" dedi Zeus.

"Dünyada iki tane iyi insan kalmışsa, insanlığa son bir fırsat daha vereceğim!" diye tekrarladı Hermes.

"O iki insan artık yaşamıyor" dedi Zeus kuru bir ses-

le. "Kardeşim Denizler Tanrısı Poseidon'a gerekli emri verdim."

Hermes ve Apollon etraflarına pakındılar: Dağlar birer adaya dönüşmüştü, deniz giderek yükseliyordu, dünyada korkunç bir sessizlik vardı. Zeus, tufanı emretmişti.

İnsanlığı yarattığı için Kafkas Dağları'na çivilenmiş olan Titan Prometheus, hasmı Zeus'un isanlığı yok etmek üzere olduğunu gördü. Hemen oğluna seslendi.

"Deukalion!" diye haykırdı. "Deukalion, hemen kendine bir gemi inşa et! Acele et! Karım da yamna al, aksi takdirde sen de insan ırkıyla beraber yok olacaksın!"

Deukalion Yunan Mitolojisi'nin Nuh'udur. Pyrrha ile evliydi. Deukalion ve Pyrrha, Prometheus'un kendilerine söylediğini yaptılar. Tahtadan bir gemi inşa ettiler, son anda içine girdiler ve dalgalar tarafmdan yukarı kaldırıldılar.

Deukalion ve Pyrrha'nın çocukları yoktu. Pyrrha zaten çocuk doğurma yaşmı çoktan aşmıştı. Deukalion da yaşlı ve miyop bir adamdı. Dalgalar tarafından oradan oraya sürüklenirken şöyle düşünüyorlardı: "Bütün bunlar neden? Bizim ikimizin kurtulmasının ne faydası var ki? İnsanlık sadece birkaç zor yıl daha geçirecek, hepsi o kadar!"

Böylece gemileri suyun üzerinde oradan oraya savrulup duruyordu. Aradan bir süre geçtikten sonra uçarak bir güvercin geldi. Gagasında bir şey taşıyordu.

"Güvercinin gagasında ne var acaba?" diye sordu Deukalion.

"Bilmem ki" dedi Pyrrha. "Gözlerimin artık hiçbir şeyi seçemediğini biliyorsun."

"Ben de pek iyi göremiyorum" dedi Deukalion.

"İkimiz de pek iyi göremiyoruz" dedi Pyrrha.

"İkimiz de yaşlandık" dedi Deukalion. "Güvercinin gagasında taşıdığı ne olabilir ki?"

"Belki de bir dal parçası" dedi Pyrrha.

"Evet, haklı olabilirsin" dedi Deukalion. "Güzel, düzgün bir dal parçası olabilir."

Ve ikisi de su seviyesinin düşmüş olduğuna karar verdiler. Bir yerde kara ortaya çıkmış olmalıydı.

Haklıydılar. Su seviyesi giderek düşüyordu, ta ki gemi karaya oturana kadar. Deukalion ve Pyrrha etraflarına batandılar. Her şey çamurla doluydu. Yaşayan hiçbir şey göremediler. Ağaçlar çamurla kaplıydı, tarlalar çamurla kaplıydı, evlerin çatıları çamurla kaplıydı.

"Her şey çamurla kaplı" dedi Deukalion.

"Fakat biz yaşıyoruz" dedi Pyrrha.

Yere diz çöktüler ve şükrettiler. Hangi tanrıya şükrettiklerini çok merak ediyorum doğrusu! Ne kadar da garip: Prometheus yerine Zeus'a şükretmişlerdi. Neden en azılı düşmanlarına şükrettikleri konusunda bir fikrimiz yok. Bildiğimiz tek bir şey var ki, korkunç tufandan çocuk sahibi olma yeteneğini çoktan yitirmiş bu iki insanın sağ kurtulması, belki de Zeus'un insanlık ile son bir kez alay etme arzusundan kaynaklanmaktadır. Şayet isteseydi gemiyi bir tek hareketiyle batırması işten bile değildi.

Deukalion ve Pyrrha gemilerini terk ederek, insan veya hayvanlarla karşılaşabilme umuduyla dünyayı dolaşmaya başladılar. Fakat hiçbir şey bulamıyorlardı. Aylar ve yıllar boyu süren gezileri esnasında, sonunda babaları Prometheus'un çivilenmiş olduğu Kafkas Dağları'na ulaş-

hlar. Ayakları sızlayan ihtiyarlar ona bakmaya bir türlü cesaret edemiyordu.

"Ne yapmalıyız?" diye sormaya cesaret ettiler sonunda.

Prometheus tek bir cümleyle cevap verdi: "Annenizin kemiklerini arkanıza doğru fırlatın!" Başka da bir şey söylemedi.

Deukalion ve Pyrrha babalarımn söylediklerinin ne anlama geldiğini kavrayamadıkları için dünyayı dolaşmaya devam ettiler. Artık sadece insanları ve hayvanları değil, annelerinin mezarlarını da arıyorlardı, çünkü yaratıcılarının sözünden çıkmak istemiyorlardı.

Ve çok uzun yıllar sonra, gerçekten de annelerinin mezarlarım bulmayı başardılar. Pyrrha bu arada yaşlı, titrek ve kambur bir kocakarıya dönüşmüştü, Deukalion da yaşlı, titrek ve kambur bir adama. Annelerinin mezarlarını açarak kemikleri ortaya çıkardılar. Fakat Prometheus'un söylediğini yapamadılar. Vicdanları buna izin vermedi.

"Hayır" dedi Pyrrha. "Ben bunu yapmayacağım."

"Hayır" dedi Deukalion. "Ben de yapmayacağım."

Annelerinin kemiklerini omuzlarının üzerinden arkalarına atmak son derece aşağılayıcı bir davranış gibi geliyordu onlara. Bu yüzden bunu yapmadılar.

Deukalion ve Pyrrha birbirlerine baktılar: "Bunu yapmamamız durumunda insanlığın yok olacağını bilmemize rağmen, bunu yapmayacak mıyız?"

Ve kendi sorularım kendileri cevapladılar: "Evet, insanlığın yok olacağını bile bile bunu yapmayacağız."

Ansızın Pyrrha'nın zihninde bir şimşek çaktı. Aralarında daha akıllı olan oydu ne de olsa.

"Prometheus'un cümlesi!" dedi. "Belki onu başka bir şekilde yorumlamak da mümkündür."

"Onu başka nasıl yorumlayabiliriz ki?" dedi Deukalion. "Çok açık ve net olarak şöyle demişti: Annenizin kemiklerini arkaya doğru fırlatın!"

"Evet" dedi Pyrrha. "Fakat anne kavramını belki de kelime anlamı olarak algılamamak lazım."

"Bu kadar açık ve net bir anne kavramını başka nasıl algılayabiliriz" diye sordu Deukalion.

Pyrrha dedi ki: "Belki de Prometheus tüm insanlık ile sadece seni ve beni kast etmek istemiştir, Deukalion."

"Zaten tüm insanlık biziz" dedi Deukalion. "Bizden başka yaşayan hiç kimse yok ki!"

"İşte bu yüzden" dedi Pyrrha, "her şeyi kelime anlamıyla algılamamak lazım. Prometheus anne kelimesi ile Toprak Ana'yı da kastetmiş olabilir."

Deukalion başını salladı: "Evet, söylediklerin bana oldukça mantıklı geliyor, fakat koca Toprak Ana'yı arkamıza nasıl fırlatabiliriz ki?"

"Kafanı çalıştır biraz" dedi Pyrrha. "Prometheus ne demişti: Annenizin kemiklerini arkanıza fırlatın."

"O halde söyle bakalım bana" diye dalga geçti Deukalion. 'Toprak Ana'nın kemikleri nedir?"

"Neden taşlar Toprak Ana'nın kemikleri olmasın ki?"

"Bana hiç de akla yakın gelmedi doğrusu!"

Pyrrha dedi ki: "Hele bir deneyelim bakalım! Nasıl olsa çok yaşlandık ve yakında öleceğiz. Birkaç taşı arkamıza fırlatmakla ne kaybederiz ki?"

Yere diz çöktüler, yakınlarındaki birkaç taşı topladılar ve arkalarına fırlattılar. O anda inanılmaz bir şey oldu

gerçekten de: Pyrrha'nın arkasına fırlattığı taşlar birer kadına, Deukalion'un arkasına fırlattığı taşlar ise birer erkeğe dönüşüverdi.

"Bu yüzden biz çok sert bir nesiliz" diye yazıyor Ovidius dönüşümlerinden birinde, "biz acı ve meşakkatle yoğrulmuş sert bir nesiliz, hangi maddeden yapıldığımızı her fırsatta ortaya koyarız."*

İlave: Klasik söylenceler dünyası üzerine birlikte birçok radyo programı yaptığımız arkadaşım tonmeister Günther Hämmerle, bana Pyrrha ve Deukalion'un gemisinin üzerinden uçan ve ağzmda o küçük dal parçasmı taşıyan güvercinin hikâyesinin ne olduğunu sordu. Her yaratık, diyordu Günther, mitolojide kendine ait bir hikâyeye sahiptir. Hakkı vardı.

İşte güvercinin hikâyesi: Tufanın yaklaşmakta olduğunu gören anne güvercin, son anda Parnassos Dağı'nın zirvesine bir yumurta bırakır. Tufanın suyu dağın zirvesine kadar yükselmiştir, hatta yumurtayı bile hemen hemen suyla örtmüştür. Güneş Helios ışınları ile yumurtanın olgunlaşmasını sağladı. Su en yüksek seviyesine ulaştığı zaman, Tanrıça Artemis'in su üstünde yüzen bir oku gelip yumurtaya çarptı ve kabuğunun çatlamasını sağladı. Güvercinimiz yumurtadan çıkmıştı. Gagasıyla Artemis'in okunu kaptığı gibi, uçmaya başladı. Bildiğimiz gibi Deukalion ileri derecede miyoptu, Pyrrha'mn bakışları da epey bulanıklaşmıştı, o nedenle ikisi de Artemis'in okunu bir dal parçası sandılar. Su çekildiği zaman güvercin gagasındaki oku bırakıverdi. Yere düşen ok toprağa

*** Ovidius'un Almanca çevrisi Gerhard Fink tarafından yapılmıştır, (ç.n.)**

saplanıp kalmıştı. Fakat bu sıradan bir ok değil, Artemis'in okuydu. Av Tanrıçası hayvanları seviyor, onların yaşammı kontrol altında tutuyordu. Hayvanların sayısını devamlı belli bir seviyede tutuyor, böylece onların gereksiz yere birbirlerini öldürmelerine engel oluyordu. Bu nedenle Artemis'in okuna tüm hayvanların kanı bulaşmıştı. Ve bu ok yere saplandığı zaman, tufanda ölen tüm hayvanlar teker teker topraktan fışkırmaya başladılar.

İlave etmek istediğim hikâye buydu işte. Bu hikâyenin kaynağını bulmak isteyen kişilerin tüm çabaları boşa gidecektir, çünkü itiraf ediyorum ki, bu hikâyeyi arkadaşım Günther için ben uydurdum.

Alamut
Çizgiliforum.com

GİGANTLAR ve DİĞER CANAVARLAR

Dinozor Benzeri Yaratıklar ve İnsani Bir Alet
- Typhon ve Tanrının Sinirleri -
İyi Kalpli Hiron ve Şifalı Bir Ot

Kötü güçlerin temsilcisi Lucifer ve arkadaşları tarafından kudreti asla ciddi bir tehdide uğramamış olan İncil tanrısının tam aksine, Yunan tanrıları iktidarlarını korumak için birçok kez birlikte mücadele etmek zorunda kalmışlardır.

Okul günlerinde -somadan vakit bulamayız zaten!- "Paradise Lost" bölümünden bazı bölümler okumuş olanlar hatırlayacaktır. Bu oldukça ilginç eserde John Milton, şeytam, çekici, kapkara muhteşemlikte, harika bir melek olarak tasvir etmiş ve düşüşü esnasında cennetin yansım da beraberinde sürüklediğini anlatmıştır. Bu metni okuyan herkes, şeytanın özünün sembolik bir öze sahip olduğunu rahatlıkla kavrayabilir. John Milton'un şeytam bir düşünce, hatta son tahlilde bir ideolojidir. Bu eserin ayrıcalığı da buradan ileri gelmektedir. John Milton'un şeytan tasviri "güçlü-naif" çizgilerle değil, daha ziyade püritanizmin yumuşak ara renkleriyle biçimlendirilmiştir. Aydınlanma etkisini burada göstermektedir. Aydınlanma devrinde "nedir?" sorusu yerini "ne demektir?" sorusuna terk etmiştir.

Buna karşın Yunan Mitolojisi'nin figürleri kelimenin tam anlamıyla "neyse odur." Ne daha az, ne daha fazla. Bir tanrı, bir tanrıdır. Fakat bizler, John Milton'un torunları, söylencelerde karşımıza çıkan varlıklardaki gerçeklerle değil, onlara vermeye çalıştığımız sembolik değerlerle uğraşmayı severiz. Her şeyi derinlemesine incelemeliyiz bize kalırsa. Ya psikolojikleştiririz, ya sosyolojikleştiririz, ya da ezoterikleştiririz! Bu tanrüar neyi temsil ediyor ki? Tanrılar gerçekte nedir acaba? Ne anlama gelirler? Akademik bir saçmalıkla boğuşup dururuz.

Tanrılar, Gigantlar, Titanlar, Periler, kahramanlar - hepsi de neyse odur. Ve onların ne olduklarını hikâyeleri bize anlatmaktadır. Bunları masal diyerek küçümseyen kişi, daha derinlere inmeye hiç çalışmamalıdır. Bir şey bulamayacaktır.

Olimpos bir dağdır ve bu dağda tanrılar yaşar. Eski Yunanlılar bu fikri mecazi anlamda değil, gerçek anlamında kullanmışlardır. Bu fikrin yüzeyi her şeyi kapsar, fakat bazı yüzeyler oldukça karmaşıktır.

Size önce Gigantlardan ve bize son derece yabancı olan bu dev yaratıkların tanrılarla olan savaşlarından söz etmek istiyorum. Kısaca anımsayalım: Gökyüzü Uranos, oğlu Kronos tarafından hadım edilmişti. Yere düşen kan damlalarından önce İntikam Tanrıçaları Erinysler meydana gelmişti. Fakat kan damlalarından bazılarını toprak hemen serbest bırakmadı. Bir süre bağrında tuttuğu bu damlalardan Gigantları yarattı.

Gaia, Gigantları oldukça uzun bir süre bağrında tuttu, ta ki onlar iyice gelişip, güçlenip, kuvvet ve kudret ka-

zartana kadar. Çünkü Gaia yeni hükümdarlardan, yani tanrılardan nefret ediyordu ve Gigantları kullanarak tanrıları devirmek arzusundaydı. .

Gaia tanrılardan neden nefret ediyordu? Nefretinin sebepleri neydi? Bilmiyorum. Gaia "bütünlüktü" ve sevgilisi Uranos'un ardından ağlıyordu. Gerçi kendisini gökyüzünden ayırması görevini oğluna veren yine kendisiydi, fakat buna rağmen yine de onun ardından ağlıyordu.

Gökyüzü ve yeryüzünün o sonsuz kucaklaşmaları esnasında her şey bir bütündü. Her şey bu kucaklaşmamn içinde saklıydı, hiçbir şey ötekinden ayrılmamıştı. Gaia bu durumun ardından ağlıyordu. Tanrılarla birlikte ihtisaslaşma başlamıştı; analiz, mantık, çelişki dolu ihtiraslar... Bunların tümünden nefret ediyordu Gaia. O zamanlar insanları daha doğru düzgün algılayamıyordu bile. Bu küçük, narin, soluk benizli, hassas, ölümlü yaratıkların günün birinde onun basma en büyük belaları açacağının farkmda bile değildi. Fakat bu başka bir meseledir...

Gaia günün birinde şartların olgunlaştığına karar verdi ve bağrında tuttuğu Gigantları serbest bıraktı. Gigantları nasıl tasavvur etmek gerekir? Her halükârda insanları andırır yaratıklar olarak. Fakat çok daha büyük, çok daha güçlü, çok daha kudretli. Vücutları bir yılan gövdesiyle son buluyordu. Belki de onları bir Tyrannosaurus rex olarak tasavvur etmemiz uygun olacaktır.

Bu yaratıklar Toprak Ana'nın bağrmdan çıkar çıkmaz Olimpos'a saldırmaya başladılar. Gaia tarafından tanrılara karşı savaşmak üzere programlanmışlardı. Tüm frekansları yok eden bir çığlık doldurdu havayı. Bu canavar yaratıkların attıkları her adım ile toprak sarsılıyordu. Toprak, sarsılmaktan hoşnuttu.

Zeus ve diğer tanrılar bu saldırıyı hiç de hafife almadılar. Gigantların ciddiye alınması gereken rakipler olduğunu biliyorlardı. Hiçbir şey onları hedeflerinden saptıramazdı, çünkü savaş dışında bildikleri hiçbir şey yoktu.

Bu arada şunu da belirtmek gerekir: Genel olarak çok can sıkıcı bir tanrıça olan Hestia, bitkilerin fısıltısından Gaia'nın yeni bir bitki yarattığını öğrenmişti. Oğulları olan Gigantları ölümsüz kılacak bir bitkiydi bu.

Ne yapılmalıydı? Zeus güneşe ve aya bir süre ışık saçmamalarını emretti. Böylece bu bitkinin büyümesini engelleyeceğini ümit ediyordu. Fakat bu bitki gölgeyi seven bir bitkiydi ve zifiri karanlığın içinde yapraklarını ölümsüzlük suyuyla tıka basa doldurdu. Gigantlar bu bitkiyi buldular, yediler ve ölümsüz oldular. Fakat sadece tanrılara karşı savaşırken ölümsüz olmuşlardı, yani tanrılar onları öldüremezdi. Fakat dünya üzerinde başka yaratıklar da yaşıyordu...

Bir kez daha söylüyorum: Gaia, üzerinde dolanan bu küçük, soluk benizli yaratıkları o zamanlar ciddiye almıyordu.

Zeus insanlara karşı olan derin nefretini bir anda unutuvermişti. Hemen tanrılar meclisini topladı: "Bu iş tamamdır, Gigantları mağlup edeceğiz. Fakat saflarımızda ölümlü bir müttefik, bir insan bulunmalı. Çünkü Gigantlar biz tanrılara karşı savaşırken ölümsüzler. Onları öldürmemiz mümkün değil. Fakat bir insanın darbesi onları en azından teorik olarak öldürebilmeli."

"En azından teorik olarak" diye dalga geçti Apollon. "Ne anlama geliyor bu?"

Zeus ve Apollon birbirlerini hiç çekemiyorlardı. İleride bundan söz edeceğiz. Klasik bir baba-oğul anlaşmazlığı.

Zeus en büyük oğlunun sorusunu duymazlıktan gelerek karısına döndü: "Sevgili Hera, bundan sonra olacakların seninle bir ilgisi yok. İnsanoğullarmdan bir kadını dölleyerek bir oğul sahibi olacağım. İstediğim için değil, mecbur olduğum için yapıyorum bunu. Bu oğul Gigantlara karşı yaptığımız savaşta bize yardım edecek."

Yavaş, yavaş! - Gigantlar Olimpos'a saldırmaya başlamıştı bile. Zeus ise önce bir kadın bulmayı, sonra da ondan bir oğul sahibi olmayı tasarlıyordu. İyi ama kadının bu çocuğu dokuz ay karnında taşıması, sonra da bu çocuğun büyüyerek yetişkin bir erkek olması gerekmez miydi? Bu kadar kısa bir sürede nasıl olacaktı bu? Bu tür sorular akla gelebilir elbette, fakat hepsi anlamsızdır. Tanrıların zamanıyla insanların zamanı bir olabilir mi hiç? Elbette ki hayır!

"Sakın kıskançlık yapayım deme" dedi Zeus, Hera'ya. "Seni aldatmıyorum, sadece önleyici tedbirler alıyorum. Tek yaptığım bir çocuk yaratmak."

Fakat tüm bu gerekçeler Hera'nın kıskançlığını bir nebze olsun azaltmamıştı. Ve Hera bu çocuktan Zeus'un tüm diğer piçlerinden daha fazla nefret ediyordu. Halbuki çocuğun ismi bile düşünülerek verilmişti: "Hera'nın şöhreti." Fakat bütün bu yatıştırma çabaları hiçbir işe yaramadı, tanrıça alev alev yanan nefretinin oklarını doğruca Herakles'e yöneltmişti. Herakles - evet, Gigantlara karşı tanrıların saflarında dövüşmesi için Zeus tarafından döllenen kadının doğurduğu çocuk, onun ta kendisiydi.

Herakles kısa zamanda büyüyüp serpilerek savaşa katılacak duruma geldi. Savaş bir anda tanrıların lehine donuverdi. Gigantlar koca koca meşe ormanlarını kökün-

den söküyor ve Olimpos'a fırlatıyordu, fakat boş yere. Tanrılar sonunda Gigantları yakalayıp hareketsiz kıldılar ve Herakles onlara ölümcül darbeyi indirdi. İş bölümü böyle yapılmıştı. Olimpos'u temizleyip toparlayacak biri nasıl olsa bulunurdu!

Gigantlar mağlup edilmişlerdi. Tanrılar açısından tehlike geçmişti. Fakat Gaia'nm öfkesi yatışmak bir yana dursun, daha da artmıştı.

"Bak sen" demişti kendi kendine, zaten toprak kendi kendine konuşmayı çok severdi. "Bak sen! Demek öyle. Demek ihtiyaca göre bir savaşçı yarattılar. Ben de yaparım bunu."

Gaia etrafına bakınarak kendisini dölleyecek uygun bir yatak arkadaşı aradı. Gigantlardan daha kudretli, daha büyük, daha güçlü bir yaratık olmalıydı doğuracağı, hatta derisinin üzerinde bulunan her şeyden daha kudretli, daha büyük, daha güçlü olmalıydı.

Ve Gaia Yunan Söylence Dünyası'nın akla hayale gelebilecek en korkunç, en karanlık kişiliğiyle birleşti, yani Tartaros ile.

Tartaros çift kişiliklidir. Bir yandan bir varlık, diğer yandan da bir mekândır. Mekân olarak cehennemin en ücra, en karanlık, en korkunç ve en ıssız noktasını oluşturur. Gaia hem bir varlık, hem de bir mekân olan bu karabasan ile birleşmekte bir sakınca görmemişti, çünkü ne de olsa kendisi de hem bir mekân, hem de bir varlıktı.

Typhon'un doğuşu işte böyle oldu. Devasa boyutlarda taş bir yumurtanın içinde gelişmişti. Yeteri kadar büyüdüğü zaman yumurtamn taş kabuğunu parçalayıp üzerinden attı ve dünyaya ayak bastı. Dünyanın şimdiye

kadar görmüş olduğu en korkunç yaratıktı bu. Korkunç bir karabasan rüyasından fırlayıp gelmişti sanki. Homeros'un yanı sıra Eski Yunanlılar'ın en seçkin ve saygıdeğer şairlerinden biri olan Hesiod, Theogonia adlı eserinde bu canavarı tasvir etmiştir. Ben de onun sözlerini kullanmak istiyorum:

"Ayakları yorulmak bilmez bu yaman tanrının,
Yüz yılan başı yükselir omuzlarmdan,
Çıkarıp korkunç kara dillerini,
Bu ejder kafasındaki gözleri de
Ateş alev saçar kara kaşları altından,
Sesler yükselir bu korkunç başlardan
Akıllan donduran türlü türlü sesler:
Kimi zaman yalmz tanrıların
Anlayacağı seslerdir bunlar,
Kimi zaman azgın bir boğanın böğürtüsü,
Kimi zaman amansız bir aslanın kükremesi,
Kimi zaman köpek yavrularının bağırması,
Kimi zaman dağlarda yankılanan ıslık."

Bu iğrenç yaratık hiç vakit kaybetmeden yumurtasının kabuklarından sıyrıldı, etrafına şöyle bir bakındı ve dosdoğru Olimpos üzerine yürümeye başladı. Tannlar Typhon'u gördükleri zaman donup kaldılar.

Başka yazarlar onun dış görünüşünün korkunçluğunu daha çekici bir dehşetlikle tasvir etmişlerdir. Kafasın-

*** Hesiod Eseri ve Kaynaklan, Çeviri Selahattin Eyüboğlu-Azra Erhat, TTK Yayınları, XX dizi, Sa.5,1977s. 132.**

daki tüm yılan başlarının tam ortasında bir eşek başı varmış ve doğrulduğu zamanlar bu eşek başı ile yıldızlara dokunabiliyormuş.

Tanrılar Zeus'un etrafında toplandılar. Tanrıların Babası'nın en güçlü silahına, yani şimşeklerine güveniyorlardı.

"Şöyle bir açılın bakalım!" dedi Zeus ve ilk şimşeğini Typhon'un üzerine yolladı. O da ne? Şimşek yaratığa çarpıp geri sekmişti! Typhon şaşkınlıkla başmı salladı. Hangisini? Küçük, önemsiz yan başlarından birini. Tüm gösterdiği tepki buydu.

Zeus öfkelenmişti. "Bu kadar sokulmaym yanıma" diye kızdı etrafındakilere. "Doğru düzgün nişan alamıyorum."

İkinci bir şimşek daha yolladı. Typhon başka bir başını daha salladı. Hepsi bu kadar.

Typhon üçüncü, dördüncü, beşinci şimşekleri fark etmedi bile. Olimpos'a doğru yürümeye devam ediyordu. Adriyatik Denizi'ne girdiği zaman sular etrafa öyle bir sıçradı ki, sanki bir otomobilin tekerleği, içi su dolu bir çukura girmişti.

Tanrılar birden korkunç bir paniğe kapıldılar - Hayır, Olimposlu dostlar, durumunuz hiç de İncil'in tanrısı gibi değil. Şeytan onu asla ciddi bir şekilde tehdit etmedi, oysa Typhon... evet, dostlar, iktidar koltuğunuz gerçekten de sallanıyor!

Tanrılar korkuyorlardı. O kadar çok korkuyorlardı ki, Olimpos'tan aşağı kaçmaya başladılar ve Mısır'a kadar arkalarına bile bakmadan koştular. Mısır'da ise buldukları her deliğe saklandılar.

Fakat bir tanrı nerede ve nasıl saklanabüir ki? Yunan-

lılar'ın tanrıları hayvanların içlerine girmek suretiyle saklandılar. Zeus bir koçun içine girdi, Hermes bir Mısır leyleğinin, Hera bir ineğin, Artemis bir kedinin, Apollon bir karganın, Dionysos bir keçinin, Aphrodite bir balığın. Bu şekilde çeşitli hayvanların vücutlarına girmek suretiyle Typhon'dan saklandılar. Bu hikâyenin doğru olup olmadığını bilmiyorum. Belki de "grekofil mitograflar"ın bir palavrasıdır. Bunun ne anlama geldiğini sonra açıklayacağım.

Tanrıların girdiği kılıklar elbette tesadüfi değil, gayet bilinçli seçimlerdir. Mesela Zeus boş yere koç olmamıştır: Mısır'lı Tanrı Amon'un simgesi bir koçtur, inek şekline giren Hera Isis'i, kedi şekline giren Artemis Path'ı temsil ediyordu. Diğer tanrılar da bu şekilde Mısır tanrılarıyla özdeşleşmişlerdi.

Kurnaz mitograflar tüm tanrıları Mısır'a sürgüne göndermiş ve böylece Mısır tanrı inanışını da Yunan tanrı inanışına bağlı kılmak istemişlerdir. Buna mitolojik kolonileştirme ismi verilir.

Bu arada Typhon'un Mısır inanışında da ortaya çıktığını söylemeliyim. Başka bir biçimde elbette, Osiris'in kötü kardeşi Seth olarak. Fakat şimdi bununla ilgilenmeyeceğiz.

Sadece bir tek tanrısal varlık diğer korkaklar gibi Olimpos'tan ardına bile bakmadan kaçmamış ve Typhon'a cesaretle karşı koymuştur. Bu varlık Tanrıça Pallas Athena'dan başkası değildi. Sol kolundaki kalkanı ve sağ elindeki mızrağı ile bir cesaret timsali gibi dikilmişti canavarın karşısına: "Zekâmdan sakın kendini, seni gidi geri zekâlı ilkel yaratık"

Bu sözlerle Typhon'un maneviyatını bozmak istiyordu. Fakat ancak düşünebilen bir varlığın maneviyatı bozulabilir. Typhon'un maneviyatı hiç bozulmamıştı.

Bunun üzerine Pallas Athena Olimpos'tan aşağı Mısır'a doğru var gücüyle bağırmaya başladı: "Ne kadar korkak tanrılarsınız!" Sonra da babasına hitap etti: "Sen sözde bizim koruyucumuz olacaksın, fakat en önce sen kaçtın! Ve kızını burada yalnız başına bıraktın!"

Zeus bu sözlerden çok etkilenmişti. Koçundan dışarı süzüldü ve diğer tanrılara seslendi: "Onu orada yalnız başına bırakamayız. Geri dönelim!"

'Typhon'un karşısına nasıl çıkmayı düşünüyorsun peki?" diye sordu Apollon.

Zeus, babası Kronos'un gökyüzünü hadım ettiği altın tırpanı çıkardı.

"İşte bu tırpan ile bitireceğim Typhon'un işini" dedi. Fakat sesi öfke dolu değildi, zafer kazanacağına inanmıyordu ve kendine güveni yoktu.

Fakat Zeus büyük bir cesaretle Typhon'a doğru yürüdü. Canavar inanılmaz çok sayıda birbirinden farklı lisan ve seslerle kötü şeyler söyleyip duruyordu.

Sonra ne oldu?

Zeus, Typhon'un önüne dikilip bağırdı: "Ben Baştanrı Zeus'um. Saygı görmek isterim. Seninle anlaşmaya hazırım. Her şeyin mutlaka biz tanrılara ait olması gerekmez. Bölüşebiliriz. Benim için çok kutsal olan bu tırpan üstüne yemin ederim ki..."

Sözlerini bitiremedi. Typhon çok sayıdaki ellerinden birinin küçük, önemsiz bir hareketi ile elindeki tırpanı alıverdi. Zeus, yaramazlık yapmış bir oğlan çocuğu gibi öy-

lece kalakalmıştı. Altında bir çatırtı ve kıpırtı hissediyordu. Gaia'nın neşe dolu kıkırdamasıydı bu.

Typhon ellerinin aynı önemsiz birkaç hareketi ile Zeus'u sımsıkı kavradı ve vücudundaki tüm sinirleri kesip çıkardı. Zeus artık ayakta duramıyordu. Yerde yatıyordu. Pencerenin birinden düşmüş eski bir perdeye benziyordu.

Zavallı Zeus, demek isterdik, fakat bu tanrıya duyduğumuz saygı bunu söylememize engel oluyor. Zaten Zeus da bir insanoğlunun ağzından böyle bir cümleyi işitmeyi hiç istemezdi herhalde.

Typhon, Zeus'u bir mağaraya taşıdı. Zeus orada sinirleri olmadan öylece yatıyor, hiç kımıldayamıyordu. Zeus ölümsüzdü. Typhon istese de onu öldüremezdi.

Fakat buna rağmen Typhon, Zeus'un başında nöbet tutmayı gerekli gördü. Daha doğrusu, Gaia bunu gerekli gördü. Gerek Zeus'un, gerekse diğer tanrıların ne kadar kurnaz ve zeki olduklarını iyi biliyordu. Ne yapacakları hiç belli olmazdı. Delphyne adlı bir ejderhayı hem Zeus'un, hem de küçük bir yığın halinde yanında duran sinirlerin basma nöbetçi olarak dikti.

Bu ejderhayı azıcık daha yakından incelemek istiyorum, bunun tek sebebi ismini eski Yunanistan'ın en büyük kehanet merkezi Delphi'den almış olmasıdır. Delphyne yarı kadın, yarı yılandı. O da Gaia'dan doğmuştu ve Gaia'nm tüm yaratıkları doğurduğu bir yarıkta oturuyordu. Burası Gaia'nm ilk kocası Uranos'un hadım edildiği yarıktı. Delphine ejderha Python'un eşiydi. Python da Gaia'nın dünyaya getirdiği yaratıklardan biriydi. Delphyne'nin oturduğu bu yerin kehanet açısından son derece uygun bir yer olduğunu sonradan Apollon fark etti, çünkü toprağın bilgeliği buradan dışarı çıkıyordu.

Sonuç olarak, Delphyne Zeus'un sinirlerine bekçilik ediyordu. Bunu yaparken özel bir çaba sarf etmesine gerek kalmıyor, sadece korkunçluğu yetip de artıyordu bile.

Hermes yanına arkadaşı Pan'ı da alarak Zeus'u aramaya başladı. Sonunda onu buldular. Yerde çaresiz bir şekilde yatan Zeus'u gördüler. Yanında bir yığın şeklinde duran sinirleri de gördüler. Ve Delphyne'yi de gördüler.

"Bu yaratığın hiçbir şeyden korkusu yok" diye fısıldadı Hermes. "Fakat ben bu yaratıktan korkuyorum."

Fakat Hermes'in farkında bile olmadığı birçok şeyi bilen Orman Tanrısı Pan, Delphyne'nin sesini incelemeye başladı.

"Haklısın" dedi sonra Hermes'e. "Bu yaratık gerçekten de hiçbir şeyden korkmuyor. Sadece tek bir şey korkutabilir onu, o da kendisine benzer başka bir yaratık!"

Ve Pan, Delphyne'nin korkunç sesini taklit etmeye başladı. Önce Hermes'in ödü patladı, sonra da Delphyne'nin. Hermes canavarın dikkatinin dağılmasından yararlanarak mağaraya girdi, önce sinirleri, sonra da Zeus'u yüklendi ve tekrar dışarı çıktı. Pan, Delphyne'yi oyalamaya devam ederken, Hermes de Zeus'u ve sinirlerini emin bir yere taşıdı.

Kısa süre soma Zeus eski haline dönmüştü. Fakat tanrıların yalnız başlarına Typhon'a karşı koyamayacakları açıktı. İkinci bir saldırı ile baş etmeleri imkânsızdı. Bu nedenle Kader Tanrıçaları sahneye çıktılar. Kader Tanrıçaları Moiralar hakkında pek fazla şey bilmiyoruz. Eski Yunanlılar da Moiralar hakkında pek fazla bir şey bilmiyorlardı. Fakat çok güçlü tanrıçalardı, Zeus bile onlara bağımlıydı. Herkes onlara itaat etmek zorundaydı. Daima. Mutlaka.

Ve Moiralar şu karara vardılar: "Hayır, Typhon adlı o geri zekâlı yabani canavarın dünyaya hükmetmesine izin veremeyiz!"

Typhon'u yanlarına çağırarak ona şöyle dediler: "Sana yiyecek ve içecek ikram etmek istiyoruz, ne de olsa yapacağın son savaş için güç kazanman gerek."

Ve ona insanlara mahsus yiyecekler verdiler. Özenle hazırlanmış zayıflıklar yani! Typhon'un tadı damağında kalmıştı. Daha çok zayıflık istedi ve Moiralar ona istediği kadar verdiler.

Biraz utanarak görüyoruz ki, insanların gıdası Typhon'u son derece zayıf kıldı. Zeus'un karşısma çıktığı zaman, şişirilmiş bir kurbağadan pek bir farkı kalmamıştı. Zeus Sicilya Adası'm kaldırarak Typhon'un üzerine attı. Canavar adamn altında kalmıştı. Ateşli nefesi bugün bile arada bir görülebilmektedir - Etna Yanardağı püskürdüğü zamanlar!

Yunan Söylence Dünyası insanların ve hayvanların birleşmesinden meydana gelen karma yaratıklarla doludur. Hepsi de yakından incelenmeye değecek öneme haizdir. Örneğin Sphinks. Ödipus'un maceraları sırasında ondan söz etmiştik. Ya da ön tarafı aslan, orta kısmı keçi, arka kısmı ise bir yılan olan Chimaira, son derece ilginçtir. Bellerophon'un hikâyesini anlatırken karşımıza çıkacak. Aramızda kalsın, bu onun son karşımıza çıkışı olacak. Herakles'i anlatırken onun Hydra ile olan karşılaşmasına da değineceğiz. Korkunç Cehennem Köpeği Kerberos'tan da ileride söz edeceğiz.

Fakat insan ve hayvanlardan oluşan canavar benzeri

bu karma yaratıkların kötü olmayanları da vardır. Bu yaratıkların en önemlisi ve aynı zamanda en sevimlisi, Kentaur Chiron'dur. Bir zamanlar bir kısrağa aşık olan Kronos aygır biçimine girip o kısrakla çiftleşmiş, çocukları da Chiron olmuştu. Chiron'un gövdesinin at biçiminde olmasına rağmen, başı ve kolları bir insan görünümündeydi.

Chiron, Eski Yunanistan'ın en ünlü hekimi ve iyilikseveriydi. Aynı zamanda çok meşhur bir de hocaydı. Yetiştirdiklerinin arasında Jason ve Akhilleus'u sayabiliriz. Herakles'in ve Apollon'un dostuydu. Tanrılar bile ondan söz ederken saygılı bir dil kullanıyordu. Onun iyilikseverliğini, ahlâk ve zekâ olgunluğunu takdir ediyorlardı. Peleus ve Thetis arasındaki efsanevi düğün boş yere Chiron'un mağarasmda kutlanmamıştı.

Bu bölümü komik bir öykü ile sona erdirelim: "Bin Altın Otu" adı verilen bitki ile ilgilidir bu öykü. Roma çağında Centaurum adı verilen şifalı bir ot vardı. Ortaçağda bu ismin kökeninin Latince centum = bin ve aurum = altın kelimelerinden kaynaklandığı düşünülmüş ve halkın abartma geleneğine uygun olarak "Bin Altın Otu" ismi verilmiştir. Fakat bu türetme tamamen yanlıştır. Gerçekte Centaurum otu ismini kendisini keşfeden Kentaur Chiron'dan almaktadır. Kentaurların kullandığı, yaraları iyileştiren ve acılarını dindiren şifalı bir ottu bu.

Fakat Chiron'un ölümü son derece korkunç, acayip ve bir o kadar da üzücüdür. Chiron aslında ölümsüzdür. Kronos'un oğlu olarak ölümsüz olması gerekirdi. Fakat günün birinde yanlışlıkla Herakles'in zehirli oklarından biriyle yaralandı. Bu zehir gerek tanrılarda, gerek de insanlarda korkunç acılara neden oluyordu. Ne yazık ki

hiçbir şifalı bitki bu zehre çare değildi. Ölümsüz olduğu için sonsuza dek korkunç acılar içinde kıvranıp duracağını biliyordu Chiron. Vücudundaki zehrin kendisini bir an olsun rahat bırakmayacağını biliyordu.

Fakat ne var ki oradan geçmekte olan Prometheus, Chiron'a bir değiş tokuş teklif etti:

"Sen bana ölümsüzlüğünü ver, ben de sana karşılık olarak ölümlülüğümü vereyim."

Chiron kabul etti. Artık ölebilir ve acılarından kurtulabilirdi.

Prometheus ise ölümsüz olmuştu. Fakat bu alışveriş onun için çok hayırb olmadı. Zeus onu Kafkas Dağlan'na çivilediği zaman, sonsuza dek acı çekmek zorunda olduğunu biliyordu, çünkü o artık bir ölümsüzdü.

Alamut
Çizgiliforum.com

BELLEROPHON

Glaukos ve Yönü Saptırılan Ok
- Yalanlar ve Uçan Atlar -
Chimaira ve Denizin Takibi -
Kibir ve Düşüş

Bir zamanlar Glaukos isimli bir kral yaşıyordu. Bu kral, gerçek bir at delisiydi ve sahip olduğu hara dünyaca ünlüydü. Aphrodite Bayramı'nda kısraklarını aygırlarla çiftleştirmeye karşı çıkıyordu. Hatta tanrıçaya meydan okurcasına havalara giriyor, bu işi tüm tanrısallığına rağmen kendi seyisleriyle Aphrodite'den çok daha iyi başaracağını söylüyordu.

Aphrodite kırılmıştı, alınmıştı, öfkelenmişti. Zeus'un huzuruna çıkarak, Glaukos'u cezalandırmak için izin istedi. Tanrıça, Glaukos'un atlarını insan etiyle beslediğini öne sürüyordu. Fakat söyledikleri yalandı. Yalanlar bu hikâyede hiç de küçümsenmeyecek bir rol oynarlar. Bu nedenle Glaukos'un atları tüm yarışmaları kazamyor, diyordu tamıça. Glaukos sık sık at yarışları düzenliyor ve kendi atlarına rakip olmaları için komşu krallara meydan okuyordu.

İşte bu Kral Glaukos'un Hyponoos isminde bir oğlu vardı. Hyponoos da atları çok seviyordu, fakat ne at ya-

rışlarına meraklıydı, ne de at yetiştirmeye. Kendisine kahraman Perseus'u örnek alıyordu. Hyponoos düşler âleminde yaşayan genç bir adamdı. Bütün gününü hayal kurmakla geçiriyor, kendisini Perseus gibi bir kahraman olarak düşlüyordu. Ve Perseus'la beraber maceralar yaşadığını. En güzel hayali ise şuydu: O, Hyponoos, Pegasos'a binmeye muvaffak oluyordu.

Kahraman Perseus söylencesini hatırlayalım: Perseus, Medusa'nın boynunu vurduğu zaman, kanatlı at Pegasos silkinerek kesik boyundan dışarı fırlamış ve uçup gitmişti. Bu at günümüzde de edebiyat ve hayal gücü yeteneğinin bir simgesidir.

Hyponoos'un en büyük arzusu Pegasos'a sahip olmak, ona binebilmekti. Bütün gün çimenlere uzanarak hayal kuruyor, başka bir işe elini sürmüyordu.

Böylece Aphrodite günün birinde düşmanı Glaukos'un oğlu Hyponoos'un bir hayal görmesini sağladı. Zeus, ona Glaukos'u cezalandırma izni vermişti. Bunu nasü yapacağın ise kendi sorunun, demişti Tanrıların Babası.

Aphrodite gökyüzündeki bir buluta, kanatlı bir at biçimi verdi. Beyaz bulut, kanatlı bir ata dönüşmüştü. Onu gören Hyponoos hemen ayağa fırladı, sadağını ve yayını kaptı, oklardan birinin ucuna bir ip bağlayarak buluta nişan aldı. Amacı Pegasos'u öldürmek değil, sadece yakalamaktı elbette. Hyponoos'un yayından fırlayan ok hızla yukarı uçmaya başladı, sonra aynı hızla aşağı uçtu ve Tanrıça Aphrodite'in yönlendirmesiyle Kral Glaukos'un dâhi seyisbaşı Belleros'un göğsüne saplandı. Belleros ölmüştü.

Ok, Belleros'un vücuduna saplandığı sırada, seyisba-

şı tam da atlan yarış alamna götürmek üzereydi. Atlar ürkerek kaçmaya çalıştılar, ayakları birbirine dolaştı, kızdılar ve köpürdüler. Şaha kalkan atlar sonunda onları yatıştırmaya çalışan efendilerine saldırdılar ve onu yediler. Kendisi şerefine düzenlenen bayramda kısraklarım çiftleştirmeye yanaşmayan Glaukos için Aphrodite'in düşündüğü ceza buydu işte.

Bu tatsız ve üzücü durumun sebebini araştıran insanlar, Belleros'un göğsüne saplı okun ucuna bir ip bağlı olduğunu keşfettiler. İpin ucunu tutarak onu takip edince, diğer ucunda Hyponoos'un bulunduğunu gördüler.

Zavallı delikanlı o günden soma yeni bir takma ada sahip olmuştu. Artık Bellerophon deniliyordu ona, yani "Belleros'u öldüren adam."

Böylece Bellerophon Yunan Mitolojisi'ne adım attı ve ilk sıradaki kahramanlar arasında iyi bir yer edindi.

Fakat babasımn sarayından ayrılmak zorunda kalmıştı, çünkü meydana gelen tatsız olayın tüm sorumluluğu ona yüklenmişti.

Böylece Bellerophon dünyayı dolaşmaya başladı ve günün birinde Proitos adlı bir kralın sarayma geldi. Kral, onu oldukça iyi karşılamıştı.

"Gözlerinde dürüst bir bakış var" dedi Proitos. "Sana güveniyorum. Sarayımda kendi evindeymiş gibi davran. Bana zarar verecek bir şey yapmayacağına eminim."

Fakat Proitos'un karısı Anthaia, Bellerophon'a âşık olmuştu. Genç kahramana bir ana şefkatiyle yaklaşıyor, dertlerine kulak veriyordu. Teselli edilmeye ihtiyacı olduğu zaman onu teselli ediyordu ve teselli ederken onu okşadığı için, bunu sık sık tekrarlıyordu.

Bellerophon ona tüm hikâyeyi anlattı. Gördüğü hayali, okun ucuna ip bağlamasını, babasının ölümünden sorumlu tutulmasını ve evini terk etmek zorunda kalışını... Bellerophon anlatıyor, Anthaia da onu teselli ediyordu.

Bellerophon en büyük hayalinin günün birinde kanatlı at Pegasos'a sahip olmak olduğunu da anlatmıştı ona.

Anthaia onu okşayarak şöyle dedi: "Biliyor musun, genç dostum, ben bazen kehanet yeteneğine sahip oluyorum. O zaman olacakları görebiliyorum. En son geçen gece gördüm olacakları. Evet, senin Pegasos'a sahip olacağını gördüm. Bunun için ne yapman gerektiğini de biliyorum."

"Ne yapmam gerektiğini söyle!" diye bağırdı Bellerophon heyecanla. "Bu atı, dünyanın en değerli hazinesini ele geçirmek için, her şeyi yapabilirim."

Anthaia konuşmaya devam etti: "Aphrodite için bir sunak inşa et. Akşam olunca sunağın üzerine uzan ve sunağın üzerinde uyu. Bu gece Aphrodite sana gelecek. Senden ne isterse istesin, tüm dileklerini yerine getir. Sonra Pegasos'a sahip olacaksın."

Bellerephon bir an bile duraksamadan Aphrodite için bir sunak inşa etti, akşam olunca sunağın üzerine uzandı ve sunağın üzerinde uykuya daldı. Gecenin ileri bir saatinde ansızın uyandı, çünkü içeriye birisinin girdiğini fark etmişti. Gözlerini aralayınca, gelenin Aphrodite değil, kendisine büyük bir güven duyan Kral Proitos'un karısı Anthaia olduğunu gördü.

Anthaia onunla yatmak istiyordu. "Gel" dedi ona, "Aphrodite'in iradesi böyle. Babanın yaptığı hataya sen de düşme. Aphrodite, iradesine uymayanları korkunç bir şekilde cezalandırır."

Ve Anthaia sunağa çıkarak Bellerephon'un yanına uzandı. Fakat delikanlı onu iterek yanından uzaklaştırdı, çünkü Proitos'un konukseverliğini suiistimal etmek istemiyordu.

Gururu son derece incinen Anthaia kocasının yamna giderek ona şöyle dedi: "Hani şu son derece güvendiğin genç serseri var ya, Bellerephon, işte o geçen gece bana tecavüz etmeye çalıştı!"

Proitos karısına inandı ve Bellerephon'u öldürmek istedi. Fakat o sıralar yürürlükte olan bir yasa, suçu ne olursa olsun, bir konuğa kötü davranmayı yasaklıyordu. Birisi bu yasağa uymadığı takdirde, Erinysler onun yakasına yapışırlardı. Proitos da böyle bir şeyi elbette ki istemezdi.

Bir mektup yazarak zarfı mühürledi. Sonra da Bellerephon'u çağırttı, akşamki meseleden hiç bahsetmeden ona zarfı verdi: "Konuğum Bellerephon, senden bana bir iyilik yapmanı istiyorum. Bu mektubu kayınbabam İobates'e götür! Kendisi buradan üç günlük mesafede oturur, lütfen bu mektubu ona ver."

Bellerephon bu iyiliği krala seve seve yapardı. Elbette ki mektubu açıp içinde neler yazdığım okuyacak kadar arsız değildi. Bellerephon dürüst bir insandı. Fakat biz Proitos'un kayınbabası lobates'e gönderilen mektupta neler yazdığını biliyoruz.

"Bu yazıyı sana getiren adamı öldür!" yazıyordu mektupta. "Öldür onu! O senin kızına tecavüz etmeye yeltendi."

Böylece Bellerephon, İobates'in sarayına gitti ve mektubu ona teslim etti. Fakat İobates mektubu hemen açma-

dı, çünkü bildiği kadarıyla damadı gayet can sıkıcı bir insandı. Nasıl olsa önemli bir şey değildir yazdığı, diye düşündü ve zarfı açmadı. Mektup, birkaç gün boyunca öylece bekledi.

Zaten Bellerephon ismindeki bu genç adam da onun ilgisini çekmişti.-İobates, Bellerephon'u son derece sempatik bulmuştu.

"Otur" dedi ona. Akşam olmuştu. "Mektubun acelesi yok."

İçmesi için ona şarap ikram etti ve vakit iyice geç oldu: "Boş ver, mektubu yarın açarım. Gözlerinde dürüst bir bakış var. Sana güveniyorum. Sarayımda kendi evindeymiş gibi davran. Bana zarar verecek bir şey yapmayacağına eminim." Ve Bellerophon'a odasmı gösterdi.

Ertesi gün hava çok güzeldi. Bir av partisi düzenlenmişti, lobates, Bellerophon'u da davet etti. Ona en iyi atını vermişti ve delikanlının ata binişindeki ustalık, onu büyülemişti.

Uçsuz bucaksız çayırlarda at koştururlarken, Bellerophon kralın en küçük kızı Philonoe'ye hayranlıkla bakmaktan kendini alamamıştı. Bu bakış, lobates'in de gözünden kaçmamıştı, hatta kızının da Bellerophon'dan oldukça hoşlandığım fark etmişti. İobates'in buna hiçbir itirazı yoktu.

Kralın en küçük kızı Philonoe, bu hikâyenin iyi kızıdır. Grimm Kardeşler'in masallarında da sık sık biri iyi kalpli, sadık ve dürüst, diğeri de kötü kalpli, hain ve yalancı olmak üzere, iki kız kardeş motifi ortaya çıkar.

Ancak on gün soma İobates'in aklına damadımn mektubunu açmak geldi. Aslında onu tamamen unut-

muştu, fakat tesadüfen eline geçince aklına geliverdi: Doğru ya, damadımın mektubunu da açmam gerekir.

Ve mektubu okudu: "Bu yazıyı sana getiren adamı öldür! O senin kızma tecavüz etmeye yeltendi!"

Damadının düştüğü çıkmaza, şimdi de İobates'in kendisi düşmüştü. Aradan çok fazla zaman geçmişti ve Bellerophon onun konuğu olmuştu. İobates de Erinysleri kendisine musallat etmek istemiyordu. Bu nedenle bu işi başına bela almadan nasıl halledeceğini düşündü.

"Sen çok güçlü ve cesur bir delikanlısın" dedi Bellerophon'a. "Krallığımda uzun süredir insanları yiyen, ekinleri mahveden, hayvanları öldüren korkunç bir canavar hüküm sürüyor. Adı, Chimaira'dır."

Bu Chimaira başı aslan, gövdesi keçi ve kuyruğu yılan biçiminde bir canavardı ve aynı zamanda ateş püskürtüyordu.

"Şayet bu canavarı öldürmeyi başarırsan" dedi İobates, "kızım Philonoe'yi sana eş olarak vereceğim."

Son derece temiz yürekli ve cesur bir delikanlı olan Bellerophon, hemen yola koyulmaya hazırlandı. Fakat Philonoe ona yaklaşarak yolunu kesti: "Bellerophon, seni sevdiğimi biliyorsun, değil mi?"

"Biliyorum" dedi Bellerophon.

''O halde" dedi kız, "benden başka hiç kimseye güvenmemeni istiyorum. Bunu yapacak mısın?"

"Evet" dedi Bellerophon. "Yapacağım."

Bunun üzerine Philonoe sevgilisini uyarmaya başladı: "Sakın Chimaira'yı küçümseme! Yalnız başına onu alt etmen mümkün değil. Seni öldürür. Onu sadece kanatlı at Pegasos'un yardımıyla alt edebilirsin."

Bellerophon bu düşünceye bayılmıştı: "Evet, zaten bu ata eskiden beri sahip olmak isterdim! Söyle bana, bu ata nasıl sahip olabilirim?

"Beni dikkatle dinle" dedi Philonoe. 'Tanrıça Palas Athena için bir sunak inşa et. Akşam olunca bu sunağın üzerine uzan ve sunağın üzerinde uyu."

"Yavaş, yavaş, yavaş" dedi Bellerophon. "Buna benzer bir şeyi kız kardeşinden de duymuştum. Dediklerini yaptım ve bana uğursuzluktan başka bir şey getirmedi."

"Fakat ben sana gerçeği söylüyorum" dedi Philonoe. "Bana inanmaya söz verdin. Kız kardeşimin sana yalan söylediğini biliyorum, o hep yalan söyler zaten. Fakat ben her zaman gerçeği söylerim. Pallas Athena için sana söylediğim sunağı inşa et. Gece uyurken neler yapman gerektiğini öğreneceksin."

Bellerophon ona inandı. Pallas Athena için bir sunak inşa etti, üzerine uzandı ve uykuya daldı.

Ve gece bir rüya gördü. Tanrıça Pallas Athena kendisine görünmüş ve demişti ki: "Zeus'a büyük bir kurban sunmaya söz verirsen, ertesi gün sunağın yanında altın bir koşum takımı bulacaksın."

Bellerophon rüyasında bunu yapacağına dair söz verdi. Ertesi gün uyandığı zaman ise, sunağın yanında altın bir koşum takımı buldu. Koşum takımını eline alır almaz, onun kendisini bir yere doğru sürüklediğini hissetti.

Bellerophon koşum takımını takip etti ve koşum takımı onu Pegasos'un yanına götürdü. Sonra bir anda Bellerophon'un ellerinin arasından sıyrıldı ve Pegasos'un üzerindeki yerini aldı. Pegasos, Bellerophon'un sırtına binmesine izin vermişti. Mucizevi kanatlı at, o andan itibaren Bellerophon'a aitti.

Artık Chimaira'ya karşı savaşmaya hazırdı Bellerophon.

İobates'in güzel, akıllı ve dürüst kızı Philonoe, Bellerophon'u bir kez daha uyardı: "Pegasos'u nasıl zapt edeceğini öğrenmen gerekiyor. Eğer onu gerektiği gibi dizginleyemezsen, göğe çok fazla yükselir ve güneş seni yakıp kavurur."

"Peki ne yapmalıyım?" diye sordu Bellerophon?

Bunun üzerine Philonoe sevgilisine her biri birer çocuk başı büyüklüğünde, kurşundan yapılmış iki top verdi ve atın gereğinden fazla havalanmaması için, onları eğerin yanına bağlamasını söyledi.

Bellerophon uygun bir yüksekliğe çıkarak, dünyanın üzerinde uçmaya başlamıştı. Harika bir şeydi bu. Dünyanın her tarafı gözlerinin önüne seriliydi. Ve etrafına bakınarak Chimaira'yı aramaya başladı.

Ve onu gördü. Bellerophon tam bir ormanın etrafından dolanıyordu ki, ansızın altında duran canavarın kendisine baktığını gördü. Aralarındaki mesafe hiç de büyük değildi. Chimaira, Bellerophon'a doğru korkunç bir ateş bulutu püskürttü. Bellerophon o kadar korkmuştu ki, istemeden de olsa kurşun toplardan birinin aşağı düşmesine neden oldu.

Kurşun top, canavarm o sırada yeni bir ateş bulutu püskürtmekle meşgul olan korkunç boğazının tam ortasına düştü. Ateşin sıcaklığı altında eriyen kurşun, canavarın boğazından içeri akarak onun tüm iç organlarım yakıp kavurdu. Chimaira ölmüştü, görev tamamlanmıştı.

Bellerophon, savaşmasına bile gerek kalmadan Chimaira'nın işini bitirmişti.

Ölü canavarı İobates'in sarayına taşıyan kahraman, ödülünü istiyordu: "İşte! İsteğini yerine getirdim!"

Babasımn yamnda duran Philonoe ise, babasımn ağzından çıkacak olumlu cevabı duyacağı için çok seviniyordu. Fakat Bellerophon'u bambaşka nedenlerle canavarın üzerine göndermiş olan İobates, şaşırıp kalmıştı.

"Sana kızımı henüz veremem" dedi nihayet. "Henüz değil. Benim için ikinci bir iş daha yapman gerekiyor."

Bellerophon'u tek başına bir düşman ordusu üzerine gönderdi. Ve Philonoe bir kez daha sevgilisine gereken öğütleri verdi.

"Hemen git ve ordunun üzerinde bir o yana, bir bu yana uç" dedi ona. "Hiç durmadan bir at sineği gibi onları rahatsız et ki, askerlerin akıllan karışsın ve ne yapacaklarını şaşırsınlar."

Bellerophon kendisine denilenleri aynen yaptı. Düşman ordusunun üzerinde bir o yana, bir bu yana uçarak, koca orduyu birbirine kattı. Askerler oklarını ondan yana gönderiyorlardı, fakat bir zamanlar okunu buluta fırlatan Bellerophon'un başına gelenler, şimdi de onların başına geliyordu: Oklar önce yukarı doğru, sonra da aşağı doğru uçuyorlardı. Ve askerler birbirlerini öldürmeye başladılar. Bir süre soma bütün ordu ölü olarak Bellerophon ve Pegasos'un altında uzamyordu.

Bellerophon, Kral İobates'in yanına döndü: "Çok kolay oldu, lobates. Düşmanlarının tümünün işini bir tek öğleden soması boyunca bitirdim."

lobates bu habere hem çok sevinmiş, hem de çok üzülmüştü: "Hayır, kızımı sana vermeyi hâlâ düşünmüyorum."

İobates ile Bellerophon arasındaki konuşma şehrin içinde değil, aksine surların dışındaki tarlaların birinde gerçekleşiyordu. İobates Bellerophon'a dedi ki: "Bundan böyle şehrime giremeyeceksin. Sen, benim düşmanımsm!"

Bellerophon şaşkınlıktan donakalmıştı: "Ne yaptım ki? Suçum nedir?"

"Suçunun ne olduğunu sen daha iyi bilirsin" dedi İobates. "Sana verdiğim son şansı kullan ve buralardan git."

Bellerophon ne yapacağını bilemiyordu: "Fakat bana söylediğin her şeyi yaptım!"

İobates onu dinlemiyordu bile, arkasmı döndü ve şehre geri gitti. "Surların üzerine çıkıp burçların arasından dışarı baktığı zaman, Bellerophon'un hâlâ orada olduğunu gördü. Bunun üzerine dışarıya bir bölük asker gönderdi: "Kovun onu buradan! Öldürün onu!"

Kral, ağlayarak kendisine yalvaran kızını bile dinlemiyordu: "Onun canını bağışla. Bana onun suçunun ne olduğunu söyle, belki de her şey sadece bir yanlış anlamadır."

İobates kızının söylediklerine kulak asmadı.

Bunun üzerine Philonoe yere diz çöktü ve dua etmeye başladı. Denizler Tanrısı Poseidon'a yakarıyordu: "Bir şeyler yap ki, sevgilim Bellerophon hayatta kalsın" diye sesleniyordu ona. Yakarışına karşılık verdiği takdirde, Poseidon'a aşk dolu bir gece armağan etmeye söz verdi.

Poseidon'un böyle bir teklife hayır demesi mümkün değildi. Denizler Tanrısı, sularını karaya yollayarak Bellerophon'un topuklarına yapışmalarmı emretti.

Hiçbir şeyden haberi olmayan Bellerophon ise şehre doğru yürüyordu: "Beni buradan bu şekilde kovmanıza

müsaade etmeyeceğim! Suçumun ne olduğunu bilmek istiyorum! Adalet istiyorum. Ey ahali! Dinleyin beni!"

Surlarm üzerine çıkmış olan insanlar, Bellerophon'un arkasından denizi çektiğini fark ettiler. Şehre girdiği takdirde deniz her tarafı kaplayacak, diye düşünüyorlardı. Ve Bellerophon hiç de duracağa benzemiyordu. Bunun üzerine şehrin kadmları inisiyatifi ele aldılar.

Kadınların içgüdüleri erkeklere göre çok daha sağlamdı. Karşılarında duran genç adama uzun uzun baktılar.

"İobates'in onu öldürmek istemesinin sebebi ne olursa olsun" dedi kadınlar birbirlerine bakarak, "Bellerophon ismindeki bu delikanlının kötü bir şey yapmış olabileceğine bizler inanmıyoruz."

Dediğim gibi, şehrin kadınları inisiyatifi ele almışlardı. Soma neler oldu? Kadınlar eteklerini kaldırarak suların içinden Bellerophon'a doğru koşturmaya başladılar. Bu arada neredeyse ülkenin tümü sular altmda kalmıştı. "Al bizi" diye sesleniyordu kadınlar Bellerophon'a. "Al bizi! Hepimiz sana aitiz!" Onları gören Bellerophon utancından kıpkırmızı kesildi ve gerisin geriye kaçmaya başladı. Deniz de onunla beraber gitti elbette.

Bunun üzerine Kral lobates bu delikanlının kızı Anthaia'ya tecavüz etmeyeceğini anladı. Anthaia bir kez daha yalan söylemiş ve onu haksız yere suçlamıştı! Hemen Bellerophon'un yanma gitti, tüm hikâyeyi anlatarak ondan özür diledi, görevlerini bu kadar parlak bir şekilde başardığı için onu tebrik etti ve Bellerophon ile Philonoe arasındaki düğün tarihini saptadı.

Hikâyenin buraya kadar olan kurgusuna bakarak, insan onun mutlu bir sonla noktalanması gerektiğini düşü-

nebilir. Bellerophon'un sevgili Philonoe'sine kavuşmasını yürekten arzularız, sonuçta da sevgililer birbirine kavuşur zaten. Fakat halkın ürettiği hikâyeler, Holywood'da üretilen hikâyelerden bambaşka bir şekilde noktalanırlar. Bellerophon'un hikâyesi iyi bir sonla bitmez.

Bellerophon, kanatlı atının sırtına atlayarak gezintiye çıkmak için, eline geçen hiçbir fırsatı kaçırmaz. Hayvanın eğerine asılı olan kurşun toplardan bir tanesi Chimaira'nın gırtlağının içine düşerek, onu öldürmüştü. Öbür top ise hâlâ yerli yerindeydi ve Pegasos'un gereğinden fazla yükselmesine engel oluyordu. Günün birinde, harikulade güzellikte bir günde Bellerophon kurşun topu yanına almayı unuttu. Pegasos, gayet rahat, daha doğrusu gayet hafif olarak bulutlara doğru yükselmeye başlamıştı bile.

Philonoe, kocasının kurşun topu unuttuğunun farkına varmıştı. Yukarı baktığı zaman kanatlı atın Bellerophon'u giderek daha yukarılara çektiğini gördü, ta ki bir nokta haline gelene kadar. Sonra da gözden kayboldular.

Pegasos hiç durmadan yükseliyordu. Kanatlı at, Olimpos'a gitmek istiyordu. Zeus, bir söylence yaratığının kendilerini ziyaret etmesine hiç de karşı değildi, fakat bir ölümlünün Olimpos'a ayak basmasma kesinlikle karşıydı. Tanrıların hiçbiri istemiyordu bunu. Bunun üzerine Zeus, Pegasos'un üzerine küçük bir hayvan, bir at sineği gönderdi. Bu at sineği Pegasos'u arka tarafından bir ısırış ısırdı ki, kanatlı at şaha kalkarak Bellerophon'u üzerinden attı.

Bellerophon gökyüzünden aşağı düşüyordu. Aşağıdan ona bakmakta olan Philonoe, bu felakete şahit oldu.

Bellerophon'un unuttuğu kurşun topu bir ip ile boğazına astı ve denize atladı. Poseidon'a söz verdiği aşk gecesi, buydu işte. Genç bir kızın bundan kurtulması mümkün değildir.

Bellerophon son hızla yeryüzüne çakıldı, fakat ölmedi. Bacakları tutmaz olmuştu, güneşe çok fazla yaklaştığı için de gözleri görmez olmuştu.

Büyük kahraman Bellerophon'un sonu, böylesine trajik bir şekilde noktalandı işte. Bellerophon sürünerek bir yerlere gitti, fakat nereye, bunu hiç kimse öğrenemedi. Sonunda nerede durup öldüğünü de hiç kimse öğrenemedi. Pegasos'un sırtındaki parlak yaşamdan geriye bir avuç hüzün ve sefalet kalmıştı sadece.

Alamut
Çizgiliforum.com

DEMETER, PERSEPHONE, HADES

İason ve Yok Edilen Bir Aşk
- Kore ve Kadın Satıcısı Bir Kardeş -
Yeraltı Dünyası - Yıllık Bir Uzlaşma -
İhtiraslı Bir Aşık - Obur Bir Kral

Demeter, Olimposluların ilk ve en soylu kuşağının bir üyesidir. Zeus, Hera, Hestia, Poseidon ve Hades'in kız kardeşidir. Fakat kardeşleriyle arasına devamlı bir mesafe koyuyordu ki, bunun da bir sebebi vardı.

Bir zamanlar tanrıların tümü, tanrısal bir düğün törenine davet edilmişlerdi. Aphrodite ve Ares'in kızları Harmonia, Thebai şehrinin kurucusu ölümlü Kadmos ile evleniyordu. Bu tören sırasında Demeter, İason'a sırılsıklam âşık oldu.

İason, ölümlü bir insandı. Kadmos'un arkadaşlarındandı ve onu bekârlıktan uğurlamak için buraya gelmişti. Alçakgönüllü bir adamdı İason, dış görünüşü sadeydi ve büyük ihtiraslara sahip değildi. Fakat o da Demeter'e âşık oldu.

Tanrıça ve insan gizliden gizliye buluşuyorlardı. Aralarındaki farkın önemli olmadığına karar vermişlerdi, çünkü aşk işlerinde tanrılarla insanların eşit olduklarını düşünüyorlardı. Fakat Demeter öylesine büyük bir arzuyla yanıp tutuşuyordu ki, düğünün sona ermesini bekleyemedi. Birlikte düğünü terk ederek kırlara çıktılar ve "üç kere altüst edilmiş bir tarlada" uzun uzun seviştiler.

Kardeşinin yokluğunu fark eden Zeus, onu arayıp bulması için Hermes'i gönderdi. Görevini yerine getiren Hermes onları bularak tanrıların babasının huzuruna çıkardı.

"Anlat bakalım" dedi Zeus, Demeter'e. lason'a göz ucuyla bile bakmamışta.

"Onları rahat bırak" dedi Hermes. "Demeter'in kendisini daima bizden çok toprağa yakın hissettiğini biliyorsun."

Zeus kardeşinin bir ölümlüyle düşüp kalkmasından hiç hoşlanmamıştı. Fakat bu ayrıcalığı kendisine tanımıştı elbette. - Ölümlü bir kadmla yatmak, bir tanrı için bir ayrıcalık mıdır? Görünüşe göre öyle!

"Hayır, onları rahat bırakmak istemiyorum" dedi Zeus ve şimşeklerinden birini lason'un üzerine fırlattı. İason, sevgilisinin bakışları altında bir avuç küle dönüşmüştü.

Öfkesinin gerçek sebebini anlamak ise, hiç de öyle zor değildi: Zeus, Demeter'e sırılsıklam âşıktı ve onu kendi yatağmda görmek istiyordu. Bundan dolayı da tüm âşıklar gibi kıskançlığı ileri boyutlardaydı. Bir tanrı ölümlü bir erkeği mi kıskanıyor? Görünüşe göre öyle! Fakat Zeus bundan hiç rahatsız olmuyordu.

Kadmos ve Harmonia'nın düğün törenleri bittikten ve tanrısal olanları da dahil olmak üzere misafirler düğün evinden ayrıldıktan soma, Zeus kız kardeşinin yanına yaklaştı: "Bunu neden yaptığımı biliyor musun?"

Demeter cevap vermedi.

"Gözlerinden bunu bildiğini okuyorum" dedi Zeus.

Sevgili îason'u bir avuç kül haline geldikten soma

Demeter büyük bir üzüntüye, boşluğa, yasa boğulmuştu. Bu durumda kardeşine daha fazla karşı koyamadı ve onun isteklerine boyun eğdi. Daha doğrusu, onun kendisini almasına izin verdi, hiç kımıldamadan, hiç tepki göstermeden.

Demeter bir kız çocuğu getirmişti dünyaya. Kızın ismini Kore koydu. Zeus'u çok iyi tanıyordu Demeter, onun İason'la kendisine nasıl baktığını asla unutmayacaktı. Terörist bir istek, radikal bir aşk arzusu okunuyordu bu gözlerde.

Kore, tanrısal çocuklarm en güzeliydi. Gözleri Aphrodite'in gözlerinden daha güzel ışıldıyordu, ağzı Hera'nın ağzından daha sevimliydi, duruşu Pallas Athena'nm duruşundan daha gururluydu. Demeter çocuğunu çiçeklerle dolu bir çayırdaki uzun, yeşil otlarm arasına sakladı. Onu, babası Zeus'un olası kötülüklerinden korumak niyetindeydi.

Çayırdaki otlarm arasmda oturan Kore, çiçek topluyordu. Onun da başı annesi gibi yere eğikti, böcekleri ve solucanları inceliyordu.

Ve Demeter'in korktuğu başına geldi: Zeus şimdi de kızına karşı duyduğu arzu ile alev alev yanıyordu. Kore'nin gözlerindeki melankolik bakış ve ağzımn güzelliği onu son derece etkilemişti, kızın melankolik ifadesi onda saygı bile uyandırmıştı. Melankoli, her zaman bünyesinde saygı uyandıracak bir şeyler barındırmıştır.

Zeus, Kore'nin karşısına çıkmaya ve arzusunu açıkça ifade etmeye cesaret edemedi. Kıza bir yılan suretinde yaklaştı ve bir yılan suretinde onu hamile bıraktı.

Kore, Zeus ve Demeter'in öz kızı, dünyaya Zagreus'u

getirdi. Zagreus hakkında başka bir bölümde geniş açıklama yaptım.

Zeus isteğine ulaşmıştı belki, fakat Kore'yi büyük bir ihtirasla arzulayan başka biri daha vardı. Zeus'un karanlık kardeşi Hades'ten başkası değildi bu. Hades, Yeraltı Dünyası'nın kralıdır. Cennet ve cehennem, gök ve yer bölüştürüldüğü zaman onun payına bu bölüm düşmüş ve kendi ismini almıştı - Hades.

Hades yerin derinliklerinde oturuyordu. Güneş ışığı gözlerini kör edeceği için, yer yüzüne çıkmaya cesaret edemiyordu. Fakat yer altından da, Kore'nin o an nerede bulunduğunu tam olarak tespit etmesi çok zordu. Normal varlıkları, yani insanları, hayvanları veya tanrıları, ayak seslerinden rahatlıkla arılayabiliyordu. Fakat Kore'yi değil. Topukları yere o kadar narin basıyor, tabanları otların üzerinden o kadar zarif geçiyordu ki, aşağıya en küçük bir gürültü olsun ulaşmıyordu.

Hades, kardeşi Zeus'a seslendi: "Bana bir işaret ver, Zeus! Onun nerede olduğunu söyle bana. Onu almak istiyorum."

Zeus nasıl olsa arzusunu yerine getirdiği için, Kore'nin o anda oturmakta olduğu yerde bir sümbül ağacı bitirdi. Sümbül ağacının kökleri yerin dibine kadar ulaşarak, arzuladığı kişinin yerini Hades'e gösterdi. Hades mavi atlarım arabasına koştu, bir yanardağ gibi patlayarak yeryüzüne çıktı, Kore'yi kaptığı gibi, aym hışımla tekrar yeraltına daldı.

O andan itibaren Kore yoktu artık. Hades ona yeni bir isim vermişti: Persephone. Bazen korkunç, ama genellikle de şefkatli Yeraltı Kraliçesi olarak tasvir edilir Persephone.

Kore/Persephone ve annesi Demeter'e ilişkin anlatacaklarıma devam etmeden önce, Yeraltı Dünyası'nı, yani Hades'i biraz daha yakından incelemek istiyorum.

Tabii bunu söylemesi kolay: Yeraltı Dünyası'nı biraz daha yakından incelemek... Orasının nasıl bir yer olduğunu nereden biliyorum acaba? Hiç oraya gittim mi? Elbette ki hayır. Fakat bizler edebiyata sahibiz ve edebiyat bizleri her yere götürmektedir. Bazı kahramanların Yeraltı Dünyası'na inmeyi başardıklarım da biliyoruz. Bu kahramanlar orada gördüklerini başkalarına anlatmışlar, onlar da yine başkalarına anlatmışlar, onlar da başkalarına, ta ki bu anlatılanlar bir şairin kulağına çarpıp da, edebi bir dille kayıt altma abnana kadar.

Böylece Homeros'tan, Odysseus'un Hades'in kapılarına kadar gelmeyi başardığım öğreniyoruz, buna benzer bir hikâyeyi de Virgil Aeneas için anlatmaktadır bize. Hades'e inen kahramanların maceraları, başka birçok şair tarafından da konu edilmiştir. İşte bu edebiyatçıların anlatımlarından yola çıkarak, gölgeler diyarının bir resmini çizebiliriz.

Öncelikle: Bir insan öldüğü zaman yanına Hermes gelir ve ruhunu alarak Yeraltı Dünyası'na götürür. Odysseia'dan öğrendiğimize göre Yeraltı Dünyası'nın girişi batıda, Okeanos Irmağı'nın kıyısında, bir kara kavak korusunun altındadır. Odysseus oraya giderek Kâhin Teiresias'ı görmek ve ondan kaderi hakkında bilgi almak istiyordu.

Odysseus, ölülerin gölgelerinin nasıl çağrılacağım gayet iyi biliyordu. Yeraltı Dünyası'nın girişine büyük bir oluk açtı, bu oluğa da bir koyunun kanını akıttı. Kan ko-

kusu, ruhları kendisine çekiyordu. Ruhlar kan dolu oluğa yaklaştıkça giderek canlanıyorlar, hatta bu kandan içtikleri takdirde, hatları belirginleşiyor ve renk kazanıyorlardı.

Yeraltı Dünyası'ndaki yaşam -pardon: varoluş- hakkındaki en ilginç açıklamaları Akhilleus yapmıştır. Odysseus, ona aşağısının nasıl bir yer olduğunu sormuştu.

Akhilleus şöyle cevap verdi: "Çok korkunç. Burası alacakaranlık ve hiçbir şey olmuyor. Sen bir hiçsin."

Burada kral olup bir milyon ruh üzerinde hükmetme şansım olsaydı bile, diye eklemişti kahraman, dünyadaki en acınası çiftçinin en acınası kölesi olmayı ve en kötü durumdaki tarlayı sürmeyi tercih ederdim.

Bir insan öldüğü zaman, geride kalanların onun dilinin altına bir para koymaları gerekiyordu. Bu paraya Obolos adı veriliyordu. Ölünün dilinin altında bu Obolos olmadığı takdirde Yeraltı Dünyası'na girmesi imkânsızdı. Fakat bu tekrar dünyaya, güneş ışığına dönebileceği anlamına da gelmiyordu. Bu ruh bundan böyle acılar içinde kıvranan zavallı bir hayalet olarak etrafta gezinmek zorundaydı. Böyle bir duruma düşmeyi ise hiç kimse arzu etmezdi; ne ölünün kendisi, ne de geride kalmış olanlar.

Obolos ile kayıkçı Charon'un parası ödeniyordu. Pis, kirli, iğrenç bir ihtiyardı Charon. Parayı ödeyen ruhları Styx Irmağı'run bir kıyısından öbür kıyısına geçiriyordu. Styx Irmağı, ölüler dünyasıyla yaşayanlar dünyasını birbirlerinden ayırıyordu. Bu arada şunu da belirtmeliyim ki, hiçbir kaynakta Charon'un çalışma saatlerinin düzenlenmiş olup olmadığını, arada bir tatil yapıp yapmadığını, haftada kırk saatten az mı, çok mu çalıştığını bulamadım, insanlar durmaksızın öldükleri için, durmaksızın iş

başındaydı. Acaba ölülerden aldığı parayı ne yapıyordu? Yoksa biriktiriyor muydu? Günün birinde bunları harcayabilme umudu mu taşıyordu içinde?

Styx kelimesi "nefret edilen" anlamına gelmektedir. Tanrılar Styx üzerine yemin ederlerdi. Tanrılar da yalan yere yemin ettikleri zaman, bunun sonuçlarına katlanmak zorundaydılar. Yalan yere yemin etmeleri durumunda, bir müddet için ölümsüzlüklerinin geri alınması bile söz konusuydu.

Styx Nehri'nin karşı kıyısında, yani Yeraltı Dünyası'nın başlangıcında Cehennem Köpeği Kerberos beklemektedir. Bazı görgü şahitleri Kerberos'un tam elli tane kafası olduğunu söyleseler de, bu iddia doğruluk kazanmamıştır. Fakat görüntüsünün çok korkunç olduğundan hiç kuşku yoktur. Yeraltı Dünyası'na gelen ruhları oldukça iyi karşılamaktadır; onlara kuyruk sallar, fazla gürültü çıkarmadan havlayarak selamlar ve rahatsız etmeden yalar. Fakat eğer birisi aksi yöne gitmek, tekrar güneşli dünyaya çıkmak isterse, o takdirde dişlerini gösterir.

Böylece Hades'e ayak basmış olduk. Hades ikisi küçük, biri de büyük olmak üzere, üç parçaya ayrılmaktadır. Büyük olanı Asphodel Çayırları adını taşımaktadır. Küçük olanlardan biri Elysium, diğeri ise Tartaros adındadır. Hayattayken ne çok iyi, ne de çok kötü olan insanlar -ki bunlar çoğunluğu oluştururlar- Asphodel Çayırları'na, çok iyi olanlar Elysium'a, çok kötü olanlar ise Tartaros'a gönderilmektedirler.

Hades'in iç kesimlerine giden yolun başlangıcındaki kavşakta, Yeraltı Dünyası'nm üç yargıcı oturmaktadır: Rhadamanthys, Aiakos ve Minos. Huzurlarına çıkan ruh-

ların durumlarını inceler ve onları ait oldukları bölüme yollarlar. Fakat çok iyilerin Elysium'a, çok kötülerin de Tartaros'a gönderilmeleri sırasında ahlâki değerlerin kıstas alınması, geç zamanlarda ortaya çıkmıştır.

Homeros bu konuda tek kelime bile etmez. Örneğin Elysium'da oturan Menelaos hayatı boyunca ne çok iyi, ne de çok cesur olmuştu. Orada oturarak keyfine bakmasının yegane sebebi, Helena'nın kocası olmasıdır, başka bir şey değil. Helena da Elysium'dadır. Neden mi? Dünyanın en güzel kadını olduğu için. Ahlâki değerleri bunda hiçbir rol oynamaz. Hıristiyanlığın cennet-cehennem oyununu Antik Çağ'da görmeyi elbette ki bekleyemeyiz.

Ruhların birçoğu ise Asphodel Çayırları'nda vakit geçirmektedir. Orada ne yaparlar? Yaşamlarında yaptıkları işlere, mekanik olarak orada da devam ederler. Bazen içlerinden biri anılar denizinin kıyısına oturur, suyundan içer ve geçmiş güzel günleri yâd eder. Hayattayken kötü günler geçirmiş olanlar ise Lethe Irmağı kıyısına oturur, suyundan içer ve geçmiş kötü günleri unuturlar.

Şimdi de Tartaros'a bir göz atalım. İlk bakışta kendisinden daha önce söz ettiğim eski bir tanıdık ile karşılaşıyoruz: Tantalos. Ahlâki değerler mi? Çok iyi hatırlıyorum ki, Tantalos kendi öz oğlunu boğazlamış, etlerini pişirmiş ve tanrıların önüne yemek diye koymuştu. Onların her şeyi bilip bilmediklerini denemek istiyordu. Sonuç olumluydu, ama Tantalos için olumsuz olmuştu. Onu Tartaros'a attılar, açlık ve susuzluk çekmeye mahkûm ettiler. Fakat bu cezasımn sebebi oğlunu canice öldürmesi değil, tanrıları denemeye...

Tartaros'ta çok tanınmış başka bir şahsiyete daha

rastlıyoruz: Sisyphos. Albert Camus, bu şahsiyeti çok önemli bir felsefe eserine başlık yapmıştır, "Sisyphos Efsanesi."

Sisyphos neden orada bulunmaktadır, öbür taraftan aşağı yuvarlanan büyük bir kayayı dik bir dağa neden çıkarmak zorundadır?

Çünkü hepimizin düşlediği bir şey yapmış, ölümü aldatmayı başarmıştır. Yunan Mitolojisi'nde ölüm bir figür olarak çok ender çıkmaktadır karşımıza. Ona Thanatos ismi verilmektedir.

Sisyphos kendisini almak üzere gelen Thanatos'u kandırarak bir yere hapsetmiştir ve bizzat Savaş Tanrısı Ares onu kurtarmak zorunda kalmıştır. Thanatos ilk şoku atlattıktan sonra, bir kez daha Sisyphos'u almak üzere görevlendirilmiştir. Fakat Sisyphos bu defa zorluk çıkartmadan yürümeye başlamıştır ölümün yanında.

"Hayır, hayır" diyordu, "bu kadar şaka yeter artık."

Fakat kurnaz Sisyphos karısıyla birlikte bir plan yapmıştı.

Karısına demişti ki: "Öldüğüm zaman cesedime en küçük bir saygı gösterisinde bulunma, sanki orada yatan ben değilmişim de bir yabancıymış gibi davran, üzerime sümkür, cesedimi olduğu yerde bırak."

Karısı onun söylediklerini harfiyen yerine getirdi.

Sisyphos, Hades'e ayak bastığı zaman, Yeraltı Tanrısı Hades'e şikâyette bulundu: "Şu karımın yaptığına bak" dedi ona. "Bana hiç saygı göstermiyor, cesedimi olduğu yerde bırakıyor, hatta üzerime sümkürüyor. Bu hak mı, adalet mi?"

"Hayır" diye karşılık verdi Hades, "bu ne hak, ne de adalet."

"Büyük bir haksızlık bu" diye sızlanmaya devam etti Sisyphos. "Fakat başka ne beklenirdi ki zaten? Bu kadar adaletsiz bir dünyada, Hades nasıl adil olabilir ki?"

Yeraltı Tanrısı can evinden vurulmuştu. "Pekâlâ" dedi ona, "karım cezalandırmak üzere bir günlüğüne yeryüzüne geri dönebilirsin."

Sisyphos gerçekten de yukarı çıktı, fakat bir daha geri dönmedi. Ölümü ikinci kez aldatmıştı.

Tanrılar bu işten hiç hoşlanmadılar ve Sisyphos'u Tartaros'un en karanlık yerine atarak, korkunç bir ceza verdiler: Anlamsızlık.

Hades'e yaptığımız bu kısa gezintiden sonra tekrar Demeter ile kızı Kore'nin hikâyesine geri dönelim. Kore'nin ismi artık Persephone idi ve Yeraltı Kraliçesi olmuştu.

Demeter, kızı Kore'nin Hades tarafından Yeraltı Dünyası'na kaçırılması ve Zeus'un da buna izin vermesi karşısında dehşete kapılmıştı. Hatta sadece izin vermemekle kalmamış, o karanlık niyetli tanrıya yardım bile etmişti.

"Artık siz tanrılarla bir arada bulunmak istemiyorum!" dedi ve yeryüzüne indi Demeter. Olimpos'u terk etmişti. Bitkilere bundan böyle büyümemelerini, yeşil sürgünler vermemelerini emretti. Kendisi tahılların, sebzelerin, meyvelerin, velhasıl tüm besleyici bitkilerin tanrıçası değil miydi? Zaten genellikle kollarının arasında tuttuğu bir buğday başağı demeti ile tasvir edilir. Toprak giderek çoraklaşmaya başlamıştı. Bu gidişle kısa süre sonra tüm insan ve hayvan ırkının yok olacağı kesin gibiydi, çünkü bitkilerin yetişmediği bir dünyamn, ölü ay yüzünden ne farkı kalır ki?

Tanrılar kara kara düşünmeye başlamışlardı. Şaşırmışlardı, ne yapacaklarım bilmiyorlardı. Aradan geçen zaman zarfında insanların kendilerine kurbanlar ve armağanlar sunmasına çok alışmışlardı. Bundan hoşlanıyorlardı. Dahası da vardı: İnsanların armağanları olmadan, insanların yakarışları olmadan varlıklarını sürdürüp sürdüremeyeceklerinin bile farkında değillerdi. Çok ilginç bir felsefi problem, çok tehlikeli bir teolojik problem!

Zeus, Hermes'i Demeter'in yanına göndererek onunla konuşmasını emretti. Demeter mantıklı davranmalı ve intikam duygularım bu kadar radikal bir biçimde tatmin etmeye kalkışmamalıydı.

"Bildiğin gibi" dedi Hermes Demeter'e, "İason meselesinde de senin tarafını tutmuştum."

Fakat Demeter hayır anlammda başını salladı. Bu konuda konuşmak istemiyordu, hele bir anlaşma yapmaya hiç mi hiç niyeti yoktu.

"Kızımı geri istiyorum."

Sonunda Zeus geri adım atmak zorunda kaldı. Bildiğim kadarıyla, Tanrıların Babası'nın yenilgiyi kısmen de kabul ettiği buna benzer durumların sayısı pek azdır. 'Tamam, tamam, tamam, kızım geri alacaksın" demişti Zeus. "Kardeşim HadesTe kavga etmeyi bile göze alacağım. Kore'yi geri alacaksm - fakat tek bir koşulla: Kızını geri alabilmen için, onun Hades'te bulunduğu sürece hiçbir şey yememiş olması gerekiyor. Bu konuda ben de bir şey yapamam, çünkü bu bir yeraltı yasası."

Böylece birlikte Yeraltı Dünyası'na indiler ve Persephone/Kore'ye şu soruyu sordular: "Bir şey yedin mi?" Cevap, hayırdı. Hades de onu bir şey yerken görmediğini itiraf etmek zorunda kalmıştı.

Mesele çözülmüştü.

Zeus, Hades'e dedi ki: "Üzgünüm, kardeşim. Onu yukarı götürmek zorundayım. Bir şey yemediği takdirde onu annesine geri götüreceğime dair, Styx üzerine yemin ettim."

Hades öfke ve üzüntü duygularıyla dolup taşıyordu. Fakat büyük bir sevgiyle Persephone ismini taktığı Kore'nin yukarı gitmesine izin vermekten başka bir çaresi yoktu.

Tam bu sırada Askalaphos adındaki küçük bir hain lafa karıştı: "Durun! Kore isimli bu kız, tam dört tane nar çekirdeği yedi. Bunu gözlerimle gördüm."

"Styx üzerine yemin et!" dedi Hades.

Askalaphos yemin etti.

"Hiçbir yere gitmeyecek!" dedi Hades.

Zeus, Demeter'in nasıl bir tepki göstereceğini tahmin edebiliyordu.

"Dört tane nar çekirdeğini nasıl olur da yemek olarak adlandırabiliriz, kardeşim?" dedi Hades'e. Fakat yine de Kore'nin hiçbir şey yemediğini söylemesinin imkânsız olduğunu biliyordu.

"Kardeşlerim beni ne kadar da üzüyorlar böyle!" diye iç çekti ve bir anlaşma önerisi yaptı. "Kore üç ay boyunca Yeraltı Tanrıçası Persephone olarak Hades'te kalsın. Kalan dokuz ayı da yeryüzünde, annesinin yanında geçirsin."

Uzun ve şiddetli pazarlıklardan soma Demeter bu anlaşmaya razı oldu. Yine uzun pazarlıklar sonucu da Kore/Persephone razı oldu. Hades'in de peki demekten başka çaresi kalmamıştı. Zeus kendisini bir diplomat gibi hissediyordu ve canı korkunç derecede sıkılıyordu.

Kore/Persephone yeryüzüne çıkmadan önce Askalaphos adlı haini Yeraltı Dünyası'nın çamurlarına gömdü, üzerine de kendi elleriyle ağır bir taş yerleştirdi.

Kore/Persephone üç ay boyunca Hades'te kalmaya başlamıştı, yani kış ayları. Bu süre zarfında annesi derin bir yasa boğulur ve tüm bitkiler onunla birlikte sararıp solar. Fakat kızı yeryüzüne çıktığı anda tüm dünya büyük bir sevince boğulur, tüm bitkiler yeşillenmeye ve bin bir farklı çeşitte çiçek açmaya başlar. İlkbahar ve yaz ayları.

Hades'te, Yeraltı Tanrısı'nın yanında kaldığı süre zarfında ismi Persephone'dir; annesinin yamnda kaldığı dokuz ay zarfında ise Kore. Her halükârda en güzel ve en çekici tanrıça olarak kalmaya devam etti - şöhreti tüm dünyaya yayılmıştı. Bir erkeğin kadınları etkileme sanatında çok başarılı olduğunu ifade etmek için şöyle denir: İstediği takdirde Persephone'yi bile kendine bağlayabilir.

Theseus'un yakın arkadaşı olan Peirithoos da kadınları çok seven birisiydi. Peirithoos günün birinde Persephone'nin bir heykelini görmüş ve ona hemen o anda âşık olmuştu. Daha doğrusu, sağda solda konuşurken hiçbir kadının kendisine layık olmadığını, kendisine bir kadın alması gerektiği takdirde, bunun Persephone'den başkası olamayacağını anlatıp duruyordu.

Tıpkı arkadaşı gibi kabadayının, kahramanın, palavracının, hay demeden baş kesenin biri olan Theseus, sonunda dayanamadı: "Pekâlâ, Peirithoos. Haydi, gidip onu alalım!" dedi.

Böylece birlikte Yeraltı Dünyası'na indiler ve Charon'u rüşvet ile kandırmayı başardılar. Belki de bu arada biriktirdiği paralar ile nasıl bir yatırım yapabileceği konu-

sunda ona bir fikir vermişlerdir. Kurnazca bir hile ile Kerberos'u atlatmayı da başardılar. Bunu nasıl mı yaptılar? Söylence bize bu konuda da bir şey söylemiyor.

Hades'e varınca doğruca Yeraltı Tanrısı'nın huzuruna çıktılar. Peirithoos dedi ki: "Ben Persephone'yi istiyorum."

Hades cevap verdi: "O benim karım."

Peirithoos dedi ki: "Onu bana kendi rızanla vermezsen, onu senden zorla alacağım."

Hades, Peirithoos'a baktı. Gözlerinde ironi, üzüntü ve öfke okunuyordu aynı anda. İroni, çünkü böyle bir düşünce ona çok komik gelmişti; üzüntü, çünkü insanların boşa çabalamalarına şahit oluyordu bir kez daha; öfke, çünkü görünüşe göre hiçbir şey bu iki insamn umurunda değildi.

Hades, Peirithoos'u şaşkınlık içinde bırakarak alçak sesle tane tane konuştu: "Pekâlâ, gidip Persephone'yi çağıracağım. Kararı o versin."

Onlara iki taburede yer gösterdi: "Burada bekleyin." Hades, şanlı kahraman Theseus'a bir kerecik olsun bakmamıştı.

Theseus ve Peirithoos taburelere oturdular. Keşke önceden gölgeler diyarı hakkında detaylı bilgi edinmeyi akıl etselerdi! Örneğin orada bulunan tabureler hakkmda. Her mitolog onlara cevap verirdi: Yeraltı Dünyası'ndaki taburelerden sakının! Bunlar meşhur 'Unutkanlık Taburelerî' olabilirler! Kahramanlarımız taburelere oturur oturmaz kaskatı kesildiler ve uyku benzeri bir duruma geçtiler.

Sonunda Herakles gelip Theseus'u kurtardı kurtarmasına ama, Peirithoos aşağıda kalmıştı. İçinde bulundu-

ğu uyku durumu yüzünden, güzel Persephone'ye bir kerecik olsun bakamamıştı.

Persephone'nin annesi Demeter, bir daha Olimpos'a geri dönmeyi düşünmüyordu. Tanrılardan soğumuştu artık; onlarla görüşmek istemiyordu, onlara yabancılaşmıştı. Onların yaptıkları işlere hiç karışmıyordu ve tanrıların tümü Troya Savaşı'm izlemek üzere İda Dağı'nda toplandıkları zaman, pek az ilgi gösterdi. Savaşı iğrenç buluyordu.

Demeter artık yeryüzünde yaşamaya başlamıştı, başakların arasında gezip duruyordu. Çiçek açan ağaçlara, olgun meyvalara âşıktı. Yunanistan'ın dört bir yanmda Demeter'e adanmış Kutsal Korular vardır. Bu korulardaki ağaçların kesilmesi kesinlikle yasaktı, onların kendiliğinden devrilmelerini beklemek gerekiyordu.

Böyle bir korunun yakınlarında bir yerde, Erysichton adında yaşlı bir adam yaşıyordu. Çok zengin bir adamdı o. Bugünkü deyimiyle ilerici, modern bir adamdı. Erysichton, Demeter'in ağaçlarına bakıyor ve aklından şunları geçiriyordu: "Bunlar gerçekten de çok güzel ağaçlar. Fakat bunlardan birini görmüş olan, diğerlerini de görmüş sayılır. Diğerleri görüşü engellemekten ve yolu kapamaktan başka bir işe yaramıyor. Halbuki işime yarayabilecek son derece değerli tahtalar elde edebilirim bunlardan."

Böylece kutsal ağaçları bir bir devirmeye başladı. Çünkü büyük bir yemek salonu olan, büyük bir han inşa etmeyi düşünüyordu.

"Bu koru çok güzel bir yerde bulunuyor" diye geçiriyordu içinden. "Buradan birçok yolcu gelip geçiyor. Kesemi ağzına kadar doldurmam işten bile değil."

Aslında çok yumuşak huylu bir tanrıça olan Demeter, yaşlı bir kadın kılığına girerek Erysichton'un yanma geldi: "Vazgeç bu işten, Erysichton! Bu ağaçların Tanrıça Demeter'e adanmış olduğunu bilmiyor musun?"

"Umurumda bile değil" dedi Erysichton. 'Tanrıçayla herhangi bir alışverişim yok. Fakat sahip olduğu tahtaya ihtiyacım var. Gördüğün gibi ağaçlarından birini kesmedim. İsterseniz bu ağacın karşısına geçip onu uzun uzun seyredebilir ve Demeter'e saygılarınızı sunabilirsiniz. Diğer ağaçlar inşa edeceğim han için lazım bana."

"Bir han mı inşa ediyorsun?" diye sordu yaşlı kadın.

"Evet" dedi Erysichton. "Hanıma birçok aç insan girip çıkacak. Sanırım oldukça iyi bir iş yapıyorum."

"Dediğin gibi olsun" dedi yaşlı kadın. "Seni uyardım."

Demeter, Erysichton'u doymak bilmez bir açlıkla cezalandırdı.

Erysichton, daha önce hiç olmadığı kadar aç hissediyordu kendisini. Yemek yemeye başlamıştı, hem de hiç durmaksızın. Fakat kesinlikle kilo almıyor, aksine devamlı zayıflıyordu. Artık geceleri de kalkıp yemeye başlamıştı, çünkü açbğı onu uykusunda bile rahat bırakmıyordu. Kısa bir süre sonra artık uyumamaya başladı, çünkü kesintisiz olarak bir şeyler yemek zorunluluğunda hissediyordu kendisini. Böylece kısa zamanda tüm servetini yiyip bitirdi.

Erysichton'un bir kızı vardı. Kızı, onunla birlikte dünyayı dolaşmaya başladı. Gittiği her yerde fahişelik yapıp para kazanıyor ve bu parayla babasına yiyecek satın alıyordu. Bir süre sonra bu para da yetmez oldu.

Erysichton sonunda çatalını baldırına sapladı ve ken-

dişini yemeye başladı. Önce ayaklarını ve bacaklarını, sonra da karnını ve kollarını yedi. Sonunda geriye çiğnenmekte olan bir kafa kalmıştı sadece. Ve dişler dudakları kemirmeye başladılar...

Demeter'in bilinen tek laneti, verdiği tek korkunç ve dehşetli ceza, belki de budur.

Alamut
Çizgiliforum.com

HERAKLES - ÇOCUKLUĞU ve GENÇLİĞİ

Alkmene ve Amphitryon - Gayet Pis Bir Dalavere - Birbirinden Farklı İkizler - Kahramanın İlk Ölümcül Darbesi - Elli Kadınla Geçirilen Bir Aşk Gecesi - Aile Mutluluğu - Çılgınlık - Kralların En Aptalı

Bir zamanlar bir kralın sürülerinin tümü çalınmıştı. Bu duruma çok öfkelenen kral, sürülerini geri getirmeleri ve hırsızları cezalandırmaları için oğullarını görevlendirmişti. Fakat hırsızlar çok güçlüydü ve oğulların tümünü öldürdüler. Geride kralın bir tek kızı kalmıştı: Alkmene.

Kral inanılmaz bir öfke ve dindirilemeyen bir yas içindeydi. Son derece hırçın ve taşkın yapılı bir adam olduğu için, hemen silahlarını kuşanarak etrafındakilere seslendi: "Gördüğünüz gibi oğullarımın intikamını almaya ve sürümü geri getirmeye gitmek zorundayım."

Fakat kafasını kurcalayan bir tek soru vardı: Çıktığı sefer süresince kızı Alkmene'yi ne yapmalıydı acaba? Alkmene genç ve akıllı bir kadındı, tek basma rahatlıkla yaşayabilirdi. Fakat kralın bir kadının ne yapıp ne yapmayacağı konusunda sabit fikirleri vardı. Amphitryon adlı bir akrabasını çağırttı ve ona dedi ki: "Amphitryon,

senin doğru kişi olduğunu düşünüyorum. Oğullarımın intikamını alıp dönene kadar kızım Alkmene'yi sana emanet etmek istiyorum. Sen bizim akrabamızsın. Alkmene'ye göz kulak ol. Sahip olduklarımı geri almak zorundayım."

Ve kral sefere çıktı.

Amphitryon uzun zamandan beri Alkmene'ye göz koymuştu. Zaten birbirlerine yakışıyorlardı. Amphitryon akıllı ve ağırbaşlı bir adamdı, yumruklarının gücünden çok aklına güvenmeyi tercih ederdi. Uzun gezintilerden ve "Şayet şöyle olsaydı, nasıl olurdu..." ile başlayan uzun sohbetlerden çok hoşlamyordu.

"Seni sevdiğimi biliyorsun" dedi Alkmene'ye. "Şayet karı koca olsaydık, nasıl olurdu dersin?"

"Gerçek şu ki, ben de seni seviyorum, Amphitryon" diye karşılık verdi Alkmene. "Karı koca olmamıza da bir itirazım yok. Fakat kardeşlerimin intikamı alınmadan bunu yapmama imkân yok."

Çünkü Alkmene kardeşlerini çok seviyordu ve onların öldürüldüğünü öğrendiği andaki büyük öfkesi ile, kardeşlerinin intikamı almana kadar bakire kalacağına yemin etmişti.

"Şayet ben aynı durumda olsaydım" dedi Amphitryon, "büyük ihtimalle ben de benzer bir yemin ederdim. Fakat artık ilk öfke geçti ve mantıklı davranmak gerekiyor."

Alkmene ona hak verdi.

Amphitryon birtakım araştırmalar yaptıktan soma, hayvanların yeni sahiplerini görmeye gitti. Hırsızlar bu arada sürülerin tümünü satarak elden çıkartmışlardı.

"Bunların çalıntı hayvanlar olduğunu biliyorsun" dedi hayvanların yeni sahibine.

Adam Amphitryon'un sert ve kararlı sesi karşısmda ürkmüştü.

"Ne yapmamı öneriyorsun?" diye sordu ona.

"Hayvanları bana sat" dedi Amphitryon. "Çok fazla olmasa bile, bu şartlar altında seni tatmin edecek bir para vereceğim sana."

, Adam hayvanları satmaya razı oldu.

Amphitryon sığırları ve koyunları yanma alarak eve geri döndü. Tam bu sırada Alkmene'nin babası da geri dönmüştü, fakat hem oğullarının intikamını alamadığından, hem de hayvanlarını bulamadığından öfkeden gözü dönmüştü.

Amphitryon onun yanma giderek hayvanları gösterdi: "Al sana çalınan hayvanların. Şimdi de oğullarının intikamım alacağım."

Kral onu son derece kıskanmıştı: "Hayvanları geri getirmeyi nasıl becerdin?"

Amphitryon yalan söylemek için bir sebep göremiyordu: "Onları satın aldım."

Kral bağırmaya başlamıştı: "Çıldırdın mı sen? Kendi mallarımı geri almak mı? Hırsızlar tam bir zafer kazandılar şimdi!"

Amphitryon meseleyi bambaşka bir açıdan gördüğü için, sakin bir sesle anlatmaya başladı: "Hayır, hiç de öyle değil. Hatta hırsızlar için korkunç bir aşağılama bu. Çünkü onlar senin hayvanlarını neden çaldılar? Senin kadar zengin ve kudretli olsalardı ne olurdu? O takdirde hayvanlarını çalmalarına gerek kalmazdı. Zengin olmadıkları için, dürüst bir şekilde çalışıp para kazanacak durumda olmadıkları için yaptılar bu işi. Senin hayvanlarını satın

almakla, onlara senin ne kadar sonsuz bir zenginliğe ve sonsuz bir kudrete sahip olduğunu gösterdim. Bu şekilde aşağıladım onları."

Kral onun söylediklerini anlamamıştı: "Sen gevezenin tekisin, Amphitryon!" diye bağırdı delikanlıya. "Bütün bu boş lakırdılar da ne anlama geliyor?"

"Sen nankörün tekisin" dedi Amphitryon ve çok kısa bir an için büyük bir öfkeye kapıldı. Elindeki sopayı hınçla kral için satın aldığı hayvanların üzerine fırlattı. Fakat sopa ineklerden birinin boynuzuna çarparak geri sekti ve hızla krala çarptı. Olduğu yere düşen kral, bir anda ölmüştü.

Ölü adamın kızı Alkmene, tüm olup bitenleri görmüştü. Amphitryon'un suçsuz olduğunu biliyordu.

"Hâlâ senin eşin olmak istiyorum, Amphitryon" dedi ona. "Babamın başına gelenler mutluluğumuza gölge düşürmemeli. Her şey bambaşka bir şekilde de sonuçlanabilirdi. Ya sopayı savuran o olsaydı? Ölen kişi sen olsaydın, kesinlikle şimdikinden daha çok üzülürdüm. Gerçek bu. Dediğim gibi, hâlâ senin karın olmak istiyorum. Fakat ettiğim yemini biliyorsun. Önce kardeşlerimin intikamını alman gerekir, yoksa evlenmemiz mümkün değil."

Amphitryon, Alkmene'nin isteğini haklı buldu. Hemen küçük bir ordu toplayarak yollara koyuldu. Hırsızları nasıl cezalandırması gerektiğini bilmiyordu. İnsanları öldürmek isteyen, insanları öldürmekten hoşlanan birisi değildi o.

Sonunda hırsızları buldu ve onları çembere aldı. Ardından öyle büyük bir gürültü çıkarmaya başladı ki, duyanlar onların en az yüz kişi olduğunu düşünürdü. Bu şe-

kilde düşmanlarını korkutmaya çalışıyordu. Hırsızları bir araya toplanmaya mecbur ettiği zaman, Zeus yardıma geldi ve gökten bir bulut gönderdi.

Kapkara ve ağır bir yağmur bulutuydu bu. Hırsızlar kısa zamanda sırılsıklam olmuşlardı, yağmur suyunu emen giysileri kurşun kadar ağırlaşmıştı. Hırsızlar ağırlaşan giysileri yüzünden atlarından inmek zorunda kalmışlardı. Bir süre giysileriyle boğuşan adamlar sonunda onları çıkarmayı başarmışlardı, fakat bu defa da derileri suyla şişmeye başlamıştı. Tabii ki uzun sürüyordu bütün bunlar, hem de çok uzun.

Zaten uzun da sürmesi gerekiyordu. Zeus, Amphitryon'a yardım etmek istiyordu, burası kesindi. Fakat neden? Zeus'u tanıdığımız kadarıyla, onun niyetinin ne olduğunu aşağı yukarı tahmin edebiliriz: Alkmene'den son derece hoşlanmıştı. Genç kadının evde yalnız kalmasını fırsat bilmiş ve onu ziyaret etmişti. Fakat Zeus bu defa genelde olduğu gibi kadımn yatağına şehvetli bir âşık olarak gelmemişti. Denilebilir ki, resmi bir görevi yerine getirmek üzere düşmüştü yollara...

Zeus, günün birinde Gigantlarm tanrılara karşı ayaklanacakları ve tanrıların onları sadece ve sadece bir ölümlünün yardımıyla alt edebilecekleri yolundaki kehaneti ciddiye alıyordu. Tüm dünyayı dolaşarak, bu işi yapabilecek bir ölümlüyü doğurabilecek nitelikte, yani akıllı, güçlü ve güzel bir kadım aramıştı. Sonunda da Alkmene'ye takılmıştı gözleri. Herakles'in ondan doğmasını istiyordu.

Zeus bu amaçla Amphitryon'un görüntüsünü alıverdi. Daha doğrusu, onu kopyalayıverdi. Orijinal Amphitr-

yon hırsızlan saf dışı bırakmakla meşgulken, Zeus ikinci bir Amphitryon yarattı, onun içine girdi ve gece olunca Alkmene'nin yanma gitti. Çünkü Alkmene sadece güçlü, güzel ve akıllı olmakla kalmayıp, aynı zamanda çok da sadık bir kadındı ve sözlüsü Amphitryon'dan başkasını yatağına asla almazdı.

Zeus bu şekilde Alkmene'nin yatak odasma girdi ve onunla konuşmaya başladı: "Alkmene, sevgilim, işte geldim. Ben Amphitryon'um. Kardeşlerinin intikamını aldım. Onları çembere aldım, müthiş bir gürültü çıkardım ve onları ezip geçtim." Bu arada giderek detaylara girmeye başlamıştı: "Onları birbiri ardınca yere serdim. Gökten inen bir bulut bana yardım etti. Mutlaka bir tamı göndermiş olmalı onu. Bu tamı çok mükemmel biri olmalı. Aklıma anlı şanlı, dünyanın dört bir tarafında tapınılan, yakışıklı, iyi ve bilge tanrı Zeus'tan başkası gelmiyor..."

Alkmene şefkatle onun sözlerini kesti: "Bu kadar çok anlatma, Amphitryon" dedi ona. "Sana inanıyorum. Zeus'u bu işe karıştırma. Kardeşlerimin intikamının alınmasını olağanüstü buluyorum, seni olağanüstü buluyorum. Zaten epeydir gelmeni bekliyordum."

Böylece Amphitryon sandığı Zeus ile sevişmeye başladı. Zeus önceden Güneş Tanrısı Helios ile Ay Tanrısı Selena'ya emirler vermişti: "Dinleyin beni! Güneş, sana bir gün izin veriyorum. Ay, sen de ne yazık ki her zamankinin iki misli çalışacaksın!" Zeus bu arada Hypnos'u, yani uykuyu da yamna çağırtmıştı: "Sen, uyku, biraz zorla kendini. Otuz altı saatlik bir gece istiyorum. Bütün dünya otuz altı saat boyunca uyumalı. Herakles gibi bir kahraman yaratmak için, epey uzun bir aşk gecesine ihtiyacım olacak. Anlaşıldı mı?"

Güneş, ay ve uyku, kendilerine verilen emirleri yerine getirdiler. Zeus ve Alkmene'nin aşk geceleri gerçekten de tam otuz altı saat sürmüştü. Zeus'un büyük bir çapkın olduğunu hepimiz biliyoruz zaten! Otuz altı saat sonunda Alkmene bitkin düşmüştü, ama mutlu bir bitkinlikti bu. Zeus çekip gitti, Alkmene de dinlenmek üzere yatağına uzandı.

Fakat pek fazla uyumaya fırsat bulamadı, çünkü kapı uzun uzun vurulmuştu. Karşısında Amphitryon duruyordu. Bu defa gerçek Amphitryon gelmişti.

"Amphitryon, yine ne istiyorsun?" diye sordu Alkmene.

Amphitryon, kendisini görünce Alkmene'nin neredeyse hiç şaşırmamasına çok şaşırmıştı: "Ne istediğimi mi soruyorsun? Düşmanlarını mağlup ettim. Kardeşlerinin intikamını aldım. Kardeşlerinin katillerini çembere aldım, onların etraflarında fır döndüm, sanki yüzlerce kişiymişiz gibi gürültü çıkarttım. Bu arada gökten bir bulut geldi..."

Anlatmaya devam ederken bir yandan da Alkmene'yi kucakladı ve yatağa yatırdı. Sevişmeye başladılar, fakat hızını alamayan Amphitryon anlatmaya hâlâ devam ediyordu. Çok mutlu olduğu için bu kadar çok konuşuyordu, yoksa hiç de âdeti değildi aslında.

Sonunda Alkmene onun sözünü kesmek zorunda kaldı: "Fakat Amphitryon" dedi gülümseyerek, "bana her akşam aynı hikâyeyi anlatmak mı istiyorsun? Sana inanıyorum. Sen büyük bir kahramansın, hem de sadece savaş alanında değil. Fakat artık uyumama izin ver. Birlikte geçirdiğimiz olağanüstü aşk gecesi beni çok yordu, biraz dinlenmem gerekiyor..."

Amphitryon.donup kalmıştı: "Neler diyorsun, Alkmene? Hangi olağanüstü geceden söz ediyorsun? Gece daha henüz başlamadı ki!"

"Geçen gece boyunca yanımda olduğunu unuttun mu yoksa?" diye sordu Alkmene.

Amphitryon'un beti benzi atmıştı: "Neler diyorsun, Alkmene? Geçen gece burada olan kimdi?"

"Sen! Senden başkası değildi!" dedi Alkmene.

Amphitryon, Alkmene'nin kendisine yalan söylemediğini anlamıştı. Garip bir şeyler dönüyordu burada. Sabah olur olmaz büyük kâhin Teiresias'ın yamna giderek, ona neler olup bittiğini sordu.

Teiresias ona dedi ki: "Amphitryon! Dikkatli ol! Kendine hâkim ol! Senden daha kudretli biri var işin içinde. O, Zeus'un bizzat kendisiydi."

Denilene göre Amphitryon o geceden soma bir daha Alkmene ile sevişmemiş, hatta ona elini bile sürmemiş.

Zeus, yaptığı bu kaçamak için oldukça iyi gerekçelere sahipti. Tanrılar meclisini toplayarak -karısı Hera'yı kast ediyordu bununla- konuşmaya başladı: "Bunu yapmaya mecburdum. Bunu yapmaya mecburdum, çünkü bir kahraman yarattım."

"Demek bir kahraman" diye tısladı Hera. "Peki bu kahramanın ismi nedir?"

"Onu özellikle senin şerefine yarattım" dedi Zeus. Bir kocanın aldattığı karısına verebileceği en garip ve akıl almaz hediye bu olsa gerek.

"Evet" diye ayak diredi Zeus. Hermes'in gülmemek için dudaklarım ısırdığım görmüştü. "Evet, bu kahramanı senin şerefine yarattım, Hera. Bu yüzden de adı Herakles olacak, yani 'Hera'nın Sânı.'"

Fakat Hera'nın avunmaya niyeti yoktu. Zeus'un kaçamaklarından bıkıp usanmıştı artık. Bunun bir ölümlüyle yaptığı son kaçamak olduğu konusunda, Styx Nehri üzerine yemin etmeye zorladı onu.

Hera, Herakles'ten nefret ediyordu. Daha ana karnındayken bile nefret ediyordu ondan. Nefreti sınır taramıyordu.

Alkmene'nin doğum vakti geldiği zaman, Hera bunun intikam vakti olacağmı düşünüyordu. Alkmene'yi karnındaki bebekle birlikte yok etmeye karar vermişti. Bu amaçla Doğum Tamıçası Eileithyia'ya başvurdu. Bir doğumun kolay ya da zor olması, sadece onun iradesine bağlıydı.

Hera Eileithyia'ya dedi ki: "Alkmene'nin odasımn kapısının önüne otur, kollarım ve bacaklarını kavuştur! Bu şekilde oturduğun müddetçe, Alkmene çocuğunu doğuramayacakbr."

Eileithyia, Hera'mn dediğini yaptı. Odamn kapısının önüne oturdu, parmaklarım kavuşturdu, kollarmı kavuşturdu, bacaklarını kavuşturdu. Odanın içindeki Alkmene haykırarak çocuğu doğurmaya çalışıyordu. Sancıları tam yedi gün boyunca devam etti. Karnındaki bebeği bir türlü doğuramıyordu. Aslında Alkmene çoktan ölmüş olurdu, şayet... Bunun sonuçlarım tasavvur dahi edemeyiz! Alkmene ölseydi, karmndaki bebek Herakles de ölürdü, Gigantlar tüm gökyüzünü ele geçirirlerdi. Yunan Mitolojisi diye bir şey var olmazdı, dünyamız dinozor benzeri Gigantlar tarafından yönetilir olurdu!

Neyse ki o çok kurnaz, o çok akıllı hizmetçi kız oradaydı! Dünyanın kurtarıcısı, Alkmene'nin hizmetçisin-

den başkası değildir. Şan ve şeref onun olsun! Galanthis adlı hizmetçi kız, Doğum Tanrıçası'nın yatağın önünde oturduğunu görünce, Eileithyia'nın doğumu engellemek istediğinin farkına vardı. Aklına parlak bir fikir gelmişti. Odadan dışarı fırladı ve bağırmaya başladı: "Yaşasın! Çocuk dünyaya geldi! Bir oğlan! Bir oğlan!"

"Ne!" diye bağırdı Eileithyia. Neler olup bittiğini anlamak için ayağa fırladı, bu arada da parmaklarını, kollarını ve bacaklarını çözmüştü. Alkmene, kurtulmuştu.

Ve Alkmene dünyaya iki oğlan çocuğu getirdi. İkizler. Birine Herakles ismini verdiler, diğerine de İphikles. Hayır, daha doğrusu, her ikisine de Herakles ve İphikles ismi verilmişti. Hangisinin hangisi olduğuna anneyle baba bile karar veremiyordu. Ne kadar ilginç bir olay, değil mi? İkizlerin iki tane babası vardı sonuç olarak - fakat içlerinden birinin babası Zeus'tu. Fakat hangisi?

Bazısı yılanları gönderenin Hera olduğunu öne sürer. Başkaları ise derler ki: Hayır, yılanları gönderen Amphitryon'dan başkası değildi. Artık her nasılsa - çocuklar yaklaşık altı aylık olmuşlarken, odalarına nereden girdikleri belli olmayan iki yılan, beşiklerine doğru yaklaşmaya başladı. İlk uyanan ve bağırmaya başlayan İphikles oldu. Anneyle baba içeri daldıkları zaman çocukların birinin etinden et kopartılıyormuş gibi bağırdığını, diğerinin ise küçük ellerinde hâlâ hareket eden iki yılan ölüsü tuttuğunu gördüler. Artık hangisinin Amphitryon'un oğlu İphikles, hangisinin de Zeus'un oğlu Herakles olduğu ortaya çıkmıştı. Herakles henüz altı aylık bir bebekken yılanları çıplak elleriyle boğmuştu. Dünyadaki ilk kahramanlığıydı bu.

Herakles, tüm Yunan Mitolojisi'nin en tanınmış ve varlığını en geniş kapsamlı bir şekilde hissettirmiş olan kahramanıdır. Herakles ile biraz ilgilenilmesi durumunda, onun neredeyse tüm söylencelerde az ya da çok yer aldığı görülebilir. Her "Söylence Çemberi"nde Herakles'in yeri vardır. Yunan Mitolojisi'nin bir halı olduğunu varsayarsak, Herakles'in hemen her yerde karşımıza çıkan bir motif olduğunu söyleyebiliriz. Hiçbir büyükçe kavga yoktur ki, Herakles'in parmağı olmasın.

Bir kahramanın varlığını sadece ve sadece yaptıkları ortaya koyar. Kişiliği ve eylemleri birbiriyle uyumludur. Bir kahraman eylemlerine son verdiği anda, o artık yok sayılır. Herakles gibi kahramanlar ancak bu çerçeve içinde karakterlerini, daha doğrusu "tiplerini" geliştirebilir ve ortaya koyabilirler.

Bir kahramanı kahraman kılan adı değil, eylemleridir. Belirleyici olan her zaman eylemdir. Bu da bazı yörelerde insanların kendi kahramanlarının eylemlerini Herakles'e mal etme gibi bir sonuç doğurmuştur. Bu şekilde onların değerini yükseltmeyi amaçlamışlardır: Herakles buradaydı! Herakles bizi de ziyaret etmişti! İspatı: Herakles bunu ve şunu yapmıştı! Herakles, eylemlerini nerede gerçekleştirmişse, o bölgelerin topraklarının asalet kazandığı kabul edilirdi. Böylece bu kahramanın omuzlarına inanılmayacak sayıda kahramanlık eylemleri yüklenmiştir. Kuvvetli kasları, neredeyse patlayacakmış gibi şişmiştir.

Fakat edebî ve ahlâkî açıdan baktığımız zaman, omuzlarına taşıyabileceğinden fazla yük yüklenmiş olan bir kahramanın, kendi kişiliğini geliştirememek gibi bir sorunla karşı karşıya kalacağmı fark ederiz. Her şeyi ya-

pabilen, yapan ve yaşayan biri, aslında mevcut olamaz. Bizim gibi her şeyi yapamayan ve yaşayamayan insanlar için, kendi diyalektiği içinde bir avuntudan başka bir şey değildir bu.

Herakles'in hayatını anlatmaya cesaret eden bir mitograf ise, ya kesin bir başarısızlığa uğrar, ya da eline bir kürek alarak -çok büyük bir kürek ama- kahramanlıkları üst üste yığmaya başlar. Bu işi bitirdikten soma ise "hakiki" ve "orijinal" Herakles'i ortaya çıkarmış filan olmaz, sadece onu biraz daha net olarak görmemizi sağlar, o kadar.

O halde bir kez daha objektif-bilimsel söylence araştırmalarına burun kıvıralım ve bilimsellikle hiçbir ilgisi olmayan kendi sübjektif düşüncelerimizle işe başlayalım!

Herakles çok iyi bir eğitim aldı. Okçuluk, şarkı söyleme, güreş, yüzme ve elbette ki eskrim dallarında dönemin en iyi hocalarından ders aldı. Örneğin müzik hocası, Orpheus'un kardeşiydi. Fakat Herakles hem çok kötü bir şarkıcıydı, hem de çok kötü lir çalıyordu. Bu konuda azıcık olsun yeteneği yoktu. Parmaklan sadece bir odun parçasını kavramak için yaratılmıştı, bir lirin telleri üzerinde gezinmek için değil. Herakles'in ilk ölümcül darbesini kimin kafasına indirdiğini tahmin etmek artık pek zor değildir herhalde: Lirini müzik hocasının kafasına geçirmişti. Fakat Herakles beraat etti. Yasanın "meşru müdafaa" maddesi yetişmişti imdadına.

Bu arada, Herakles ile meşgul olduğum günlerde, televizyonda tesadüfen bir Rambo filmi seyrettim. Bu film bana Rambo'nun tipik bir Herakles-figürü olduğunu düşündürdü. Arada tek bir fark vardır: Rambo'nun tüm

yaptıkları -bir kitle katliamcısıdır o, filmin sonlarına doğru küçük bir Alman şehrinin nüfusuna yaklaşacak sayıda adam öldürmüştü-, ne kadar akıl almaz olursa olsun, daima ahlaksal nedenlere dayamr.

Buna karşın Herakles ise yaptığı hiçbir şey için ahlaksal gerekçelere ihtiyaç duymaz. Onun özü de, sözü de birdir. Davranışlarını yasalara göre ayarlamaz, aksine odur yeni yasalar yaratan. Rambo'nun yapmaya çalıştığı gibi, düzeni yeniden tesis etmek gibi bir düşüncesi falan yoktur.

Böylece Herakles dünyayı dolaşmaya başladı. Günün birinde son derece tehlikeli bir aslan tarafından tehdit edilen bir bölgeye geldi. Herakles'in bundan haberi yoktu ve ormanda gezinirken bu aslana tesadüf ettf. Sahip olduğu korkunç kuvvetin farkında olan Herakles, otlarm arasına oturarak çıkınındaki azığı yemeye başladı. Bir yandan da yan gözle aslanı süzüyordu. Onu öldürmek niyetinde değildi, ben onu rahat bırakırsam, o da beni rahat bırakır, diye düşünüyordu. Fakat bu aslan gerçek bir katildi, bir insan katiliydi. Herhangi bir uyanda bulunmaya bile gerek görmeden Herakles'in üzerine atladı. Tam salamlı ekmeğini ısırmak üzere olan Herakles sağ elini kılıcına attı, fakat kolunun yeni kemerine takılmıştı ve bir türlü kurtulmuyordu. Silahsız sol eliyle hayvanı öldürmekten başka çaresi kalmamıştı.

Bütün bunları gören bir avcı koşa koşa giderek kralına haber verdi. Bu duruma son derece sevinen kral, Herakles'e teşekkür etmek için ona elli kızının ellisini de ikram etti.

"Ne demek istiyorsun?" diye sordu Herakles.

"Söylediğim gibi. Onları kendine karı olarak alabilirsin."

Fakat hâlâ kesin olarak anlaşılamayan bir şey vardı: Acaba kral Herakles'e kızlarının ellisini birden almasını mı, yoksa aralarından birini seçmesini mi söylemişti? Fakat Herakles kulağmm duyduğu gibi davrandı.

Yürekleri acımayla dolu olan mitograflar, Herakles'in elli kadınla birbirini takip eden elli gecede birlikte olduğunu söylerler. Buna karşın Pindar der ki, Herakles elli kızın tümüyle birden aynı anda birlikte olmuştur. Her halükârda bu kızlar Herakles'e elli oğul doğurdular ve Heraklid sülalesini meydana getirdiler.

Herakles'in yaşamında oldukça karanlık ve kahramanlıkla hiçbir ilgisi olmayan kesitlerin sayısı da oldukça kabarıktır. Bildiğimiz gibi, Hera ondan nefret ediyordu. Bu nefreti de azalmak bir yana dursun, günden güne daha da yoğunlaşıyordu. Herakles'i sistematik olarak çılgınlığa itiyordu. Kahramanımız sık sık cinnet geçiriyordu. Belki de bunun gerçek sebebi, başarması gereken zorlu işlerin onun ruhunda açtığı derin yaralardır. Bu konuda onu suçlamamız doğru olmaz. Size onun geçirdiği ilk cinnetten söz etmek istiyorum:

Herakles, Thebai şehrini vergi ödemekten kurtarmıştı. Vergi mültezimlerine pusu kurmuş, onların kulak ve burunlarım keserek şehirden kovmuştu. Thebai kralı ona olan şükran borcunu her zamanki gibi ödemişti: Kızı Megara'yı eş olarak vermişti ona.

Megara, vahşi ve atılgan Herakles'i, evcil ve uygar bir adam haline getirmek için gereken tüm şartlara sahipti. Herakles, Megara'yı seviyordu. Megara da onu. Üç oğlan çocukları oldu. Herakles tüm bildiklerini onlara öğretti. Gerçi bunların arasında işe yarar cinsten fazla bir şey

yoktu ama, olsun. Yine de oğullarıyla ilgileniyor ve Megara ev işi yaparken onları meşgul ediyordu.

Oğullarına yaptığı işlerden söz ediyordu: 'Tüm bunlar babanızın başından geçti" diyordu onlara.

"Gerçekten mi?" diye soruyordu çocuklar.

"Gerçekten!" diye cevap veriyordu Herakles.

Herakles yıllar boyunca bu şekilde barış ve huzur içinde yaşadı. Maceraperestliğinden eser bile kalmamıştı. Kahramanlık yapmasına gerek kalmamıştı, çünkü mutluydu.

Yukarıdan onu seyretmekte olan Hera, düşmanımn bu mutluluğuna çok içerliyordu. Onu cinnetle vurmaya karar verdi. Cinnet, bir şahin gibi gökyüzünden indi. Pırıl pırıl bir öğleden sonrası dinlenmekte olan Herakles, aniden çıldırdı. Bir çocuklarına, bir karısına bakıp duruyordu. Ansızın çocukların yüzleri sırtlan suratlarına, karısı Megara'nın çehresi ise bir aslana dönüşüverdi. Herakles bu sırtlanların ve aslamn, çocuklarını ve karısını tehdit ettiğini düşündü. Yıldırım hızıyla onlarm üzerine atladı, sırtlanlarla aslanı çıplak elleriyle boğazladı.

Her şey bittikten sonra ne yaptığının farkına vardı ve içini tarif edilmez bir acı kapladı. Koşa koşa evinden uzaklaştı. Yaşamak istemiyordu artık. Yaşamına ve kuvvetine lanetler yağdırıp duruyordu.

Büyük bir tarlanın tam ortasına gelince durdu, başmı gökyüzüne doğru çevirip tanrılara haykırmaya başladı: "Hanginizdi bu? Hemen aşağı gelip karşıma çık! Beni öldür istersen, yeter ki ailemi geri ver!"

Zeus çileden çıkmıştı: Büyük ümitler bağladığı kahraman Herakles'e karısı Hera tarafından işkence edilme-

sini daha fazla izlemek istemiyordu. Ona dönerek sert bir sesle emretti: "Şu andan itibaren bu adamm meselelerine karışmayı sana yasaklıyorum!"

Hera omuzlarım silkti.

Peki Herakles ne yaptı? Çareyi Delphi Kehaneti'ni ziyaret etmekte buldu: "İşlediğim bu korkunç günahtan armmak için ne yapabilirim?"

Kehanet ona alışılmadık derecede açık bir cevap vermişti: "Herakles! Hemen yola koyul ve dünyanın en korkak, en aptal, en beceriksiz, en cahil, en aşağılık kralmı ara. Bu kralın ismi Eurystheus'tur. Ona git ve onun hizmetine gir. Senden istediği her şeyi itiraz etmeden yerine getir. Günahından ancak bu şekilde arınabilirsin. Dünyanın en parlak ve büyük kahramanı olan sen, bu aşağılanmaya katlanmak zorundasın."

Herakles bir an bile tereddüt etmedi. İşlediği korkunç suçtan arınabilmek için, şan ve şerefini ayaklar altına almaya hazırdı.

Bir süre sonra Eurystheus'u buldu ve gördü ki, bu adam gerçekten de dünya krallarının en korkak, en aptal, en beceriksiz, en cahil, en aşağılığıdır.

Herakles onun önünde diz çöktü ve baş kırdı: "Sana gelmem söylendi. Sana hizmet etmeliyim. Senin için ne yapabileceğimi söyle."

Eurystheus, futbol topu büyüklüğünde kasları olan bu dev adamın görüntüsü karşısında dehşete kapılmıştı. Önce onun kendisiyle alay ettiğini düşündüyse de, bir süre sonra Herakles'in ciddi olduğunu anladı.

Eurystheus uzun uzun düşündükten sonra Herakles'e döndü: "Benim için tam on iki tane iş yapmam istiyorum. Tamam mı?"

"İstediğin her şeyi yapacağım" dedi Herakles.

"Her şeyi mi?"

"Her şeyi!"

Görelim bakalım, Eurystheus bu "her şeyi" kavramını nasıl yorumluyor!

HERAKLES ve ON İKİ İŞİ

Nemea Aslanı - Lernaia Ejderi - Kerynela Geyiği - Erymanthos Yaban Domuzu - Augias Ahırları - Stymphalia Kuşları - Girit Boğası - Diomedes'in Atları - Amazon Kuşağı - Geryoneus'un Sürüleri - Batı Kızları'nın Elmaları - Yeraltı Dünyası

Herakles'in efendisi olmak, Kral Eurystheus'un kaderiydi. Onun hakkında hiçbir şey anlatılmamıştır, bildiklerimizin tümü de Herakles ile bağlantılıdır. Herakles'in ondan kıyas kabul etmez ölçüde güçlü ve kuvvetli olduğunu çok iyi bilmektedir. Bu kahramanın patronu rolünü oynamak onun epey hoşuna gitmişti - en azından başlangıçta.

Herakles'in başaramayacağına emin olduğu işler düşünmekten de, ayrı bir zevk alıyordu. Başarısız olduğu takdirde ne yapmalıyım acaba? diye düşünüyordu ellerini ovuşturarak. Onu en iyi şekilde nasıl rezil edebilirim? Eurystheus, Herakles için tam on iki tane iş düşünmüştü, her biri de diğerinden daha zor...

Onu ilk olarak Nemea Aslanı'nı öldürmeye gönderdi. Eurystheus, bu canavarı öldürmeye hiçbir ölümlünün muvaffak olamayacağından son derece emindi, bu ölümlü isterse Zeus'un oğlu bile olsun! Bu aslan, mağlup edile-

mez olarak biliniyordu. Ne bir ok, ne bir kargı, ne bir mızrak, ne bir kılıç, ne de bir hançer bugüne kadar postunda bir delik açmayı başaramamıştı.

Sağ eliyle kılıcım çekmeye çalışırken kolunun yeninin kemere takılmasından bu yana, Herakles yanında silah olarak bir lobuttan başka bir şey taşımıyordu. Bu lobutu bir zeytin ağacından yontmuştu. Böylece vakit kaybetmeden yola koyuldu ve kısa zamanda Nemea Aslara'nın mağarasını buldu. İlk olarak hayvanm tepkisini ölçmek için, aslanın sırtına yumruk büyüklüğünde taş parçalan fırlatmaya başladı. Hayvanın kılı bile kıpırdamamıştı, anlaşılan taşları fark etmemişti bile. Herakles bu durum karşısında mağaranın hemen önündeki bir ağaca tırmandı ve aslanın kafasına çamaşır sepeti büyüklüğünde bir kaya parçası attı. Aslan şöyle bir yelesini salladı, fakat tüm tepkisi bu kadarla kaldı.

Herakles çileden çıkmıştı. Korkunç bir öfkeyle ağacın üzerinden hayvanm sırtına atladı ve bir rodeo kovboyu gibi onu zapt etmeye çalıştı. Devasa baldırlarıyla hayvanın böğürlerini sıkıştırırken, bir yandan da elindeki lobutu hiç durmadan hayvanm kafasına indiriyordu. Sonunda hayvan sallanmaya ve sendelemeye başladı. Herakles lobutu saatler boyu aslanın kafasma indirdi, ta ki hayvan ölü olarak yere serilip derisi tabaklanana kadar. İşi bittiği zaman, tek yapması gereken hayvanın tabaklanmış ve temizlenmiş postunu yerden almak oldu. Postu omuzlarına attı ve Kral Eurystheus'un karşısına bu şekilde çıktı. Post ve lobut o andan itibaren Herakles'in simgesi oldu.

Kan ter içinde kalmış olan kahramanı, sırtında korkunç bir aslan postu olduğu halde sarayından içeri girer-

ken gören Eurystheus, korkudan kaçacak delik aradı ve sonunda büyük bir testinin içine girdi.

"Herakles" diye seslendi ona doğru, "sakın bana fazla yaklaşayım deme! Söyleyeceklerini testinin ağzından içeri söyle!"

"Bana söylediğin işi yerine getirdim" dedi Herakles. "Korkmana gerek yok. Buraya sana hizmet etmek için geldim."

"Fakat çok korkunç bir görüntün var!" diye bağırdı Eurystheus.

"Biliyorum" dedi kendine güveni hâlâ yerine gelmemiş olan Herakles. "Ben korkunç birisiyim. Bu yüzden sana hizmet etmem gerekiyor zaten."

"O kadar korkunç görünüyorsun ki, bana bir kötülük yapmandan korkuyorum" dedi Eurystheus.

"Belli olmaz" diye karşılık verdi Herakles. "Çılgınlık bir kez daha bir şahin gibi inebilir gökten..."

Eurystheus kaderine lanetler okumaya başlamıştı: 'Tanrılar neden beni, dünyanın en korkak, en aptal, en beceriksiz, en cahil, en aşağılık kralım seçtiler acaba?"

"Fazla konuşma da bana yapacağım yeni işi söyle" dedi ona Herakles.

"Lernaia Ejderi'ni öldürmem istiyorum" dedi Eurystheus.

Çünkü bu arada dünyanın diğer korkak, aptal, beceriksiz, cahil ve aşağılık krallarına akıl danışmıştı. Hepsi de bu işi başarmasımn mümkün olmadığı konusunda görüş birliği etmişlerdi. İmkânsız, imkânsız.

Lernaia Ejderi'nin tam yüz tane kafası vardı ve bu kafalar kesildikleri takdirde yeniden oluşuyorlardı. Hem

de bir yerine iki kafa olarak! Dolayısıyla bu hayvanı yaralamak, ona iyilik yapmak anlamına geliyordu. Bu kafalardan biri ise ölümsüzdü. Ona ne yapılsa faydası yoktu zaten.

Üstüne üstlük Herakles'e yapılanlar hiç de sportmence değildi. O korkak, beceriksiz, aşağılık kral yukarıdan yardım da alıyordu. Hera, Lernaia Ejderi'ne yardımcı olması için dev bir ıstakoz göndermeyi de ihmal etmemişti.

Fakat Herakles uyarıldı. Zeus, Hermes'e aşağıya inmesini ve Herakles'e kendisini nelerin beklediğini anlatmasını emretti. Hermes görevini yerine getirmek amacıyla tavernanın birinde garson kılığına girdi.

"Bir erkeğin yalnız başına yapamayacağı şeyler de vardır" dedi Hermes.

"Gerçek bir erkek yalnız başına her şeyi yapabilir" diye karşılık verdi Herakles.

"Sadece aptallar böyle konuşur" diye tısladı Hermes dişlerinin arasından.

Herakles tam onun üzerine saldırmak üzereydi ki, tanrı pantolonunun bacağmı hafifçe yukarı çekti ve ona ayak bileğindeki narin kanatçıkları gösterdi. Karşısındakinin kim olduğunu anlamıştı Herakles.

Böylece yeğeni lolaos'u yanına yardımcı olarak aldı. Iolaos, Herakles'in ikiz kardeşi İphikles'in oğluydu. Kaba saba, az konuşan, şakadan anlamaz bir tipti Iolaos. Kendisine söylenen her şeyi, kelimelerin başka anlamlan olup olmadığım hiç düşünmeden, olduğu gibi kabul ediyordu. Hoş, Herakles'in yapısı da pek farklı değildi ya!

İolaos o andan itibaren Herakles'in arkadaşı ve yardımcısı oldu. Efsanevi kahramanların pek çoğunun yanında böyle bir yardımcı bulunmaktadır. Theseus'un ya-

randa Peirithoos, Odysseus'un yanında -en azından Troya Savaşı esnasında- Diomedes, Aeneas'm yanında Achates. Yazılı edebiyatın ilk örneklerine baktığımız zaman ise, Gılgameş'in yanında Enkidu'nun bulunduğunu görürüz.

Bu arkadaşlar genel olarak efendilerinin -aslında arkadaş olmaktan ziyade, silah taşıyıcısı konumundadırlar- akıl almaz kahramanlıklarını yansıtan birer ayna olma görevi üstlenmişlerdir. Bu şekilde onların başarılarının ışıltısını biraz olsun bulanıklaştırırlar ve bizim gözlerimizin görebileceği bir hale sokarlar. Bu arkadaşlar, yarıtann kahraman ile bizim aramızda bir aracı gibidirler. Genellikle soğukkanlı ve cesur Sanço Panço'lar oldukları için, güvenilir kaynaklar olarak kabul edilirler.

Bundan böyle yeğen İolaos, Herakles'in arkadaşı ve yardımcısı olmuştu. Lernaia Ejderi'ne ve dev ıstakoza karşı birlikte savaştılar. Aralarında bir görev bölüşümü yapmışlardı. Herakles, ejderin başlarını birbiri ardına keserken, İolaos da yeni başların çıkmasını engellemek için yaraları ateşle dağlıyordu. Aynı anda da dev ıstakozun üzerinde var güçleriyle tepmiyorlardı, ta ki kabuğu büyük bir çatırtıyla kırılana kadar.

Ejderden akan kanlan ve ıstakozun vücut sıvısını birbirine karıştıran Herakles, kendine has çok güçlü bir zehir yapmıştı. Pek çok kişi bu zehrin tadına baktı; Kentaur Chiron da bunlardan biriydi.

Herakles bu işi de başarıyla sonuçlandırmıştı. Eurystheus'un saklanmakta olduğu testinin önüne gelerek, bir öncekinden çok daha sert bir sesle ona seslendi: "Bu işi de bitirdim. Sırada ne var?"

Eurystheus testiden dışarı vızıldadı: "Seni gözetlemekle görevlendirdiğim adamlar, bana yalnız başına savaşmadığım söylediler. Bu yüzden bu işi başardığını kabul etmiyorum."

"Peki, sen bilirsin" diye karşılık verdi ona Herakles. "Gidip ejderin ölümsüz olan başmı getireceğim. Onu toprağın üç metre kadar altma gömmüştüm. Merak etme, bu işi tek başıma yapacağım. Onu olduğu yerden çıkartıp, şu anda saklanmış olduğun testinin ağzından içeri atacağım."

Eurystheus çığlık çığlığa bağırdı: 'Tamam, tamam, bu işi başardığını kabul ediyorum!"

Herakles'in yapması gereken bir dizi iş vardı sırada: Önce Artemis'e ait beyaz bir dişi geyiği, Kerynela Geyiği'ni yakalaması ve boynuna bir ip takarak Eurystheus'un sarayına getirmesi gerekiyordu. Aslında kral olacak o ödlek, Herakles'ten geyiği öldürmesini istemişti. Fakat Herakles, Av Tanrıçası'na karşı günah işlemek istemediğini söylemişti ve yukarıdaki şartlarda anlaşmışlardı.

Eurystheus onu soma da Erymanthos Yaban Domuzu'nu yakalamakla görevlendirdi. Gelmiş geçmiş en iğrenç canavar olan bu hayvan, akıl almayacak ölçülerde yiyeceği mideye indiriyordu ve arkasından çıkardığı pislikler tarlaları kullanümaz hale sokuyordu. Herakles bu canavarı da öldürdü ve sadece şaka yapmak amacıyla Eurystheus'un testisinin içine atmak istedi, fakat son anda İolaos ona engel oldu.

Bu kadarı Eurystheus için artık çok fazlaydı. Korkudan yarı ölü bir halde, Herakles'e izin verdi.

"Yapacağın diğer işleri biraz düşünmem lazım" dedi ona. "Birkaç yıl soma bir daha yamma uğra, o zaman sa-

na ne yapman gerektiğini söyleyeceğim. Sen de günahından arınmış olacaksın."

Herakles'in on iki işinden bir tanesi, Avrupa Masal Dünyası'na girmeyi başarmıştır. Augias Ahırları'nın temizlenmesini neredeyse her çocuk bilir.

Eurystheus şöyle düşünüyordu: "Pekâlâ. Herakles çok kuvvetli. Onu başka canavarlarm karşısına çıkarmanın bir anlamı yok, nasıl olsa hepsinin işini bitirir. Başka bir çare düşünmem lazım. Belki de iğrenme duygusu onun zayıf yönüdür, belki de iğrendiği bir şeyler vardır."

Fena fikir değil aslında! Aklımıza Grimm Kardeşler'in bir masalı geliyor: "Korkmayı öğrenmek isteyen bir adam." Bu adamın *korkmayı öğrenmek istediğini* biliyoruz. Bu dünyadaki hiçbir tehlike onu korkutmuyordu. Ne var ki evdeki hizmetçi kız yatağına birkaç tane canlı balık attığı zaman, vücuduna değen ıslak kayganlık adamı korkutmuştu - çünkü iğrenmişti. Eurystheus da korkuya dönüşen bu iğrenme duygusunu Herakles'de harekete geçirmeyi istiyordu. Gerçekten de fena fikir değil.

O bölgede çok pis bir kral yaşıyordu. Augias adındaki bu kralın devasa boyutlarda bir ahırı vardı, fakat hayvanların pisliklerini temizleyemeyecek kadar tembel olduğu için, ahırın içi inanılmayacak kadar pisti. Koca ahır kullanılmayacak duruma gelmişti. Yakmak lazım, diyordu herkes.

Eurystheus, Herakles'e dedi ki: "Şayet yaydığı iğrenç kokudan dolayı hiçbir ineğin yüz metreden fazla yaklaşmaya cesaret edemediği bu ahırı bir gün içinde temizlemeyi başarırsan, bu işi de başarmış olduğunu kabul edeceğim."

Herakles'in yumrukları, iradesi ve kuvveti bu işte fazla işe yaramayacaktı. Zekâsmı çalıştırması gerekiyordu. Herakles zekiydi, zekâsını annesi Alkmene'den almıştı.

Ahırın yakınlarından büyük bir ırmak akıyordu. Herakles bu ırmağın yatağım değiştirdi. Ahırın tüm kapı ve pencerelerini açtı, soma da ırmağın neredeyse bütün bir gün boyunca ahırın içinden akmasını sağladı. Ahırın içindeki tüm pislik suyla birlikte akıp gitmişti. Akşam olunca Herakles ırmağın yönünü tekrar eski yatağına çevirdi, ahırın kapılarıyla pencerelerini kapadı. Ahır hiçbir zaman bu kadar temiz olmamıştı.

Soma da Eurystheus'un karşısına dikildi: "Akşam oldu ve ben Augias'ın ahırını temizledim. Her halükârda o çok memnun. Ben ise ellerimi bile kirletmedim."

Eurystheus ilk kez olarak ne kadar etkilendiğini ifade etmek zorunda kalmıştı.

Soma da kahramanımıza başka işler yapmasını buyurdu. Sırada altıncı iş vardı: Stymphalia Kuşları. Herakles, bronz gagaları ve bronz pençeleri olan bu kuşları, zehirli okları ile tek tek avlayarak öldürdü. Yapması gereken başka bir iş, Girit Boğası'nı yakalamaktı. Bu iş de Herakles için neredeyse çocuk oyunu kadar kolay olmuştu. Azgın boğayı omuzlarına attığı gibi Eurystheus'a göstermiş, soma da onu aldığı yere, yani Girit labirentine geri götürmüştü. Sırada Diomedes'in insan eti yiyen korkunç atlarını evcilleştirmek görevi vardı. Her biri neredeyse bir çan kulesi büyüklüğünde olan bu atları evcilleştirmek de Herakles için çok kolay olmuştu.

Eurystheus ne yapacağım şaşırmıştı. "Belki de" diye geçiriyordu içinden, "belki de zayıf noktası karşı cinstir. Belki de kadınlardan korkuyordur."

Eurystheus'un çok tatlı bir kızı vardı, fakat kızının arzusu hiç de tatlı değildi.

Şöyle diyordu tatlı kız: "Amazonlar Kraliçesi'nin kemerini arzu ediyorum. O kemerin çok güzel olduğunu işittim ve bana çok yakışacağım düşünüyorum."

"Anladın mı?" dedi Eurystheus, Herakles'e.

"Evet" dedi Herakles ve Amazonları aramaya başladı.

Bu efsanevî kadın kavmi, anaerkil düzene göre örgütlenmişti. Oğlan çocuklarının doğumdan hemen sonra kolları ve bacakları kırılıyordu ki, sadece müzik ve hafif ev işleri yapmaya yarasınlar. Erkeklerin savaşçı olmalarına kesinlikle izin verilmiyordu, çünkü bu kadınların işiydi. Kadınlar bronzdan yapılma yaylar ve kalkanlarla silahlanmışlardı, yay çekerken engel teşkil etmemesi için göğüslerinden birini kesip atıyorlardı. Amazonlar hakkında bu tür hikâyeler kulaktan kulağa anlatılıp duruyordu.

Söz konusu Amazonlar olduğu zaman, en cesur kahramanların bile dizleri tir tir titriyordu. Günün birinde böyle bir Amazonla karşılaşmaktan hepsinin ödü patlıyordu.

Herakles küçük bir savaşçı birliği ile Amazonları aramaya çıkmıştı. Bir süre sonra onları buldular ve gönüllü olarak onların kendilerini teslim almalarına izin verdiler.

Amazonlar Kraliçesi, Herakles'ten son derece etkilenmişti. En azından dış görünüşünden, çünkü erkeklerin diğer özellikleri onları fazla ilgilendirmiyordu zaten. Kahramanın kuvveti ve erkeksi güzelliği, kraliçeyi derinden etkilemişti.

"Burada ne arıyorsun?" diye sordu ona.

Yalan söylemeyi asla becerememiş olan Herakles,

ona gerçeği olduğu gibi anlattı: "Korkak, aptal, çirkin, aşağılık bir kral, şımarık, kibirli, budala kızma senin kemerine sahip olacağına dair söz verdi. Geçirdiğim cinnet esnasmda kendi karımı ve çocuklarımı öldürdüğüm için, bir süre bu krabn emrinde çalışma cezasına çarptırıldım. Buraya da senin kemerini almaya geldim."

Amazonlar Kraliçesi onu hayretler içinde bırakan bir cevap verdi: "Kemerimi sana vereceğim. Onun için savaşmana gerek yok."

"Bunun karşılığında ne istiyorsun peki?" diye sordu Herakles.

"Seni istiyorum" dedi kraliçe. "Bir gece için bana ait olmam. Seni çok beğendim ve senden çocuk sahibi olmak istiyorum, özellikle de kız çocuklar."

Herakles bu teklifi elbette ki kabul etmişti. Amazonlar Kraliçesi ile yatmak onun için şerefti.

Kraliçeyle birlikte kraliyet çadırına doğru yürüdüler. Diğer Amazonlar dışarıda onları bekliyordu. Ansızın kulaktan kulağa bir söylenti yayılmaya başladı - Herakles, Amazonlar Kraliçesi'ni öldürmek istiyordu! Hera'mn işiydi bu. Zeus'un kesin emrine rağmen, yine işe karışmıştı.

Sonunda olay öyle bir hal aldı ki, Amazonlar duruma müdahale etmeleri gerektiğine karar verdiler. Kraliyet çadırına saldırıp içeri girdiler. Herakles bu sırada kraliçenin üzerine çıkmıştı bile. Amazonların kendisine saldırdıklarını görünce, önce altında yatan kraliçeyi rehin almak istedi, fakat kadınların kendisine saldırmaktan vazgeçmediklerini anlayınca, kendisine hiçbir kötülüğü dokunmamış olan kraliçenin -tamam, kraliçenin onu sevdiğini söylemek abartı olur, sadece ondan kız çocukları doğurmak istiyordu- boğazmı kesti.

Herakles savaşa savaşa oradan kaçmayı başarabildi. Kraliçenin kanlı kemeri, ellerinin arasındaydı.

Fakat bu işi başardığı için hiç de memnun değildi. Kendisine ve Kral Eurystheus'a lanetler yağdırıyordu, çünkü Amazonlar Kraliçesi'ne kötülük yapmayı hiç mi hiç arzu etmiyordu.

Eurystheus, kraliçenin kemerini kızına verdi. O da kemeri bir-iki defa taktıktan sonra, kaldırıp bir köşeye attı ve bir daha yüzüne bile bakmadı.

Bu macera Herakles'in dokuzuncu işiydi. Onuncu işi ise, Geryoneus'un sürülerini Eurystheus'a getirmekti. Kahramanımız bu işin altından da başarıyla kalktı.

Soma da Eurystheus ona dedi ki: "Bana Batı Kızları'mn Altın Elmaları'nı getir."

Değil istemek, bunu düşünmek bile bir günahtı.

Herakles, Eurystheus'u uyardı: "Fazla ileri gitme! Senin aptal, korkak ve aşağılık bir kral olduğunu biliyorum. Tüm aptallığını, korkaklığını ve aşağılık arzularını bende tatmin edebilirsin, çünkü ben senin hizmetkârınım. Fakat sakın ola ki tanrılara meydan okuma!"

"İsteğimi sana bildirdim" dedi Eurystheus cevap olarak.

Batı Kızları'nın elmaları çok özel meyvelerdi. Batı Kızları, Titan Atlas'ın kızlarıydı ve görevleri bu elmaları korumaktı.

Bunu çok az kişi bilir: Tanrılar kayıtsız şartsız ölümsüz değillerdir. Binlerce yıldan bu yana gizlemeye çalıştıkları bir sırdır bu. Ölümsüz kalabilmek için bazı besin maddelerine gereksinim duyarlar ki, bunların başında Batı Kızları'nın elmaları gelir. Bu elmaları ele geçiren

kimse, tanrıların ölümsüzlüğünü de ele geçirmiş demektir. Herakles, Eurystheus'u bu konuda uyarmaya çalışıyordu.

"Bu bir günah" diyordu, ya da buna benzer bir şeyler.

Fakat Eurystheus cevap verdi: "Umurumda bile değil! Bana hizmet edeceğine söz verdin ve ben de senden Batı Kızları'nın elmalarmı istiyorum."

"Nasıl istersen" dedi Herakles.

Elmaları alıp getirdikten sonra ona göstermek ve hemen Batı Kızları'nın bahçesine geri götürmek istiyordu, çünkü Eurystheus gibi aptal, korkak ve aşağılık bir kralın ölümsüz olmasını hiç mi hiç arzu etmiyordu.

Herakles hemen yola koyuldu, ama hiç kimse bu efsanevî bahçenin nerede olduğunu bilmiyordu. Mecburen Batı Kızları'nın babaları Titan Atlas'ın yamna gitti. Titan Atlas, bugünkü Atlas Dağları'mn bulunduğu yerde yaşıyordu ve sonsuza kadar gök kubbeyi taşımakla görevlendirilmişti.

"Kızlarının koruduğu o güzel bahçe nerede? Hani o güzel elmaların yetiştiği?" diye sordu ona.

"O bahçenin nerede olduğunu biliyorum" diye karşılık verdi Atlas. "Fakat bunu sana söylemeyeceğim."

Bunun üzerine Herakles her zaman yaptığı gibi başına gelen tüm felaketleri, geçirdiği cinneti ve işlediği cinayetleri ona açık açık anlattı. "Pekâlâ" dedi Atlas. "Sana o bahçenin nerede olduğunu söylemeyeceğim, fakat o elmaları alıp sana getireceğim."

"Olmaz" dedi Herakles. "O takdirde gök kubbe aşağı düşer."

"Ben gidip gelene kadar gök kubbeyi sen taşı" dedi ona Atlas.

Gök kubbeyi taşımaktan geçici bir süre için bile olsa kurtulan Atlas, son derece memnundu. Kızlarının bahçesine giderek elmaları aldı.

Fakat bu arada aklına parlak bir fikir gelmişti. Herakles'in önüne dikilip ona dedi ki: "Az önce aklıma güzel bir fikir geldi. Ben gök kubbeyi taşımaktan bıkıp usandım. Onu sen taşı. Ben elmaları senin aptal kralına götürürüm. Bu andan itibaren gök kubbenin taşıyıcısı sen olacaksın."

"Bu yaptığının hiç de centilmence bir davranış olmadığını biliyorsun, değil mi?" dedi Herakles.

"Biliyorum" dedi Atlas.

"Pekâlâ" dedi Herakles. "Bunu hakettim. Benden daha kurnazca davrandığını kabul ediyorum. Fakat yine de senden bana son bir iyilik yapmanı isteyeceğim."

"Ne gibi?" diye sordu Atlas.

"Şu halime bak" diye inledi Herakles. "Sen gök kubbeyi taşıma işinin uzmanısın, oysa ben henüz acemi bir çaylağım. Gök kubbeyi omuzlarıma doğru düzgün yerleştiremediğim için, canım yanıyor."

"Bu çok kötü" dedi Atlas anlayışlı bir tavırla. "Zamanla daha da acır."

"Doğru" dedi Herakles. "Bu yüzden kendime hemen bir yastık almak ve ensemin altına yerleştirmek istiyorum. Bu şekilde gök kubbeyi daha rahat taşıyabilirim. Yastığı alıp gelene kadar gök kubbeyi benim için biraz daha taşır mısın?"

"Elbette ki sen gidip gelene kadar onu biraz daha taşıyabilirim" dedi aptal Atlas.

Atlas'ın gök kubbeyi omuzlaması üzerine Herakles

hemen oradan uzaklaşıverdi: "Hoşça kal, dostum! Elmalar için sağol. Gök kubbeyi taşımaya sen devam et! Nasıl olsa bu işe sen benden daha fazla alışkınsın."

Soma da gözden kayboldu.

Son iş, yapması gerekenlerin en zoruydu. Herakles'in tüm yeteneklerini ortaya koymasını gerektirmişti. Çünkü Eurystheus ona demişti ki: "On ikinci ve son iş olarak bana Cehennem Köpeği Kerberos'u getirmeni istiyorum."

Hayır! Hayır! İmkânsız bir şey bu! Bu konuda tartışmaya bile gerek yok!

"Benden kendi kafamı kesmemi iste, daha iyi" dedi Herakles. "Söyle, hemen şuracıkta boynumu vurayım!"

"Başın beni ilgilendirmiyor" dedi Eurystheus saklandığı testinin içinden. "Senden ne istiyorsam onu yap!"

Herakles'in bunu yapmaktan başka çaresi kalmamıştı.

Böyle bir iş ancak büyük bir süratle yapılabilir. Herakles dev adımlarla Yeraltı Dünyası'nın girişine hücum etti. Kayıkçı Charon'un yakasına yapışarak ona emretti: "Çabuk, beni karşıya geçir!"

Charon, Herakles'in irade gücü karşısında şaşkına dönmüştü. Onu karşı tarafa geçirmekten başka bir çaresi olmadığım anlamıştı. Fakat o kadar yavaş ilerliyorlardı ki, Herakles sıkıntıdan patlayacak gibi oldu. Charon'un elinden kürekleri kaptığı gibi kendisi çekmeye başladı, bu arada da küreklerden birisini kırdı.

Öbür tarafa ulaştığı zaman, Hades'in içine doğru korkunç bir nara attı. Her kim ki bana engel olmaya cüret eder, diyordu sesinin olanca kuvvetiyle, önce başına gelecek olanları düşünsün! Onu gören Kerberos korkuyla kuyruğunu kıstı ve yavaşça bir köşeye sızıverdi.

"Burasının kralı kimdir!" diye bağırdı Herakles. Ateşin başına üşüşen sinekler gibi, gölgeler de onun başına üşüşmüşlerdi.

Hades sarayından çıkarak ağır adımlarla ona yaklaştı. Her zamanki gibi kapkaraydı. "Herakles" dedi kahramanımıza, "neden böyle gürültü yapıp duruyorsun? Senin vaktin henüz gelmedi. Yok illa burada kalmak istiyorsan, bir gölge gibi davran. Herkes eşittir burada. Kuvvetin ve cesaretin ise beş para etmez."

Fakat Herakles felsefi konuşmalarla vakit kaybedecek durumda değildi. Bir anda Hades'in de yakasına yapıştı ve ona bağırmaya başladı: "Çabuk köpeği buraya getir! Bu yapmam gereken son iş ve o aptal, budala, çirkin Kral Eurystheus'dan artık kurtulmak istiyorum."

"Bu köpeği ancak benimle savaşman durumunda sana veririm" diye karşılık verdi Hades. "Kardeşimin oğlu, yani yeğenim olduğun için yapıyorum bu teklifi sana. Senin yerinde burada başka biri olsaydı, onu parmağımın küçük bir hareketiyle çoktan gölgeye çevirmiştim."

Hades'le savaşmak mı? Söylencelere inanan her Yunanh'nın kanını donduracak kadar korkunç bir düşüncedir bu. Yeraltı Dünyası Tanrısı'na karşı kim savaşabilir ki?

Fakat Herakles bunu yaptı. Hades'e karşı savaştı, hatta onu yaralamayı bile başardı. Hades yaralarının bakımım yaptırmak ve ilaç almak için Olimpos'a çıkmak zorunda kalmıştı.

Sonunda Hades pes etti. Ne de olsa dürüst bir tanrıydı o. "Pekâlâ" dedi Herakles'e, "Kerberos'u alabilirsin. Fakat bunu yapman için onu silahsız olarak yakalaman, omuzlarına atarak yeryüzüne çıkarman ve aptal kralına kadar taşıman lazım."

"Hepsi bu kadarcık mı yani?" diye sordu Herakles dehşet içinde.

"Ve Kerberos'u buraya geri getireceğine dair söz vermen lazım" diye sözlerine devam etti Hades. "Şayet Kerberos'u geri getirmeyecek olursan, dünyamn düzeni alt üst olur. Ölüler Styx Irmağı'nın öte yakasına geçer ve canlıların arasına karışırlar. O takdirde dünyada huzurlu tek bir an bile kalmaz, çünkü ölülerle canlılar bir arada bulunamazlar. Bu onların doğalarına aykırıdır."

Herakles alçağın teki olmadığı için, tüm bunları yapacağına dair Hades'e söz verdi.

Kerberos'u omuzlarına atarak doğruca Eurystheus'un testisinin başına gitti. "Hadi bakalım" dedi Cehennem Köpeği'ne, "şimdi var gücünle biraz havla bakalım. Sonra geri gideceğiz."

Kerberos ansızın korkunç bir şekilde havlamaya başladı. Hayvanm gırtlağından çıkan muazzam gürültü, testinin içinde yankılanarak şiddetini kat be kat artırıyordu.

Eurystheus o andan itibaren sağır ve dilsizdi artık. Herakles ise kurtulmuştu. On iki işin tümünü başarıyla yerine getirerek, cinnet geçirdiği esnada karısını ve çocuklarını öldürmek suretiyle işlediği korkunç günahından arınmıştı.

HERAKLES - AŞKI ve SONU

Yeni Cinnet - Kehanet ile Savaş - Deinaeira - Kentaur Nessos'un Kanı - Yaşlı Bir Kadın - Aşk Acısı - Kahraman İçin Bir Giysi - Odun Yığını - Philoktet ve Kahramanın Yayı

Kahraman Herakles'in yaşamının sadece bir tek boyutunu anlattığımı sanırım fark etmişsinizdir. Sanki bir şehri tasvir etmem gerekirken, ben sadece bir tek caddeyi anlatıyorum. Belki de Herakles'in bir işi bitirip, hemen diğerine geçtiği gibi bir izlenim uyandırmış olabilirim. Bu doğru değil. Başardığı bütün bu işler, kahramanımızın hayatının önemli bir bölümünü doldurur. Zaten bu işleri başarması yıllar sürmüştür. Herakles bu arada dünyayı dolaşmış, kadmları baştan çıkarmış, savaşlar yönetmiş ve dostlar kurtarmıştır. Örneğin Telamon'la birlikte -Büyük Aias'ın babası- Troya şehrini zapt etmesi, Kral Laomedon'u öldürmesi ve Priamos'u Troya'nın yeni hükümdarı olarak ataması, dolaylı olarak Troya Savaşı'nm nedenlerinden biri sayılabilir.

Veya bu arada vuku bulan başka bir olaya bir göz atalım: Savaş Tanrısı Ares'in oğlu cani Kyknos, Herakles'i teke tek dövüşmeye davet etmişti. Kyknos o sıralar bü-

yük bir projeyi gerçekleştirmekle meşguldü: Babası şerefine muazzam büyüklükte bir tapmak inşa ettiriyordu. Bu tapınağın ana malzemesi, Kyknos'un kurbanlarının kafataslarıydı. Kubbenin tepesine yerleştirmek için son bir kelleye daha ihtiyacı vardı. Bu kelle, Herakles'inki olmalıydı! Herakles meydan okumayı kabul etti ve Kyknos'un tüm kemiklerini teker teker kırdı. Oğlunun düştüğü kötü durumu gören Ares, hemen onun yardımına koştu. Pallas Athena da kahramanımızın yamndaydı. Ares, uzun süre unutamayacağı bir ders aldı. Ağlaya sızlaya kendisini güçlükle Olimpos'a atabildi. Vücudunun her tarafı yara bere doluydu ve mosmor kesilmişti.

Ve saire, ve saire...

Dediğim gibi: Herakles'in omuzlarına çok fazla yük yüklenmişti. Onun yaradılış sebebi aslında Gigantlara karşı yapacakları savaşta tanrıları desteklemekti. Bu kahramanlığı da yaşam öyküsünün bir yerlerine sıkıştırılmıştır - önemsiz, küçük bir öykü olarak. Ve kahramanlık dolu hayatı, sürekli olarak geçirdiği cinnetler sonucu kesintiye uğruyordu. Hera onu rahat bırakmaya niyetli değildi. Belki de çılgınlık boyutundaki maceraperestlik ruhu, onun geçirdiği cinnetlerin ta kendisinden başka bir şey değildi. Her halükârda Herakles içindeki kötü ruhun etkisinden kendisini bir türlü kurtaramıyordu...

Herakles bu arada yetişkin bir adam olmuştur. Hâlâ sık sık cinnet geçirmektedir, kalbine bu çılgınlığı sokan ise, tanrıların annesi Hera'dan başkası değildir. Herakles'in aklının bazen korkunç derecede karıştığım biliyoruz; başına dayanılmaz ağrılar saplanıyor ve anlamsız bir cina-

yet işliyordu. Ne yaptığının ise asla farkında değildi. Günün birinde küçük bir oğlan çocuğunu yüksek bir kuleden aşağıya atmıştı, çünkü onun bir şahin olduğunu düşünüyordu. Oğlanın yere çakılmasından az önce ne yaptığının farkına varmıştı, fakat iş işten geçmişti bile.

Derdine derman bulmak isteyen Herakles, bir kez daha Delphi'deki kehanet merkezini ziyaret etti. Pythia'nın karşısına çıktı -Pythia Delphi Kâhinesi'dir- ve ona emredercesine dedi ki: "Bana yardım et! Çok kötü durumdayım!"

Herakles'in görüntüsü karşısında Pythia dehşete kapılmıştı. "Git buradan! Seninle konuşmak istemiyorum" diyebildi ona kekeleyerek. "Senden korkuyorum. Çılgınlık senin gözlerinden okunuyor!"

"Bana yardım etmezsen önce kehanet merkezini, sonra da tüm Delphi'yi yerle bir edeceğim!" diye karşılık verdi Herakles.

Tam Pythia'nın üzerine saldırmaya davranmıştı ki, Apollon araya girdi. Delphi Kehaneti Apollon'a adanmıştı, ona aitti. Burasını kullanarak insanlara öğütler veriyordu. Sonuç olarak burası öyle her kafası kızanın yıkamayacağı bir yerdi. Apollon olayı böyle yorumlamıştı.

"Başım ağrıyor" diye haykıran Herakles, bu defa doğruca Apollon'un üzerine saldırdı.

Böylece Tamı Apollon ile İnsan Herakles arasında teke tek bir kavga başladı. Her ikisi de Zeus'un oğluydu, her ikisinin de kuvvetleri denkti. Sonsuza dek sürmesi muhtemel anlamsız ve amaçsız bir kavga! Bu kavgamn kime faydası olacaktı? Hiç kimseye!

Sonunda Zeus kavga eden oğullarının arasına yıldı-

nmlarından birini fırlattı. Tarafsız olduğu izlenimini uyandırmaya çalışıyordu, fakat aslında gönlü Herakles'ten yanaydı. Zeus'un Apollon ile sorunları vardı. Bir sonraki bölümde bu konuya değineceğiz. Zeus iki dövüş horozunu ayırdıktan sonra, Herakles'e iletmesi için Pythia'ya bir mesaj gönderdi.

Zeus'un mesajı iki bölümden oluşuyordu. Birinci bölüm şu şekildeydi: "Hiçbir canlı seni öldüremeyecek." İkinci bölüm: "Çok ateşli bir aşk yaşayacaksın."

Mesajın her iki bölümü de kulağa gayet hoş geliyordu ve Herakles de onları hayra yordu. Apollon ve Pythia'dan davranışları için özür diledikten sonra, ovaya doğru yola koyuldu.

Gerçekten de kendisini daha iyi hissediyordu, çılgınlığı yavaş yavaş kayboluyordu sanki. Baş ağrıları da giderek hafifledi ve sonunda tamamen yok oldu.

Herakles, Delphi'yi iyileşmiş olarak değil, fakat kendisini daha iyi hisseden, rahatlamış bir adam olarak terk etti. Yürüyordu. Yürümek ona daima iyi gelmişti. Yürürken bir yandan da şarkı söylüyordu. Çok garip. Müzik hocasmı öldüren bizzat o değil miydi? Ne güzel bir sese sahipti, ne de tek bir tınıyı olsun doğru zamanda çıkartabiliyordu. Buna rağmen şarkı söylemek hoşuna gidiyordu. Yürümek ve şarkı söylemek...

Bu şekilde şarkı söyleyip dere tepe demeden gezerken, genç bir kadına tesadüf etti. Kadın bir ırmağın karşı kıyısına geçmeye çalışıyordu. Islanmamaları için eteklerini yukarı kaldırmış ve çıplak ayaklarıyla suda birkaç adım atmıştı. Tam bu esnada ortaya geri planda bir varlık çıktı. Bir at mı? Yoksa bir adam mı? İkisi de değil. Bu bir

karma varlıktı, bir kentaur. Hem de Nessos isminde çok tehlikeli bir kentaur. Genç kadına tecavüz etmek istiyordu.

Fakat kadımn şansı vardı. Onun attığı çığlıkları duyan Herakles imdada yetişti, at-adamı yelesinden yakaladığı gibi kızdan uzaklaştırdı ve çıplak elleriyle şahdamarını kopardı. Nessos yere çöktü, boynundan oluk gibi kan boşanıyordu.

Kötü Kentaur Nessos ölmeden önce genç kadınla son bir kez konuşmak istedi.

"İsmin nedir?" diye sordu ona.

"Deianeira" diye cevap verdi kadın.

"Buraya gel, bana yaklaş" diye inledi Nessos. "Sana bir şey söylemek istiyorum."

Deianeira bu canavardan hâlâ korkuyordu. Fakat Herakles onu cesaretlendirdi: "Korkmana gerek yok. Sana bir şey yapmayacaktır. Ölüyor. Ne kadar kötü olursa olsun, ölmekte olan her yaratığın son sözleri dinlenmelidir."

Sözlerini bitiren Herakles arkasını dönerek oradan uzaklaştı.

Y

"Yaklaş bana" dedi Nessos. "Yaklaş!" Ve Deianeira'nm kulağına fısıldadı: "Boynumdan akan kanı bir şişeye doldur. Bu kan büyülüdür. Bana ölüm getiren bu adam, senin kocan olacak. Hayır, hemen ona bakma. Beni dinle. O seni sevecek, sen de onu seveceksin, Deianeira. Benim büyülü kamm sayesinde aramzda asla kıskançlık olmayacak. Sana kanımı hediye ediyorum."

Deianeira şaşırmıştı: "Bana az önce kötülük yapmak isteyen sen, neden son nefesinde bana bir şey hediye etmek istiyorsun?"

"Bana bak, Deianeira: Ben neyim?" dedi bunun üzerine kentaur.

"Sen bir at-adamsın" dedi Deianeira. "Vücudunun yarısı at, yarısı da insan."

"Evet" dedi Nessos. "Bazıları şöyle derdi: Ne kadar şanslısın, Nessos. Vücudunun yarısı at, yarısı da insan. Sen de böyle düşünenlerden misin?"

"Bilemiyorum..."

"Fakat ben biliyorum: Ben ne tam bir at, ne de tam bir insanım. İşe yaramaz, iğrenç bir yaratığım. Geberip gitmem herkesin hayrına olacaktır. Bugüne kadar herkese sadece kötülük yaptım. Eğer bu kahraman vaktinde imdadına yetişmeseydi, sanırım seni de öldürürdüm, Deianeira. Öbür tarafa göçmeden önce iyi bir iş yapmak istiyorum, bir kere olsun bir iyilik... Kammı almalısın, Deianeira. Kanımı al!"

Deianeira, ölmekte olan at-adamın kanını bir şişeye doldurdu. Nessos öldü, Deianeira Herakles'in yanına gitti ve birlikte ortak geleceklerine doğru yürümeye başladılar.

Herakles son çılgınlık nöbetini çabuk atlattı. Geçici olarak tabii... Kendine olan güveni ve dünyaya olan ilgisi tekrar yerine geldi. Artık ne şarkı söylüyor, ne de dere tepe dolaşıyordu.

Herakles, Deianeira ile evlendi. Başlangıçta vakitlerinin büyük kısmım birlikte geçiriyorlardı. Deianeira mutluydu. Herakles'e Hyllos isminde bir oğlan ve Makaria adında bir kız doğurdu. Kahramanın eline bir kez daha mutlu ve huzurlu bir yaşam sürme fırsatı geçmişti. Ailesini seviyordu. Fakat bir süre sonra içindeki macera ateşi onu yeniden yakıp kavurmaya başladı. Yerinde duramıyordu. İçindeki kötü ruh, onu yine etkisi altına almaya başlamıştı.

Herakles, Deianeira'yı yalnız bıraktı. Çocuklarını da. Babalarının evde oturup onlara zarar verecek hayallerle boğuşması yerine, diye düşünüyordu, o diyar senin bu diyar benim gezip dolaşması çok daha hayırlıdır. Yeni kahramanlıklar yapmak için dünyayı dolaşmaya başladı ve bir sürü kahramanlık yaptı.

Deianeira bekliyordu. Sabırlıydı, anlayışlıydı. Onu seviyordu. Günün birinde kapısını yaşlı bir kadın çaldı. Eski Yunanlıların tanrılara ve kahramanlara ilişkin söylencelerinde bu tür yaşlı kadınların ortaya çıkması durumunda, her zaman temkinli olmak gerekir. Kapıyı çalan Hera'nm ta kendisiydi. Yaşlı bir kadın kılığına girmişti. "Hera'nın Şanı" ismini taşıyan adama duyduğu nefretti onu buralara getiren.

"Sana bir şey söylemek istiyorum" dedi Deianeira'ya. "Görünüşe göre burada mutluluk hüküm sürüyor."

"Öyle" dedi Deianeira.

"O burada değil mi?" diye sordu yaşlı kadın.

"Şu sıralar değil" diye cevap verdi Deianeira.

"Sen ve Herakles" dedi yaşlı kadın, "birbirinizi bulmanız bir tesadüf eseri değil."

"Ne demek istiyorsun?" dedi Deianeira.

"Buna karar verilmişti" dedi yaşlı kadın.

Deianeira sevinmişti. Yaşlı kadının, Herakles'le kendisinin bir araya gelmelerinin tanrısal irade sonucu gerçekleştiğini söylemeye çalıştığını düşünüyordu. "Evet, bu duyguya ben de kapılmıştım" dedi ona. "Hërakles'i gördüğüm zaman, işte beklediğim erkek! diye düşünmüştüm."

"Beni doğru anladığını sanmıyorum" dedi yaşlı kadın. "Bunu kast ermemiştim."

Sonra da Deianeira'ya Herakles'in yaşamından bir bölüm anlattı. "Onun önceden birçok iş başarmak zorunda kaldığını biliyor muydun?"

"Elbette" dedi Deianeira. "Bana hepsini anlattı."

"Bunun dışında Yeraltı Dünyası'na, yani Hades'e de inmişti" diye devam etti kadın onun söylediklerine aldırış etmeden.

"Evet, bunu da biliyorum" dedi Deianeira. "Herakles bana bunu da çoktan anlatmıştı."

"Sana her şeyi anlattığından emin misin?" dedi yaşlı kadın. "Mesela sana *senin* kardeşinden söz etti mi?"

Deianeira'nın ansızın beti benzi atmıştı. "Kardeşime ne olmuş?" diye sordu. "Kardeşim öldü, o bir ölü."

"Biliyorum" dedi yaşlı kadın. "O bir ölü ve şimdi Hades'te. Herakles onunla orada karşılaştı."

"Hayır" dedi Deianeira. "Kocam bana bundan hiç söz etmedi." Kötü bir şeyler olacağını hissediyordu.

"Seni üzmek gibi bir niyetim yok, Deianeira" dedi yaşlı kadın. "Fakat sen iki kan damlasının bedelinden başka bir şey değilsin."

"Hiçbir şey anlamadım" dedi Deianeira.

Yaşlı bir kadm kıbğına girmiş olan Hera, sözlerine devam etti. "Biliyor musun, Yeraltı Dünyası'nın gölgeleri için kandan daha çok arzu duyulan bir şey yoktur. Herakles orada kardeşine rastlamıştı ve kardeşin ona şu teklifi yapmıştı: Yukarıda Deianeira isminde dünyalar güzeli bir kız kardeşim vardır. Onu al ve ne istersen yap. Yeter ki bana kanından iki damla ver. Bunun üzerine Herakles parmağma bir iğne batırdı" diye anlatmaya devam etti yaşlı kadın, "ve kardeşin seni iki damla kan karşılığında Herakles'e sattı. İşte böyle."

Deianeira beyninden vurulmuşa dönmüştü, çünkü Herakles'in kendisini salt sevgiden dolayı aldığına, hatta sevgilerinin tanrıların iradesi olduğuna inanıyordu. Oysa şimdi kocasının kendisini iki damla kan karşılığında satın aldığını öğreniyordu.

Zavallı Deianeira!

Tekrar yalnız kaldığı zaman kollarını göğsüne kavuşturdu ve hafifçe öne eğilerek odada bir ileri, bir geri dolanmaya başladı. Bu arada da kendi kendine konuşuyordu: "İyi ama bu Herakles'in beni sevmediği anlamına gelmez ki! Bugüne kadar sevgisini bana her fırsatta gösterdi. Çocuklarımız var, Hyllos ve Makaria."

Karşıdaki çocuk odasına giderek uyumakta olan küçüklerin başlarını okşadı.

Tekrar odasına geri döndü ve ellerini göğsüne kavuşturdu, hafifçe öne eğilerek bir ileri, bir geri dolanmaya başladı. "Belki" diye düşünüyordu, "belki kardeşimle böyle bir alışveriş yaptıkları doğrudur, fakat o zaman beni henüz tanımıyordu. Fakat artık beni tanıyor ve seviyor; o alışverişi aklına bile getirmediğine eminim."

Bir süre sonra Herakles eve geri döndü. Deianeira ona yaşlı kadından söz etmek istiyordu. Fakat bunu yapamadı.

Herakles, karısına fazla ilgi göstermemişti. Deianeira ise tam aksine ona ilgi göstermeye, ona şefkatli davranmaya çalışıyordu. Ona sokuluyor, ona sevgi gösterisinde bulunuyordu. Fakat ne yapsa nafile. Herakles'in kendisine karşı olan ilgisini yitirdiğini hissediyordu. Bunun üzerine Deianeira yardıma ve ilgiye muhtaç küçük bir çocuk gibi davranmaya başladı. İncecik bir sesle konuşuyor,

gözlerini kırpıştırıp duruyordu. Bir işe yaramamıştı. Bu defa ciddi ve sert olmayı denedi. Olmuyordu. Herakles ona göz ucuyla bile bakmıyordu.

Deianeira inanamıyordu. Paniğe kapılmıştı. Üstüne üstlük Herakles'in bir ordu toplamakta olduğunu da işitti. Yine ne olmuştu? Deianeira savaşm nerede olduğunu ve neden çıktığım sorup soruşturdu. Herakles'in bir kral ile ok atma müsabakası düzenlediğini ve kazanan tarafın -zaten başka ne beklenirdi ki?- Herakles olduğunu öğrendi. Ödül ise, kralm kızıymış! Kralın ödülü vermek istememesi üzerine, Herakles bir ordu toplamaya başlamış. Çünkü her ne pahasına olursa olsun ödülü almak istiyormuş.

Deianeira yıkılmıştı. Söz konusu olan kralın ülkesine giderek kızını ziyaret etti. Kızın ismi İole idi.

"Ben Herakles'in karışıyım" dedi Deianeira. "Kocamı ne hakla elimden almaya kalkarsın?"

İole genç ve küstah bir kızdı. Deianeira'ya şöyle bir baktı sadece: "Herakles beni kazandı ve benim buna bir itirazım yok. Senin derdin nedir? Kocan artık seni sevmiyorsa, sana olan ilgisini yitirdiyse, bunda benim suçum nedir?"

Sonra Deianeira'yı kapı dışarı etti.

Deianeira şimdi eskisinden daha üzgündü. Ansızın aklına al-adam Nessos'un kanı dolu şişecik geldi. Tek istediği Herakles'in ve kendisinin iyiliğiydi. Kocasının sadece kendi yanında sağlıklı olacağını, onu çılgınca macera tutkusundan ancak kendisinin koruyabileceğini düşünüyordu.

Herakles'in elbiselerinden birisini Nessos'un kanına buladı ve sefere çıkmış olan kocasının ardından gönderdi.

Kentaur Nessos yalan söylemişti. Son bir iyilik değil, son bir kötülük yapmak istemişti. At-adamın kanı, ona dokunan insanların vücutlarını ateş gibi yakıyordu. Herakles, karısının kendisine göndermiş olduğu elbiseyi giydi.

Böylece Delphi Kehaneti de gerçekleşmiş oldu: "Çok ateşli bir aşk yaşayacaksın."

Nessos'un kanına bulandığı için Nessos-elbisesi olarak adlandırılan elbise, Herakles'in vücudunu korkunç bir şekilde yakıyordu. Kahramanımız dayamlmaz acılar içinde elbiseyi vücudundan sıyırıp attı ve bu arada derisi de olduğu gibi soyuldu. Herakles, ölüm tehlikesindeydi.

Fakat ikinci bir kehanet daha vardı: "Hiçbir canlı seni öldüremeyecek." Kentaur Nessos çoktan ölmüştü. Herakles bir ölü tarafından tuzağa düşürülmüştü.

Herakles'in tüm vücudu cılk yaradan ibaretti. Acılar içinde kıvranarak kendini yerden yere atıyordu. Olup biteni haber alan Deianeira, canına kıydı. Ne kadar dramatik bir son!

Vücudu koca bir yaradan ibaret olan Herakles, korkunç acılar çekerken babası Zeus'tan bir haber aldı. "Büyük bir odun yığını hazırla" diyordu Zeus. "Sonra üzerine uzan ve birisinden odunları tutuşturmasını iste."

Herakles, Zeus'un söylediklerinin tümünü yerine getirdi. Tüm umudunu babasına bağlamıştı, acılarını bir tek onun dindirebileceğini düşünüyordu.

Büyük bir odun yığını hazırlayan Herakles, yığının tepesine uzandı ve aşağıda bekleyen arkadaşlarına seslendi: "Bu odun yığınını hanginiz tutuşturacak? Lütfen, dediğimi yapın! Haydi! Zeus böyle istiyor."

Fakat tüm arkadaşları dehşetten donakalmışlardı ve hiçbiri elindeki meşaleyi odun yığınına fırlatmaya cesaret edemiyordu. Herakles ise gökyüzüne doğru korkunç çığlıklar atıp duruyordu.

Tam bu sırada Poias geldi. Poias bir çobandı. Etrafına bakmdı ve neler olup bittiğini anlamaya çalıştı.

Herakles bağırıyordu: "Beni tutuştur! Beni tutuştur!"

Poias oldukça materyalist bir çobandı: "Ne yapayım?"

"Beni tutuştur!" diye bağırdı Herakles. "Zeus böyle istiyor. Ona itaat etmeliyim!"

"Seni tutuşturmam karşılığında bana ne vereceksin?" diye sordu Poias.

"Sahip olduğum en değerli şeyi" dedi Herakles. "Sana yayımı vereceğim."

"Kimsin sen?" diye sordu bunun üzerine Poias.

"Ben Herakles'im!"

Poias bu ismi önceden duymuştu. "Pekâlâ. Herakles'in yayma karşılık bir meşale. Hiç de kötü bir değiş tokuş değil!"

Elindeki meşaleyi odun yığınına fırlattı ve Herakles'i tutuşturdu.

Kahramanımızın göğe çıkışından söz etmeden önce, Herakles'in yayının başına somadan neler geldiğine kısaca bir göz atalım. Poias'ın Philoktet adlı bir oğlu vardı. Philoktet, babasından miras olarak Herakles'in yayım almıştı, zaten ona kalan tek miras da buydu. Philoktet bu yay sayesinde tüm zamanların en iyi okçusu olmuştu. Troya Savaşı'na çıkmak üzere tüm Yunan kahramanları bir araya toplandıkları zaman, Philoktet de sefere katılmak üzere başvurdu.

"Ben iyi bir okçuyum" dedi orada bulunanlara. "Elimdeki yay da bir zamanlar Herakles'e aitti."

Philoktet ordunun en iyi okçusuydu. Komutan Agamemnon da böyle bir okçuya sahip olmaktan dolayı çok memnundu.

Fakat henüz Troya'ya ulaşmamışlardı ki, Philoktet bir yılan tarafından ısırıldı. Kısa sürede iltihaplanan yara, etrafa iğrenç kokular saçmaya başladı. Philoktet korkunç acılar çekiyordu, hatta çektiği acılar yüzünden tüm karakteri değişmişti.

Önceden neşeli ve sempatik biri olan Philoktet, şimdi alaycı ve kötü biri olup çıkmıştı. Devamlı sızlanıp duruyor, arkadaşlarına ve subaylara bağırıp çağırıyordu. Yara son derece iğrenç koktuğu için de, hiç kimse ona yaklaşmaya cesaret edemiyordu.

Bunun üzerine Odysseus bir öneride bulundu: "Philoktet tüm ordunun moralini bozacak" dedi. "En iyisi onu bir yerde bırakmak."

Philoktet'i bir kayığa bindirerek, çok sayıdaki ıssız adalardan birisine bıraktılar. Philoktet yayıyla baş başa kalmıştı. Yarası ise iyileşeceği yerde, giderek daha da fazla iltihap topluyordu.

Fakat Troya Savaşı'nın sonlarına doğru, Yunanlılar henüz şehri zapt edememişti ki, ortaya bir kâhin çıktı: "Philoktet aranızda olmadığı müddetçe bu şehri ele geçirmeniz imkânsız, çünkü o Herakles'in yayına sahip."

Yunanlılar, ıssız bir adaya terk ettikleri Philoktef i geri getirmesi için aralarından birini, Akhilleus'un oğlu Neoptolemaos'u görevlendirdiler. Neoptelomaos'un görevi çok zordu, çünkü Philoktet kendisini terk eden arkadaşla-

rindan nefret ediyordu. Fakat delikanlı görevini başarıyla sonuçlandırdı; Philoktet'i geri gelmesi için ikna etti ve böylece şehir Yunanlıların eline geçti.

Zeus'un Herakles'i odun yığınının üzerine çıkartmaktan amacı ona daha fazla eziyet etmek değil, aksine onun ölümlü kısmım yakıp yok etmekti. Zeus, Herakles'i bir tamı yapmaya karar vermişti.

Ölümlü bedeni yamp kül olduktan sonra Herakles'in gerçek varlığı, yani ruhu, Zeus tarafından gökyüzüne alındı. Herakles'in kendisini, yani görünür kısmını ise, bir takımyıldız olarak gökyüzüne çiviledi.

Herakles o andan itibaren artık bir tamıydı, diğer tanrılarla aynı sofradan yiyip içebiliyordu. Zeus büyük bir jest yaparak, Tanrıça Hebe'yi eş olarak ona verdi. Hebe, gençlik tanrıçasıydı. O zamandan sonra Yunanlıların tanrılarının sayısı bir tane artmış oldu.

Bu söylencelerin tüm unsurlarının mantıksal ve tarihsel olduklarını söylememiz doğru olmaz. Fakat "güzel" hikâyeler oldukları kesindir. Bu da onları bizim gözümüzde gerçek kılar.

APOLLON

Koronis ve Büyük, Beyaz Bir Kuş
- Chiron ve En İyi Öğrencisi -
Bir "Tıp Tanrısı" Yaratma Önerisi -
Zeus'un Kıskançlığı - Leto ve Hera'nın
Kıskançlığı - Dünya'nm Bilgeliği - Ganymed'in
Kaçırılışı ve Tanrıların Ayaklanışı -
Zeus'un İntikamı - Admetos ve Alkestis

Eczanelerin tabelalarında sık sık etrafına bir yılan dolanmış olan bir âsâ görürüz. Bu, Asklepios'un âsâsıdır. Romalıların Aesculapius adını verdikleri Asklepios, Antik Çağ'ın efsanevi Hekim Tanrısı'dır. Bu bölümde hem ondan, hem de babasından söz etmek istiyorum.

Babası, Apollon'du.

Doğruca bu tanrıdan söz etmeye başlamayıp, sözü biraz dolandırmak zorunda kaldığım için okurlarımdan beni bağışlamalarım dilerim. Apollon, Olimpos'ta çok özel bir rol oynamaktadır. Bunun en büyük sebebi de, yüz yıllar boyunca mitograflarm ve araştırmacıların, kültür tarihçilerinin ve ozanların ona "özel bir rol" biçmeleri olmuştur. Üstlendiği bu rol sayesinde Apollon bizim fikir dünyamızın sahnesinde kaynağını sadece Eski Yunan ve Antik Çağ Edebiyatı'ndan alan bir figür olmakla kalma-

mış, Batı Dünyası'nm tüm özlemlerini yükleyebileceği bir sevgili konumuna yükselmiştir.

Bu yüzden ona oğlu Asklepios ve onun annesi üzerinden yaklaşmak istiyorum.

Tanrı Apollon, günün birinde Koronis isimli bir insan kızma tutuldu. Ona sırılsıklam âşık olmuştu. Bu insan kızına kendisini tümüyle vermişti, hatta aldığından fazlasmı veriyordu. Koronis tanrısal âşıktan başlangıçta oldukça hoşlanmıştı elbette, fakat insanlığını ve kadınlığını da çok seviyordu. Bu tanrıyla arasındaki yakınlaşmanın, kendisine olan sevgisini yitirmesine yol açabileceğini hissediyordu içgüdüsel olarak. Bu yüzden de Apollon ile arasmda daima bir mesafe tutuyordu.

Zeusoğlu ile asla boy ölçüşemeyecek olan erkeklerle beraber oluyordu sık sık. Sıradan erkeklerdi onlar, ne daha fazla, ne de daha az. Yaşamayı seviyorlardı, kendilerini seviyorlardı, Koronis'e olan ilgileri bir, iki, bilemedin üç gece sürüyordu. Hiçbirinin ona olan sevgisi mutlak değildi. Buna karşm Apollon'un sevgisi ise mutlaktı, çünkü bir tanrı mutlak sever. Süresi kısa bile olsa sevgi mutlaklığını hiç yitirmiyor ve kendisini her an hissettiriyordu.

Bugün onu kadınlar konusunda son derece başarılı bir tanrı olarak taramamıza yol açan ışıldayan ismine rağmen, Apollon aslında karşı cinsten yana hiç şansı olmayan bir tanrıydı. Nedenini hiç kimse bilmez. Sahip olduğu bunca güzellik, zekâ, yetenek, güç ve asalet, acaba ona hiç mi yardımcı olmamıştı? Hayır mı? Kadınları başka neyle etkileyebilirdi ki? Apollon ne yapacağım şaşırmıştı. Yoksa kadınları çocuk yapmak suretiyle mi bağlamak gerekiyordu?

Böylece Koronis, Apollon'dan hamile kaldı. Karnında, yüreğinin altmda onun çocuğunu taşıyordu. Cazibe nedir acaba? Keşke bunu bilebilseydik! Apollon bunu öğrenmek için tanrıların sofrasındaki yerinden bile feragat edebilirdi! Koronis hamileydi, fakat bu arada başka bir erkekle daha tanışmıştı. Bu adam ne zeki, ne de yetenekliydi. Kuvvetli olduğu söylenemezdi, asaletle ise uzaktan yakından ilgisi yoktu. Fakat cazibeli bir erkekti ve Koronis bu adamla evlendi. İnsan denilen bu zavallı varlığı, bir tanrıya tercih etmişti!

Üstüne üstlük bu insanla evlenirken, aynı zamanda da bir tanrıdan çocuk bekliyordu! Ne güzel bir dedikodu malzemesi! Apollon'un bu durumdan uzun zaman haberi olmadı. Koronis'ten haber çıkmasını bekliyor, her zaman buluştukları çeşmenin başında saatlerce ağaç oluyordu. Bazen bir hışırtı geliyordu kulağına. Tamam, diye seviniyordu Apollon, nihayet geldi işte! Fakat boşuna. İşittiği, acılı âşığı gözetlemek için dalların arasına saklanan meraklıların çıkardıkları seslerdi, o kadar.

Günlerden birgün Apollon'un yanına gelen bir karga, ona her şeyi anlattı.

"Koronis uygunsuz şeyler yapıyor" dedi karga.

Ah bu kargalar! Ah bu dürüstlük budalası, sâdık, büyük, beyaz kuşlar! "Senden çocuk bekleyen sevgilin Koronis, başka bir adam ile evlendi."

"Sen neler diyorsun böyle?" dedi Apollon dişlerinin arasından.

"Evet" dedi dürüstlük budalası kuş. "Koronis evlendi. Bu düzensiz hayattan bıktığım söylüyor."

Apollon öfkeden deliye dönmüştü. Gök gürültüsünü

andıran bir sesle karganın suratına gürleyince, kuşun bembeyaz tüyleri korkudan kapkara kesildi. O günden bu yana kargalar büyük, kara kuşlardır.

Apollon bir türlü sakinleşemiyordu. Bir tanrmm öfkesi yabana atılır bir şey değildir; bağırıp çağırmakla veya odun kesmekle dinmez kolay kolay. Apollon ikiz kız kardeşi Artemis'i ziyaret ederek ona dedi ki: "Oklarınla Koronis'i vurmam istiyorum! Öldür bu aşağılık ölümlüyü! Onu bir daha görmek istemiyorum, hatta öldürmek için bile ona bakmak istemiyorum."

Artemis, kardeşinin dileğini yerine getirdi. İkiz kardeşler kendi aralarmda çok iyi anlaşıyorlardı. İffetli bakire acıma bilmezdi, hele kardeşinin âşklarma, hiç! Koronis'i oklayarak öldürdü. Koronis ölmeden önce Av Tanrıçası Artemis, avcıların yaptığı gibi Koronis'in karnını deşti ve tanrısal embriyonu dışarı çıkardı. Bir oğlan. Onu babasına verdi.

"Onu da öldürmemi ister misin?" diye sordu soma. "O senin oğlun, yani bir yarı-tanrı. Önce sana sorayım dedim."

Apollon, pembe renkli et yumağım eline aldı.

"Ona bir isim buldun mu?" diye sordu Artemis. "Aynı küçük bir domuz yavrusuna benziyor."

"Bütün insan çocukları buna benzer" diye karşılık verdi Apollon. Diğer tanrılara nazaran insanlarla daha çok içli dışlı olmuştu. "Ona Asklepios ismini vereceğim" dedi soma.

"Nasıl istersen "dedi Artemis. Sözlerini bitirir bitirmez dere tepe demeden dolaşmaya başlamıştı yine.

Apollon vicdan azabı çekmeye başlamıştı. Bu karrna-

şık, garip duyguya sahip olan tek tanrıydı o. Başka bir tanrının vicdan azabı çekmiş olduğunu bugüne dek işitmiş değilim. O ilk öfke âmnda Koronis'in ölümünü istemekten dolayı, büyük bir vicdan azabı çekiyordu.

Hayatlarının akışı boyunca pek az tanrının karakteri değişmiştir - tanrıların hayatlarının akışı olduğundan söz edebildiğimiz takdirde elbette. En başta nasıl yaratılmışlarsa, o şekilde hiç değişmeden kalmışlardır. Tanrılar sonsuz bir "an" içinde yaşarlar. Apollon bu bağlamda diğer tanrılardan farklılık göstermektedir. O, bir ideal için çabalıyordu. İdealinin ismi ise, mantıktı.

"Sevdiğim kadını öldürtmek hiç de mantıklı bir iş değildi" diye düşünüyordu kendi kendine. Ona hak vermemek mümkün mü?

İlk öfke ânında yaptığı hatayı tamir etmek istiyordu. Oğlu Asklepios'un, mümkün olan en iyi öğrenimi görmesini sağlamayı düşünüyordu. Bu konuda aklına ilk gelen isim Chiron oldu. Kendisinden daha önce söz ettiğim bu kentaur, Yunan Mitolojisi'nin en değerli pedagoglarından biriydi.

Chiron şefkatli, iyi kalpli, bilge ve nazik bir eğitmendi. Birçok kahramanı o yetiştirmiştir. Bunların arasında Jason'u, Akhilleus'u, onun babası Peleus'u sayabiliriz. Herakles'i de biraz olsun yontmaya çalışmıştı. Asklepios'u yetiştirme görevini de seve seve kabul etti.

"En çok ne ile ilgileniyorsun?" diye sordu oğlana.

"Görülmeyen her şey ile" diye karşılık verdi Asklepios.

"İyi bir cevap" dedi Chiron. "Fakat bunu biraz açıklaman gerekiyor. Bana görünmeyen bir şey söyler misin?"

"Örneğin" dedi Asklepios, "insanların içten nasıl göründükleri."

"Çok iyi" diye övdü onu Chiron. "Gerçekten çok iyi!"

Apollon'a döndü: "Çok başarılı olacak. Gelmiş geçmiş en iyi öğrencim olacak."

"Daha da iyisi" dedi Apollon.

Chiron, bilim dalları arasında en çok tıbbı seviyordu. Asklepios'u dünyanın en iyi hekimi yapmaya karar verdi. Chiron, tüm tıp bilgilerini bu çocuğa aktardı.

Asklepios çok zeki ve hevesli bir öğrenci idi. Öğretmeni ne zaman işin teorik kısmına, yani araştırmaya ağırlık vermek istese, Asklepios pratik çalışmadan yana olduğunu ifade ediyordu. En azından genç bir adamken bu böyleydi.

"Araştırma" diyordu sık sık, "araştırma sadece bir tek amaca hizmet edebilir; iyileştirmeye."

Kısa süre soma büyük bir hekim oldu. Şöhreti dört bir yana dağılmıştı, herkes ona büyük saygı gösteriyordu. Özellikle hiçbir iyileşme umudu kalmamış insanlara yardım ediyordu. Asklepios, her şeyin çaresini buluyordu. Acıları dindiriyordu. Çaresizleri avutuyordu. Hastaları iyileştiriyordu.

Apollon oğluyla gurur duyuyordu. Günün birinde, Zeus da dahil olmak üzere tüm tanrıların Olimpos'ta bulundukları bir anda, onlara bir öneri sundu.

"Aramıza bir Tıp Tanrısı almaya ne dersiniz? Tıp ilmi günden güne gelişiyor ve önem kazanıyor. İnsanlar hekimlere güveniyor ve onlara büyük saygı gösteriyorlar. Olimpos'ta da bir Tıp Tanrısı'nın bulunması hiç de fena olmaz. Oğlum Asklepios'u ölümsüz kılarak tanrılaştırmayı teklif ediyorum."

Apollon'un kozları hiç de fena değildi. Yarı kardeşi

Athena, teklifine sıcak bakıyordu. İnsanların "bilim" olarak adlandırdıkları meşguliyete karşı, eskiden beri bir zaafı olduğu biliniyordu. Apollon'un kız kardeşi Artemis de bu fikri onaylayanlardandı, gerçi sadece kardeşlik duyguları yüzünden, ama olsun. Demirci Hephaistos, büyük teknisyen, dâhi zanaatçı da teklifi kabul etmişti. İnsan sonuç olarak bir makineden başka bir şey değildir, diyordu Hephaistos, tanrıların aksine makinelerin arada bir sökülüp takılmaları gerekir.

Apollon önerisini savunmaya devam ediyordu: "Bildiğiniz gibi, ben ve kız kardeşim Artemis, hasta ve yaşlı insanları oklamakla görevliyiz." Apollon ve Artemis, diğer birçok görevlerinin yanı sıra, yaşlı ve hasta insanların öbür dünyaya göçmelerine yardımcı olmakla da görevliydiler. "Niye bir kez de tam tersi olmasın?" dedi Apollon. "Aslî görevi yaşam kısaltmak olan bizler, neden bu kez de yaşamları uzatmaya çalışmayalım ki?"

Apollon'un heyecanı diğer tanrılara da bulaşmıştı. Onun düşüncesini coşkuyla kabul ettiler.

Fakat tanrılardan biri bu heyecan ve coşkudan hiç mi hiç etkilenmemişti: Zeus.

"Hayır!" diye bağırdı Zeus.

"Peki, neden hayır?" diye sordu Apollon babasımn suratına bakmadan.

"Çünkü hayır diyorum!"

"Demek öyle!"

İşte bu noktada Olimpos'taki temel çelişki su yüzüne çıkmaktadır. Bu çelişki," birçok ailede sinirlerin sürekli gergin olmasına neden olmuştur. Apollon, Zeus'un en büyük oğluydu ve Zeus onun günün birinde iktidara sa-

hip olmak üzere kendisini devirmeye kalkışmasından korkuyordu. Apollon hakkında genel olarak olumsuz düşünceler besliyordu. Onu sevmiyordu. Ona katlanamıyordu. Onu eleştirip duruyordu. Dış görünüşünü gereğinden fazla kadınsı buluyordu, tıpkı kız kardeşi Artemis'in dış görünüşünü fazla erkeksi bulması gibi. Genç bir tanrıyken babasından şefkat bekleyen Apollon, büyüdükten soma Zeus'la arasına geniş bir mesafe koymuştu.

Apollon omuzlarım silkerek tanrıların sofrasından kalktı. 'Tekâlâ, madem hayır, öyleyse hayır."

Soma da oğlu Asklepios'un yanına gitti, "işini yap, sanatım icra et! Elinden gelenin en iyisini yap. Benim korumam altındasın. Her ne yaparsan yap, bil ki, daima senin arkanda olacağım."

Asklepios hekim olarak çalışmaya devam etti ve birçok iyi şey yaptı. İnsanlara umut verdi, şifa ve sağlık dağıttı. Bu arada evlenmiş ve iki oğul sahibi olmuştu. Oğullarının her ikisini de hekim olarak yetiştirdi. Bir tanesi cerrah oldu, diğeri ise ruh hekimi. Evet, Söylence Yunanistan'ında ruh hekimleri bile vardı.

Asklepios pratisyen hekim olarak çalışmayı tercih ediyordu. Oğullarının ikisi de başarılı ve şöhretli hekimler olmuşlar ve onun işlerini büyük ölçüde hafifletmişlerdi. Gençliğinin tam aksine, artık pratik hekimlikten ziyade bilim ve araştırma alanına yönelmeyi istiyordu. Kısa süre soma sadece bir tek konu onun ilgisini çekmeye başlamıştı: İnsan nasıl ölümsüz kıhnabilir? İnsanın ölmemesi için bilimsel olarak ne yapılabilir? Hatta daha da ileri gitmişti: Ölü bir insanın Hades'ten geri getirilmesi için ne yapılabilir?

Yaptığı araştırmalar başarılı olmuştu. Burada aklıma bir fıkra geliyor: Kendisine eserlerinin ölümsüz olmalarını isteyip istemediği sorulan Woody Allen, şöyle cevap vermişti: Eserlerim mi? Eserlerimden bana ne! *Ben, ben* ölümsüz olmak istiyorum! Onun bu arzusunu sadece Asklepios yerine getirebilirdi!

Hekimler hekimi, artık nefes almayan, vücutları soğumuş insanları tekrar yaşama döndürmeyi başarmıştı. Sınırsız bir şöhrete kavuşmuştu artık! Tüm dünyadan erkekler, kadınlar ve çocuklar onu görmeye geliyor, karşısında diz çöküyor ve ona neredeyse bir tanrı derecesinde saygı gösteriyorlardı.

"Ben tanrı değilim! Ayağa kalkın!" diyordu insanlara. "Ben sadece bir bilim adamıyım. Tanrı olan, benim babam. Tanrı Apollon, benim babamdır. Eğer birisine tapınmak istiyorsanız, Apollon'a tapının!"

İnsanlar, Asklepios'un dediğini yaptılar. Apollon, inanılmaz derecede rağbet gören bir tanrı olmuştu, diğer tanrıların hiçbiri onunla boy ölçüşemiyordu. Her yerde Apollon tapınakları inşa ediliyordu. Görünüşe göre bu tanrı babası Zeus'tan bile fazla önem kazanmıştı, hatta onu devirmek üzere olduğu bile söylenebilirdi - fakat şiddet kullanmadan, yani Zeus'un babasım devirmesi gibi değil.

Zeus'un içini inanılmaz bir kıskançlık kaplamıştı. Olimpos'tan aşağıya baktığı zaman, kulağına sadece oğluna edilen duaların sesleri geliyordu. Fakat Zeus beklemesini bilirdi. Diğer tanrıların Apollon ve Asklepion'dan çok hoşlandıklarının farkındaydı, bu sempatik, meraklı, bilime susamış tanrısal varlıklara karşı yalnız kaldığını çok iyi biliyordu.

Fakat hiç beklemediği bir anda, Zeus'un karanlık suratlı kardeşi Hades, ona yardıma geldi. Hades kötü bir tanrı değildir. Çok adildir, uzlaşma kelimesinin anlamını bilmez, yaşam ve ölüm arasmdaki çizginin araştırılmasından ise, mesleği itibarıyla pek hoşlanmaz.

Hades, Zeus'a şöyle dedi: "Doğrusunu istersen, insanların artık ölmemeleri beni pek rahatsız etmiyor. Hatta ölmüş insanların Asklepios tarafından geri alınmalarından bile şikâyetçi değilim. Beni asıl rahatsız eden, ortadaki adaletsizlik sorunu. Ya tüm insanlar ölümsüzdür, ya da tümü ölümlüdür. Ya tüm insanlar Hades'e gönderilir, ya da tüm insanlar Hades'ten çıkartılarak tekrar yaşama döndürülür. Hepsinin sıcak güneş altında yaşamak için yanıp tutuştuğunu biliyorum. Fakat bazılarına iltimas geçirilerek yaşama döndürülmeleri ve başkalarına bu şansın tamnmaması, beni korkunç derecede rahatsız ediyor. Eğer Asklepios sanatını bu şekilde icra etmeye devam ederse" dedi Hades, "o zaman krallığımın kapılarım kendi ellerimle açacağım ve ölülerin tümünü yeryüzüne salacağım. Dünyada büyük bir karmaşa başlayacak, tüm insanları kıskançlık, kin, nefret ve intikam duyguları kaplayacak. Çünkü dünyada ölülerle dirilerin birlikte yaşamasına yetecek kadar yer yok!"

Hades'in bu şikâyeti, Zeus için biçilmiş kaftandı. Hemen diğer tanrılara döndü: "Hades'in söylediklerini dinlediniz. Bir şeyler yapmalıyız."

Ve hiçbir uyarıda bulunmadan, Apollon'a tek kelime olsun söylemeden, yıldırımlarından birini aldı ve Asklepios'un üzerine savurdu. Dünyanın en büyük hekimi, oracıkta ölmüştü.

Apollon tasavvur dahi edilemeyecek kadar öfkelenmişti. Çok, ama çok derinden yaralanmış, içinden bir şeyler kopup gitmişti. Fakat Apollon ilk öfke ânmm kendini etkilemesine izin vermedi. Nefretini, mantığıyla çelikleştirdi. Babasına karşı bir ayaklanma başlatmayı tasarlıyordu ve görünüşe göre dengeler ondan yanaydı.

Hikâyeye devam etmeden önce biraz düşünmek istiyorum. Apollon her şeyi uzun uzun ve etraflıca düşünürdü. O halde biz de uzun uzun ve etraflıca düşünelim.

Apollon ancak Romalılar tarafından kudretli, kahraman bir tamı haline getirilmiştir. Yunanlılar zamanında Apollon oldukça zavallı, mutsuz -beceriksiz demek yanlış olur-, tuhaf tabiatlı bir tanrıydı. Romalıların ismini değiştirmeden kabul ettikleri tek tanrı Apollon'dur. Zeus'un ismi Jüpiter olmuştur, Hera'nın Juno, Savaş Tanrısı Ares'in Mars, Hermes'in Merkür, Aphrodit'in Venüs vs. vs.

Apollon, diyalektik bir tanrıdır. Bir yandan oklarıyla vadesi dolan insanlara ölüm dağıtırken, diğer yandan da sağlık dağıtmaktadır. Lirinin tellerinden insanlara umut veren güzel müzikler yayılırken, diğer yandan da aynı teller yayında kiriş olarak umutsuzlara ölüm verir. O, Çobanların Tanrısı'dır; fakat ona en yakın olan hayvan, kurttur.

Ona verilen bir diğer isim Phoibos Apollon'dur; bu isim büyük ihtimalle onun aynı zamanda "Güneş Tanrısı" olduğuna işaret etmektedir. Apollon'un Babil kökenli olduğunu bugün biliyoruz; ona orada Şamaş ismi veriliyordu ve Güneş Tanrısı'ydı.

Apollon, Zeus ile Dişi Titan Leto'nun oğluydu. Ze-

us'tan hamile kalan Leto, her zamanki gibi ebedî kıskanç Hera'nın düşmanlığına uğramıştı. Hera, onu öldürmesi için Ejderha Python'u Leto'nun üzerine salmıştı. Korkunç canavar, hamile kadının hayatmı oldukça güçleştirmişse de, görevini yerine getirememişti. Zeus, öz oğlunun bir ejderhanın midesinde sindirilmesine izin vermemişti.

Leto'yu ele geçiremeyeceğini anlayan Hera, tüm dünyaya korkunç bir tehdit savurmuştur: "Her kara parçası" diyordu Hera, "toprakları üzerinde Leto'nun doğurmasına izin verecek her sabit kara parçası toz olacak ve tozları rüzgâra savrulacaktır."

Hiçbir kara parçası istemezdi bunu.

Böylece Leto dünyayı dolaşmaya ve ikizlerini doğurabileceği emin bir yer aramaya başladı. Sonunda Delos Adası ona yardım etmeye karar verdi. Yaratılış süreci tamamlandığı için günümüzde var olmayan, yüzer bir adaydı burası.

Şöyle diyordu yüzer ada: "Ben sabit bir kara parçası değilim, o halde Hera'mn laneti beni etkilemez. Fakat Leto'nun minneti ileride çok işime yarayabilir."

Delos Adası, Leto'ya çocuklarını doğurabileceği bir gölgelik sundu. Apollon ve Artemis burada dünyaya geldiler.

Fakat babalan Zeus zavallı çocuklarla ilgilenmek bir yana dursun, suratlarma bile bir kere olsun bakmamıştı. Bu durum, özelikle pek çok gelip geçici mutsuz aşk yaşayan Apollon üzerinde, oldukça derin izler bırakmıştır. Sevgi konusunda oldukça büyük sorunları vardı. Tahmin ediyoruz ki -fakat lütfen yanlış anlaşılmasın, sadece tahmin ediyoruz!-, Apollon'un cazibesi eksikti, albenili biri

değildi. Buna karşın mesela Hermes son derece cazibeli bir tamıydı.

Artemis en başından itibaren aşkı reddetmiş, hayatının sonuna kadar bakire kalacağım, iffetim muhafaza edeceğini bildirmişti.

Tamisai varoluşunun başlarmda Apollon babası Zeus'a çok bağlıydı, onun sevgisini ve ilgisini özlüyordu. Fakat babasınm kendisinden uzak durmayı istediğini anladıktan sonra, bu özlem duygusundan sıyrıldı. Fakat özlem bir enerji biçimidir ve fizik kanunları bize hiçbir enerjinin kaybolmayacağım söyler. Bir tanrının kalbindeki özlemin yok olması da mümkün değildir, olsa olsa biçim değiştirir ve başka bir kalıpta varlığını sürdürür.

Apollon dünyaya gelir gelmez, annesinin çektiği acıların intikamını almaya koyuldu. İlk icraatı, Hera'mn emri üzerine annesini yutmaya çalışan Ejderha Python'u oklarıyla öldürmek oldu.

Python yaşlı Toprak Ana'mn, Gaia'nm yaratıklarından biriydi. Gaia, genç tanrıya çok kızmıştı. Öfkeyle onun suratına çamur tükürdü. Apollon'un ilk öfke nöbeti tam bu anda geldi işte.

"Bana baksana" diye haykırdı ansızın önünde beliren deliğin içine doğru. "Bu iğrenç yaratığı neden savunuyorsun? O çok çirkin! Hiçbir işe yaramaz!"

"Sen benim kim olduğumu sanıyorsun?" dedi Gaia.

Bunu öyle bir sesle söylemişti ki, Apollon kendine geldi ve aklını başına topladı.

'Tüm bilgelikler benim içimdedir" dedi Gaia. 'Tüm bilgeliğimi bu delikten dışarı aktarabilirim. Fakat hem benim yaratıklarımdan birini öldüren, hem de özür olarak

onun kendisinden daha çirkin olduğunu öne süren biri için değil!"

"Bilgeliğini bana aktarman için ne yapabilirim?" diye sordu Apollon.

Bunun üzerine Gaia ona bu yere bir kehanet merkezi kurmasını, yönetimini bir rahibeye vermesini ve onu çirkin canavarın anısına Pythia olarak adlandırmasını istedi.

Apollon, Gaia'nm kendisine söylediklerinin tümünü yerine getirdi ve Delphi Kehaneti'ni kurdu. Burasını kullanmak suretiyle insanlara yaşamlarında kullanacakları faydalı öğütler vermek istiyordu. Apollon'un şöhreti Delphi'de öylesine yayıldı ki, kısa zamanda Olimpos Tanrıları'yla rekabet eder hale geldi.

Bir süre soma -fakat Asklepios vakasından çok öncegökyüzünü huzursuzluğa boğacak bir olay meydana geldi. Zeus kendisine yeni bir âşık edinmişti: Ganymed adında Troyalı bir prens.

Zeus bu prense sırılsıklam âşık olmuştu. Ondan ayrı kalmaya dayanamadığı için, onu yamna alarak Olimpos'a götürdü ve kendi sakisi yaptı. Diğer tanrılar bu işten hiç mi hiç hoşlanmamışlardı, özellikle de Hera. Bu defa diğerlerinin desteğine de sahipti üstelik.

"Nasıl olur da karım bu derece aşağılarsın?" dedi ona diğer tanrılar. "Kendine başka bir sevgili bulup, karının gözleri önünde onunla oynaşman doğru bir şey mi?" Fakat Zeus, Ganymed'e öylesine büyük bir tutkuyla âşık olmuştu ki, tanrıların söyledikleri bir kulağından girip öbür kulağından çıkıyordu.

Hera ve Apollon aralarında gizli görüşmeler yaparak, Zeus'u devirmeye karar verdiler. Denizler Tanrısı

Poseidon'u, Zeus'un lacivert saçlı kardeşini de, bu şartlar altında tahta çıkmasının doğru olacağını söyleyerek ve tahtı vaat ederek davalaıına kazandılar.

Rüşvet kabul etmez Athena ise, asilerin gölge kabinesinde bir makam kabul etmeden, Hera'nın arkasında yer aldı. Tanrıların en güçlüleri, tek yumruk olmuşlardı. Hep birlikte Zeus'a arkadan saldırdılar ve -inanılır gibi değil!- onu yere devirdiler. Tüm Olimpos temellerinden sarsılmış olmalıydı! Zeus'un üzerine çullanan tanrılar, onu kollarından ve bacaklarından tam yüz düğümle kayalara bağladılar.

Fakat tanrıların arasında bir hain vardı. Küçük, tatlı bir hain: Deniz Perisi Thetis. Thetis de Zeus'a sırılsıklam âşıktı, görkemli sevgilisinin yerde kıskıvrak bağlanmış yattığını görünce çok üzüldü. Hemen Hades'e koşarak Yüz Kollu Dev Briareos'u yardıma çağırdı.

"Zeus'a yardım etmelisin!" dedi ona.

Yüz Kollu Dev kocaman adımlarla Olimpos'a doğru yürümeye başladı. Karşısına çıkan tüm engelleri, ağaçları, kayaları ve tanrıları, elinin tersiyle bir kenara fırlatıp atıyordu. Yüz kolunun ucundaki yüz eliyle Zeus'un yüz düğümünü bir çırpıda çözüverdi. Zeus, kurtulmuştu.

"Pekâlâ" dedi Zeus. "Şimdi sıra bende! Öç almanın vakti geldi!"

Karısı Hera'yı yakaladığı gibi kollarından gök kubbeye astı ve ayaklarına Hephaistos'un ağır örslerini bağladı: "Kulakların sağırlaşıp gözlerin körleşene kadar boyunu uzatayım da, cezanı gör bakalım!"

Gök kubbede asılı duran Hera'ya, kocası tarafından işkence yapılıyordu. Ne dehşetli, ne akıl almaz bir manzara! Yunanlılar tanrıçalarına çok acımış olmalılar!

Fakat oraya gelen Hephaistos, bu duruma son derece öfkelenmişti: "Benim annem! Hem de benim örslerimle! Olur şey değil!" Hera'nın ayaklarmdaki örsleri çekip aldı ve böylece annesini kurtarmış oldu. Fakat onun ne yaptığını gören Zeus, ceza olarak onu Olimpos'tan aşağı fırlattı. Bu ekspres yolculuk Hephaistos'un basma ikinci kez geliyordu. Buna alışmak mümkün değildir, hatta bir tanrı için bile!

"Poseidon ve Apollon!" dedi Zeus. "Beni çok kızdırdığınız için, sizleri aşağılamak istiyorum. Sizler, gökyüzünün büyük tanrıları, dünyaya gidecek ve angarya işlerde çalışacaksınız. Ganymed'i geri vereceğim. İşkence altında onu Troya'ya geri göndereceğime dair söz vermek zorunda kalmıştım. Sizler de hemen onunla birlikte gidebilirsiniz. Şehrinin etrafını büyük bir surla çevirmesi için, Troya Kralı Laomedon'a yardımcı olacaksınız. Çünkü gelecekte bu şehir uğruna büyük bir savaş çıkacak, onun bir çırpıda düşmesini istemiyorum."

Apollon ve Poseidon, Zeus'a itaat ettiler. Fakat sevgili Ganymed'ini geri göndermek zorunda kalması, Zeus'un kalbinde derin bir yara açmıştı. Onu daima görebilmek için görüntüsünü gökteki yıldızlara işledi. Ganymed, Kova Burcu olmuştu.

Poseidon ve Apollon, Troya Kralı'mn hizmetine girmişlerdi. Şehrin etrafına büyük bir sur ördüler. Bu iş için bir tamı yılı, yani sekiz insan yılı çalışmaları gerekmişti. Bunu nereden biliyoruz? Hiçbir fikrim yok! Böylece bu mesele tam olarak kapanmasa bile, bir süre için üzeri örtüldü..., ta ki Asklepios yüzünden baş gösteren anlaşmazlık ortaya çıkana kadar.

Zeus, duyduğu kıskançlıktan dolayı Hekim Asklepios'un üzerine bir yıldırım savurmuş ve onu öldürmüştü. Apollon hâlâ intikam duygularıyla yanıp tutuşuyordu. Fakat bu kez daha dikkatliydi, çünkü biliyordu ki, babasımn karşısma açıkça çıkması imkânsızdı. Fakat bildiği başka bir şey daha vardı: Zeus'un kudretli silahları olan yıldırımlar, üç kiklop tarafından dökülüp hazırlanıyordu. Bu silahları onun elinden aldığım takdirde, diye düşünüyordu, onu büyük oranda güçsüz bırakmış olurum.

Apollon, tamisai dökümhanede yıldırımlar dökmekte olan üç kiklopu, oklarıyla vurup öldürdü.

Acı çekme ve öfkelenme sırası bu kez Zeus'undu. Olimpos'taki kuşak çatışmasını ortadan kaldırmak istiyordu. Bu işle uğraşmaktan bıkıp usanmıştı.

"Apollon'u Tartaros'a atmak istiyorum" dedi Zeus. "Hem de cehennemin en ücra ve en karanlık köşesine!"

Her ne kadar diğer tanrılar da Apollon'un cezalandırılması konusunda hemfikirlerse de, onun gibi bir tanrının Tartaros'a atılması düşüncesinden hiç hoşlanmamışlardı. Apollon, Sisyphos'un yamnda eza ve cefa çekecekti demek! Tanrısal gururları buna asla izin vermezdi. Hayır! Yeni bir ayaklanma tehlikesi baş göstermişti. Ansızın şaşılacak bir durum hasıl oldu ve Zeus kendisinden beklenmeyecek şekilde pes etti.

'Tamam. Apollon'u bir kez daha dünyaya göndereceğim" dedi Zeus. "Orada tekrar bir kralın hizmetine girip çalışsın bakalım."

Apollon'u bu defa Kral Admetos'un yamna gönderdi. Fakat ya Zeus pek iyi bilgi edinememişti, ya da başkalarının sandığı kadar kötü bir baba değildi. Çünkü Adme-

tos çok iyi ve tatlı bir adamdı; kısa zamanda Apollon ile aralarında sarsılmaz bir dostluk kuruldu. Apollon, bu kralın saraymda çok hoş vakit geçirmişti.

Apollon, burada bulunduğu süre zarfında insanların kaderleri, acıları ve sıkıntıları hakkında bilgi edindi. Artık onları çok daha iyi anlıyordu.

Admetos'un Alkestis admda bir karısı vardı. Admetos ve Alkestis birbirlerini seviyorlardı. Tekrar Olimpos'a çıkmadan önce onlara bir iyilik yapmak, Apollon'un en büyük arzusuydu.

Kral Admetos ve karısı Alkestis'in hikâyeleri kısaca böyledir:

Dünyada geçirmesi gereken zaman dolduran Apollon, Admetos'a dedi ki: "Dinle beni! Sana bir armağan vermek istiyorum. Sanırım verebileceklerimin en iyisidir bu. Günün birinde Moiralar senin canını almam için bana emir verecekler. O zaman kendi yerine ölmeyi kabul edecek birini bulabilirsem onun canını alacağım. Senin de yaşamana izin vereceğim."

Biz insanlar bunun ne kadar tehlikeli bir iyilik olduğunu çok iyi anlayabiliriz. Apollon, insan olmanın ne demek olduğunu yeterince kavrayamamıştı. Daha öğrenmesi gereken çok şey vardı ve bu hikâyeden acı bir ders alacaktı.

Admetos ve Alkestis birlikte uzun ve mutlu bir hayat sürdüler. Admetos, Apollon'un hediyesini elbette ki unutmamıştı. Bu konu üzerinde sık sık düşünüyordu, hatta düşüncelerinin ayrılmaz bir parçası olmuştu. Vakit geldiği zaman ne yapacağım bir türlü bilemiyordu.

Günün birinde vakit gelip çattı. Admetos hastalan-

mıştı, yakında öleceğini biliyordu. Panik içinde tüm arkadaşlarını, sağlığında yardım ettiği tüm insanları ziyaret etmeye başladı: "Benim yerime ölmek isteyen biri var mı?"

Tabii ki böyle biri yoktu. Paralarım, evlerim, sahip oldukları her şeylerini vermeye hazırdılar. Fakat yaşamlarını değil.

Ölüm saati çaldığı zaman, Apollon karşısına dikilmişti: "Ne yaptın, Admetos? Senin yerine ölmeyi kabul edecek birini buldun mu?"

Kapımn arkasından onları dinlemekte olan Alkestis, ansızın içeri daldı: "Neler oluyor? Mesele nedir? Sevgili kocamm hayatta kalması için ne yapmak gerekiyor?"

Bunun üzerine Apollon ona armağanından söz etti.

"Ben!" diye haykırdı Alkestis. "Benim yaşama sebebim sensin zaten! Sen olmadan ben nasıl yaşarım ki?"

Çok zor bir durumdu bu.

Apollon, iyilik yapmak isterken, bilmeden büyük bir felakete neden olduğunu anlamaya başlamıştı.

Peki bu hikâye nasıl sona erdi? Ansızm Deus ex machina, "makineden çıkan tanrı" -burada tanrıça- işe karıştı. Yeraltı Dünyası'ndan onları izleyen Persephone ortaya çıkarak, Alkestis ve Admetos'a birer yıl daha yaşam hakkı hediye etti. Bu süre dolduğu zaman, Philemon ve Baukis gibi, aynı anda öleceklerdi.

Euripides bu hikâyenin sonunu başka şekilde getirir. "Alkestis" adlı oyununu aslında bir satir dramı olarak tasarlamıştı. Neşe ve yaşam dolu Herakles işe karışır, ölümle kavga etmeye başlar, -beklenildiği üzere- onu mağlup eder, sonunda da Alkestis'e sevgili Admetos'unu geri verir.

Apollon ise kendisini tamamen Delphi Kehaneti'ne

verdi. İnsanlara yanlış öğütler vermemek için, son derece dikkatli davranıyordu. Bir hata daha yapmaya tahammülü yoktu. Kehanetlerinin genellikle son derece karmaşık olmalarının sebebini de burada aramak gerekir herhalde.

Kehanetin giriş kapısının üzerinde bir yazıt bulunuyordu: "Kendini tam!"

Apollon, bu vecizeyi kendisine şiar edinmişti. Toprak Ana Gaia'nın yeryüzüne gönderdiği en büyük bilgelik de bu olsa gerek!

Alamut
Çizgiliforum.com

DÖNÜŞÜMLER

Narkissos ve Ekho
İo, Argos, Bir İnek ve Bir Atsineği - Kephalos ve Prokris

Ovidius'un "Dönüşümler" adlı eseri, çok uzun zamandan bu yana en sevdiğim kitapların başında gelmektedir. İnsan günün veya gecenin her vaktine, havanın her durumuna ve her ruh haline uygun bir hikâye bulabilir orada.

Hiçbir şey kaybolmaz! Kitabın konusu budur. Ne başka bir açıklama vardır, ne ahlakî bir öğüt, ne de bir yorum. Sadece ve sadece anlatım içermektedir; sanki anlarım olmazsa dünya da var olmayacakmış gibi. Hiçbir şey kaybolmaz, her şey başka bir biçime bürünür, değişim ve dönüşüm durmaksızın devam eder - ve bunları yazmakla, biz de bu sürecin bir parçası oluruz.

Bu değişim ve dönüşümlerin üç tanesinden söz etmek istiyorum.

Narkissos'un Hikâyesi

Bir zamanlar, olağanüstü güzellikte bir oğlan çocuğu doğurduğu için, son derece mutlu olan bir anne varmış. Gü-

zellik ne demektir? Oğlan kusursuz bir güzelliğe sahip değildi, fakat çok şirin ve çekici ve ilginç bir görüntüye sahipti. Bu ne anlama gelmektedir?

Hepimiz biliriz: Eğer bir güzellik karşımıza en kusursuz biçimiyle değil de, bazı noktalarda güzel-olmayanla kesişen biçimde çıkarsa, o zaman bu güzellik bizi özel bir biçimde kendisine çeker, içimizi gıcıklar. Sözünü ettiğim oğlan çocuğu işte bu ilginç, çekici, iç gıcıklayıcı güzelliğe sahipti.

Annesi oğluna Narkissos ismini vermişti. Yüzünü altın gibi çevreleyen sarı saçları, ideal biçiminde olmayan kaşları, yeşil-mavi gözleri vardı. Konuştuğu zaman küçük ağzını azıcık, belli belirsiz de olsa çarpıtıyordu. İşte bu çarpıklıktı onun suratına o olağanüstü sevimliliği kazandıran.

Annesine kalsa, oğlunu kollarının arasından bir an bile bırakmazdı. Onun için çok endişeleniyor, başına kötü şeylerin gelmesinden ödü patlıyordu. Oğlunun geleceğinin ne olacağım öğrenmek için, kâhin Teiresias'a danışmaya karar verdi: "Narkissos'um uzun zaman yaşayacak mı? Uzun bir yaşam sürecek mi?"

Teiresias kördü, gözleri görmüyordu. Bu yüzden elleriyle çocuğun suratım yokladı, omuzlarını okşadı, ondan birkaç kelime söylemesini istedi, bu arada parmak uçlarıyla dudaklarının ve ağzımn biçimini inceledi. Çocuğun konuşması sırasmda ağzını hafifçe çarpıttığını fark etmiş ve bunun ona çok sevimli bir ifade kazandırdığını anlamıştı.

Bunun üzerine Teiresias kararını bildirdi: "Evet, kadın! Oğlun Narkissos çok uzun yaşayacak, fakat tek bir koşul altında: Kendini tanımaması gerekiyor."

Narkissos'un annesi hiçbir şey anlamamıştı. "Ne anlama geliyor bu?" diye sordu kâhine.

"Aslında kehanetlerimi yorumlamaktan pek hoşlanmam, bu onların tüm çekiciliklerini alıp götürüyor" dedi Teiresias. "Fakat madem bu kadar güzel bir çocuğun var ve madem onun güzelliği, güzel-olmayanla kesişerek onu daha da sevimli kılıyor, o halde sana kehanetimin ne anlama geldiğini söyleyeceğim. Oğlun ruhunu ve ruhsal yeteneklerini tanıyabilir, bunda hiçbir sakınca yok. Fakat ne kadar güzel olduğunun farkına asla varmamalı. En güzeli, bu konuyla hiç ilgilenmemesidir. O takdirde yaşamı çok uzun sürecektir. Söyleyecek başka bir şeyim de yok."

Narkissos'un annesi bu kadar bilgiyle yetinmek zorundaydı.

Narkissos henüz küçük bir çocuk olduğu için, kendisi üzerine düşünmeyi henüz bilmiyordu. Herkes ona hayran kalıyordu, fakat o asla kibre kapılmıyor, hatta insanların kendisine hayran kaldığını bile fark etmiyordu. Annesi, oğlunun yanında onun güzelliğini övmekten özenle kaçmıyordu. Hatta onunla biraz sert bir ses tonuyla konuşmaya bile alıştırmıştı kendisini.

Günün birinde Su Perisi Ekho, suda oynayan Narkissos'u gördü. Oğlan bu arada on beş yaşına girmişti ve üst dudağı tüylenmeye başlamıştı. Bu tüylerin onun iç gıcıklayın, çekici güzelliğini daha da körüklediğini söylememize gerek yok sanırım!

Ekho gizlice Narkissos'u gözetlemeye başladı. Ona öyle bir âşık olmuştu ki!

Ekho'nun bir konuşma kusuru vardı, kendisine her söyleneni tekrar edip duruyordu. Şüphesiz bunun da bir sebebi vardı.

Ekho, aşk maceraları sırasında Zeus'a eşlik eden bir grup Su Perisi'nden biriydi.

"Bana nasıl bir görev vermeyi düşünüyorsun?" dedi günlerden birgün Zeus'a.

"Hemen söyleyeyim" diye karşılık verdi Baştanrı. "Karım Hera'yı gördüğün anda konuşmaya başla. Senin konuştuğunu işittiğim anda Hera'nın geldiğini anlayacak ve ona göre tedbirimi alacağım."

Kısacası, Tanrıların Babası için gözcülük yapacaktı Ekho. Onun bir tür Hera alarmı olduğu da söylenebilir. Fakat Hera aptalın teki değildi.

"Bana bak" dedi Ekho'ya, "beni görür görmez kendi kendine neler söylemeye başlıyorsun böyle? Ağzından çıkanların tümünü kendin mi uyduruyorsun?"

"Hayır" dedi Ekho titreyerek, "ne olur ne olmaz diye uzun şiirler ezberledim, çünkü devamlı söyleyecek bir şeyler bulmam gerekiyor."

"Bak sen" dedi Hera. "Demek ne olur ne olmaz diye, ha! İyi. Demek ki bir görevin var. Anlıyorum. Başını kaldır ve bana bak!"

Ekho bir anda her şeyi itiraf etti. Bir Su Perisi, Tanrıların Annesi'nin gözlerine bakarak asla yalan söyleyemez.

"Demek öyle" dedi Hera. "Seni lanetleyeceğim. Evet, bunu yapacağım. Bu andan itibaren başkalarının söylediği sözleri tekrar edip duracaksın. Ne olur ne olmaz diye, anlıyorsun değil mi? Biliyorsun devamlı söyleyecek bir şeyler bulman lazım! Fakat duyduklarının tümünü değil, sadece son kelimenin son hecesini tekrar edeceksin. İşte o kadar!"

Zavallı Ekho! Artık duyduğu her kelimenin son hece-

sini tekrar etmek zorundaydı! Kalabalıktan kaçıp ıssız dağ başlarında yaşamaktan başka bir çaresi kalmamıştı. Çok ender olarak dağlardan aşağı iniyordu.

Günlerden birgün, suda yıkanan Narkissos'u seyretmek için yine aşağı inmişti. Ekho sırılsıklam âşıktı, fakat Narkissos bunun farkında değildi. Ekho'yu dostça selamlayarak yamndan geçmiş ve onunla zerre kadar olsun ilgilenmemişti.

Narkissos'un bu davranışına son derece kırılmıştı Ekho. İntikam Tanrıçası Nemesis'e seslenerek, ona uzun uzun yakardı: "İntikamımı al! Beni reddettiği için onu cezalandırmanı istiyorum. Geri çevrilmeye asla dayanamam."

Nemesis sessizce başını salladı. Söylediklerinin Ekho tarafından tekrar edilmesini istemiyordu.

Peki bu intikam nasıl oldu? Nemesis, Narkissos'u berrak bir orman gölüne çekti. Oraya gelince de, delikanlının elindeki bıçağm yere düşmesini sağladı. Narkissos bıçağım almak için yere eğilmişti ki, ansızın suda yansıyan aksini gördü.

Narkissos, sudaki aksine âşık olmuştu. Gözü başka bir şey görmüyordu. Tüm vaktini aksini seyretmekle geçiriyordu. Kaşlarım kaldırarak ne kadar sevimli kalktıklarına bakıyor, ağzımn ne kadar sevimli çarpıldığım görmek için durmaksızın bir şeyler söylüyordu. Aksini seyretmekten bir türlü vazgeçemiyordu. Orada o kadar uzun bir süre oturdu ki, sonunda olduğu yere düşüp öldü.

Bir süre soma Narkissos'un kemikleri çiçek açtı: Nergiz çiçeği.

Peki, Ekho'nun basma neler geldi? Peri Kızı tekrar dağlarına döndü, hem de bir daha geri dönmemek üzere.

Artık işi gücü oradan geçen köylüleri çıldırtmaktı. Onların ağızlarından çıkan her kelimenin son hecesini tekrar ediyordu. Köylüler bu işe o kadar çok kızıyorlardı ki, sonunda birgün dayanamayıp onu öldürdüler.

Peri Kızı Ekho'nun toprağa dökülen kanı, Gaia tarafından tüm dağlara dağıtıldı. O zamandan bu yana dağlara seslendiğimiz zaman, Ekho bize cevap verir.

Io'nun Hikâyesi

İo, Tanrıça Hera'nın sâdık bir rahibesiydi. Kocası Zeus tarafından sık sık utanç verici bir biçimde aldatılan bu tanrıçaya hem acıyor, hem de ondan hoşlanıyordu. Bu davranışlarından ötürü Zeus'u ayıplıyor ve her yakarışmda Hera'ya olan bağlılığını yineliyordu.

Zeus ise, sanki dünyada başka kadın kalmamış gibi, Hera rahibesi İo'ya göz koymuştu. Aslında gayet ilginç bir durum! Çünkü İo, Hera'nın neredeyse tıpkısının aynısıydı. Hatta onun küçültülmüş bir insanî kopyası olduğunu bile söyleyebiliriz. Zeus'un orijinal Hera yerine kopya Hera'dan hoşlanması dikkate şayandır!

İo'yu elde etmekte oldukça zorlanacağını bilen Zeus, bir rüya kılığına girdi. Geceleri bir rüya olarak İo'ya görünmeye ve kulağına birtakım sözler fısıldamaya başladı. Seninle yatmak istiyorum, diye fısıldıyordu onun kulağına, tarlalarda, yeşil çimenlerin üzerinde yatmak istiyorum seninle! Bu sözleri tekrar tekrar fısıldıyordu İo'nun kulağına. Bu arada sesine de iç gıcıklayıcı bir ton vermeyi ihmal etmiyordu.

İo sabahleyin uyandığı zaman, içinde müthiş bir huzursuzluk vardı. "Gördüğüm rüyalardan ben sorumluyum" diye geçiriyordu içinden. "Gündüzleri bir Hera rahibesiyim, geceleri ise rüyamda tamıçama ihanet ediyorum."

Gerçekten de öyleydi: Gündüzleri Hera'ya yakarıyor, geceleri ise Hera'mn kocasmm kendisini baştan çıkarmasına izin veriyordu. Hep aym rüya, hep aynı rüya.

to, sorununu babasına da açmıştı: "Ne yapmalıyım? Tanrıçamı çok seviyorum, onu utanmazca aldatan Zeus'tan ise nefret ediyorum. Fakat o her gece rüyama girip benimle sevişmek istiyor."

Bu zor durum karşısında babası da çaresiz kalmıştı. Sonunda birlikte Delphi'ye gitmeye karar verdiler.

Kehanet az ve öz konuştu. İo'nun babasına şöyle diyordu: "Kızım yanından gönder. Onun suçlu olup olmadığı şu anda hiç önemli değil, çünkü işin içinde tasavvur dahi edemeyeceğiniz kuvvetler var. Eğer onun ülkende kalmasına izin verirsen, sonunda ülkenin harap olmasına neden olacak. Bu konuda kızın da dahil olmak üzere hiç kimse bir şey yapamaz. Onu yanından uzaklaştır!"

Babası uzun bir vicdan muhasebesi yaptıktan sonra, kararım ülkesinden yana verdi ve kızını yanından gönderdi. İo'yu ülkesinin sınırına götürdü ve bir daha geri gelmemesini söyledi.

Ülkenin sınırında ise İo'yu bekleyen bir çoban vardı. Arkadaş canlısı, sempatik bir çoban.

"Anlayamıyorum" dedi çoban Io'ya. "Babanın yerinde olsam, seni yanımdan göndermezdim."

"Sence şimdi ne yapmalıyım?" diye sordu İo.

"Yanıma otur" dedi çoban. "Once karnımızı doyuralım. Çıkınımda biraz ekmek ve şarap var."

Çoban, Io'ya çok iyi davranıyordu. Ona birbirinden faydalı Öğütler veriyor, onu sevecen gözlerle süzüyordu. Zaten Io'nun iyi öğütlerden ve sevecenlikten başka neye ihtiyacı vardı ki? Ve - evet, bu çobandan oldukça hoşlanmıştı. Yüzü gülmeye başlamıştı bile... Bu çoban kimdi dersiniz? Zeus'un ta kendisi. Zeus, amacına adım adım yaklaşıyordu, io yorgun düşmüştü.

"Biliyorum, zemin çok sert. Buna alışkın değilsin, değil mi?" dedi çoban.

"Evet, değilim" diye karşılık verdi İo.

Çoban ceketini çıkardı. "Bunun üzerine yat."

îo çobanın dediğini yaptı. Fakat ceket kısa gelmişti. İo, başını koyacak bir yer bulamıyordu.

"İstersen başım kucağıma koyabilirsin" dedi çoban:

"Bunu yapabilir miyim?" diye sordu îo.

"Evet, elbette" dedi çoban. Zeus amacma ulaşmak üzereydi.

io, başım çobanm kucağına koyar koymaz, çobanın kendisine sarıldığını hissetti. Ansızm vücudunda bir ürperti dolaştı.

Fakat tam o anda Zeus eşinin gümbürdeyen ayak seslerini işitti. Ne yapması gerektiğini iyi biliyordu. Fakat ne yazık ki olay açık arazide geçiyordu ve civarda İo'yu saklayabileceği ne en küçük bir mağara, ne de bir ağaç vardı. Hiçbir şey yoktu. Bunu üzerine Zeus, İo'yu beyaz bir ineğe dönüştürdü.

Bu arada Hera olay yerine gelmişti bile: "Burada ne yapıyorsun?"

"Ben mi?" diye sordu Zeus. "Ben bir çobanım. İneğimle beraberim. Çobanlar genellikle inekleriyle birlikte gezerler. Niye sinirlendiğini anlayamadım."

Fakat Hera onun gözlerinin içine baktı: "Evet, gerçekten de çok güzel bir inek. Onu çok beğendim."

"Fena değil" dedi Zeus.

Hera sordu: "Beni hâlâ seviyor musun?"

Zeus cevapladı: "Sadece seni sevdiğimi biliyorsun."

Hera sordu: "Beni ne kadar seviyorsun, Zeus?"

Zeus cevapladı: "Seni her şeyden fazla seviyorum, istediğin her şeyi verebilirim sana."

Hera, Zeus'un abarttığını biliyordu: "Senden her şeyi istemiyorum. Şu beyaz ineği bana hediye etsen, yeter de artar bile."

Zeus soğuk terler dökmeye başlamıştı. "Hayır, bu beyaz ineği sana hediye edemem. Asla yapamam bunu. Bu inek sana lâyık bir hediye değil. Basit, sıradan bir inek..."

"Fakat ben bu ineği istiyorum" dedi Hera.

Zeus, karışma bu ineği hediye etmekten başka çaresi kalmadığını anlamıştı.

Zavallı İo.

İneği yamnda götüren Hera, Argos adlı canavarı çağırdı. Argos'un tam yüz tane gözü vardı ve bu gözler vücudunun tümüne dağılmıştı. Gözlerinin sadece iki tanesi nöbetleşe uyuyor, bu esnada diğerleri etrafı gözetliyordu. Argos, akla hayale gelebilecek en iyi bekçidir.

"Bu ineğe bekçilik edeceksin" dedi Hera, Argos'a.

İo'nun inek biçiminde olmasının Zeus açısından bir engel teşkil etmediğini, kocasının canı istediği zaman bir boğa suretine bürünerek onunla çiftleşeceğini gayet iyi biliyordu.

Argus, beyaz ineğin yanına oturarak ona bekçilik etmeye başladı. Fakat İo için yamp tutuşan Zeus, kolay kolay pes etmeye niyetli değildi.

Hemen oğlu Hermes'i çağırdı ve dedi ki: "Hermes! Git ve Argos'u aradan çıkar! Nasıl yapacağın hiç önemli değil. Yeter ki yap."

Hermes çok kurnaz bir tamıydı. Ne zaman şiddet kullanacağını ve ne zaman da meseleyi hilekârlıkla halledeceğini gayet iyi biliyordu. Hatta sadece **hikâye** anlatarak bile rakiplerini mağlup edebilmeyi biliyordu. Örnek alınacak bir tanrı!

Argos'un yamna sokulan Hermes, oha hikâyeler anlatmaya başladı. Baştan aşağı gözlerle kaplı yaratık, bundan çok hoşlanmıştı.

Gözlerinin tümünü Hermes'e dikerek ona dedi ki: "Anlatmaya devam et, hikâyelerin çok güzel şeyler görmemi sağlıyor."

"Bu güzel şeyleri nerede görüyorsun?" diye sordu Hermes.

"İlginç olan da bu ya zaten" dedi Argos. "Onları iç gözümün önünde görüyorum."

"Haklısın" dedi Hermes. "Benim hikâyelerim gerçekten de iç göz ile görülebilir. Fakat doğrusunu istersen ben anlattığım hikâyeleri senin pek iyi görebildiğini sanmıyorum."

"Neden hikâyelerini pek iyi göremiyormuşum?" diye bilmek istedi Argos.

"İçine çok fazla ışığın girmesine müsaade ediyorsun" dedi Hermes. "Ancak vücudunun her yamna dağılmış olan gözlerinin tümünü kapadığın takdirde hikâyelerimi gerçek anlamda görebilirsin."

Hermes gerçekten de fevkalade güzel hikâyeler anlatmış olmalıydı! Her halükârda Argos bu hikâyelerden son derece etkilenmişti ve onları iç gözü ile gerçek anlamda görebilmeyi çok istiyordu. Arkasına yaslanarak gözlerini kapadı. Hepsini.

Bu ânı bekleyen Hermes, bir darbede Argos'un başını uçurdu. O günden itibaren yeni bir ad daha kazanmıştı: "Argos'u öldüren."

Hera bir kez daha kurnazlıkla alt edilmişti. Tanrıların Anası büyük bir üzüntüyle Argos'un gözlerini topladı ve tavus kuşunun kuyruğuna yerleştirdi. Tavus kuşu kuyruğunu açtığı zaman, gördüklerimiz işte bu gözlerdir.

Fakat Hera altta kalmak niyetinde değildi. Hemen bir at sineğini huzuruna çağırdı: "Sen küçüksün. Sakın ola ki oyuna gelme ve İo'nun bir an bile durup dinlenmesine izin verme. Onu sok! Çünkü bir yere oturduğu anda, kocamın bir boğa olarak onun yamnda biteceğine eminim. Bu yüzden İo'ya bir an bile rahat yüzü gösterme, onu tüm dünyada diyar diyar kovala!"

Küçük at sineği, Hermes'in hikâyelerinden azıcık olsun etkilenmemişti. Bir inek bedeninde tıkılıp kalan îo'yu, diyar diyar kovalamaya başladı. Yamndan geçtikleri Adriyatik Denizi'nin bir kısmı Ion Denizi ismini aldı. Sonra da birlikte Avrupa'dan Asya'ya geçtiler, bu arada aştıkları geçit bugün bile Bosphorus, yani "inek Geçidi" olarak adlandırılmaktadır.

Bir süre sonra Kafkas Dağları'na ulaşan to, burada zincire vurulmuş Prometheus ile karşılaştı. Aiskhylos, "Zincire Vurulmuş Prometheus" adlı eserinde bu karşılaşmayı anlatmaktadır.

Sonunda ölesiye yorulmuş bir halde Mısır'a varır İo.

Zeus orada İo'yu bekliyordu: "Biliyor musun, seni bu kadar çok arzulamamın en büyük sebebi alacağım zevkten ziyade, içimdeki yaratma dürtüsü. Fakat bu seferlik zevkten tamamıyla vazgeçeceğim, zaten yeteri kadar acı çektin. Fakat içimdeki yaratma dürtüsünden vazgeçmem mümkün değil. Yani seninle cinsel bir ilişkiye girmeyeceğim, fakat parmağımla postuna dokunmak suretiyle seni bir oğlan çocuğuna hamile bırakacağım. Benim gibi bir tamı bunu rahatlıkla başarabilir."

Gerçekten de dediğini yaptı ve ZeusTa cinsel ilişkiye girmemesine rağmen İo ondan hamile kaldı. Hera da meselenin böyle sonuçlanmasından memnun kalmış ve İo'yu yeniden insan biçimine dönüştürmüştü.

Kephalos ve Prokris'in Hikâyesi

Bir zamanlar Kephalos ve Prokris admda, birbirini çok seven bir çift yaşarmış. Evlenmeden önce hayatları boyunca birbirlerini asla aldatmayacaklarına dair yemin ermişler, soma da düğün tarihini kararlaştırmışlardı.

Kephalos tutkulu bir avcıydı ve sabahm çok erken saatlerinde tarlalarda ava çıkıyordu. Günlerden birgün Şafak Kızıllığı Eos onu gördü. Aphrodite, onun kalbine genç ölümlülere karşı dindirilemez bir tutku yerleştirmişti.

Eos, Kephalos'a âşık olmuştu. Fakat Kephalos ona şöyle diyordu: "Çok güzelsin. Hayatım boyunca onu aldatmayacağıma dair Prokris'e yemin etmemiş olsaydım, ben de hemen bu anda sana deliler gibi âşık olurdum."

"Çok güzel" diye karşılık verdi. "Fakat ben Prokris'in sana aynı şekilde sadık olduğuna inanmıyorum."

"Bunu nasıl söylersin?" dedi Kephalos. "Elbette ki o da bana sadık. Bunun için elimi ateşe bile basarım."

"Elini ateşe filan basmana gerek yok" dedi Eos. "Onu bir kere smaman yeterli."

Kephalos ikna olmuştu. Evet, güzel bir şey değil ama, ikna olmuştu işte. Eos onun dış görünüşünü değiştirdi ve ona başka elbiseler giydirdi. Kephalos bir yabancı olarak Prokris'in yaşadığı çiftliğe gitti ve kapıyı çaldı.

"Sen Prokris misin?"

"Evet" dedi kadın. "Benim adım Prokris."

"Sana kocan Kephalos'tan selamlar getirdim" dedi yabancı. "Kendisi birkaç günlüğüne buradan ayrılmak zorunda kaldı. Fakat yakında geri dönecek ve o günü iple çekiyor."

Prokris bu haberi oldukça doğal karşıladı ve yabancıyı içeri davet etti. Konukseverlik kuralları, ona bunu yapmasını emrediyordu.

Aradan bir süre geçti. Yabancı bir adam kılığına girmiş olan Kephalos, Prokris'e kur yapmaya başladı. Onu ne kadar güzel bulduğunu söylüyordu: "Şayet kocan ben olsaydım, seni asla yalmz bırakmazdım. Ne bir gün, ne bir saat, ne de bir an."

"Önemli değil" dedi Prokris. "Ona güveniyorum."

"Biliyorum" dedi adam. "Fakat o da sana güvenebilir mi?"

Prokris bu yabancıdan çok hoşlanmıştı. Kephalos'a ne kadar çok benziyordu! Kephalos da içinde benzer duygular uyandırmıyor muydu? İçindeki sadakat duygularının allak bullak olduğunu hissediyordu.

Bir yabancı kılığına girmiş olan Kephalos, Prokris'in yanına gitti ve ona sarıldı. Hayattaki en büyük arzusunun onunla sevişmek olduğunu söylüyordu. Prokris, yabancının söylediklerinden hoşlanmamış değildi. Evet, bu sözlerden çok hoşlanmıştı.

Uzun, uzun, uzun bir ısrar sürecinden soma, Prokris nihayet ikna oldu ve yabancı adamla sevişmeye başladı.

"Bugüne dek sadece Kephalos'um beni bu şekilde sevmişti" dedi adama.

Bunun üzerine Kephalos gerçek kimliğini ortaya koydu. "Doğru. Zaten ben de oyum. Beni aldattın."

Prokris, sevgilisinin yaptığı aldatmaca karşısında dehşete kapılmıştı. Koşarak oradan uzaklaşmaya başladı, bir yandan da avazı çıktığı kadar bağırıyordu: "Artık adını bile duymak istemiyorum. Beni korkunç bir duruma düşürdün! Bir daha suratına asla bakmayacağım!"

Prokris yaşadığı yeri terk ederek, Girit Adası'na göç etti. Yüreği Kephalos'a karşı öfkeyle doluydu hâlâ.

Girifte Kral Minos yaşıyordu. Minos zamanının en şöhretli çapkınlarındandı ve Prokris şöyle düşünüyordu: "Minos'la yatağa gireceğim. Kephalos'tan intikam almak istiyorum."

Böylece Prokris, Minos ile sevişti. Minos, çok çapkın bir adam olmasına karşın, çok da anlayışlı bir erkekti. Prokris ona tüm hikâyesini anlattı.

"Onun sana yaptığı davramşa, aym şekilde mukabele etmekten başka çaren yok" dedi sonunda Minos. "Gör bakalım soma neler olacak!"

Minos, Prokris'i bir oğlan suretine büründürmeyi tasarlıyordu. Ona bu amaca uygun yeni elbiseler verdi.

Uzun uğraşlardan sonra Prokris yakışıklı bir delikanlıya dönüşmüştü.

"Hadi bakalım" dedi Minos. "Şimdi Kephalos'u sınama sırası sende!"

Girit Adası'ndan ayrılan Prokris, doğruca Kephalos'un yaşadığı çiftliğe gitti. Kephalos hâlâ Prokris'in ardından yas tutuyordu.

Erkek kılığına girmiş olan Prokris, Kephalos'un karşısına çıktı: "Sana Prokris'ten bir haber getirdim: O, bir daha asla geri dönmeyecek! Başta bunu istiyordu, fakat artık istemiyor. Onu aklından çıkar."

Kephalos hüngür hüngür ağlıyordu. Fakat bir yandan da karşısındaki bu genç adamın kendisini son derece etkilediğini fark etti. Bundan daha doğal ne olabilir ki? Sonuçta o Prokris'ten başkası değildi. Zaten bu genç adam da onu şehvetli gözlerle süzüp duruyordu. Bir süre soma dayanamadı ve konuğunu açıkça yatak odasına davet etti.

Bir delikanlı suretindeki Prokris, Kephalos'un teklifini kabul etti.

Fakat yatak odasına girer girmez kendisini tamttı ve dedi ki: "Gördün mü? İşte sen de yeminini bozdun!"

Artık birbirlerini affetmekten başka çareleri kalmamıştı. Hatta aralarındaki ilişki daha da düzelmişti, çünkü her ikisi de birbirlerine ait birer sır biliyordu.

Fakat Şafak Kızıllığı Eos bu işten hiç hoşlanmamıştı. Onları birbirlerinden ayırmayı ve Kephalos'a tek başına sahip olmayı çok istiyordu. Bu yüzden bir kez daha onlara bir tuzak hazırladı. Dediğim gibi, Kephalos son derece tutkulu bir avcıydı. Bazen bütün bir gece av peşinde koş-

tuğu oluyor ve sabaha karşı ter içinde kalıyordu. Yine böyle bir sabah yüksekçe bir tepenin üzerine çıktı.

Ter içinde haykırıyordu Kephalos: "Bana gel Aura! Bana gel Aura!"

Kendisini serinletmesi için rüzgâra sesleniyordu. Fakat bir yanaşma onu duydu ve hemen gidip Prokris'e yetiştirdi.

Prokris çılgına dönmüştü: "Demek beni yine aldatıyor! Oysa birbirimizi bağışlamış ve ebedî sadakat yeminleri etmemiş miydik?"

Ertesi gece gizlice evden çıkarak Kephalos'un bulunduğu yere doğru süzüldü, çünkü onun Aura'yı çağırışını kendi gözleriyle görmek istiyordu.

Fakat çalılıkların arkasına saklandığı sırada ansızın ayaklarının altındaki bir dal parçası çatırdayarak kırıldı. Bu sesi duyan Kephalos, çalmın arkasmda bir yaban domuzu olduğunu düşündü, hızla arkasım döndü ve mızrağını fırlattı. Mızrak, zavallı Prokris'i delip geçmişti.

Ölmeden önce son bir ricada bulundu Prokris: "Lütfen, lütfen sevgili Kephalos, beni bu Aura ile aldatma!"

"Sen neden söz ediyorsun, sevgili Prokris? Tüm yaptığım, gelip beni serinletmesi için rüzgâra seslenmekti."

Tam bu anda Eos'un lanetine mağlup olduğunu ve Prokris'i bu defa sonsuza dek kaybettiğini anladı.

ARGO GEMİCİLERİ

Acılı Pelias - Keyifli Bir Sınıf - Kayıp Bir Sandalet - Altın Post - İki Tanrıça Arasındaki Koalisyon - Medea - Üç Tanrıça Arasındaki Koalisyon

Argo Gemicileri bir grup kahramandan oluşuyordu ve bu kahramanlar o çağda bilinen dünyamn tümünde büyük şöhret kazanmışlardı. Çağlar soma bile hemen hemen her ülke kendi kahramanlarmdan en az bir tanesinin bir Argonaut olduğunu, ya da onların seferlerine katıldığını iddia etmiştir. Argo Gemicileri, Antik Çağ'ın en eski kahramanlarıdır ve Yunan kahramanlarının prototipini oluştururlar. Hikâyeleri yakından incelendiği zaman, ki biz bunu yapacağız, insan sık sık şaşırtıcı sürprizlerle karşılaşır.

Argo Gemicileri'nin maceraları bize Rodoslu Apollonius tarafmdan aktarılmıştır. Apollonius, Homeros'tan beş yüz yıl sonra yaşamış ve elbette ki büyük ustayı kendisine örnek almıştır. Eserinin ismi "Argonautika"dır. Bu destanı okumak mutlaka gereklidir, fakat bunu yaparken esas konunun yam sıra, daha önemsizmiş gibi görünen küçük hikâyeler ve ifadelerin üzerinde durmak büyük öneme haizdir. Destanın ana konusu, etrafına pis kokular saçan abartılmış bir "kahramanlar sevgisi" üzerine kuruludur. Oysa Homeros bize çok daha taze rüzgârlar estirmektedir. "Argonautika"nın yan hikâyelerinde ise kahra-

manlık öykülerinin ilginç bir surette değiştiğini gözlemleyebiliriz. Bunun sebebi her ne olursa olsun, bizim ilgi duyduğumuz kahramanlar hatalan ve kusurları olanlarıdır; pırıl pırıl parlayan cilalı bir mermer yontu gibi parlayanlar değil.

Önce hikâyemizin evveliyatım anlatalım: Bir zamanlar Pelias isminde çok acılı bir adam yaşarmış. Acılı olmasının sebebi, henüz bebekken ikiz kardeşiyle birlikte annesi tarafından terk edilmiş olmasından kaynaklanıyormuş. Fakat annesi bunu isteyerek yapmamış, bunu yapmaya kendi annesi, yani Pelias'ın büyükannesi tarafından zorlanmış.

Pelias genç bir adam olduğu zaman, büyükannesini öldürmüş.

"Senin yaşamma son vereceğim" demişti öldürücü darbeyi indirmeden önce, "çünkü henüz doğru düzgün başlamasına bile fırsat vermeden, sen de benimkine son vermiştin."

Büyükanne, torunundan kaçmak için bir Hera tapınağına sığınmıştı.

"Canımı bağışla" diye yalvardı Pelias'a, "hiç olmazsa tapınağın duvarlarını terk edene kadar canımı bağışla. Son bir kez daha tarlalara, ağaçlara ve bulutlara bir göz atmama izin ver."

Pelias, ona istediği izni vermedi ve Hera sunağı üzerinde büyükannesinin boynunu vurdu.

Hera bu durum karşısında oldukça öfkelenmişti. Tapmağında böyle bir cinayetin işlenmesinden hiç mi hiç hoşlanmamıştı. Hera'mn öfkesinin çok büyük olduğunu

ve eninde sonunda öç aldığını iyi biliyoruz. Pelias, çok güçlü ve tehlikeli bir düşman edinmişti kendisine.

Fakat Hera'nın düşmanlığı Pelias'ın umurunda bile değildi. Kılıcım sildi ve yola koyuldu. Bir süre sonra lolkos şehrinin kapılarına dayanmıştı.

Pelias'ın yarı kardeşi Aison, bu şehrin hükümdarıydı. Aison, kardeşinin tam zıttı bir insandı. Zayıf karakterliydi ve zihni daima dağınıktı. Ülkesinde adaleti tesis etmekte pek başarılı olduğu ^söylenemezdi, fakat bunu başarmak için sürekli bir çaba içindeydi. Onu bir çırpıda tahttan indirmek ve kendisini İolkos Kralı ilan etmek, Pelias için oldukça kolay olmuştu.

Tam bu zamanda Aison'un karısı doğum yaptı ve dünyaya bir çocuk getirdi. Fakat bu kadın kocası gibi zayıf karakterli ve dağımk değildi, olup bitenin gayet iyi farkındaydı: "Yeni ve acılı kral, çocuğuma kötülük yapmak isteyebilir."

Bu yüzden dört bir yana çocuğun ölü doğduğunu bildirdi. Soma da büyük bir cenaze töreni düzenledi, bol bol gözyaşı döktü ve mezara bir taş gömdü. Fakat bu arada bebeğini gizlice Kentaur Chiron'a teslim etmiş ve ona bakmasını söylemişti.

Şöhretli pedagog Chiron'un kim olduğunu biliyoruz. Yamnda pek çok kahraman öğrenim görmüştür ve Chiron sahip olduğu bilgeliği, iyiliği ve dostluğu onlara aktarmaya çalışmıştır. Chiron kısa zamanda kendisine emanet edilen bu çocuğun nasü bir kişilik olduğunu anladı ve ona Jason admı verdi.

Jason, gözümüze ilk bakışta salt olumsuz unsurlardan oluşan bir kişilik olarak çarpabilir. Mesela gerçekle

arası pek iyi değildi, yalan söylemekten, daha doğrusu insanları kandırmaya çalışmaktan oldukça hoşlamyordu. Jason cesur bir çocuk değildi, aksine korkak olarak bile nitelendirilebilirdi. Medeni cesaretin ise izi bile yoktu. Fakat zekâsının kıtlığı ve ileri görüşlü olmaması, onun ölümü bile hiçe sayacak kadar pervasız olmasma yol açıyordu. En belirgin özelliği, son derece geveze olmasıydı. Sınıf arkadaşları içinde en fazla konuşan oydu, fakat söyledikleri genellikle boş ve büyük laflardan ibaretti.

Fakat Chiron çok açık olarak görüyordu ki, bütün bu olumsuz özelliklerin arasmda bir tane de olumlusu vardı. Bu olumlu özellik, diğerlerinin tümüne baskm çıkıyordu: Jason, son derece cazibeli bir çocuktu.

Biliyoruz ki, bugüne kadar hiçbir şey değişmemiştir. Eğer bir insan yeteri kadar câzibeliyse, onun tüm kusurlarını görmezden gelme eğilimine sahibizdir. Onun yalanları, ukalalıkları, kötü alışkınlıkları canımızı sıkar ve bize acı verir, fakat "cazibe" adı verilen yaşam ışığı, tüm bu kusurlarını ortadan kaldırır. Oysa cazibenin ne olduğunu doğru düzgün açıklayamayız. Hiç kimse bilmez cazibenin ne olduğunu.

Jason da son derece cazibeli bir çocuktu ve sımfta çok seviliyordu. Chiron'un öğretmenlik yaptığı sımf hiç de yabana atüır cinsten değildi, çünkü tahta sıralarda geleceğin büyük çaplı kahramanları oturuyordu. Örneğin Akhilleus'un müstakbel babası Peleus ve daha küçük bir çocuk olmasına rağmen kasları patlayacakmış gibi şişkin olan Telamon oradaydı. Az ileride Güzel Helena'mn kardeşleri Kastor ve Polydeukes oturuyordu. Söylenene göre Orpheus bile arada sırada sıraların birinde beliriyormuş.

İleride Odysseus'un babası olacak olan Laertes'ın da orada olduğunu hemen belirtelim.

Bu sınıf, birbirine kenetlenmişti. Aslında Chiron'a salt mutluluk vermeyen, oldukça zor bir sınıf tı bu. Aralarında bir şeyler öğrenmek yerine sahilde oturarak bağırıp çağırmayı tercih eden kabadayıların sayısı, hiç de az değildi. Chiron, bilgelik bakımından bu çocuklardan ne köy, ne de kasaba olmayacağım biliyordu zaten. Fakat yine de onları seviyordu, çünkü, nasıl derler, kalpleri doğru yerdeydi! Başkalarına karşı onları böyle savunuyordu. Gerçek ise şuydu: Jason'un cazibesi tüm sınıfı etkilemişti.

Jason çocukların arasında ne en akıllı, ne de en kuvvetliydi. Genel olarak ortalama, hatta ortalamanın altında bir çocuktu. Fakat - cazibesi vardı. İnsan sarrafı Chiron ona Jason admı takmıştı - yani "Şifacı."

"Evet" diye uzun uzadıya anlatıyordu bu işten pek hoşlanmamış olan arkadaşlarına, "bu genç adam bir "Şifacı"dır. Sahip olduğu cazibe ile, farkında bile olmadan pek çok yarayı iyileştirebilir o."

Öğrencileri deniz kıyısında toplanıp birbirlerine hayallerini anlattıkları zaman, Chiron karışık duygular içinde izliyordu onları. Hepsinin ortak bir hayali de vardı: Büyük, şöhretli denizciler olmak, birçok maceraya atılmak, dövmeli kollara sahip olmak, kadınlarla beraber olmak ve bol bol rom içebilmek istiyorlardı. Bunun hayalini kuruyorlardı.

İşte bu şekilde büyüdü Jason. Halinden memnundu. Herkesin kendisini sevdiğinden emindi. "Bir düşman mı? Hayır, bir düşmanım yok" derdi herhalde ona sorsalar.

Fakat bir düşmanı vardı. Kudretli, acılı bir düşman.

"Acılı" lakabı ile tanınan lolkos Kralı Pelias, günün birinde kehanete danışma ihtiyacı hissetmişti.

Kehanet ona şunları söylemişti: "Pelias, iktidarı demir pençderinin arasmda tutacaksın. Hiç kimse iktidarı elinden alamayacak. Fakat günün birinde genç bir adam gelecek. Ayaklarında sadece bir sandalet olacak ve sen onu bu alametten tanıyacaksın. Bu genç adam senin hem iktidar mı, hem de canını elinden alacak."

Pelias kehanetin söylediklerini dinlemişti dinlemesine ama, bu laflara inanmayacak kadar acı doluydu. Acı, asit gibidir. Zamanla insanın içindeki tüm inançları eritip yok eder.

'Tamam, tamam, anladık. Hele bir görelim bakalım" dedi sadece.

Aradan yıllar geçti. Pelias, kehanetin söylediklerini çoktan unutmuştu.

Fakat günün birinde sarayımn penceresinden dışarı bakarken, avluda genç bir adamın durduğunu gördü. Bu genç adamın ayağmda sadece tek bir sandalet vardı. Ansızın aklına kehanet geldi.

Bu genç adam Jason'du.

Neler olmuştu? Güç bela okuldan mezun olan Jason, Chiron tarafından kapmm önüne konmuştu.

"Gittiğin yerlerde burada olduğu kadar geveze olma" demişti ona Chiron. "Çeneni biraz tutmaya çalış ve kibar ol."

Aslında bu öğüdü boş yere verdiğini biliyordu. Çünkü Jason'un çenesini tutması olanaksızdı ve zaten eskiden beri çok kibardı.

Diyar diyar dolaşmaya başlayan Jason, günün birin-

de bir ırmağa tesadüf eder. Irmağın kıyısında yaşlı bir kadın beklemektedir. Bu hikâyelerde bir yerlerde bekleyen veya ansızm ortaya çıkan kadınlar, genellikle Tanrıların Anası Hera'mn ta kendisidirler. Bunu genel kural olarak kabul etmek mümkündür.

Buradaki yaşlı kadın da Hera'dan başkası değildi. Irmağın başına dikilmiş, sızlanıyordu: "Beni ırmağın karşısına kim geçirecek? Ben tek başıma karşıya geçemiyorum, bunu yapamayacak kadar yaşlıyım."

Oradan gelip geçen insanlar ise ona diyorlardı ki: "Madem bunu yapamayacak kadar yaşlısın, o halde evinde otursana!"

Fakat Jason dedi ki: "Bu da üzülecek bir şey mi? Buraya gel. Omuzlarımdan birine otur ki, seni karşı tarafa geçireyim."

Jason yine büyük konuşmuştu. Yaşlı kadımn ağırlığının altmda inim inim inliyordu. Onun Tanrıların Anası Hera olduğunu, bu yüzden de bu kadar ağır çektiğini nereden bilebilirdi ki? Yoldan geçen insanlar Jason'un haline kahkahalarla gülüyorlardı, fakat delikanlı yaşlı kadmı karşıya geçirmeyi sonunda başardı.

Bu arada ayağmdaki sandaletlerden birini düşürmüş olduğunu da fark etti.

"Şuraya bak! Sandaletimi bile kaybettim" diye güldü.

Fakat gerçekte bu hadise Tanrıça Hera tarafından tezgâhlanmış bir sınavdan başka bir şey değildi. Alacağı intikam için Jason'un doğru kişi olup olmadığmı anlamak istiyordu. Öz büyükannesini Hera tapınağında öldüren Pelias'ın cezalandırılması için, onu seçmişti. Dediğim gibi, mesele intikam almak olunca, kimse Hera ile başa çıkamaz.

Fakat bu işte kullanılacak kahramanların seçiminde ondan daha iyi olan bir kişi bulunmaktadır tanrıların arasında: Pallas Athena. Bu tanrıça kahramanları kullanmasını çok iyi biliyordu. Hera ise bu konuda onun kadar tecrübeli değildi, onun bir strateji tanrıçası olmadığı kesindir.

Her halükârda Jason ayağında tek sandaletle lolkos şehrinin sarayının avlusunda duruyordu ve Kral Pelias yukarıdan ona bakıyordu. Normalde Pelias meseleyi kısa keserek önce bu delikanlının başını vurdurtur, soma da oturup düşünürdü: Acaba ne istiyordu? Fakat aksi gibi o gün Poseidon şerefine düzenlenen bir bayram günüydü ve Pelias bu kutsal günde cinayet işleyerek tanrının lanetini üzerine çekmekten korkuyordu.

Adamlarına emir vererek Jason'u yanma çağırttı ve niyetinin ne olduğunu anlayabilmek için onunla havadan sudan konuşmaya başladı. Kısa bir süre sonra içi rahatlamıştı: "Neyse, kehanetin geleceğini bildirdiği adam bu olsa bile, korkacak fazla bir şey yok demektir." İçinden gelen gülme arzusunu güçlükle bastırmaya çalışıyordu. Tek sandaletli bu genç adam, budalamn teki olmalıydı!

Jason her zamanki gibi gevezeydi. Başından geçen maceraları uzun uzun anlatırken, Pelias da büyük bir zevkle onu dinliyordu.

Sonunda Jason ona dedi ki: "Dinle, benim adım Jason. Ben de bu şehirdenim ve bana benim kraliyet tahtının varisi olduğum söylendi."

Bu kadar arsız ve açık sözlüydü işte.

Pelias kahkahalarla gülmemeyi zorlukla başarıyordu: "Evet! Nihayet gelebildin demek! Uzun süredir bekliyordum seni."

"Cidden?"

"Evet, elbette! Senin namına bu tahta sahip çıkmaktan sıkılmaya başlamıştım artık!"

Jason bir muz kabuğuna benzeyen bu şakamn üzerine atladı ve bu arada ayağımn kaydığmı fark etmedi.

"Elbette ki tahtı sana devredeceğim" diye alaya devam etti Pelias. "Fakat saçma sapan bir kehanet, benden soma tahta geçecek olan kişinin önce Altın Posfu getirmesini şart koşuyor."

Birisini Altın Post'un peşinden yollamak, günümüzde şu anlama gelir: "Cehennemin dibine git!" Lanet okumakla aynı şey yani.

Pelias, söylediklerinin Jason tarafından ciddiye alınacağına asla inanmazdı. Fakat Jason onu ciddiye almıştı.

"Pekâlâ" dedi ona. "Bu Altm Post'un aşağı yukarı nerede olduğunu bana söyle bakalım!"

"Sadece sandaletinin tekini kaybettiğinden emin misin?" diye sordu Pelias.

"Elbette" diye karşılık verdi Jason. "Neden?"

"Sordum sadece" dedi Pelias. Oysa Jason'a aklım da kaybetmiş olduğunu ima etmeye çalışıyordu. "Altın Post... Buralardan çok uzakta, Kara Deniz kıyısında bir yerlerde olmalı. Orada sisler içinde efsanevi bir ülke vardır: Kolkhis. İşte orada, Ares'e adanmış kutsal bir korudaki ağaçlardan birinde asılıdır Altm Post."

"Demek öyle" dedi Jason ve hemen yola koyuldu.

Jason bu işten oldukça hoşnut kalmıştı, çünkü bir yerlerdeki sakin bir şehrin kralı olmaktansa, macera peşinde koşmayı elbette ki tercih ederdi. Karşısına çıkan bu fırsatı kaçırmak istemiyordu doğrusu!

Hemen eski arkadaşlarını bir araya topladı: "Dinleyin! Nihayet vakit geldi! Eskiden devamlı hayalini kurduğumuz büyük maceralara atılacağız. Bana Altm Posfu bulmam söylendi."

Okul arkadaşlarının arasında daha akıllı olanlar dediler ki: "Altm Post mu? İyisi mi sen onu aramaya tek başına çık."

Fakat birçoğu aym Jason gibi macera düşkünü kabadayılardı: "Biz de varız. Jason bizim arkadaşımız/ona karılmak istiyoruz."

Argo Gemicileri'nin hikâyesini bu şekilde anlattığım için, sefere katılan kahramanların kahramanlıklarının değerini azaltmak istediğini düşünenler olabilir. Fakat böyle değildir. Daha doğrusu, tam olarak böyle değildir. Belki birazcık.

Olaya şimdi de başkalarımn açısmdan bakalım:

Jason'un yaptıklarım izleyen Hera, derin derin düşünüyordu: "Şimdi ne olacak? Jason artık bir işime yaramaz. Bu aptal kafa gevezelik yapacağım diye olmayacak işlere kalkışırsa, benim intikamımı nasıl alacak? Pelias'ın karmnı deşip intikamım alacağı yerde, efsanevî Altın Post'un peşinde dolanıp duracak şimdi."

Hera, çaresizlik içinde Pallas Athena'ya başvurdu: "Ne dersin bu duruma?"

"Sanırım haklısın" dedi Pallas Athena.

"Bir şeyleri yanlış yapmış olmalıyım" diye devam etti Hera. "Jason'un düşmamm Pelias'ı öldürmesini istiyordum, fakat o arkadaşlarıyla beraber Altın Posfun peşinden gidiyor. İpin ucunu kaçırıyorum, sen bana yardım edebilir misin?"

Pallas Athena, ne de olsa askerî bir tanrıçaydı. Meseleyi inceden inceye gözden geçirdikten sonra dedi ki: 'Tekâlâ, bir deneyeyim bari. Bu saatten sonra onları yolculuklarından vazgeçirmem mümkün değil, fakat en azından yolculuklarının çok kahramanca geçmesini ve Pelias'ı öldürmeleri için yeterince tecrübe kazanmalarını sağlayabilirim."

Artık bizim delikanlılara yardım edecek olan tanrıçaların sayısı ikiye çıkmıştı. Dediğim gibi, Jason ve arkadaşlarının kahramanlıklarının değerini azaltmak gibi bir niyetim yok. Fakat böyle bir şey ilk defa gerçekleşiyordu. Normalde kahramanlara birden fazla tanrı yardım etmezdi, çünkü kahramanın kendisi de olaya katkısı olsun istiyordu.

Fakat anlaşılan buradaki kahramanların pek bir şeye katkısı olmuyordu. Mesela Argos! Yaptığı gemi denize indirilir indirilmez tahtaları dağılmaya ve gemi batmaya başlamıştı. Ne gemi ustası ama! Geminin kendi ismini taşımasında ısrar etmişti - "Argo."

Pallas Athena, bütün meseleyi eline alması gerektiğini biliyordu. Sadece olağanüstü bir gemi inşa etmekle kalmayıp, geminin omurgasını aslında babası Zeus'a ait olan kutsal bir meşe ağacından yapmıştı. Argo'yu ve Argo Gemicileri'ni kutsal meşe ağacından yapılan bu omurga sevk ve idare edecekti. Adamlardan hiçbiri bu âna kadar bir gemiye ayak basmış değildi, fakat usturlap öğrenmelerine bile gerek yoktu. Her şeyi omurga üstlenmişti. Argo, otomatik olarak yol alıyordu.

Bunun dışında bu omurgamn konuşma yeteneği de vardı, fakat bunun ortaya çıkması için aradan epey za-

man geçmesi gerekmişti. Anlaşılan gemideki içki cümbüşleri tahtanın dilini yutmasına neden olmuştu.

Argo Gemicileri artık bir gemi sahibi olmuşlardı ve maceralarım gerçekleştirmeleri artık an meselesiydi. Gerçeklik - bu da ne demekti? Bu noktaya gelmelerini sağlayan sadece ve sadece kurdukları hayallerdi, onların peşinden gidiyorlardı. Tüm güçlerini hayallerinden alıyorlardı, gerçeklikten değil!

Fakat henüz yola çıkmaya fırsat bile kalmadan, kıyıda bir kavga koptu. Mesele gemide en iyi yerin kime ait olacağı filan da değildi, maceraları hakkındaki en güzel rüyayı kimin gördüğü konusunda anlaşamıyorlardı. Kısa zamanda kavgaya dönüşen bu tartışma, ancak yeni'bir rüya ile yatıştırılabilirdi. Fakat bu defa müzikal bir rüya ile. Orpheus lirini çalmaya başlamıştı bile, fakat kopmakta olan kıyamette çıkan ses hiç işitilmiyordu. Bu nedenle Orpheus yerden 'Triton Boynuzu" adı verilen bir deniz kabuğu aldı ve içine üfledi. Kabuktan yükselen boğuk ses, tümünün dikkatini çekmişti. Kulaklarında uğuldayan melodi, geleceğe ait rüyalarının tümünü içeriyordu. Kavgacılar bir anda sakinleşmişti.

Denizcilerin ağları oldukça uzundur ve bu ağlara bin bir türlü hikâye takılır. Argo yolculuğu esnasında neler olup bittiğini, ancak evlerine dönen mutlu Argo Gemicileri'nin ağzından öğreniyoruz. - Anlayışlı, fakat kesin bir soru işareti koymak isterim buraya!

Mesela erkeksiz kadınların yaşadığı efsanevî Lemnos Adası. Kadınlar günün birinde pis pis kokmaya başlamış ve erkekleri bu yüzden onları terk etmişti. Argo Gemicileri'nin bu adaya uğramış olmaları şüphesiz çok doğaldır!

Bir karar vermeleri gerekiyordu: Cinsel arzular mı bastırmaya devam mı etselerdi, yoksa burunlarını mı tıkasalardı? Argo Gemicileri, burunlarını tıkamaya karar vermişlerdi. Lemnos'un kötü kokan kadınları hakkında bu kadar anlatım yeter.

Ya da o efsanevî kürek çekme müsabakası - o sırada Herakles de geçici olarak Argo Gemicileri'nin araşma katılmıştı. Jason diğerlerinin tümünü kandırmıştı. Kürek çekermiş gibi yapıyor, oysa gerçekte parmağmm ucunu bile kıpırdatmıyordu. Herkes biliyordu bunu, fakat geveze arkadaşlarından çok hoşlanıyorlardı. Herakles dışında hiçbir Argo Gemicisi ona bu yüzden kızmamıştı. Herakles o sırada geçici olarak gemide bulunuyordu ve bu kadroyla tarihe geçecek kahramanlıklar yapılacağını aklı kesmediği için, kısa süre soma Argo'yu terk etti.

Yüz yıllar soma Rodoslu Apollonius adlı birinin yazı tahtasmm üzerine eğilerek, Argo Gemicileri hakkında bildiği her şeyi yazacağım Herakles hayatta tahmin edemezdi.

Bana kakrsa Argo Gemicileri'nin en iyi yönleri, kurdukları hayallerdir. Bu hayaller gerçekten de çok muazzamdı ve Argo Gemicileri bu hayaller ile inanılmaz maceralar yaşamışlardır. Mesela gemi ile tüm Avrupa kıtasının etrafım dolaşma hayalleri. Bugün Avrupa kıtasının etrafının gemiyle dolaşılmasının oldukça zahmetli olduğunu biliyoruz, çünkü oldukça geniş bir tarafı Asya kıtası ile kara yoluyla birleşmiştir. Fakat Argo Gemicileri bu zorluktan hiç mi hiç etkilenmemişler, Tuna ve Ren nehirlerinde yelken açarak Baltık ve İskandinav denizlerine çıkmışlar, dünyanm dört bir yanmı dolanmışlardı - o müthiş hayallerinde.

Argo Gemisi üzerinde bulundukları ve zeki omurga tarafından yönlendirildikleri müddetçe, yapmaları gereken pek fazla bir şey yoktu zaten. Onları koruyup kollayan iki de tanrıça olduğu için, başlarına da bir şey gelmiyordu. Fakat bir süre sonra gerçekten de cehennemin dibine, yani Kolkhis Ülkesi'ne vardılar.

Karanlık bir ülkeydi burası. Kolkhis'te Kral Aietes hüküm sürüyordu. Argo Gemicileri karaya çıktıkları vakit, yol kenarlarının dizi dizi çitle çevrilmiş olduğunu gördüler. Çitlerin üzerlerine kralın düşmanlarının kafaları takılmıştı. Argo Gemicileri'nin bir kısmı soğuk terler döküp şöyle demeye başlamışlardı herhalde: Keşke buraya hiç gelmeseydik!

Hayallerinin müziği kulak tırmalayıcı ve tehlikeli bir hal almaya başlamıştı. Sanırım Argo Gemicileri'nin bir kısmı yolculuğa asıl çıkış amaçlarını unutmuştu bile - Altın Posfu geri getirmek! Göğü kara bulutlarla kaplı bu karanlık Kolkhis Ülkesi'nin herhangi bir yerinde Ares'e adanmış kutsal bir koru bulunmalıydı. Altın Post, işte o korudaki ağaçlardan birine asılıydı.

Bu arada gökyüzünden aşağı bakmakta olan Hera ve Athena şöyle diyorlardı: "Hayır! Tehlikeli bir kralın hükmettiği bu tehlikeli ülkede, sevdiklerimizi himaye etmekte biz ikimiz bile zayıf kalırız. Kral Aietes'in onları ortadan kaldırmaması için ne yapabiliriz acaba?"

Aphrodite'den yardım istemeye gittiler.

Eğer Aphrodite'in sevecen ve şefkatli bir tanrıça olduğunu düşünen varsa, büyük bir yanılgı içindedir. Aphrodite çok kudretli ve sert bir tanrıçadır. O sadece aşkın değil, zevkin de tanrıçasıdır. Zevk ise genellikle çok kudretli ve çok serttir.

Bu üç tanrıçanın, yani Hera, Athena ve Aphrodite'in aynı fikri paylaştıkları çok ender görülür, fakat bu durum karşısında aym fikri paylaşıyorlardı. Sevgili kahramanlarının bir parça Altm Post ele geçirmelerine yardım etmeliydiler. Fakat bir müddet soma konu altın bir elma olduğu zaman, aralarındaki bu birlik bir anda tuzla buz olacaktı.

Fakat şimdi aym fikri paylaşıyorlardı. Hera ve Athena, Aphrodite'e şöyle dediler: "Şu sahneye bak! Ne yapılabilir? Jason ve arkadaşlarını nasıl kurtarabiliriz?"

Aphrodite durumu uzun uzun inceledikten soma düşüncesini belirtti: "Kral Aietes'in bir kızı var. Bu kız çok gururlu, güçlü, kuvvetli ve akıllı. Kralm kızının Argo Gemicileri'nin safma geçmesini sağlamalıyız."

Aphrodite'in kast ettiği Medea idi. Medea bir büyücüydü. Medea çok gururlu, güçlü, kuvvetli ve akıllıydı.

'Tamam, tamam da, bunu nasıl yapacağız, tamı aşkına!" diye bağırdı Athena.

"Çok basit" dedi Aphrodite. "Kızı Jason'a âşık edecegiz-"

"Jason'a mı?" diye bağırdı Athena. "O yakışıklı palavracıya mı? Medea o adama asla âşık olmaz!"

"O meseleyi ben hallederim" dedi Aphrodite, soma da okunu ve yayını getirdi.

Her şeyin hazır olduğu, Jason ve Medea'mn karşı karşıya durduğu bir anda, Aphrodite altın oklarından birini yayına taktı, nişan aldı ve Medea'mn tam kalbine gönderdi. Ok, kızın vücudunun derinliklerine saplanmıştı, öyle ki sadece tüyleri görünüyordu.

Medea, Jason'a âşık olmuştu. Bağrında yok ermeyi ve

yok edilmeyi barındıran, tehlikeli bir aşktı bu. Argo Gemicileri'nin yaldızlı hayalleri artık son bulmuştu.

Alamut
Çizgiliforum.com

JASON ve MEDEA

Kral Aietes ve Denk Olmayan Bir Dövüş - Argo'nun Kolkhis'ten Kaçışı - Kardeş Katli - Zoraki Bir Düğün - Pelias'ın Ölümü - Medea'mn Ortadan Kaybolması - Jason'un Ölümü

Argo Gemicileri Kolkhis Ülkesi'ne vardıkları zaman, Jason şöyle bir teklifte bulundu: "Kral Aietes'in yamna gidip, ne istediğimizi ona açık açık söyleyelim. Yanımıza bol bol hediye alıp ona diyelim ki: Buraya sadece Altın Post'u almak için geldik, başka bir amacımız yok ve savaş istemiyoruz."

Mantıklı insanlar böyle davranır. Jason, cazibesine sığınarak Kral Aietes'in huzuruna çıktı. Suratına en dostâne gülücüğünü yerleştirdi ve anlatmaya başladı. Öğretmeni Chiron'dan söz etti, efsanevî sınıfından söz etti/japtığı ilk yolculuktan söz etti, ırmaktan karşıya geçirdiği yaşlı kadmdan söz etti, çamura saplamp kalan sandaletinden söz etti.

"Benden ne istiyorsun?" diye sözünü kesti onun Aietes.

"Senden Altın Post'u istiyorum" diye karşılık verdi Jason en masum bakışıyla.

"Hemen buradan defolun" dedi Aietes. "Bunu yapar-

ken yeteri kadar çabuk olmazsanız kulaklarınızı, burunlarınızı ve ellerinizi keserim."

Jason ve arkadaşları korkudan donup kalmışlardı, sırtlarından soğuk terler boşanıyordu. Aietes'in suratındaki ifade açıktı: Söylediklerimde ciddiyim! Argo Gemicileri'nin bir kısmı şöyle düşünüyordu belki de: Bu tür insanlarla karşılaşacağımızı hayal etmiştik mutlaka, hatta hayallerimizde onlarla savaşıp mağlup bile etmiştik, fakat burada gerçekle yüz yüzeyiz. Bu adama karşı hiçbir şansımız yok.

Kral Aietes ayağa kalktı, tam bu arsız soytarıları yakalamaları için adamlarına emir vermek üzereydi ki, içeri Medea girdi.

Ve tam bu anda Aphrodite yaymı gererek altın okunu fırlattı. Aşkın, sevginin ve yıkıcı zevkin altın oku, Medea'nm tam kalbine saplanmıştı.

"Dur, baba!" dedi Medea. "Bir teklifte bulunmama izin ver."

Medea'nm kalbi alev alev yanıyordu, fakat aşkım şu anda ifşa etmesi durumunda, Jason ve arkadaşlarının sonunu kendi elleriyle hazırlayacağım bilecek kadar zekiydi.

Duygularım gizlemek zorunda olduğunu biliyordu.

"Baba, sana bir teklifte bulunacağım" diye devam etti sözlerine. "Biliyorsun ahırlarımızda iki tane ateş soluyan korkunç boğamız ve bir çuval dolusu ejder dişimiz var. Bu ejder dişlerini toprağa ekmeyi başarabilirsek, demir adamlar elde edeceğiz. Bu genç adama bir şans ver! Ateş saçan boğaları çifte koşsun, tarlayı sürüp ejder dişlerini toprağa eksin ve yerden bitecek olan demir adamlara karşı dövüşsün. Şayet bunu başaracak olursa, Altın Posf u ona verebiliriz."

Bu teklif Aietes'in çok hoşuna gitmişti. Kızının zalim bir oyun oynamak istediğini sanıyordu. Herkes gibi kızı da bu ateş saçan boğalar ve demir adamlarla hiçbir insanın başa çıkamayacağını gayet iyi biliyordu. Sırıtarak bu teklifi kabul etti.

"Bu şartlar altında Altın Post'tan vazgeçmek istiyorum. Teşekkür ederim. Hoşça kaim" dedi Jason ve gitmeye davrandı.

Mümkün olduğu kadar hızlı bir şekilde oradan uzaklaşmak istiyordu, çünkü korkudan ölecek gibiydi. Bu işi asla başaramayacağım çok iyi biliyordu. Korkuyordu. Arkadaşlarından hiçbiri de bu yüzden ona bir ithamda bulunmadı.

Fakat kral dedi ki: "Ne! Demek demin söylediklerinin tümünden vazgeçtin!"

"Öyle sayılır" dedi Jason. Titriyordu.

"Beni aptal yerine koyamazsın" dedi Aietes. "Altın Post'a sahip olmak istiyordun, işte sana onu ele geçirme fırsatı. Daha ne bekliyorsun?"

Jason ve arkadaşları baş başa vererek müzakerede bulundular: "Boş verin kahramanlığı filan! Buradan tüymekten başka çaremiz yok!" diyordu tümü de.

"Durun!" diye bağırdı Medea. "Baba, bu yabancılara hiç düşünme vakti vermeyecek miyiz? Kararlarını bize yarın sabah bildirmelerini teklif ediyorum."

Aietes bunu da kabul etti.

"Onlara başka ne tür sürprizler hazırladığım çok merak ediyorum doğrusu" diye fısıldadı kızının kulağına.

Kamp kurdukları yere geri dönen Argo Gemicileri tam eşyalarını toplayıp ortadan toz olacakken, Medea'mn koşarak oraya geldiğini gördüler.

"Seninle yalnız konuşmak istiyorum" dedi Jason'a.

Jason, Medea ile yalnız kaldığı anda, eski palavracılık huyu hemen ortaya çıkıverdi: "Elbette ki toz olmayı düşünmüyorum. Teklifini kabul edeceğim. Fakat bu işi nasıl yapacağımı..."

Jason bir şeyler söyleyebilmek için kıvranmaya başlamıştı ki, Medea araya girdi: "Bana hiçbir şey ispat etmek zorunda değilsin. Korktuğunu biliyorum; senin cesur bir erkek olmadığım da. Sen bir korkaksın. Fakat bilmen gereken bir şey var: Bunun benim için hiçbir önemi yok, çünkü seni seviyorum. Aphrodite'in altın oku yüreğimi deldi, yüreğim şimdi alev alev yanıyor ve senin için her şeyi yapmaya hazırım. Size yardım edeceğim."

Bu sözler Jason'u derinden etkilemişti. Elindeki her şeyi yere bıraktı, başmı Medea'mn omzuna yasladı ve hüngür hüngür ağlamaya başladı. Hayatında ilk defa, ama gerçekten de ilk defa rol yapmıyordu.

Medea, Jason'un başım şefkatle okşadı: "Benim yanımda bulunduğun zaman, kendini olduğun gibi gösterebilirsin. Baş başa kaldığımız zamanlar, bir kahraman olmana gerek yok. Senin üstüne titreyeceğim, sana bir zarar gelmemesi için elimden gelen her şeyi yapacağım. Senin için dişi bir kaplan olacağım, sen de benim yavrum olacaksın. Al, sana bir merhem veriyorum. Bu merhem seni boğaların ateşine karşı koruyacak. Burada da bir yüzük var. Bu yüzük, güçlü bir mıknatıstır. .Demir adamlar topraktan bitmeye başladıkları zaman bu yüzüğü aralarına at. O zaman hareket edemez hale gelecek ve birbirlerinden ayrılamayacak, sana da zarar veremeyecekler."

"Bütün bunları benim için neden yapıyorsun?" diye sordu Jason. "Bunlara karşılık sana ne vermeliyim?"

"Bana ne mi vermelisin?" dedi Medea. "Beni sonsuza dek seveceğine dair yemin etmenden başka hiçbir şey istemiyorum. Bunu yaptığın takdirde her zaman yanında olacağım ve her zaman seni koruyacağım. Beni ebediyen seveceğine dair yemin etmek istiyor musun?"

Jason, bunu yapmayı istediğini söyledi. Birincisi, o hiç de ileri görüşlü bir adam değildi. Yarm ne olacağmı bile kestiremeyen bir insan için, sonsuzluk nasıl bir anlam taşır ki? İkincisi, hayatında bir kez olsun yalan söylemek zorunda kalmamaktan ve kendisini olduğu gibi gösterebilmekten çok hoşlanmıştı.

"Evet. Sem sonsuza dek seveceğim" dedi Jason. "Hatta..." Yine palavralarına başlamak niyetindeydi.

Medea onun sözünü kesti: "Sakin ol. Beni seveceğine dair yemin etmen, benim için yeterli."

Jason, Medea'mn yardımlarıyla hem ateş soluyan boğaları, hem de yerden biten demir adamları alt etmeyi başardı. Fakat Kral Aietes sözünde durmadı. Altın Post'u bu yabancılara kaptırmak niyetinde değildi.

"Aklıma gelmişken" dedi çarpık bir gülümsemeyle, "doğrusu bunu tamamen unutmuştum. Altm Post'un asılı olduğu dalda çok zehirli bir yüan yaşıyor. Bu yılan Ares'e ait. Ola ki günün birinde bazı salaklar gelip postu almak isteyebilir düşüncesiyle, gece gündüz nöbet tutuyor. Gerçekten de çok üzgünüm."

Medea bir kez daha yardım etti. Yılanı uyutmayı başararak, Altm Posf u asılı olduğu yerden çaldı. Ganimetiyle beraber Argo Gemîsi'ne bindi ve bir daha inmedi. Gemi, denize açılmıştı. Medea, Argo Gemicileri'yle birlikte kaçıyordu.

O andan sonra her şey Medea'nın isteklerine göre belirlenmeye başladı. Aslında Argo mürettebatı başım Kral Aietes ile belaya sokmak istemiyor, Kalkhis Ülkesi'nden sessizce ayrılmak istiyordu. Altın Post umurlarında bile değildi. Fakat emirleri Medea veriyordu.

Argo Gemicileri kaçtılar, Kral Aietes onları takip etmeye başladı.

Aietes oğlunu çağırttı.

"Hadi bakalım" dedi Aietes delikanlıya. "Her zaman kız kardeşini sevdiğini söylersin. Bu alçaklar onu kaçırdılar! Onu geri almak zorundayız."

'Tamam" dedi Aietes'in oğlu.

Argo, Aietes'e ait iki gemi tarafmdan tehdit ediliyordu. Medea soğukkanlılıkla plan yapmaya başladı. Jason'dan başka hiç kimse için herhangi bir duygu beslemiyordu artık. Öndeki gemi, kardeşinin gemisiydi.

Kardeşine bir haber gönderdi: "Jason beni kaçırdı. Beni rehine olarak kullamp fidye almak istiyor. Jason seninle görüşme yapmayı talep etti."

Medea'nın kardeşine gönderdiği haber buydu. Jason'a da aynı sözleri söylemişti:

"Kardeşim seninle anlaşmak ve meseleyi barışçıl yollardan çözmek için buraya gelmek istiyor."

Jason ve Argo Gemicileri barışçıl bir çözümden başka ne isterlerdi ki! Jason çok sevinmişti.

"Evet" dedi Medea'ya, "belki de sonsuzluk ikimiz için de çok uzun bir süredir."

Medea onu duymazlıktan gelmişti.

Jason ve Medea'nm kardeşi arasındaki buluşma, gece yarısı ıssız, küçük bir koyda gerçekleşti. Argo ve diğer ge-

mi, ayrı ayrı yönlerde olmak üzere, koyun az uzağına demirlemişlerdi. Jason, Medea ve kardeşi, yalnızdılar.

Medea'mn kardeşi dedi ki: "Pekâlâ, seninle anlaşmak istiyorum. Bana kız kardeşim karşılığında ne kadar para istediğini söyle. İstediğin her fiyatı ödemeye hazırım."

Medea'nm kardeşi de savaş istemiyor, konuyu barışçıl yollardan halletmek istiyordu.

"Sen neler diyorsun?" dedi Jason şaşkınlıkla. "Ben senin gelip Medea'yı alacağım, böylece de sorunun çözümlenmiş olacağını düşünüyordum."

Ansızm Medea'mn elinde bir bıçak belirdi. Hava çok karanlık olduğu için Jason bunu görmemişti. Medea, Jason'un elini tuttu. Jason, bıçağın onun eliyle kendi eli arasında olduğunu fark etmedi. Medea, Jason'un elini kardeşine doğru götürdü ve onu sırtından bıçakladı.

Medea, kendi öz kardeşini öldürmüştü. Dehşet içinde kalan Jason, öfkeyle haykırdı:

'Tek istediği konuşup anlaşmaktı. Onu neden öldürdün?"

"Onu birlikte öldürdük" diye karşılık verdi Medea. "El ele olduğumuzu, senin elini tuttuğumu unutma."

Jason'un suratında derin bir dehşetin izleri okunuyordu.

Fakat Medea'mn işi henüz bitmemişti. Yakında babasının gemisinin kendilerine yetişeceğini ve onun oturup pazarlık yapmaya hiç de niyetli olmayacağını biliyordu. Kardeşinin cesedini parçalara ayırarak, kumsalın çeşitli yerlerine serpiştirdi. Oğlundan geriye kalanların korkunç görüntüsünün, babasını bir süre oyalayacağından emindi.

Jason ne diyeceğini bilemiyordu. Taş kesilmişti sanki.

Ağzından salyalar akıyor, oturduğu yerde kendi kendine ağlayarak hafifçe inliyordu.

"Korkma" dedi Medea. "Ben daima senin yanındayım. Ben dişi kaplanım, sen de benim yavrumsun."

Medea onu peşinden sürükleyerek Argo'ya götürdü ve yola koyuldular.

Medea'nın babasının bir hayli önündeydiler. Jason, olup bitenler hakkında yoldaşlarına bir tek kelime bile etmemişti. Eskiden durup dinlenmeden konuşan tatlı bir geveze olan Jason'un ağzını, şimdi bıçak açmıyordu. Morali çok bozuktu. Bütün gün kamarasında oturuyor ve kimseyle görüşmek istemiyordu. Medea'yla bile. Bu şu anlama geliyordu: Vahşi, tehlikeli, tutkulu evlilikleri henüz tam olarak gerçekleşmemiş, Jason ve Medea gerdeğe girmemişlerdi.

Jason, Medea'mn yanma gelmesini istemiyordu. Medea çok üzgündü.

"Kısa bir süre soma öleceğiz belki de" dedi Jason'a. "Babam hâlâ arkamızda ve git gide yaklaşıyor. Onun öfkesinin ne demek olduğunu bilirim. Unutma ki sen onun oğlunu öldürdün. Bizi yakalayana kadar peşimizi bırakmaz artık. Yakaladığı zaman ise işimiz bitik demektir. Yakında öleceğiz, Jason. Yaptığım her şeyi sırf senin için yaptım. Beni sonsuza dek seveceğine yemin etmiştin. Beni hiç olmazsa bir kucaklayış süresince sev."

Jason'un kollarım boynuna doladı.

"Bizi kim evlendirecek?" dedi Jason.

Bu sırada Argo Gemisi Skheire adı verilen ve üzerinde Phaikaların yaşadığı efsanevî bir adaya doğru yaklaşıyordu. Bu adayı Homeros'un Odysseia Destanı'ndan ta-

nıyoruz. Medea, geminin limana demir atmasını emrettikten soma, adamn kral ve kraliçesine gitti.

"Bize sığınma hakkı tanıyın" dedi onlara. "Bu adamla evlenmemi istemeyen babam, bizi takip ediyor."

"Evliliğin gereklerini yerine getirdiniz mi?" diye sordu kraliçe.

"Hayır!" diye karşılık verdi Medea.

"Henüz karı koca olmadığınıza göre, bana sığınmanıza izin veremem" dedi kraliçe. "Fakat anladığım kadarıyla babamn gemisi hâlâ limanm dışında, şayet acele edip de evliliğin gereklerini yerine getirirseniz, o zaman evli çiftlere zarar verilemeyeceği konusundaki yasamız ile ona karşı koyabilirim."

Medea, Jason'u yanına çağırdı: "Artık benimle yatmak zorundasın. Bunu yapmazsan babamın beni, seni ve tüm yoldaşlarını öldürmesine çanak tutmuş olacaksın. Beni sevdiğin veya benimle birlikte olmaktan hoşlandığın için değil, sadece ve sadece insanî görevin olduğu için yapmalısın bunu."

Jason bitmiş, mahvolmuş, perişan olmuştu. Tek kelime etmeden Medea'nm isteğini yerine getirdi ve akabinde de tek kelime etmedi.

Aietes, onları yakalamak amacıyla limana demir atmak istediğinde, Kraliçe onları Skherie Adası'ndan uzaklaştırabildi. "Burada evli bir çifti konuk ediyorum" dedi ona. "Onlara bir kötülükte bulunmana izin veremem."

Kraliçe, Medea ve Jason'un neler yaptığım ancak çok, çok sonraları öğrenebildi. Ve bunları öğrendiği zaman öylesine büyük bir öfke ve dehşete kapıldı ki, az kalsm ölecekti.

Bu arada Argo Gemicileri'nin yolculukları da sona ermek üzereydi. Jason'un yoldaşlarından birçoğu Argo'dan daha seyahat esnasında ayrılmıştı. Jason ve Medea, Kral Pelias'ın yaşadığı ve hükmettiği Iolkos şehrine yaklaştılar. Sonuçta Jason Altm Posfu aramaya onun için çıkmıştı.

Fakat Kral Pelias söz verdiği gibi tahtı kesinlikle Jason'a terk etmek niyetinde değildi.

"Bu pösteki parçasını bana getirdiğin için teşekkürler" dedi ona. "Şimdi toz ol bakalım!"

Yavrusunu koruyan dişi kaplan Medea, Kral Pelias'ın kızlarıyla dostluk kurmuştu.

"Babanızın yakmda doğum günü var" dedi onlara. "Bu kadar üzgün bakmanızın sebebi nedir ki?"

"Babamız çok yaşlı ve çok hasta" diye karşılık verdi kızlar. "Yaşlılıktan ve hastalıktan çok şikâyetçi..."

"Benim bazı sihirli kuvvetlerim var" dedi Medea. "Yaşlılığı ve hastalığı bir adamdan uzaklaştırmak benim için işten bile değil. Bir insanın nasıl gençleştirileceğini size gösterebilirim."

Kızların ilgisini çektiğini fark ettiği zaman onlara şöyle dedi: "Bana yaşlı bir koyun getirin. Nasıl olduğu hiç fark etmez, yeter ki yaşlı olsun."

Kızlar Medea'ya çok yaşlı bir koyun getirdiler. Medea keskin bir bıçak ile koyunu öldürdü ve birçok küçük parçaya ayırdı. Sonra parçaların tümünü terbiye ederek bir kazana attı ve pişirdi.

"Büyülü bir terbiyedir bu" dedi kızlara. 'Yaşlı, hasta, parçalanmış bir canlıyı içine attığınız takdirde, genç, sağlıklı ve bütün olarak dışarı çıkar."

Ve kazanın içinden küçük bir kuzu çıkardı: "işte! Yaşlı, hasta, zavallı bir koyun, genç ve sağlıklı bir kuzu olarak çıktı dışarı. Kullandığım yöntem bu koyunu gençleştirdi. Siz de babamzla böyle yapın."

Bu gösteriden son derece etkilenen kızlar, babalarına şarap içirip sarhoş ettiler. Sonunda Pelias sızıp kaldı ve kızları Medea'dan öğrendikleri gençleştirme yöntemini onun üzerinde uyguladılar. Fakat bir şeyler yolunda gitmedi ve bu uygulama Pelias'ın sonu oldu.

Bütün bu dehşeti yakından izleyen Jason, korkunç bir ruhî çöküntü içine girdi. Bütün gün başım avuçlarının arasına alarak öylece oturuyor ve tek kelime bile etmiyordu. Medea bu arada Jason'a iki oğlan doğurmuştu ve hiç olmazsa dışarıya karşı mutlu bir aile izlenimi vermeye çalışıyordu.

İnsanlar ona "bugün kocan kendisini nasıl hissediyor?" diye sordukları zaman, "bugün düne göre çok daha iyi" diye cevap veriyordu.

Günün birinde bir hekim onlara iyi bir öğüt verdi: "Birlikte güzel bir tatile çıkmanız, Jason'a çok iyi gelecektir."

Medea, hekimi haklı buldu. Yolculuk, Thebai tarafınaydı.

Ve ansızm Jason eski canlılığına kavuşuverdi! Medea önce çok sevinmişti, fakat bu mucizenin gerçek nedenini öğrenince fikrini değiştirdi: "Jason âşık olmuştu. Thebai kralının kızı Glauke'ye âşık olmuştu."

Bu aşk Jason'a eski yaşam sevincini geri vermişti. Bunu Medea'ya açık açık anlatmakta da bir salanca görmedi.

Şöyle diyordu ona: "Kendin de biliyorsun: Bütün bu olanlardan, birlikte yarattığımız bütün bu dehşetten son-

ra, bir arada yaşamamız artık asla mümkün değil. Fark ettiysen 'birlikte' dedim. Aslında her şeyi tek basma sen yaptın, fakat benim için yaptığın için, bunları birlikte yaptığımızı kabul ediyorum. İkimiz de bunun farkındayız, Medea. Beni sana bağlayan yemini ortadan kaldır artık!"

Medea'mn ruhunda fırtınalar kopuyordu. Fakat kendisine hâkim olmeıyı başardı. Sanki Jason ve Glauke arasındaki aşkı anlayışla karşılarmış gibi davrandı. Fakat ruhunda fırtınalar kopuyordu. Jason'u serbest bırakmakla kalmadı, hatta onlara bir düğün hediyesi bile gönderdi. Bu düğün hediye si bir elbiseydi, fakat ölü bir at-adamın kam ile boyanmış bir elbise. Herakles'in sonunu anlatan hikâyede, bunun ne anlama geldiğini görmüştük.

Gelin Glauke.« bu elbiseyi giymeye çalıştığı anda, elbise aniden alev aldı. Yanarken Glauke'nin derisinin tümünü de kavurmuîjtu. Kızını kurtarmak isteyen babası da alevlere kapılmış ve o da yanıp kül olmuştu.

Jason aşkınım yanıp kül oluşunu izlemek zorundaydı. Yanan kendi yaşamıydı aslında.

Medea ise bulutlara doğru yükselerek gözden kayboldu. Onu bu hikâyede bir daha göremeyeceğiz. Ortadan kaybolmadan önce çocuklarını öldürdüğü söylencesi ise, Euripides'iıi hikâyeye bir ilavesidir. Doğrusu bizim anlattığımız gibidir.

Sonunda Jason' a ne oldu peki? Hayatının bundan somaki bölümünü yıkılmış bir adam olarak geçirdi. Ölümü ise Zeus'un kutsal ağacından yapılmış konuşan omurga direğinin elinden oldu. Jason yıllar boyunca Argo Gemisi'nin altındaki gölge likte oturdu. Bu arada gemi çürümeye başlamıştı.

Günün birinde omurga direği Jason'a seslendi: "Jason, beni işitiyor musun?"

"Evet" dedi Jason. "Seni işitiyorum."

"Hâlâ istiyor musun?"

"Hayır" dedi Jason. "Artık istemiyorum."

Jason sözlerini bitirir bitirmez geminin omurga direği yerinden koptu ve Jason'un kafasına düşerek onu öldürdü.

Alamut
Çizgiliforum.com

TROYA ŞEHRİNİN ÇÖKÜŞÜ

Savaşın Patolojisi -
Troya Kral Sülalesinin Ortadan Kalkışı -
Çocuk Astyanax - Mantıksal Bir Öğüt -
Eve Dönenlerin Hikâyeleri

llyada adlı eserinde bize Troya Savaşı'nı tüm detaylarıyla tasvir eden Homeros, bu şehrin çöküşünden ise hiç söz etmez, llyada, Troya'nın çöküşünden önce son bulur ve Odysseia, Troya'nın çöküşünden sonra başlar. Şehrin çöküşü hakkında bilgi edinebilmek için başka kaynaklara başvurmamız gerekmektedir.

Troya'nın çöküş süreci, Akhilleus'un ölümü ile başlar. İlk bakışta bu düşünce anlamsız gelebilir, çünkü Akhilleus'un ölümü Troyalüardan ziyade onlarm düşmanlarım, yani Yunanlıları zayıflatmıştır.

Akhilleus nasıl ölmüştü? Paris'in elinden olmuştu ölümü, onun attığı bir ok ile. Aslında Paris'in iyi bir okçu olduğunu söylemek pek zordur, okunu Akhilleus'un topuğuna isabet ettirmesi neredeyse imkânsız gibiydi. Akhilleus sadece bir tek noktasmdan yaralanabiliyordu, o da topuğundaki "Aşil Tandonu" adı verilen bölgeydi. Paris'in attığı okun yönünü değiştirerek Akhilleus'un topuğuna saplanmasına neden olan şahıs, bizzat Okçuluk

Tanrısı Apollon'dan başkası değildi. Okun Akhilleus'a isabet etmesini o sağlamıştı ve şanlı kahraman zehirli ok yüzünden savaş alanında acılar içinde ölmüştü.

En anlı şanlı kahramanlarının ani ölümü, Yunanlılar için büyük bir şok olsa gerekti. Çünkü Akhilleus onlar için zaferin bedenlenmiş biçimiydi. Bu kahraman kim bilir ne kadar kudretli bir savaşçıydı! Bir defasında - llyada'da bu hikâye detaylarıyla anlatılır- Akhilleus savaş alanmdan çekilmişti. Savaşm gidişatı hemen Yunanlılar aleyhine dönmüş, Troyalılar adım adım ilerlemeye başlamışlardı.

Fakat Yunanlılar en büyük kahramanlarım yitirmişlerdi. Cesedi savaş alamndan taşındı ve diğer kahramanlar onun savaş donanımı için birbirleriyle kıyasıya mücadele etmeye başladüar. Bu donanımın niteliği bilindiği takdirde, bu hiç de anlaşılmaz bir durum değildir. Kahramanın zırhı saf altındandı ve bizzat Demirciler Tanrısı Hephaistos tarafından hazırlanmıştı. Rivayete göre onu kuşanan, Akhilleus gibi yaralanmaz oluyordu.

Sonunda ordu komutam Agamemnon dedi ki: "Yunanlıların en cesur ve en kudretli savaşçısı bu donamma sahip olsun."

Bu unvana lâyık iki kahraman vardır Yunan ordusunda; bunlardan birisi Odysseus, diğeri ise Telamonoğlu Aias'tır.

Odysseus, Aias kadar kuvvetli, cesur ve güçlü değildi, fakat akıllıydı. Savaş sırasında aklı ile Yunanlılara Aias'ın kuvvetinden çok daha faydalı olduğu şüphesizdi.

Donanımın Odysseus'a verilmesi kararlaştırıldı - akıl, ağır basmıştı. Halbuki Odysseus bu donamma sahip

olmaya pek istekli değildi aslında. Büyük ihtimalle Aias'm göstereceği tepkiyi önceden kestirmiş olmalıydı.

Bu şeref kendisine lâyık görülmediği için Aias öylesine bozulmuş, öylesine kırılmıştı ki, derin bir bunalıma düştü. Çıldırmanın eşiğine kadar gelmişti. Tüm Yunanlılardan intikam alacağını söyledi ve Troyalıların zaferi için dua etti.

İçine düştüğü derin bunalım esnasında bir gece tüm Yunan kahramanlarının bir araya toplandığına şahit oldu. Hepsinin beyaz elbiseler giymiş olması ve hiç kıpırdamadan öylece durmaları onu şaşırtmıştı; fakat yine de kılıcım çekti, kahramanların üzerine saldırdı ve hepsinin işini bitirdi.

Soma, kahramanların kanlarına bulanmış bir halde cesetlerin arasında dururken, ansızın bunalımından sıyrıldı ve öldürdüklerinin Yunan kahramanları değil, sadece bir koyun sürüsü olduğunu fark etti. Birden kulağı kahkaha sesleriyle çınladı. Yunan ordusunun soytarısı Theristes'ti gülen, şanlı kahraman Aias ile alay etmeye cüret ediyordu!

"Keçileri tamamen mi kaçırdın?" dedi ona Theristes. "Koyunları neden öldürüyorsun? Gücünü savaşta düşmana karşı göstersene!"

Şanlı kahraman Aias ikinci defa aşağılanmıştı ve bu kadarı onun için çok fazlaydı. Kendisini kılıcının üzerine atarak intihar etti.

Yunanlılar arasında panik baş göstermişti. En değerli iki kahramanlarından, Aias ve Akhilleus'tan mahrum kalmışlardı. İçlerinde öyle bir his vardı ki, sanki savaş sona eriyordu ve buradan sökülüp atılmalan an meselesiydi.

işte tam bu anda Odysseus, Helenos'u tutsak etti. Helenos, Troya Kralı Priamos'un oğullarından biriydi ve kehanet yeteneğine sahipti.

Odysseus, Troyalılara ateşkes teklif etmeyi önerdi, fakat komutanlar buna karşı çıktılar. Sırlarını öğrenmek için Helenos'a işkence yapıldı ve Troya'mn zaptı için yerine getirilmesi gerekli olan koşulları söylemesi istendi.

Helenos bu koşulların bazılarını ifşa etti. Örneğin: Yunanlıların safında savaşması için, Akhilleus'un oğlunun çağırılması gerekiyordu. Onunla birlikte Philoktet'in de geri gelmesi gerekliydi. Size ondan daha önce söz etmiştim; Philoktet iltihaplı yarası nedeniyle bir adaya terk edilen kahramandı. Aynı zamanda da Herakles'in yayının sahibiydi.

Son olarak da işkence altında Helenos'un ağzından başka bir sır daha alındı: Tahta bir at inşa edilmesi gerekiyordu.

Odysseus tedbir ve dikkat telkin ediyordu. Bu hikâyede barış ve anlaşma isteyen şahsiyet, onun ta kendisidir. Fakat tahta at inşa edildi ve bu fikir somadan Odysseus'a mal edildi.

Tahta atın içi askerlerle dolduruldu, şehrin kapılarının önüne götürüldü ve Yunanlılar geri çekildi. Troyahlar tahta atı şehre aldılar.

Bu arada bir hadise gerçekleşti: Laokoon adlı bir Troyalı, bir Apollon rahibi, şöyle bağırdı: "Sakın bu tahta atı şehre sokmayın! Sakın Yunanlılardan bir hediye almayın!"

Sözlerini tam bitirmişti ki, denizden çıkan yılanlar onu ve oğullarım boğdular.

"Bu bir işaret" dedi Troyalüar. "Laokoon haksızdı."

Halbuki yılanlar Troyalıları kandırmaları için Athena tarafından gönderilmişti.

Troyalılar tahta atı şehirlerine alarak, kendi sonlarını hazırladılar. Çünkü geceleyin atın karnındaki Yunan askerleri dışarı çıktılar ve şehrin kapılarım açtılar. Yunan askerleri Troya'ya akın ettiler, soma da o büyük ve inanılmaz kıyım başladı.

Bu katliam, Batı Dünyası'nın kaydettiği ilk soykırımdır. Troya şehri, taş üstünde taş kalmayacak şekilde yakılıp yıkılmıştı.

Homeros'tan yaklaşık dört yüz yıl soma, Yunanlı tarih yazarı ve Avrupa'nın ilk savaş raportörü Thukydides, Pelopones Savaşları'nın tarihini yazmıştır. Bu gerçek bir savaştır, mitolojiyle ilgisi yoktur. Thukydides'in eserinde, "Savaşın Patolojisi" başlıklı, sadece birkaç sayfalık, küçük bir alt bölüm vardır. Thukydides burada çok kısa ve öz bir şekilde, bir savaşın sonuna doğru, bu savaşı başta kaçınılmaz ve asil gibi gösteren sebeplerin, asalet ve ahlaki değerler taşıyan tutkuların teker teker çökerek, tam zıt bir anlam kazandıklarım anlatmaktadır. Savaş, çürütür.

Şöyle der Thukydides: "Şimdiye dek kullanılan kavramları da keyfi olarak değiştirdiler. Düşüncesiz gözü karalık, fedakârane bir cesaret; ileri görüşlü bir ağırbaşlılık, süslü bir korkaklık; etraflıca düşünüp taşınma, ilerlemeyi engelleyen bir tembellik; fikir ve endişe sahibi olma, korkaklığı gizlemeye çalışma; vahşi saldırışlar, erkeklik; bir işe girişmeden önce damşıp görüşme isteği, o işi peşinen inkâr anlamına kullanıldı. Bir konu görüşülürken öfkeyle bağırıp çağıranlar güvenilir insanlar olarak kabul edildi, onlara itiraz edenler ise, peşinen şüpheli konuma düşürüldüler!'

Oyle bir durum ki, artık kimse neden, niçin ve hangi safta savaştığım bilmez ve her türlü insanî duygu geri gelmemecesine yok olmaya başlar - işte savaş budur. Thukydides yaklaşık iki bin beş yüz yıl önce savaşı bu şekilde tasvir etmiştir ve bu tasvir tüm savaşlar için geçerlidir, hatta günümüz savaşları için bile. Bu yüzden Thukydides'in dünya tarihinin en açık görüşlü savaş analizcisi olduğunu söyleyebiliriz.

Savaşın Patolojisi - bu bölümü Troya Savaşı adı verilen efsanevî savaşa da uygulayabiliriz.

Troya Şehri Yunanlılar tarafından zapt edildikten soma, yönetimine vali olarak Akhilleus'un oğlu Neoptolemos atandı. O sırada en fazla on altı yaşında olmalıydı. Vahşî, ahlaksız, kana susamış bir çocuktu Neoptolemos. Şehrin zaptından somaki birkaç gün zarfında, bir zulüm iktidarı tesis etti. Şehrin kaçmaya fırsat bulamayan sakinlerini -ki kaçabilenlerin sayısı oldukça azdı- kitleler halinde imha ettiriyordu.

Odysseus, bu yönetime karşı çıkan az sayıdaki insandan biriydi. Ahlakî değerler bir yana bırakılsa bile, bu tür acımasızlıkların anlamsız ve ağır sonuçlar doğurabilecek yapıda olduğunu söylüyordu.

Fakat Neoptolemos gün geçtikçe daha da çok azıtıyordu. Hektor'un kız kardeşi Troyalı prenses Polyxena'nın, babası Akhilleus'un mezarı üstünde kurban edilmesini sağladı. Polyxena diri diri yakılmıştı.

"Gece rüyamda babamı gördüm. Bana ganimetten payına düşeni istediğini söyledi" demişti Neoptolemos.

Canilikler bununla da kalmadı: Lokrisli Aias adı verilen hiddetli ve dalavereci bir adam, Kral Priamos'un baş-

ka bir kızı olan Kâhine Kassandra'ya tecavüz etmişti. Üstelik de bunu Tanrıça Pallas Athena'mn sunağı üzerinde yapmıştı. Tecavüz sırasında Athena'mn mermer heykeli bile bu ağır günaha dayanamamış, bakışlarını başka yöne çevirmiştir.

Odysseus ve yüreklerinde bir nebze olsun insanlık kalmış bazı komutanlar, Lokrisli Aias'ın yargı önüne çıkarılması gerektiğini savundular. Bu amaçla da Vali Neoptolemos'a bir heyet gönderdiler.

"Pekâlâ" dedi beriki, "demek bir yargılama talep ediliyor, ha! Pekâlâ."

Fakat Neoptolemos yargıç olarak bizzat kendisini atamışb.

Lokrisli Aias ve Neoptolemos, yargılamayı bir komediye dönüştürerek oldukça eğlendiler. Aias elbette ki beraat etmişti, Akhilleus'un oğlu, yaptığı savunma konuşmasında -o aynı zamanda Aias'm avukatıydı-, hazır bulunan kahramanlara Priamos sülalesinin yok edilmesinde kendi büyük çabalarını uzun uzun anlatmıştı. Birkaç arkadaşıyla beraber saraya hücum etmiş ve orada Priamos'un oğullarından biri olan Polites isimli genç bir adamla karşılaşmıştı. Onu saçlarından kavramış ve babasımn yerini göstermesi için tüm sarayın içinde sürüklemişti.

Oğlanın babası, yani Kral Priamos, titreyerek karısı Hekabe'ye sarılan titrek bir ihtiyardı. İkisi de mutfağa saklanmıştı. Onları orada bulmuşlardı. Neoptolemos, zaten on yıl süren savaş boyunca son derece korkunç olaylara tanık olmuş olan yaşlı çiftin gözleri önünde, en genç oğulları Polites'i son derece korkunç ve zalimce bir yöntemle katletmişti. Onu yere fırlatmış ve tüm ağırlığı ile, kırılana kadar kafasının üstünde zıplamışb.

Neoptolemos, yaşlı kralın ince ve titrek sesiyle kendisine bağırıp çağırdığım, hatta bumburuşuk yumruklarını sıkarak üzerine yürümeye çalıştığını bile anlatmıştı:

"Bu kadar felakete sebep olan baban Akhilleus bile" diye bağırmıştı Priamos, "o bile burada yaptıklarından ötürü seni lanetlerdi. Ben seni şu anda nasıl lanetliyorsam, o da aynısını yapardı!"

Bunun üzerine Neoptolemos -aşın gelişmiş, aşırı kuvvetli on altı yaşında bir çocuk- ihtiyar kralı saçlarından kavramış ve ona şöyle demişti: "Pekâlâ Priamos, o halde burada ne haltlar yediğimi babama kendin anlat. Ne kadar iğrenç bir piçin babası olduğunu söyleona!"

Sözlerini bitirdikten soma Priamos'un vücudunu et tezgâhına fırlatmış, bir darbede kafasını uçurmuştu. Bu kafayı da pencereden dışarı fırlatmıştı.

Priamos'un eşi, Polites'in annesi Hekabe, tüm bu olanları izlemek zorunda kalmıştı. Kadın ansızın çıldırmış; kendisini bir köpeğe dönüştürerek uzun uzun ulumaya başlamıştı.

Yüreklerinde bir nebze olsun insanlık kalmış olan komutanların ve Odysseus'un gözleri önünde, işte bu tür dehşet verici olaylar cereyan ediyordu.

Soma da şu olay vuku buldu: Şehir artık tamamen boşalmıştı. Sakinlerinin büyük kısmı ya öldürülmüş, ya da kaçmıştı. Fakat ansızın yıkıntıların arasından bir çocuk çıktı ortaya, üç, dört, beş yaşlarında, bir deri bir kemik kalmış, yuvarlak, büyük, güzel gözlü bir çocuk.

Bu çocuğu Neoptolemos'a vermediler. Helena'mn kocası yumuşak kalpli Menelaos, onu koruması alana aldı.

Derler ki, duygusallık ve zalimlik, bir madalyonun iki yüzüdür. Bunda bir gerçek payı olsa gerek.

Çalı çırpının arasına saklanarak gizlenmeye çalışan bu zavallı çocuk, tüm vücuduyla tir tir titriyordu. Onu bulanlar başlangıçta bu çocuğun kim olduğunu ve onunla ne yapacaklarını bilmiyorlardı. Menelaos, onun çadırına getirilmesini emretti. Küçük oglamn acınacak hali, gözlerinin yaşlarla dolmasma neden olmuştu. Aslında bu ona çok iyi gelmişti, çünkü kalbinde bu tür bir duygu hissetmeyen çok uzun zaman olmuştu. Çocuğu karşısına oturttu ve ona bakarak ağlamaya başladı. Artık kendisini daha iyi hissediyordu.

Çocuğun ağzım bıçak açmıyordu, fakat Menelaos onun kim olduğunu öğrenmeyi aklına koymuştu. Neoptolemos ve diğer kahramanlar bu çocuğun üzerinde fazla durmamışlardı. Sonunda Menelaos çocuğun kim olduğunu öğrenmeyi başardı.

Önce adını söyledi çocuk: "Astyanax." Sonra da babasının adım: "Hektor."

Hektor, Troya Kralı Priamos'un en büyük oğluydu ve Akhilleus ile yaptığı teke tek dövüşte yaşamını yitirmişti. Troyalıların örnek bir kahramanıydı.

Astyanax, Troya kral sülalesinin sağ kalan son ferdiydi.

Menelaos küçük çocuğa sarıldı, onu evlat edinmek istediğini, onu çok seveceğini ve birlikte eve götüreceğini söyledi.

işte bu duygusallıktır; zalimliğin öbür yüzü. Menelaos önce Astyanax'in tüm sülalesinin ölüm emrini vermiş, soma da bu duygusallığa kapılmıştı.

Fakat o anda çok garip bir şey oldu. Bana kalırsa bu olay Troya Savaşı'mn, özellikle de Odysseus'un ruhunun en karanlık noktasıdır. Neoptolemos'un zulmüne karşı çı-

kan, içinde az da olsa insanlık duygusu kalmış olan Odysseus, Menelaos'un karşısına çıkarak dedi ki: "Pekâlâ. Madem bu çocuğun ismi Astyanax'tir ve Hektor'un oğlundan başkası değildir, o halde onu öldürmemiz gerekiyor."

Menelaos yanlış duyduğunu sanmıştı: "Bir çocuğu mu öldürmek istiyorsun?"

Savaş, çürütür. Hem de her şeyi: Şehirleri, tarlaları, ticareti, insan ruhunu, hatta insan akimi. Astyanax vakası, Thukydides'in tanımladığı "Savaş Patolojisi"ne çok güzel bir örnek teşkil eder.

Odysseus birbiri andına son derece mantıklı, doğru, fakat insanlık dışı gerekçeler sıralıyordu.

"Dünyanın akla hayale gelebilecek en korkunç savaşında taraf olduk. İçimizden hiç kimse, böyle bir savaşın bir daha tekrar edilmesini istemez. Tüm kraliyet ailesinin kökünü kuruttunuz, kadınlarım köle yaptınız ve ırzlarına geçtiniz. Astyanax'in teyzesi Kassandra'ya tecavüz ettiniz ve mütecavizi beraat ettirdiniz. Amcası Polites'i çok korkunç ve iğrenç bir şekilde katlettiniz, katilim yargıç yaptınız. Titrek bir ihtiyar olan Priamos'u, yani çocuğun büyükbabasının başım kestiniz, Hektor'u ise öldürdünüz ve şehrin etrafında sürükleyerek dolaştırdınız. Öyle korkunç şeyler yaptınız ki, Astyanax bir erkek olduğu zaman, bunların öcünü almak zorunda kalacak. Bunu yapmak zorunda! Başka bir seçeneği yoktur, işlediğiniz suçların intikamını almak zorundadır!"

Odysseus'un sözlerine karşı çıkmak neredeyse imkânsızdı.

"Astyanax yirmi yaşına geldiği zaman bir ordu topla-

yıp Yunanistan'a savaş açacak ve her şey yeniden başlayacak" diye sözlerini sürdürdü Odyseus. "Niye mi? Bunu yapmak zorunda da ondan! Bu yüzden işlediğimiz cinayetlere belki de en korkunç olan bu en sonuncusunu da ilave etmeliyiz. Bu çocuk ölmeli!"

Menelaos, Odysseus'un kollarmm arasındaki çocuğu koparıp aldı. "Bu çocuk benim korumam altında!"

"Senin koruman altında mı? Demek senin koruman, ha!" diye alay etti Odysseus. "Senden başka bu çocuğu koruyacak adam kalmadı mı?"

Soma da Menelaos'un kardeşi Agamemnon'a döndü.

"Bizi Troya'mn uğursuz kıyılarına götürecek iyi bir rüzgârın esmesi için" dedi ona, "sana Aulis'te kızın îphigenie'yi kurban etmeni söyleyen o değil miydi? Şimdi de bu çocuğun koruyucusu olmak istiyor!"

Böylece Odysseus'un talebinin yerine getirilmesine karar verildi. Astyanax, Troya surlarının sağlam kalan son kulesine çıkartıldı ve oradan aşağı atılmak suretiyle öldürüldü.

Bunu yapamn kim olduğunu bilmiyorum. Odysseus'u biraz tanıdığım için, bunu yapanm o olduğunu sanmıyorum. O, her şeyden önce bir teorisyendir, bir masa başı adamıdır. Tamam, bu cinayeti o teşvik etmiştir, fakat salt mantıksal sebeplerden ötürü. Fakat savaş mantığı, hiçbir zaman ahlak mantığı olamaz.

Troya Savaşı sona ermişti. Kahramanlar eşyalarım topladılar ve dönüş yolculuğuna başladılar. Savaşın hedefine ulaşılmış, Menelaos, eşi Helena'ya yeniden kavuşmuştu. Bunun için on yıl boyunca süren bir savaş ve korkunç bir

son göze alınmıştı. Odysseus'un oğlu Telemakhos, savaşın sona ermesinden on yıl soma Lakedaimon'a gelip Menelaos ve Helena'nın huzuruna çıktığı zaman, Helena dudaklarında arsız bir sırıtışla, o sıralar dişi bir köpek olduğunu söylemişti. Troya Savaşı, onun için erotik bir gençlik hatasından başka bir şey değildi.

Dediğim gibi, kahramanlar artık evlerine dönüyorlardı. Örneğin Girit Kralı Idomeneus da bunların arasındaydı. Bir zamanlar Helena'yı çok beğendiği için savaşa katılmayı kabul etmiş, savaşın sonundaki zalimliklere katılmadıysa da, bunu yapanlara engel olmayı da düşünmemiştir.

Dönüş yolculuğu sırasında gemisi büyük bir fırtınaya yakalanınca, Denizler Tamısı Poseidon'a uzun uzun yakarır: "Yaşamama izin verecek olursan, sana büyük bir kurban sunacağım. Adama ulaştığım zaman gözlerimin göreceği ilk canlıyı, senin şerefine kurban edeceğim."

Gözlerinin gördüğü ilk canlı, kendisini almak üzere limana gelen oğludur. İdomeneus, oğlunu Poseidon'a kurban eder. Bunun üzerine karısı onu adadan kovar ve bir süre sonra İdomeneus'un izi yitip gider.

Başka bir hikâye de Lokrisli Aias hakkında anlatılır. Çok zalim ve dünyaya pabuç bırakmayan bir kahraman olan Aias, kopan şiddetli bir fırtına sonucu denize düşer. Gemisi paramparça olmuştur, o da karaya yüzmeye çalışmaktadır.

Karaya ulaşmasından az önce yumruğunu tanrılara doğru sallar: "Sizi gidi lanet olası salaklar! Bütün yaşamım boyunca günah işleyip durdum ve başıma hiçbir şey gelmedi. Şimdi bu fırtınadan sağ kurtulmayı başaracak

olursam, bunu sadece ve sadece kendime borçlu olacağım, sizlere değil!"

Soma da önündeki kayaya doğru uzamr.

Fakat onu işiten Zeus'un tepesi atmıştır. Hemen bir yıldırım gönderir, adamı ve kayayı birlikte havaya uçurur. Lokrisli Aias'ın yaşamı da böylece son bulur.

Akhilleus'un oğlu Neoptolemos ise, Delphi'de kehanete damşmak üzereyken, sırtından bıçaklanarak öldürülür. Daha ne kadar yaşayacağım öğrenmek için gelmişti oraya. Fakat Pythia tek kelime etmeden ona bakıyordu. Neoptolemos'un arkasında duran katilleri görmüştü, ona cevap vermesine gerek yoktu artık.

Yunan Edebiyatı, bu tür eve dönüş hikâyeleri açısından epey zengindir. İçlerinde en ünlüsü Odysseia'dır. Diğer hikâyelerin büyük kısmı kaybolmuştur; elimizde sadece birkaç satırlık kırıntılar vardır. Şu anki bUgilerimizin büyük kısmı, başka hikâyelerden devşirmek suretiyle elde edilmiştir.

Fakat tüm bunlar daima saldırganların ve galiplerin hikâyeleridir. Troyalılardan geriye sadece bir tek hikâye kalmıştır: Küçük bir maiyetle birlikte kurtulmayı başarmış olan Aeneas. Şehirdeki savaş "patolojik" olmaya başladığı anda, az sayıda adamıyla ormanlara sığınmış ve canını kurtarmıştır.

AENEAS

Alevler İçindeki Troya - Umut Işıltısı - Ascanius - Dido ve Aşkı - Mültecinin Taş Kalbi - Yenebilen Masalar - Yeni Troya

Aeneas, Troya'dan kaçıyor - omuzlarında taşıdığı babası Anchises'in sımsıkı kapalı ellerinde küçük ev tanrıları var, yamnda ise korku dolu gözlerle şaşkınlıkla etrafına bakan küçük oğlu Ascanius yürüyor.

Bu tasvir Troya şehrinin son günlerine aittir. Aeneas, ailesinin hayatta kalan son fertleriyle yanmakta olan şehrin caddelerinde ilerlemeye çalışmaktadır. Etrafları haykırarak koşan insanlarla doluydu. Yere düşen çocuklar ayaklar altında çiğneniyor, toprağa diz çöken yaşlılar sanki yerin yarılıp kendilerini içine almaşım bekliyorlardı. Aeneas'm bir elinde karısı, diğer elinde çocuğu, sırtında ise inleyen felçli babası vardır. Ansızm karısı onun elini bıraktı ve Aeneas o anki kargaşada onu bir daha göremedi. Karısını ebediyen yitirmişti.

Baba-oğul, yanlarında bir avuç hizmetkâr olduğu halde, yanan şehirden kaçmayı başarabildiler. Ida Dağı'nı çevreleyen ormanlara sığmarak, izlerini kaybettirdiler. Onlar şehirden özgür olarak kurtulan yegane insanlardır. Hayatta kalan kadınların pek çoğu birer köledir artık.

Bir zamanların gururlu ve kudretli Troya sülalesin-

den geriye kalan tek kişi olan Aeneas, acaba nasıl bir insandır?

Aeneas'ın annesi Aşk Tanrıçası Aphrodite'tir. Troya'nın mutlu zamanlarında babası Anchises bir çobandı. Anchises, Troya kraliyet sülalesinin soy kütüğünün doğrudan değil, dolaylı bir üyesiydi. Evi, surların dışındaydı.

Günlerden birgün, Ida Dağı'nın eteklerinde koyunlarını gütmekte olan Anchises'in karşısında ansızın Aphrodite beliriverdi. Aşk Tanrıçası, Zeus tarafından büyülenmişti; hep o birilerini büyüleyecek değil ya, bu defa da tam tersi olmuştu. Aphrodite'in bu gidişle kendisinden bile daha kudretli olacağmı anlayan Zeus, onu aşağılamak ve haddim bildirmek için zavallı çoban Anchises'e âşık olmasını sağlamıştı.

Aphrodite'in sözlere ihtiyacı var mıdır ki! Genç adama şöyle bir baktı, sonra da çimenlerin üzerine uzanıverdi. Aphrodite, genç çobanı Ida Dağı'nda baştan çıkardı. Anchises, kim olduğunu bile bilmediği bu kadın ile sevişti.

Aphrodite hamile kalmıştı. Bu arada kendisini Anchises'e tanıtmış, o da birlikte olduğu kadımn kim olduğunu anlayınca büyük bir korkuya kapılmıştı. Halkının söylencelerinin büyük kısmına vakıftı ve insanlarla tanrıların doğrudan ilişkilerinin ne kadar tehlikeli olduğunu biliyordu - elbette ki insanlar için!

Fakat Aphrodite ona dedi ki: "Korkmana gerek yok, Anchises. Kimsenin sana bir şey yapmasma izin vermeyeceğim. Tek şartım, yaşadığımız küçük maceradan kimseye söz etmemen. Beni anlıyor musun?"

"Elbette" dedi Anchises. Fakat daha şimdiden gözlerinin önünde arkadaşlarının kendisini, yani Aşk Tanrıçası'mn sevgilisini nasıl kıskanacakları canlanıyordu.

"Çok iyi" dedi Aphrodite. "Demek beni anladın?"

"Elbette" dedi Anchises.

"Aşk Tanrıçası'nın bizzat kendisiyle seviştiğini hiç kimseye anlatmayacaksın!"

"Hayır, hayır" diye karşılık verdi Anchises. Bu arada sırtında işaret parmağıyla orta parmağını üst üste getiriyordu.

Aphrodite'in sevgilisi olmanın çok özel bir durum olduğu, tartışılmaz bir gerçektir. Aslında Anchises bu konuda çenesini tutmak istiyordu, fakat bir akşam arkadaşlarıyla buluştu. Bir yandan şarap içiyor, diğer yandan da kadınlar ve kızlar hakkında konuşuyorlardı. Herkes kendi maceralarım anlatıp duruyordu, ben şöyle yaptım, ben böyle yaptım vs. -

Tam o esnada önlerinden bir kız geçti ve adamlardan biri dedi ki: "İşte ben bu kızla da beraber oldum!"

Ve bu kız dikkat çekecek kadar güzel olduğu için, diğerleri merakla sordular: "Eee? Nasıldı peki? Zevkli miydi?"

Delikanlı dedi ki: "Doğrusunu isterseniz o kızla sevişmek ile bizzat Aşk Tanrıçası'yla sevişmek arasında, kesinlikle hiçbir fark yoktur."

Bu arada iyice çakırkeyif olan Anchises, onun sözünü kesti: "Böyle olduğunu nereden biliyorsun?"

Delikanlı karşı çıktı: "Bu bir deyim sadece. Şu kadınla yatmak, Aphrodite ile yatmak kadar güzeldir, denir."

Anchises cevap verdi: "Evet, bunun bir deyim olduğu doğru. Fakat çok aptalca bir deyim. Aphrodite ile yatmanın nasıl bir şey olduğunu insanlar nereden bilsinler ki?"

Bunu üzerine arkadaşları Anchises'e dediler ki: "Ya sen? Sen biliyor musun bunu?"

"Biliyorum" dedi Anchises.

"Hadi canım, sen bunu nasıl bilebilirsin ki?" diye bağırdı delikanlıların tümü bir ağızdan. "Bu palavrayı yutacağımızı mı düşünüyorsun yoksa?"

Anchises bu kışkırtma karşısmda çaresiz kalmıştı. 'Talavra mı? Ben Aphrodite ile yattım ve onun benden bir oğlu var."

Bunun üzerine Aphrodite Zeus'a giderek, Anchises'e küçük bir uyarı göndermesini istedi. Zeus da Aphrodite'in ricasım kırmayarak Anchises'e küçük, küçücük bir yıldırım gönderdi, fakat bu mini yıldırım bile, onun hayatının sonuna kadar kötürüm kalmasına yetip de artmıştı bile. Bu yüzden alevler içindeki Troya şehrinden yürüyerek çıkması imkânsızdı. Oğlunun yardımına muhtaçtı.

işte bu oğlan Aeneas'n ve onu gerçekten de Aphrodite dünyaya getirmişti. Anchises bir yalancı değildi, sadece böbürlenmeyi biraz fazla seviyordu, o kadar...

Aeneas, Troya Savaşı'na sonradan dahil olmuştur. Başlangıçta tarafsız kalmak amacındaydı. O barışçıl bir insandı ve Troyalıları sık sık uyarıyordu.

"Helena'yı geri verin!" diyordu onlara. "Sakın savaş çıkmasına meydan vermeyin!"

Fakat Troyalılar onun söylediklerine kulak asmıyorlardı.

Katliamdan kurtulanlar lda Dağı'na sığınmışlardı. Topladıkları kökleri, böğürtlenleri ve taşlarla öldürdükleri kuşları yiyerek sağ kalmaya çalışıyorlardı. Mağaralara sığınmışlar ve gönderdikleri gözcülere, Yunanlıların Troya kıyılarım terk etmelerinden soma geri gelmelerini söylemişlerdi.

Aeneas da İda Dağı'na sığınanlardandı. Etrafına ağlayıp sızlanan bir kalabalık toplanmıştı. Kahramanlık denilen şeyin izi bile kalmamıştı arak burada. Aeneas' in etrafındaki kalabalık sadece yaşlı ve hastalardan, kadınlardan, yaralı ve umutsuzlardan ibaretti. Yunanlıların şehirden ayrıldıkları haberi onlara ulaştığı zaman, birçoğu aşağı inmeyi akıllarına bile getirmiyordu artık. Harap olmuş şehirlerini görme düşüncesi bile onları hasta ediyordu.

İda Dağı'nı ağlama ve ağıt sesleri doldurmuştu, bir çoğunun yaşam gücü neredeyse hiç kalmamıştı. Artık onlar için bir gelecek yoktu.

Aeneas, insanların içinde ufacık da olsa bir umut kıvılcımı yakmaya çalışıyordu. Zaten elinden başka ne gelirdi ki?

"Pes etmeyelim! Yaşam devam ediyor" diyordu insanlara.

Fakat kimse onun söylediklerine inanmıyordu.

"Hayır, hayır! Söylediklerimden şüphe etmeyin" diyordu Aeneas. "Çünkü onları bir tamı ilham ediyor bana. Geçen gece rüyamda bir mesaj aldım. Çok sayıda gemi inşa etmemiz söylendi bana, yeni bir vatan bizleri bekliyor."

insanların içine düştüğü derin umutsuzluğu gördüğü için böyle konuşuyordu. Aslmda ne bir rüya görmüş, ne de bir mesaj almıştı. Fakat ansızın karşısmda duran insanların gözlerinde ufacık da olsa bir umut parıltısı görür gibi oldu. Şaşırmıştı. Kendi kendinden şüphelenmeye başlamıştı. "Belki de yüksek sesle söylediklerim doğrudur" diyordu kendi kendine. "Belki de içimden söylediklerim yanlıştır."

Umutsuzlar, onun gözlerinde beliren umut parıltısını gördüler ve o da onların gözlerindeki parütıyı gördü.

Tüm gelecekleri kendileriyle konuşan bu adama bağlıydı artık: "Gemiler inşa edelim ve buralardan gidelim."

"Nereye gideceğiz?" diye sordu insanlar.

"Zeus bize yol gösterecektir" dedi Aeneas. "Annem Aphrodite bize yol gösterecektir."

Orada bulunanların birçoğu Anchises ile Aphrodite hikâyesini duymuştu ve doğruyu söylemek gerekirse, içlerinde bu hikâyeye inananların sayısı pek azdı. Birçoğu Anchises'in bir yalancı olduğunu, anlattıklarının da sadece bir palavradan ibaret olduğunu düşünüyordu. Herhalde Anchises'in karısı onu bebekle baş başa bırakıp ortalıktan kaybolmuştu ve o da utancından bu masalı uydurmuştu.

Fakat artık dünyada hiçbir şeye sahip değillerdi. Bel bağladıkları bir tek şey vardı: Bir tanrıçanın oğlunun onları içlerinde bulundukları sefaletten çıkarıp almaşım ve kurtuluşa götürmesini. Bu yüzden hepsi onun Aphrodite'in oğlu olduğuna inandılar, çünkü inanmak istiyorlardı.

Böylece birçok gemi inşa ettiler. Aeneas tasalanıyordu: Umarım gerçekten de bir yerlerden yardım alırım!

Gemiler hazır olunca, onları denize indirdiler. Sert bir rüzgâr esiyordu. Bir süre sonra kara görünmez oldu.

Odysseus'un macerası ile karşılaştırıldığı takdirde, Aeneas'ın yolculuğunun gerçek bir macera olduğunu görürüz. Odysseus'un macera dolu seyahatinin bazı özellikleri vardı: Onun on yıl boyunca yolda olduğu söylenir. Fakat bu on yılın yedisini güzel Su Perisi Kalypso'nun yamnda, iki yılım da çekici cadı Kirke'nin yamnda geçirmişti. Demek ki yolculuğu aslında sadece bir yıl kadar sürmüştü. Bundan ayrı olarak Odysseus'un belli bir hedefi

vardı; oraya ulaşıp ulaşamayacağını bilmemesine rağmen, somut, gerçek bir hedef vardı karşısında - İthaka.

Aeneas'ın seyahati ise, nerede sona ereceği belli olmayan bir kaçıştı. Hedefi ise, güzel bir vaatten başka bir şey değildi. Tüm dünya onun için potansiyel bir vatandı. Aeneas, artık vatansızdı.

Büyük Romalı şair Vergilius, kahraman Aeneas'ı eski, saygın, klasik Yunan Mitolojisi ile Roma Dünyası arasında bir bağlantı elementi olarak seçmiştir. Her hâkimiyet kendisini eski bir geleneğe dayandırarak meşrulaştırmaya çalışır. Romalılar da kendi köklerini bu kahramanlar çağına dayandırmak istiyorlardı ve bunu da Vergilius başarmıştır. Aeneas'ı Romalıların en eski atası ve şehrin kurucusu yapmıştır. Aeneis adlı eserinde bu konu işlenmektedir.

Vergilius, Aeneas'ın Apollon'dan bir mesaj almış olduğunu öne sürer: "Babalarının anayurduna geri dön!"

Vergilius, bu mesaj ile İtalya'nın kastedildiğine emindir.

Aeneas bu ülkeyi uzun zaman aramış ve sonunda bulmuştur. Vergilius'un bu hikâyesinde Homeros'tan epeyce etkilenmiş olduğu gün gibi açıktır. İyi fikir doğrusu.

Epizotlardan biri, Aeneas'ın Kartaca Kraliçesi Dido ile olan karşılaşmasını anlatır.

Kuzey Afrika'da bulunan Kartaca şehrinde hüküm sürüyordu Dido. Uzun zaman önce kocasım kaybetmişti ve bu yüzden çok sertti. Artık sadece ve sadece kendi çıkarını düşünüyor, şehrin limanına demir atarak kendisinden yardım isteyen gemilerin tümünü geri çeviriyordu. İstedikleri bir avuç acıma olsa bile. Hele yabancılara hiç

tahammül edemiyordu, çünkü kocasımn ölümüne yabancılar neden olmuştu.

Kartaca limanına doğru yol alan bu sefil gemi, içinde sefil bir yük taşıyordu. Liderlerinin gözlerinde gördükleri umut ışığı ile umutlanan bir sürü umutsuz insan. Başka insanlar için umut ışığı olmak, bu ışığın kaynağının kalbini taş gibi serüeştirir. Bunun ne anlama geldiğini göreceğiz.

Fakat Aphrodite oğlunun yamndaydı. Güvertesinde en küçük bir hediye bile olmayan bir geminin, Kartaca şehrinde hoş karşılanmayacağım biliyordu. Aeneas'a limanın dışına demir atmasını ve Kraliçe Dido'ya küçük oğlu Ascanius'u göndermesini emretti. İşin geri kalanını kendisi halledecekti.

Aphrodite, Ascanius'un çehresine özel bir güzellik kazandırdı ve oğlamn vücudunu kraliçenin sevdiği bir koku ile ovdu. Dido'ya vermesi için de, eline üzerinde çeşitli deniz ürünlerinin bulunduğu bir tepsi tutuşturdu.

Oğlan oldukça heyecanlıydı: "Ona neler söylemeliyim?"

"Korkmana gerek yok" dedi Aphrodite. "Ağzından doğru sözler çıkacak."

Böylece Ascanius karaya ayak bastı ve Dido'nun huzuruna çıkartıldı. Kraliçe sert bakışlarla bir süre süzdü oğlanı.

"Ne istiyorsun?" diye sordu ardından.

Ascanius en sevimli sesi ve en sevimli bakışıyla cevap verdi: "Beni babam gönderdi. Babamm ismi Aeneas'tır. Bu hediyeler de senin için."

"Neymiş onlar?" diye sordu Dido.

Ascanius tepsideki deniz ürünlerini gösterdi. Dido

elinde olmadan gülümsemek zorunda kalmıştı, çünkü kudretli Kartaca şeluinin anlı şanlı kraliçesi olarak, bambaşka hediyeler almaya alışmıştı. Şimdi de karşısına bacak kadar bir yumurcak geçmiş, uyduruk bir tabak içinde birkaç deniz ürünü sunuyordu. Fakat çocuk ne kadar güzel kokuyordu böyle...

"Bana biraz babandan söz et!" dedi Dido.

Bunun üzerine Ascanius, Aphrodite'in sözlerini kendi sevimli sesiyle aktarmaya başladı. Babası Aeneas'm kaderini anlattı, Troya şehrinin çöküşünü anlattı, yaptıkları bu seyahatte başlarma gelen korkunç felaketleri anlattı. Durmaksızın anlatıyordu. Dido'nun kalbini yumuşatmayı başarmıştı. Kraliçe birden Ascanius'un küçücük avamda bir şey sakladığım fark etti.

"O elindeki nedir?" diye sordu ona.

Ascanius avcunu açtı. Elinde küçücük bir gemi modeli vardı.

"Sahip olduğum tek oyuncak bu" dedi oğlan. "Babam benim için bunu lületaşmdan yonttu. Aslında bir gemi olması gerekiyor..."

Dido, çocuğun elindeki nesneyi dikkatle inceledi. Büyük bir sanat eseri olmadığı belliydi, fakat buna karşın büyük bir sevgiyle yapılmıştı.

"Baban bu küçük gemiyi senin için ne zaman yaptı?" diye sordu Dido.

"Akşamları, herkes uyuduktan soma, güvertede otururken" dedi Ascanius.

"Baban çok korkunç şeyler yaşamış ve görmüş olmalı. Şimdi de çok ağır bir sorumluluk yüklenmiş. Demek bu durumda bile sana oyuncak yapabilecek zaman bulabiliyor?"

"Evet" dedi Ascanius. "Babam tek benim için değil, gemide bulunan diğer çocuklar için de oyuncak gemiler yaptı. Fakat benimkisi en güzeli."

Dido son derece duygulanmıştı. Gözleri yaşlarla doluydu. Aeneas hakkındaki her şeyi öğrenmek istiyordu. Ascanius anlatıyordu.

"Babanla tamşmak istiyorum" dedi Dido sonunda.

Ascanius ile Dido arasında güzel bir yakınlık kurulmuştu. Aphrodite ise gereken anlarda ateşi körüklemeyi ihmal etmiyordu.

Gitmeden önce Ascanius, Kraliçe Dido'ya yaklaştı, içi biraz nemli olan avcunu açtı ve küçük gemiyi ona uzattı: "Bu gemiyi sana hediye etmek istiyorum."

Ascanius bu sözlerle kraliçenin kalbini kazanmıştı. Daha doğrusu, kraliçenin kalbini babası için kazanmıştı.

Dido, Aeneas'ı görkemli bir törenle kabul etti. Aeneas gemiden inerken tıpkı bir dilenciye benziyordu. Elbiseleri lime limeydi, derisi tuzlu sudan dolayı şişmişti, maiyeti ise çapulcuları andırıyordu. Fakat bir kraliyet heyeti gibi karşılandılar.

Dido, Aeneas'a âşık olmuştu. Az önce kalbini yumuşatan güç, bunda da etkili olmuştu. Daha düne kadar insanları geri çevirmesine neden olan güç, bir anda tam aksine dönüşüvermişti. Dido, Aeneas'ın halkıyla birlikte Kartaca'da kalmasmı istiyordu.

Söylemiştim: Bu kadar ağır bir sorumluluk, insamn kalbini taşlaştırır. Aradan geçen zaman zarfmda Aeneas çok sert bir adam olmuştu ve bu tür aşk ilişkileri ona göre değildi artık. Tek bir düşünce vardı kafasında: Kendisi ve halkı için yeni bir vatan bulmak! Fakat aradığım öne sür-

düğü bu yeni vatan, aslında kayıp olan eski vatandan başkası değildi.

Aeneas, bu yeni durumu gayet soğukkanlı bir şekilde değerlendirdi: "Adamlarımın dinlenmeye ve doğru düzgün bir yemeğe ihtiyaçları var. Gemilerim ise bakım ve onarım istiyor. Kraliçe bana âşık olmuş. Bu fırsatı iyi değerlendirip, ihtiyaçlarımız karşılanıncaya kadar onun aşkını kullanacağım."

Böylece Aeneas, Dido'nun yanma taşındı. Görünüşe göre birbirlerini seviyorlardı. Aeneas, Dido'nun sarayında yaşıyor, onunla aym yatakta yatıyordu. Aeneas'ın ağzından bu doğrultuda tek kelime bile çıkmamasına rağmen, kraliçe onun davranışlarını bir yaat olarak kabul etmişti. Artık karı-koca olduklarını düşünüyordu.

Bir süre soma Aeneas'm halkı az da olsa kendisini toparladı. Gemiler de tamir edilmiş ve yolculuğa hazır hale getirilmişlerdi.

Dido dehşet içindeydi: "Kartaca'nın artık senin yeni vatanın olduğunu düşünüyordum. Burada kalacağmı, halkının halkımla kaynaşacağını sanıyordum."

"Hayır" dedi Aeneas. "Aramaya devam etmeliyim."

"Fakat sen olmadan nasıl yaşayabilirim ki?" dedi Dido. "Seni seviyorum! Seni içimde hissediyorum."

Aeneas'ın taşlaşmış mülteci kalbi yumuşayacak gibi değildi. "Yapmam gereken bir iş var. Halkımdan başka hiç kimseye karşı sorumlu değilim."

"Fakat buradaki her şey seni bana hatırlatıyor, Aeneas!" dedi Dido. "Yemek yediğin masa bana seni hatırlatıyor. Elbiselerim bana seni hatırlatacak, yatağım bana seni hatırlatacak. İşte! Oğlunun bu küçük gemisi de bana seni hatırlatacak!"

"O zaman sana beni hatırlatacak olan her şeyi üst üste yığ ve ateşe ver" dedi Aeneas. "Gitmem gerekiyor."

Arkasını dönerek sert adımlarla yürüdü ve gemisine bindi.

Dido kendisine Aeneas'ı hatırlatacak her şeyi, masayı, sandalyeleri, yatağı, Ascanius'un gemisini büyük bir meydana yığdı ve ateşe verdi.

Bu arada gözleri kendi vücudunda gezinmeye başlamıştı. "Fakat" dedi, "bana seni en çok hatırlatacak olan şey, kendi vücudum!" Dido kendisini ateşe attı ve hayatına son verdi.

Aeneas ise yeni vatanını aramaya devam etti.

Sonu belirsiz bu seyahatin başlangıcında, halkının tüm umutları Aeneas'a bağlanmıştı. Fakat halk adı verilen bu sefil topluluk, sonunda önderlerinin durup dinlenmeden vatan arama sevdasından gma getirmişti.

Aralarından bazıları şöyle diyordu: "Artık bir yere yerleşelim! Herhangi bir yere! Durup dinlenmeden yaptığımız vatan arayışı, bizim sonumuz olacak. Artık dayanamıyoruz!"

Bu arada ağızdan ağıza bir söylenti yayılmıştı. Bir kâhinin şöyle bir rivayette bulunduğu iddia ediliyordu: Açlıktan masaları bile yiyeceğiniz yer, vatammz olacak. Herkesin dilinde bu kehanet vardı ve sonunda Aeneas bile buna inandı.

"Doğru, aynen böyle olacak" diyordu.

Birisinin açlıktan önündeki masayı bile yiyecek hale gelmesi, aslında kulağa oldukça imkânsız geliyor.

Aeneas'ın oğlu Ascanius bu arada yetişkin bir erkek

olmuştu. Grubun gerçek lideri de ondan başkası değildi, fakat bunu babasına karşı son derece saygılı olarak yapıyordu.

Günün birinde, somadan 'Tiber" adım alacak olan bir ırmağa ulaştılar. Civar köylüler tarafından son derece dostça karşılanmışlardı. Köylüler onları yemeğe davet ettiler ve gelenekleri uyarınca yemekleri büyük pideler üzerinde servis yaptılar. Aeneas'ın adamları hayatlarında ilk defa böyle bir şeyle karşılaştıkları için, nasıl davranacaklarım bilemiyorlardı. Bu pideler yenmek için değildi, sadece tabak vazifesi görüyorlardı. Fakat mülteciler her şeyi silip süpürdüler, tabak niyetine kullanılan pideleri bile.

Onları ağırlayan köylüler, bu insanların iştahlarının açıklığı karşısmda kahkahalarla güldüler: "Yemekle beraber masayı da yiyecek kadar mı aç karnınız?"

Bu sözleri işiten Ascanius babasına döndü: "Gördün mü! İşte geldik! Bize vaat edilen, kehanetin gerçekleştiği yer burası işte!" >

Aeneas bile bu durumda söyleyecek bir şey bulamadı. Aslında eski vatamm aramaya devam etmek istiyordu, fakat sonunda o bile pes etmişti.

"Burası iyi bir yer" dedi Ascanius.

"Madem öyle diyorsun" dedi Aeneas.

"Ne diyor?" diye sordu Aeneas'ın cevabını duyamayan insanlar.

Ascanius başım salladı: "Yeni Troya'yı burada kuracağız."

Yüzyıllar sonra Romulus aym yerde veya İtalya çizmesinin başka bir yerinde Roma şehrini kuracaktı.

SONSÖZ

i,

.

1995 kışının sonlarına doğru Avusturya Radyosu yöneticisi Alfred Treiber, bana kendi programında Yunan Mitolojisi hakkında bir şeyler anlatmam konusunda ne düşündüğümü sordu. O sıralar Odysseus'un oğlunun hikâyesini anlatan "Telemakhos" adlı romammı yeni bitirmiştim. İçi özlem dolu bir çukurda oturuyordum ve umutsuz bir özlemdi bu, çünkü yeni bitirdiğim romanımın yazı dünyasına geri dönmeyi çok istiyordum. Yazmak, mutluluktur. Böylece Bay Treiber'in teklifi imdadıma yetişmiş oldu, çünkü en azından içerik olarak aym konuyla ilgilenmeye devam edebilecektim.

Ona teklifini kabul ettiğimi bildirdim. Programın ön çalışmaları bittiği zaman, bana haber vereceğini söyledi. Ben aslında doldurmam gereken programın üç veya dört çeyrek saat sürebileceğini düşünüyordum. Bay Treiber'den uzun zaman ses seda çıkmadı. Sonunda Mayıs aymda bir telefon geldi: Her şey hazırmış, her biri yarım saat sürecek on dört program düşünülüyormuş, ilk program bir buçuk ay sonraymış. - İşte böyle!

"İmkânsız" diye cevap verdim. "Bunu yapamam!"

Yunan Mitolojisi kafamda ufaldıkça ufalıyordu. İmkâm yok, diye düşünüyordum, on dört yarım saati doldurmam asla mümkün değil! Bu arada her programa

yazılı olarak hazırlanmam gerektiğini de düşünüyordum elbette ki.

"Yapamam" dedim Bay Treiber'e.

"Yapmak zorundasın" diye karşılık verdi. Programın günü ve saati bile belirlenmiş.

Şimdi işi inceden inceye düşünmeye başlamıştım: Yarım saat, otuz dakika demektir. İyi. Bu kesin. Takdim ve bitiş konuşmaları için iki dakika. Geriye kaldı yirmi sekiz dakika. Böyle bir program dizisinin kendine has bir müziği olması gerekir, bir dakika daha gitti - geriye kaldı yirmi yedi dakika. En ince düşüncem ise şuydu: İlyada ve Odysseia'dan her biri on dört dakikalık tam on dört bölüm seçecek ve bunları bir tiyatro sanatçısına okutacaktım. Böylece bir taşla iki kuş vurmuş olacaktım - birincisi hem arzu edildiği üzere Yunan Mitolojisi'nden okuyacaktım, ikincisi de bunu Homeros kanalıyla yapacaktım. Böylece geriye bir şeyler anlatmam gereken sadece on üç bölüm kalıyordu, bunları da radyo programlarında usûl olduğu üzere, üç ya da dört müzik arası ile doldurabilirdim.

Ben uzun yıllar radyoda çalıştım ve edebiyat bölümünün en önemli yasasının ne olduğunu bilirim: Radyoda sadece konuşulması durumunda, hiçbir normal insan üç ya da dört dakikadan daha fazla dinlemez. Demek ki, her müzik geçişini bir dakika kabul edersek, bir şeyler anlatmam gereken zamandan düşülecek üç ya da dört dakika daha elde ettim demektir. Geriye ne kalır: Dokuz ya da on dakika. Tam on dört kez> dokuz ya da on dakika anlatacak bir şeyler bulmam gerekecek. Az bir zaman değil, diye geçiriyordum içimden, fakat küçükken de çocuklarıma her akşam onar dakikalık hikâyeler anlatmıyor muydun?

Ve büyük sürpriz: Stüdyodaki ilk günde Tonmeister Günter Hämmerle ve ben, Homeros pasajlarından oluşan ses bandını dinliyorduk. Doğal olarak klasik Voss tercümesini seçmiştim. Tiyatro sanatçısı çok iyi hazırlanmıştı ve olağanüstü bir sesi vardı. - İki ya da üç dakika soma Tonmeister bana döndü: "Bu adam ne okuyor?"

"Ilyada'dan bir pasaj" diye cevap, verdim.

"Bunu biliyorum" dedi Günter Hämmerle. "Fakat gerçekten de herhangi bir insanın bu metni takip edebileceğine inanıyor musun?"

"Elbette!" diye haykırmayı isterdim suratına.

Fakat kesin olan bir şey vardı: Ilyada'mn klasik Voss çevirisini radyoda on üç dakika boyunca dinlemek mümkün değildir. Bunu kimse başaramaz. Kulaklarımız bü lisana alışık değil. Acaba Schadewaldt veya Ha'ns Rupé çevirilerini mi tercih etseydim! Acaba onların kullandıkları lisan daha mı iyi anlaşılırdı? Kim bilir? Her halükârda çok geçti artık.

"Ne yapabilirim?" diye sordum.

"Stüdyoya geç" dedi Günter Hämmerle, "ve anlat! Basbayağı anlat! Bana anlat! Sadece bana. Eskiden beri bu hikâyeleri anlaşılır bir biçimde dinlemeyi istemişimdir."

Dediği gibi yaptık. Birkaç not aldım ve Tonmeister'in gözünün içine bakarak anlatmaya başladım. İçimden geldiği gibi anlatıyordum. Kısa zaman soma esas sorunun sürenin uzunluğu değil, bilâkis kısalığı olduğu ortaya çıktı. Müzik geçişlerinin sürelerini iyice kısalttık. On dördüncü program sona erdiği zaman biliyordum ki, henüz Yunan Mitolojisi'nin kıyısından bile geçememiştim.

Yaptığım bu programlar somadan CD ve Serie Pi-

per'den kitap olarak satışa sunuldu. Elde edilen başarı üzerine bir kez daha Antik Söylenceler Dünyası'na ait hikâyeleri ses bandına okudum, hatta bu kez on beş bölüm olarak. Görünüşe göre bu ikinci programı bir üçüncüsü de takip edecektir.

Hemen şunu belirtmeliyim ki, Yunan Mitolojisi'ni sistematik bir biçimde ele aldığımı düşünenler ne yazık ki hayal kırıklığına uğrayacaklar, aynı şekilde bilimselliğin ön plana çıkmasını bekleyenler de. Bu söylenceler Batı Dünyası'mn en güzel hikâyeleridir ve bana kalırsa çok canlı anlatımlardır; çünkü mitoloji her zaman güncelleştirilmeyi bekler, güncelleştirilmediği takdirde ise sönüp kaybolur. Güncelleştirmek ise, yeniden anlatmak demektir. Anlatım ise sistematik olmaktan ziyade, bağlantılara dayanmayı talep etmektedir.

Zaten: Söylencelerde olduğu gibi her şeyin her şeyle ilişkide bulunması durumunda, nerede başlanıp nerede bitirildiği pek önemli bir ***jol*** oynamamaktadır. Örneğin ben sık sık anlatmış olduğum hikâyelere geri dönerim, çünkü aklıma anlatmak ihtiyacı duyduğum yeni şeyler gelmiştir. Örneğin: Troya Savaşı. Aslında -itiraf ediyorum- bu hikâyeleri ben kendi kendime anlatıyorum. Ve bundan son derece hoşlanıyorum.

Beni sık sık yılgınlık ve çaresizlikten kurtaran Bay Günther Hämmerle ve bayan Dr. Traude Villari'ye yürekten teşekkürlerimi sunarım.

Alamut
Çizgiliforum.com

YURT KİTAP-YAYIN

MICHAEL KÖHLMEIER

GÜL PARMAKLI ŞAFAK

Batı Uygarlığı Kaynağı
Antik Çağ Söylenceleri

Batı dünyasının ilk şairi Homeros, destanlarının yeni bölümlerine yeni bir gün ile başlamaktan hoşlanır. Ve yeni bir gün Eos ile başlar. Eos, şafak kızıllığıdır. Homeros, edebi bir isim verir ona: "Gül Parmaklı Şafak." ...

O andan itibaren Eos doğudaki ufuktan belirir belirmez, gözleriyle uyumakta olan genç erkeklerin odalarını aramaya başlamaktadır. Onlara ihtiyacı vardır, onlarsız yapamaz. Eos bundan dolayı son derece utanıyor, gökyüzü sabahları utancından kıpkırmızı kesiliyordu. Fakat elinden başka bir şey gelmiyordu ki! Her gece sabaha kadar kıvranıyor, ilk ışınlarının kimin üzerine düşeceğini düşünüp duruyordu. ...

ALAMUT